

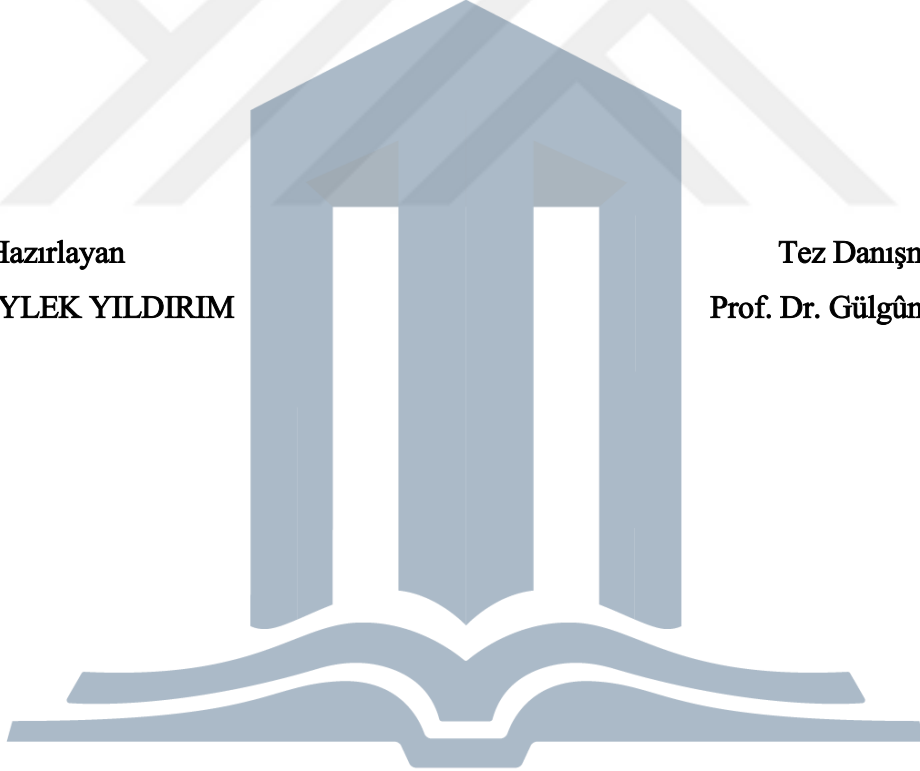

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

NÂZİKÎ VE DİVÂNİ (İNCELEME-METİN)
Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Çiçek LEYLEK YILDIRIM

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Gülgün YAZICI

TAAHHÜTNAME

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Nâzikî ve Divânı (İnceleme – Metin)” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını, özgünlüğünü ve bir başka mecraya sunulmadığını, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu ve yararlandığım kaynak ve verilerde hiçbir bir çarpıtma yapmadığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

30/07/2019

(İmza)

Çiçek LEYLEK YILDIRIM

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Çiçek LEYLEK YILDIRIM' a ait Nâzikî ve Divânı (İnceleme – Metin) adlı çalışma, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Üyeler

İmza

Doç. Dr.
Özlem ERCAN

Prof. Dr.
Gülgün YAZICI
(Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi
Ümit EKER

Tez No : 10276208
Tez Savunma Tarihi : 29.08.2019

ONAY

Prof. Dr. Şerif KORKMAZ
Enstitü Müdürü

01.10/2019

ÖZET

NÂZİKÎ VE DİVÂNİ (İNCELEME-METİN)

En genel tabiriyle, eskiden şairlerin genellikle aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım biçimlerine ve kafiyelerinin son harfine göre belirli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası anlamına gelen divanlar Eski Türk Edebiyatı tarihinin bütün yönleriyle ele alınabilmesi için her zaman ilk başvurulacak kaynaklardır. Devrinde önde gelen şairlerin divanları edebiyat tarihimizde yerlerini almışlardır. Ancak bu şairler kadar tanınmayan şairlerimizin divanları kıyıda köşede kalıp incelenmeyi beklemektedir. Çünkü Türk Edebiyatı tarihinin tüm yönleriyle ele alınabilmesi ve her dönemde yaşayan her şaire ait –varsa- divanların, şiirlerin incelenebilmesine bağlıdır.

Bu anlayış çerçevesinde tez çalışmamıza konu olan Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi Uşşaki Tekkesi 108 numarada kayıtlı olan “Divân-ı Nâzikî”nin 100 sayfalık metni ortaya koyularak Eski Edebiyat tarihine katkı sunulması amaçlanmaktadır. Yapılan çalışma ile daha önce şiirlerine rastlanılamayan Nâzikî’nin şiirlerinin edebiyat dünyasına tanıtılması ve Nâzikî’nin edebiyat tarihindeki yerini alması hedeflenmektedir.

Çalışmamız, Edebiyatımızda Nâzikî ve Nâzikî Hakkında Bilgiler, Nâzikî’nin Şiirlerinin Değerlendirilmesi ve Metin olmak üzere üç bölüm olarak bölümlendirilmiştir. İlk bölümde edebiyatımızda tespit edilen Nâzikî mahlaslı şairlerden hareketle elimizdeki divanın bu şairlerden birisine mi ya da farklı bir Nâzikî’ye mi ait olduğu tespit edilmeye çalışılmış. İkinci bölümde divanda yer alan şiirlerin şekil, muhteva ve dil özellikleri ortaya koyulmuştur. Üçüncü bölümde ise metnin çeviriyazı harfleriyle Latin alfabesine aktarımı yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Nâzikî, Divan, Halvetilik, Şiir, Tasavvuf, Tekke Edebiyatı.

ABSTRACT

NÂZİKÎ AND HIS DİVAN (EXAMINATION-TEXT)

In the most general term, the Divans, who used to be the poems that the poets often wrote with the Aruz Vezni, are based on a particular line according to the final letter of their rhyme and their kafiys, and the history of the old Turkish literature are always the first referenced resources to be addressed in all aspects. The divanes of the leading poets took place in our literary history. However, the divanes of our poets, who are not as recognizable as these poets, are waiting to be examined in the corner. Because it depends on all aspects of the history of Turkish literature and the study of the poems of every poet living in every period -if any-divans.

We aim to contribute to the history of old literature by revealing the 100 page text of "Divân-I Nâzikî" which is registered in 108 of the Süleymaniye writing Works Library Uşşaki Tekkesi, which we selected as the subject of our thesis study. With the work done before, we have not seen the poems of Nâzikî 's poems to the World of literature and Nâzikî is aimed to take place in our history of literature.

Our study, information about Nâzikî and Nâzikî in our literature, the evaluation of the poems of Nâzikî and the text has been partitioned as three sections. In the first chapter, we tried to determine whether the diva belonged to one of these poets or a different Nâzikî from the Nâzikî Mahlasli poets identified in our literature. In the second part, the characteristics, content and language features of the poems contained in the Divan were revealed. In the third part, the text is translated into Latin alphabet with the letters of translation.

Keywords: Nâzikî, Divan, halvetism, poetry, mysticism, dervish.

ÖNSÖZ

Divan, eskiden şairlerin genellikle aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım biçimlerine ve kafiyelerinin son harfine göre belirli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası anlamına gelmektedir. Eski Edebiyat çalışmalarının çekirdeğini divanlar oluşturmaktadır. Bundan dolayı divanlar üzerinde sayısız çalışmalar ve incelemeler yapılmıştır. Üzerinde çalışma yapılmayan divanlar da vardır, bunlar çeşitli araştırmalarla gün yüzüne çıkarılmaya çalışılmaktadır. Bu divanlardan biri olan “Divân-ı Nâzikî” çalışmamızın konusunu oluşturmaktadır. 100 sayfadan oluşan ve rika yazı tipiyle yazılan Nâzikî mahlaslı şairin şiirleri vardır.

Üç bölüm olarak bölümlendirdiğimiz çalışmamızın bölümleriyle ilgili bilgiler şöyledir:

“Edebiyatımızda Nâzikî ve Nâzikî Hakkında Bilgiler” adlı birinci bölümde, Edebiyat Tarihimizde yer alan Nâzikî mahlaslı şairler tespit edilerek tanıtılmıştır. Elimizdeki Nâzikî mahlaslı divanın hangisine ait olduğu açıklanmaya çalışılmış ve şiirlerinden hareketle kendisi hakkında ulaşabildiğimiz bilgiler verilmiştir.

İkinci bölüm olan “Nâzikî’nin Şiirlerinin Değerlendirilmesi” başlığı altında divandaki şiirlerin nazım şekilleri, vezin, kafiye özellikleri incelenerek şekil özellikleri;

“Nâzikî’nin Şiirlerinin Muhteva Özellikleri” başlığı altında şiirlerinden hareketle içerik özellikleri;

“Nâzikî’nin Şiirlerinin Dil ve Üslûp Özellikleri” alt başlığında ise dil ve üslubuyla ilgili dikkat çeken özellikler ve Türkçeyi kullanma gücü ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Üçüncü bölümde Divan metninin nüsha tavsifi yapılmış, çeviriyazı harfleriyle Latin alfabesine aktarılmış ve bu işlem yapılırken izlenen yöntem belirtilerek bilimsel yöntemlere uyularak bölüm tamamlanmıştır.

“Sonuç” bölümünde bütün bu elde edilen bilgiler özetlenerek açıklanmıştır. Araştırmamız sürecinde yararlanılan kaynaklar “Kaynakça” başlığı altında verilmiştir.

Üzerinde çalıştığımız bu tezin amacı edebiyat tarihimizdeki var olan sayısız divana bir yenisini ekleyerek Eski Türk Edebiyatı kaynaklarına küçük bir katkı sağlamaktır.

Çalışma sürecinde çalışmanın her aşamasında tecrübesi, yol göstericiliği, bilgi ve birikimiyle her zaman yanımda olan, her türlü desteğini ve gülen yüzünü hiçbir zaman esirgemeyen, bana Eski Türk Edebiyatını sevdiren çok değerli hocam Prof. Dr. Gülgün YAZICI'ya sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca bu uzun ve zorlu süreçte anlayışı ve yardımlarıyla her zaman yanımda olan eşim Mehmet YILDIRIM ile biricik kızım Firdevs YILDIRIM'a çok teşekkür ediyorum.

Çiçek LEYLEK YILDIRIM

Çanakkale, 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR	v

BİRİNCİ BÖLÜM EDEBİYATIMIZDA NÂZİKÎ VE NÂZİKÎ HAKKINDA BİLGİLER

1.1. Edebiyatımızda Nâzikî Mahlaslı Şairler.....	1
1.2. Nâzikî Hakkında Bilgiler.....	4

İKİNCİ BÖLÜM NÂZİKÎ DÎVÂNÎ'NDAKİ ŞİİRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1. Şekil Özellikleri.....	7
2.1.1. Nazım Şekilleri ve Nazım Türleri.....	7
2.1.2. Vezin.....	7
2.1.3. Kafiye ve Redif.....	11
2.2. Nâzikî'nin Şiirlerinin Muhteva Özellikleri.....	16
2.3. Nâzikî'nin Şiirlerinin Dil ve Üslûp Özellikleri.....	27

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM DÎVÂN-I NÂZİKÎ METNİ

3.1. Nüsha Tavsifi	32
3.2. Metnin Latin Harflerine Aktarılmasında İzlenen Yol.....	33
3.3. Çeviriyazı Alfabesi	35
3.4. Metin	36

SONUÇ	283
KAYNAKÇA	284
ÖZGEÇMİŞ	287

KISALTMALAR

a.g.e. :adı geçen eser

C. : cilt

d. : doğumu

DİA : Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi

Ens. : Enstitüsü

h. : hicrî

Haz. : hazırlayan(lar)

İA : İslâm Ansiklopedisi

m. : milâdî

No. : numara

ö. : ölümü

ss. : sayfa sayısı

s. : sayfa

S. : sayı

TDV : Türkiye Diyanet Vakfı

vb. : ve benzeri

BİRİNCİ BÖLÜM

EDEBİYATIMIZDA NÂZİKÎ VE NÂZİKÎ HAKKINDA BİLGİLER

1.1. Edebiyatımızda Nâzikî Mahlaslı Şairler

Nâzikî üzerine yaptığımız araştırmalar neticesinde edebiyat tarihimizde altı adet Nâzikî mahlaslı şair olduğu tespit edilmiştir. Bunlar:

Nâzik [Nâzük, Abdullah Efendi (d.??-ö.1098/1686)]

Nâzükî (d.??-ö.??)

Nâzikî [Ahmet Nâzikî Efendi, Kütahyalı (d.??-ö.1272/1855)]

Nâzikî [İstanbulî Mehmed Nâzikî Efendi (d.??-ö.1032 sonları/1623)]

Nâzikî/Nâzükî [Mustafa Nâzikî Efendi b. Mehmed Nâzikî Efendi (d.??-ö.Ramazan 1078/Şubat-Mart 1668)]

Nâzikî [Şöhretî-zade Nâzikî Çelebi (d.??-ö.1160/1747-48)]'dir.

Nâzik (Nâzük, Abdullah Efendi) hakkında Bursalı Mehmed Tahir'in "Osmanlı Müellifleri"¹ ve "Tuhfe-i Nâilî"² de verilen bilgiler ve hakkında yapılan divan çalışmasından³ hareketle divanda yer alan şiirlerle elimizdeki divanda yer alan şiirleri karşılaştırdığımızda elimizdeki Nâzikî mahlaslı divanın bu Nâzik'e ait olmadığı anlaşılmıştır.

Nâzikî (d.??-ö.??) hakkında Ahdi'nin "Gülşen-i Şu'arâ"⁴ sında yer alan maddeden ve Yunus Kaplan'ın bu maddeden hareketle verdiği;

İstanbul Yenihisar'da doğdu. Hayatı hakkında eldeki bilgiler son derece sınırlıdır. Nâzikî, şair İşretî (öl.974/1556-67)'nin kardeşidir. Kanuni Sultan Süleyman devri şairlerinden olan Nâzikî'nin ölüm tarihi belli değildir. Herhangi bir eserinin varlığı hakkında elde bilgi bulunmamaktadır. Ahdî, Nâzikî'nin şiirlerinin halk tarafından beğenildiğini söyler.⁵

¹ M. A. Yekta Saraç (Haz.), *Osmanlı Müellifleri*, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, Ankara 2016.

² Cemal Kurnaz, Mustafa Tatçı (Haz.), *Tuhfe-i Naili- Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri 1-2*, Bizim Büro Yayınları, Ankara 2001, Madde No:4155.

³ Abdülkerim Gülhan, *Nâzikî Dîvânı Karşılaştırmalı Metin*, Bursa Uludağ Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Bursa 1989.

⁴ Süleyman Solmaz, Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56733,ahdi-gulsen-i-suarapdf.pdf?0> ss. 291. Erişim Tarihi: 10.07.2019.

⁵ Yunus Kaplan, NÂZİKÎ, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Madde No:11250, Madde Yazım Tarihi: 10.01.2014.

bilgilerden ve verilen şiir örneğinden hareketle elimizdeki divanın bu Nâzikî'ye ait olmadığı görülmüştür.

Nâzikî mahlasını taşıyan diğer dört şairden Nâzikî (İstanbulî Mehmed Nâzikî Efendi) hakkında Beyhan Kesik'in "Riyazü's-Şu'arâ"⁶ ve "Tuhfe-i Nâilî"⁷den hareketle vermiş olduğu:

İstanbul'dur. Doğum tarihi bilinmemektedir. Asıl adı Mehmed'dir. Nâzikî, İstanbulî Mehmed Efendi olarak tanındı. Medrese öğrenimi gördü. Rumeli kazaskeri Bostanzâde Mehmed Efendi'den mülâzım oldu. Müderrislik yaptıktan sonra kadı oldu. 1032 yılı sonlarında (1623) Erdek kadısı iken vefat etti. İlmi ve irfanıyla meşhur olmuştu. Mecelletü'n-Nisâb'a göre 1044/1634-35 yılında vefat etti. Tuhfe-i Nâilî'de iki ayrı madde olarak yer almaktadır. Şeyhî Mehmed Efendi'ye göre mürettep ve mükemmel bir Dîvân'ı vardır.⁸

bilgilerinden yola çıkılarak ve verilen şiir örnekleri incelenip, elimizdeki Nâzikî divanıyla karşılaştırıldığında divanın bu şaire ait olmadığı anlaşılmıştır.

Nâzikî/Nâzükî (Mustafa Nâzikî Efendi b. Mehmed Nâzikî Efendi) hakkında yine Beyhan Kesik'in "Tuhfe-i Nâilî"den⁹ hareketle verdiği:

İstanbul'da doğdu. Doğum tarihi bilinmemektedir. Asıl adı Mustafa'dır. Nâzikî Mehmed Efendi'nin oğlu olduğundan Nâzikîzâde Mustafa Efendi olarak tanındı. Medrese öğrenimi gördü. İsmetî Mehmet Efendi'den mülâzım oldu. Kırk akçelik medresede müderrisliğe başladı. Safer 1068/Kasım-Aralık 1657'de Havas-ı Mahmud Paşa Medresesi'ne müderris oldu. Şaban 1068/Mayıs-Haziran 1658'de azledilse de Muharrem 1069/Eylül-Ekim 1658'de görevine iade edildi. Ramazan 1069/Mayıs-Haziran 1659'da atandığı Papasoğlu Medresesi müderrisliğinden Şaban 1071/Nisan 1661'de azledildi. Şevval 1072/Mayıs-Haziran 1662'de Hamamiye Medresesi ve Cemâziyelâhır 1076/Aralık 1665'te Hoca Hayreddin Medresesi'ne müderris atandı. Ramazan 1078/Şubat-Mart 1668'de vefat etti. Edirnekapısı haricinde Emir Buhari Zaviyesi civarına defnedildi. Hoşsohbet ve bilgili bir münşi idi. Güftî tarafından şiirleri tenkit edilmiştir. Sicill-i Osmanî'ye göre 1076/1665-66 yılında vefat etmiştir. Eserlerine dair bir bilgi bulunmamaktadır. Şeyhî Mehmed Efendi'ye göre Nâzikî mahlasıyla şiirleri bulunmaktadır.¹⁰

⁶ Namık Açıkgöz, Riyâzü's-Şuara (Tezkiretü's-Şuara), <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/54137,540229-riyazu39s-suarapdfpdf.pdf?0>, ss.307. Erişim Tarihi: 10.07.2019.

⁷ Cemal Kurnaz, age. Madde No: 4156.

⁸ Beyhan Kesik, NÂZİKÎ, İstanbulî Mehmed Nâzikî Efendi, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Madde No: 11247, Madde Yazım Tarihi: 30.06.2014.

⁹ Cemal Kurnaz, age. Madde No: 4158.

¹⁰ Beyhan Kesik, NÂZİKÎ/NAZÜKÎ, Mustafa Nâzikî Efendi b. Mehmed Nâzikî Efendi, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Madde No:11252, Madde Yazım Tarihi: 26.06.2014.

bilgilerinden ve var olan şiir örneklerinden hareketle elimizdeki Nâzikî divanının bu şaire ait olmadığı düşünülmektedir.

Nâzikî (Şöhretî-zâde Nâzikî Çelebi) hakkında “Tuhfe-i Nâilî”den¹¹ hareketle Yunus Kaplan’ın vermiş olduğu,

Nerede ve ne zaman doğduğu bilinmeyen Nâzikî Çelebi’nin hayatı hakkında eldeki bilgiler sınırlıdır. Bu konudaki tek kaynak Ali Emîrî tezkiresidir. Şam Defterdarı Hıdır Şöhretî Efendi’nin oğludur. Bu yüzden Şöhretî-zâde sanıyla tanındı. 1160/1747-48 yılında vefat etti. Edebî ve ilmî yönü kuvvetli bir şair olan Nâzikî’nin herhangi bir eserinin olup olmadığı hakkında elde bilgi bulunmamaktadır.¹²

bilgilerinden ve yine verilen şiirlerin uyuşmamasından dolayı elimizdeki divanın bu şaire ait olmadığı düşüncesi ağırlıktadır.¹³

Saydığımız bu şairlerden geriye hakkında -kesin bilgilere sahip olunamayan- Nâzikî (Ahmet Nâzikî Efendi, Kütahyalı) kalmaktadır. Bu şairin kaynaklarda -şimdilik- şiirleri yoktur. Ancak “Tuhfe-i Nâilî”¹⁴de yer alan ve Mehmet Arslan’ın da buna dayanarak vermiş olduğu;

Kütahya’da doğdu. Asıl adı Ahmed Nâzikî Efendi’dir. Meşhur şeyh Kuşadalı İbrâhim Efendi’nin halifelerindendir. h.1272/m.1855 senesinde İstanbul’da vefat etmiş ve Üsküdar’da Hazret-i Nasûhî Dergâhı’na defnedilmiştir. Osmanlı Müellifleri’nde belirtildiğine göre mürettep bir Dîvân-ı İlâhiyyât’ı vardır.¹⁵

¹¹ Cemal Kurnaz, age, Madde no:4159.

¹² Yunus Kaplan, NÂZİKÎ, Şöhretî-zâde Nâzikî Çelebi, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Madde No: 11251, Madde Yazım Tarihi: 17.12.2014.

¹³ Buraya şöyle bir parantez açmak gerekir ki yukarıda Nâzikî (d.??-ö.??) hakkında Yunus Kaplan’ın vermiş olduğu bilgileri aktarmıştık. İki madde hakkında verilen bilgiler farklı olmasına rağmen Yunus Kaplan iki maddeye de aşağıdaki şiiri örnek göstermiştir:

Kanuma girmesün meded ol bî-amân tutuñ
Bağlañ yanında eylesün tîğî kan tutuñ

İtse kıyâm gitmege kıpar kıyâmet âh
Hey gitmesün o fitne-i âhir zamân tutuñ

Yârüñ harîm-i kûyunı gülzâr-ı can bilüñ
Dil bûlbûline işigini âşîyan tutuñ

Bir câme tâc ü hırkaya çeker yine zâhid
Lâyık görürse almağa pîr-i muğan tutuñ

Oldı gam-ı firâk ile bîmâr Nâzûkî
Ta ki düşer ölür meded ol nâtüvan tutuñ

¹⁴ Cemal Kurnaz, age, Madde no:4160.

¹⁵ Mehmet Arslan, NÂZİKÎ, Ahmed Nâzikî Efendi, Kütahyalı, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Madde No: 11246, Madde Yazım Tarihi: 01.08.2014.

bilgileri ile divandaki şiirlerden elde edinilen ipuçlarından hareketle elimizdeki divanın bu Nâzikî'ye ait olabileceği ihtimali kanımızca yüksektir.

1.2. Nâzikî Hakkında Bilgiler

Mehmet Arslan'ın Nâzikî (Ahmet Nâzikî Efendi, Kütahyalı) hakkında verdiği bilgilerle Nâzikî divanından edindiğimiz bilgiler bu ikisinin aynı kişi olduğu kanısını güçlendirmektedir. Birbiriyle örtüşen bilgiler şunlardır:

Kuşadalı İbrahim Efendi Halvetî-Şabânî tarikatına mensuptur.¹⁶ Nâzikî'nin aşağıdaki beytinden,

Biz tarîk-i Halvetîyüz 'arşda seyrân eylerüz
Zîkr-i hûnuñ ma' nîsiyle cânı hayrân eylerüz (59/1)

ve 203 numaralı "halvetinin dervişleri" redifli şiirinden,

Göñülden zîkr ider Hakkı Halvetînüñ dervîşleri
Göñülden fîkr ider Hakkı Halvetînüñ dervîşleri

Envâr-ı İlâhî sözi Hakkâ ma' lûmdur özi
Allâha bakar cân gözi Halvetînüñ dervîşleri

Halkuñ içinde delidir ehlüñ içinde uludur
Şübhesüz gerçek velîdür Halvetînüñ dervîşleri

Kırklar ile sohbet ider şaffet ile halvet ider
Tevhîd ile 'işret ider Halvetînüñ dervîşleri

¹⁶ Nihat Azamat, *Kuşadalı İbrahim Efendi Maddesi*, TDV İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/kusadali-ibrahim-efendi> Erişim Tarihi: 03.07.2019.

‘ Āriflerüñ nuṭkündaki ma‘ nāyı gör āb-ı ḥayāt

Dost zātinuñ mazharıdur Ḥalvetīnūñ dervīşleri

Göñlüni Ḥaḳḳa virürler Ḥaḳḳı göñülde bulurlar

Canların teslīm kılurlar Ḥalvetīnūñ dervīşleri

Disem saña inanmazsun bu tevḥīdüñ aḥvālını

‘ Aşḳdan alur gelür söyler Ḥalvetīnūñ dervīşleri

Sırr ḥaberin diñler olur ma‘ nisini añlar olur

Ma‘ rifetle söyler ulur Ḥalvetīnūñ dervīşleri

Bu Nāzikī tevḥīd alur bunda gelmez anda ḳalur

Vāşıl olur dīdār bilür Ḥalvetīnūñ dervīşleri

yola çıkarak Halvetî tarikatına mensup olduğunu anlamaktayız. Yukarıda yer alan Nâzikî'nin Kuşadalı İbrahim Efendi'nin halifesi olduğu bilgisiyle divandan elde ettiğimiz bu bilgiler birbirini tamamlar niteliktedir.

Divanın sonunda mensur kısımda yer alan bilgiye göre divanın müstensihisi Seyyid Muhammed Himmetî'dir. Seyyid Muhammed Himmetî'yle ilgili somut bilgilere ulaşılamamıştır. Ancak divanın başında ve sonunda bulunan vakıf mührünün Mehmed Tevfik adında bir Halvetî-Uşşâkî şeyhine ait olduğu görülmüştür. Mehmed Tevfik hakkında Nihat Azamat tarafından verilen:

Halvetî-Şâbânî tarikatının Kuşadaviyye kolunun pîri Kuşadalı İbrâhim Efendi'nin en önde gelen müridlerinden olan Mehmed Tevfik Efendi, pîrinin izinde giderek tekke şeyhliğine, taç ve hırka gibi tarikat geleneklerine rağbet etmemiş, yazılı eser bırakmamış, Kuşadalı gibi

mensuplarına mektuplar gönderip onları irşad etmiştir. Kuşadalı'nın derlenen mektuplarından sekizi kendisine yazılmıştır.¹⁷

bilgileri üzerine yine Mehmed Tevfik ve Kuşadalı İbrahim Efendi arasındaki ilişkinin tespit edilmesi de Nâzikî'nin yukarıda belirtilen Nâzikî olduğu ihtimalini daha da arttırmaktadır.

Diğer önemli ipucu ise yukarıda yer alan Nâzikî (Ahmet Nâzikî Efendi, Kütahyalı)'nin mürettep bir Divân-ı İlâhiyyat'ının olduğu bilgisidir. Elimizdeki divan da tam olarak mürettep bir Divân-ı İlâhiyyat'tır. Nâzikî, Allah aşkı, tasavvuf, dervîşlik, Halvetîlik, zikir gibi konularına yer verdiği ilahi tarzındaki şiirlerini bir araya getirerek divanını tertip etmiştir.

Elimizdeki divanın Kütahyalı Ahmed Nâzikî Efendi'ye ait olduğu düşüncesini güçlendiren bir diğer delil de yukarıdaki bilgide yer alan Nâzikî'nin ölüm tarihi h.1272 / m.1855'tir. Divanın sonunda yer alan temmet bölümünde divanın 1296 tarihinde istinsah edildiği bilgisi yer almaktadır. Bu da Nâzikî'nin ölümünden kısa bir süre sonra istinsah edilmiş olduğunu düşündürmektedir. Birbirine oldukça yakın tarihlere sahip olmaları divanın bu şaire ait olduğu ihtimalini kuvvetlendirmektedir.

Nâzikî hakkında kaynaklarda başka bir bilgiye ulaşılamamış, divanında da Halvetî dervîşi olduğu dışında hayatına dair önemli ipuçlarına rastlanamamıştır.

¹⁷ Nihat Azamat, *Mehmed Tevfik Bosnevî Maddesi*, TDV İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mehmed-tevfik-bosnevi> Erişim Tarihi: 05.07.2019.

İKİNCİ BÖLÜM

NÂZİKÎ DÎVÂNÎ'NDAKİ ŞİİRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1. Şekil Özellikleri

2.1.1 Nazım Şekilleri ve Nazım Türleri

Nâzikî'nin şiirlerinin nazım şekli ve nazım türü konusu bir hayli karışıktır. Nâzikî tekke edebiyatı mensubu olması nedeniyle şiirleri şekil açısından divan ve halk şiiri özelliklerini bir arada taşımaktadır.

İki şiiri haricinde şiirlerinde kullandığı nazım birimi beyittir. Divanında 20. ve 169. sırada yer alan şiirlerinde ise nazım birimi olarak dördlüğü kullanmıştır.

Beyit nazım birimiyle yazmış olduğu 55 şiirini ise hece ölçüsüyle oluşturmuştur. Ancak bu ölçüler aruza en kolay uyarlanabilen “onaltılı” ve “onbeşli” kalıplardır. Bu kalıplar hece sayısı bakımından aruzun en çok kullanılan iki kalıbından, on beş heceden oluşan “fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün” ve on altı heceden oluşan “mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün” kalıplarına sokulabilmeye en müsait olan kalıplardır.

Aruz ölçüsünü kullandığı 182 şiirinin beyit sayısı 4 ile 37 beyit arasında değişmektedir. Şiirlerini şekil olarak gazel ve kaside tarzıyla oluşturmuştur. Dörtlüklerle oluşturduğu iki şiirinin dışında hem hece hem de aruz ölçüsünü kullandığı tüm şiirlerinde kafiye örgüsü olarak gazel ve kasideye ait olan “aa, xa, xa, xa...” şemasını kullanmıştır. Bu da net olarak bir tür ve şekil tespiti yapılmasını zorlaştırmaktadır. Şekil olarak gazel tipine uyan bu şiirlerin konuları açısından tevhid, münacat, ilahi, naat türüyle yazıldıklarını söyleyebiliriz.

Nâzikî'nin şiirlerinin nazım şekli ve türü konusunda şekil olarak divan şiirinin, ölçü olarak hem divan hem halk şiirinin, içerik olarak ise tekke-tasavvufî şiirinin özelliklerini barındırdığı söyleyenebilir.

2.1.2. Vezin

Nâzikî divanında yer alan 228 adet şiirde hem aruz hem de hece veznini, hem beyit hem dördlük nazım birimini kullanmıştır. Aruzun ortadan bölündüğünde heceye de uyan kalıplarını tercih etmiş, dördlüklerle ve heceyle yazılmış intibai veren musammat gazeller yazmıştır. Divandaki şiirlerinden hareketle Halvetî-Uşşakî tarikatına bağlı olduğu anlaşılan Nâzikî'nin şiirlerini tasavvufî bir anlayışla yazmasından ve divandaki bazı şiirlerinden hareketle derviş olduğunu düşünmekteyiz. Bu da Nâzikî'nin tekke şairi olması ihtimalini

güçlendirmektedir. Tekke şairlerinin çoğunluğunda görülen vezin kusurları Nâzikî'de de dikkat çekmektedir. Mahlasının geçtiği mısralarda genellikle vezni aksatmış, mahlasını vezne göre değişik şekillerde (Nâzikî, Nâzîki, Nâzîkî gibi) kullanmıştır. Aruz veznini kullandığı 173 şiirinde Divan şiirinin de en çok kullanılan kalıpları olan aruzun remel bahrinin fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün kalıbıyla hece bahrinin mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün kalıbını kullanmıştır. Hece veznini kullandığı 55 şiirde ise 47 şiirle en çok hecenin on altılı kalıbını kullanmıştır. Nâzikî'nin şiirlerinde görülen aruz vezinleri:

remel bahri

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün 134 şiir

hece bahri

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün 34 şiir

reze bahri

müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün 5 şiir

Hece vezinleri ise:

yirmili 1 şiir

on altılı 47 şiir

on beşli 3 şiir

on birli 4 şiir

Şairin şiirlerindeki özelliklerden hareketle -muhteva konusunda da zikredeceğimiz gibi- daha çok tekke-tasavvuf edebiyatı şairlerine dahil edilebileceği görülmektedir. Saz şairlerinin özellikleri içinde yer alan aruzu acemice kullanmak, şiirlerinin aruz hatalarıyla dolu olması, ölçüyü kullanmaktaki bu başarısızlıkları dil yanlışları yapmaları sonucunu da doğurmuştur.¹⁸ Vezin kullanımında genel olarak başarılı sayılamayacak olan Nâzikî'nin şiirlerinde zihâf gibi hoş karşılanmayan aruz kusurları,

¹⁸ Cem Dilçin, Örneklerle Türk Şiir Bilgisi, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2013, ss. 354.

Nicesi şerh eylesün miskîn **Nāzīkī** vechüñi

Ta' bīrūñ gelmez dile mihr u dıraḡsān Muşţafā (6/16)

Nāzīkī derdmend miskîn kemālūñ vechini söyler

Senūñ ma' mūr yüzūñ yoḡdur **vīrānsın** sen **vīrān** dünyā (12/5)

Zāhidūñ güftārınuñ tesīri yoḡdur cāna hīç

Tevḥīdī fehmi eylemez ikrārı yoḡ imāna hīç (16/1)

ve vezin aksaklıklarıyla çok sık karşılaşmaktayız:

Mürşide uyan ḡalīl olur tevḥīd aña delīl olur

Dā'im mu' in celīl olur ḡandān dili dirler buña (10/6)

Bu sözden hīç yoḡ Ḥaḡḡa ma' lūmdur benüm fi' lūm

Hidāyet yoḡ baña herḡiz anuñçün olmışam merdūd (19/10)

Vezni kullanırken dikkati çeken bir diğerk özellik ise Arapça kökenli “şükr, zıkr, fıkr, ilm” sözcüklerini bazen aslına uygun bazen de vezne göre “şükür, zikir, fikir, ilim” gibi Türkçe söyleyişleriyle kullanmıştır:

Birliğini zıkr iderin ulu lafın fıkr iderin

Ni' metine şükr iderin dervīşligüm yeter baña (5/2)

beytinde vezne göre aslına uygun şekilde kullanırken,

Ĥamdü li'llāh çok şükür cānumda pinhān Muşţafā
Gizli degül gün gibi rūhumda ' ayān Muşţafā (6/1)

beytinde ise vezin gereği Türkçe söyleyişle kullanmıştır.

Nâzikî, hece veznini kullandığı şiirlerini ise çoğunlukla musammat gazel şeklinde yazmıştır:

Ĥayrı murāddan geçmişem dervîşligüm yeter baña

' Aşkuñ şarābın içmişem dervîşligüm yeter baña

Birliğini zıkr iderin ulu lafin fikr iderin

Ni' metine şükr iderin dervîşligüm yeter baña

Şeyhün elini almışam tevhîd gülüne talmışam

Vechini cānda bulmuşam dervîşligüm yeter baña

Evliyādan ayrılmazın hiç anlardan seçilmez

Gizli тұrur açılmazın dervîşligüm yeter baña

' Āşıkларуñ kavli budur şarıkларуñ fi' li budur

Ĥaķ'dan bize kısmet budur dervîşligüm yeter baña

Bu kelāmı şeş eyledüm ' āşık göñlün hoş eyledüm

Kaynayuben cüş eyledüm dervîşligüm yeter baña

Bu menzile irişenüñ mertebesi dindâr imiş

Nâzik ider yüz aklığı dervîşligüm yeter baña (§. 5)

2.1.3. Kafiye ve Redif

Nâzikî şiirlerinde bir ahenk unsuru olarak kafiyei çokça kullanmıştır. Ancak kafiyei ustalıkla kullandığını söyleyemeyiz. Şiirlerinde kafiyei divan şiirinin geleneksel göz için kafiye anlayışının dışında kulak için kafiye anlayışıyla kullanmıştır. Kafiye için kullandığı sözcükleri genellikle Arapça, Farsça kelimelerden seçmiştir. Hatta bazen kafiyei bir dizede Arapça ve Farsça sözcüklerle diğerinde ise Türkçe sözcüklerle oluşturmuştur:

Bunda gider gelür çokdur yalan dünyâ dirler buña

Luţfi yokdur  ahrı çokdur vir n düny  dirler buña

D rt kit bu  i inded r ben m sa a s yledig m

 nanursa  bu tev  ide v ran düny  dirler buña

  A lu  yokdur a lamazsu  bu tev  id   i  aretin

  f yer    omaz  okmaduk iyl n düny  dirler buña

Sin  nile bile gitmez  az b dur bile giden

Gel dirler  alkar gidersen  alan düny  dirler buña

D  cih nu  sevg sinden f ri  ol sen ey N zik 

Bunda d zdig   d zeni bozan düny  dirler buña (§. 11)

Divanda 11 numaralı şiir olan “dünyā dirler buña” redifli gazelde görüldüğü gibi kafiye “-ān” heceleriyle yapılmıştır. Ancak “virān” sözcüğü Farsça olduğu halde “kalan” ve “bozan” sözcükleri Türkçedir.

Kafiye kısmında dikkat çeken bir diğer özellik ise kafiye kullandığı 170 şiirinin 86’sında kafiye “-ān” hecelerinden seçmiştir. Diyebiliriz ki Divanındaki şiirlerin üçte birini “-ān” hecesiyle kafiyelemiştir. Bunu da kendini tekrar ederek, sürekli “hayrân, mihmân, cân, cânân, îmân, seyrân, pinhân, kur’ân, fermân, gılmân, ayân, burhân, sultân, dermân, seyrân, hayvân, reyhân, rahşân, yeksân, yezdân, noksân, insân, âsân, irfân, hân, ummân, Lokmân, subhân, ihsân, handân, ümrân, yalan, virân, beyân, nâ-dân, şeytân, üryân, hazân, zindân, giryân, büryân” sözcükleriyle oluşturmuştur.

Kafiye için kullandığı sözcükleri okunduğu gibi yazarak şiirlerinin önemli bir kısmında kafiye için oluşturmuştur. Örneğin, 15 numaralı şiirinde kafiye “nebât, salât, mürselât, necât, mirât, varidât, sıfât, zât, fesât, sebât, cihât, ma‘âd” sözcükleriyle oluşturmuştur. 10. beyitte “inâd” sözcüğünü de kafiye için halkın dilindeki telaffuzunu esas alarak “inât” şeklinde yazmıştır. Ayrıca son beyitte kafiye uygun olmayan “ma‘âd” sözcüğünü kullanmıştır:

Bu kemâl-i ‘aşk içinde nuṭkumuz âb-ı ḥayât

Lezzeti ‘âşıklara ḥaḳḳü’l-yaḳîn ḳand ü nebât

Gönlüme ilhâm ider söyle diyü nûr-ı İlâh

Ma‘lûm oldu nidügi ‘âşıklara şavm-ı şalât

Yâ Muḥammed nûr-ı ḥaḳḳuñ cânla buldum seni

Vechüñi kim gördi ise didiler “ve’l-mürselât”

Senüñ ağzuñ yarıdur iḥyân iden bu tevḥîdi

Ḥamdü li’llâh çok şükür rûhumda ḳalmadı memât

Yedi ṭavr üzre didüñ bu tevḥîdüñ aḥvâlini

Ol sebebden şüphesüz bu ma‘ niden bulduk necāt

Kenz-i hikmet varıdur sırr ile hem-rāz olduğum

Mağşūd olan bu imiş lāzım degül ğayrı mir’āt

Nūr-ı Hakk’uñ mazharıdur söyleyen ‘āşık bunı

Gönlüme ilhām olur Hakk’dan gelür bu varidāt

Yeryüzinden zıkr eyle fikr it Hakkı ey muttakī

Sende zāhir olur ol tevḥīd-i ef‘āl u şifāt

Ten göziyle göremezsın bunlaruñ sen gördigün

İhtiyār ile degüldür söyledün tevḥīd-i zāt

Bu kelāmuñ ma‘ nisinde cānuma Hüdur şafā

‘Ākil olan lā diyüp bu tevḥīde itmez ‘ināt

Şakīdür sa‘īd degüldür ikrārı yok ḥāl ehline

Lezzet almaz zerrece bu ma‘ niden ehl-i fesāt

Nefsini fehml itmeden evvel şanur ‘āriflenür

Cāhil u nā-dānı gör sözinde yok[dur] hīç sebāt

‘Akl-ı evvel nūrına mazhar olan söyler bunı

Perde olmaz ‘āşıka dīndār içün bu şeş cihāt

‘Ārif ol ‘uzletden ayru düşmesün dir Nāzikī

Bu kelāmuñ sırrını fehm eyleyen ‘aql-ı ma‘ād (§. 15)

Klasik kafiye anlayışı olan göz için kafiye anlayışına göre normalde birbiriyle kafiye olarak kullanılması hoş karşılanmayan “nun” harfiyle yazılan “n” ve “kef” harfiyle yazılan “ñ” harfleriyle kafiye ve redif yapılmıştır. Bu da şekli değil içeriği esas aldığını göstermekte olup kulak için kafiye anlayışını kullandığını kanıtlamaktadır:

Bu dünyâyı sever iken yüri sen dervîş olmazsun

Bu dünyâyı kıvar iken yüri sen dervîş olmazsun

Ma‘ni yüzinde fakîrsüñ ölmüş başlı hâkîrsün

Doğrı söylesem kaçîrsuñ yüri sen dervîş olmazsun

Şeri‘atde hoş fakîrsün tarîkatde hoş şakîsün

İblîsüñ tolmış okîsuñ yüri sen dervîş olmazsun

Gelüp birlige yatmazsuñ doğrıca yola gitmezsün

Şeyhüñ etegün tutmazsuñ yüri sen dervîş olmazsuñ

Bu Nâzikî bir kişidür şâfi hemân nûr kişidür

Peyğambere yâr kişidür yüri sen dervîş olmazsuñ (§.162)

Divanındaki 228 adet şiirinin sadece beşinde (15, 36, 170, 171) redif kullanmayan Nâzikî, şiirlerinde redife çokça yer vermiştir. Redife çokça yer verdiği gibi şiirlerin büyük çoğunluğunda redifleri Türkçe kelimelerden seçmiştir. Türkçe olmayan kelimelere de Türkçe ek getirerek Türkçeleştirmiştir. Şiirlerinde redifin yapı bakımından her türünü kullanmıştır:

Bir ek (-dur, -dan, -umuz)

Birden fazla ek (-mamakdur, -dayın, -sına)

Bir sözcük (sana, Mustafa, dünya, eyledi)

Bir ek + bir sözcük (-a hiç, -a benzer, -dan gelür)

İki sözcük (eksik degül, lazım degül, halvetinin dervişleri)

Üç sözcük (ya Muhammed Mustafa, derviligüm yeter bana)

Dört sözcük (hiç kendüden haberi yok, yüri sen dervîş olamazsun, gel imdi dervîş olursun)

Beş sözcük (gel gör beni aşk neyledi)

Altı sözcük (var bir mürşide sor niye geldük).

Redif kullanımında bazı tutarsızlıklar da dikkati çekmektedir. Türkçe 1. tekil şahıs ekini (-am, -em) şiirlerinde redif olarak kullanırken m'li şekilde başlayıp ağız özelliği olan n'li şekille devam ettirmiştir. Bunu birçok kez yaparak redifi doğru kullanmamıştır:

Gönlüm evi 'âleminüñ seyyâhıyam gezerin ben

Gönlüm Hakk'ıñ nazargâhı toğrasından ben

Bu tevhidüñ ihyâsından haber viren kimdür baña

Mürşidüm 'aşk-ı İlâhî ondan okur yazaram ben

Özi insân sözi 'irfân ehl-i hâlüñ kâli budur

Vicdānumla bāzārūm var ğayrısını niderem ben

Aç göziñi imān-ı Allāh didügüdür

Ma'rifetüñ ma'nisini şâf-i cāndan saçarın ben

Bundan öte bir söz dağı lāzım degüldür Nāzikī

Bir Allāhı zıkr itmezsem çıkar yoldan azaram ben (§. 148)

Aç gözünü diñle beni ğayrısından bezerem ben

Ğayrısından bezemezsem çıkar yoldan azaram ben

‘Āşıklıġuñ nişānesi kendü ħālin söylemekdür

Yayan bazı lāzım degül gönüm evin gezerem ben

Sır haberin añlar iseñ diyem saña diñler iseñ

Bu tevĥidüñ ma‘nāsını ‘aşqdan oğur yazaram ben

Zebānımuñ söyledügi ilhāmıdur Allāhımuñ

Şüret yüzüne kıalmazın gönüm evin düzerin ben

Oı Nāzikī bu tevĥidüñ ihyāsını söyler saña

‘Aqlum hem-rāh olmaz benüm ‘ummānlarda gezerin ben (§. 152)

2.2. Nāzikī’nin Şiirlerinin Muhteva Özellikleri

Nāzikī’nin büyük çoğunluğu -hatta denilebilir ki tamamı- yek-âhenk olan şiirlerinde işlediği konuların başında Allah aşkı gelir. Divanında değişik nazım şekilleriyle gah aruz gah heceyle yazdığı şiirlerin ana ekseninde bu ilahi aşk vardır. 209 ve 217 numaralı şiirler bunun en güzel örneklerindendir:

Bu benüm zātum degüldür döndüren ‘aşkdur bizi

Cān u dilden her nefesde coşduran ‘aşkdur bizi

‘Añladuñsa diñledüñse Hālîk’uñ ilhāmını
 ‘Ālem-i ma‘nî yüzinden gezdüren ‘aşkdur bizi

Kalbimüñ âyînesinden gördi cānum vechini
 Yārımuñ zülfi teline aşduran ‘aşkdur bizi

Rūhuma ol pādîşāh zātından açdı rāzımı
 Nūr-i şāfî defterine yazduran ‘aşkdur bizi

Kim ne dirse ço disün biz añladuğ ahvālını
 Sun‘a mālîk degülüz taşduran ‘aşkdur bizi

‘Ārif olan lâ dimez tevḥîd-i zātuñ sırrına
 Āteş-i ‘aşkla dā’im yazduran ‘aşkdur bizi

Özimüz cem‘ eyledük Allāh-ı fi’llāh Ḥaḳ için
 Zıkr-i Hū’nuñ ma‘nisiyle tolduran ‘aşkdur bizi

Biz elestüñ cāmını ḳālū belādan içmişüz
 Nūr-ı şāfî defterine yazduran ‘aşkdur bizi

Nefsini fehmi itmeyen bilmez nedür tevḥîd-i zāt
 Añladuğ ölmezden evvel öldüren ‘aşkdur bizi

Cāhil ü nā-dān ne bilsün ‘ārifüñ ikrārını
 Ḥamdü li’llāh ağlar iken güldüren ‘aşkdur bizi

Bu kelāmuñ ma‘ nisine şāhidüm tevḥīd-i zāt

Muştafā’nuñ ḥalvetine gezdüren ‘ aşkdur bizi

Sözümüz ḥatm eyledük lāzım degül gayr kelām

Ḥaḳ Te‘ ālā zātına bel bağladan ‘ aşkdur bizi

Ḥasteligüm bilmez idüm şağ şanurdum kendimi

Bu ‘ anāşır döşeginden kalduran ‘ aşkdur bizi

Ten göziyle görmediyse Nāzik’üñ hem-rāzını

Ol vilāyet taḥtı üzre ḳonduran ‘ aşkdur bizi (§.209)

Tek tırurken bilmedüm ‘ aşḳ beni ḥayrān eyledi

N’oldıgımı bilmedüm ‘ aşḳ beni ‘ üryān eyledi

‘ Aḳlum irmez feḥm idem Ḥaḳḳ’uñ kemāl-i ḳudretin

Bu vüçüdüm ḥānesin ‘ aşḳ baḳdı vīrān eyledi

Nice ḥāzm eyler gönül bu tevḥīdüñ ma‘ nāsını

On sekiz biñ ‘ ālemi ‘ aşḳ geldi ‘ ayān eyledi

Yā İlāhī ben kime sırruñ senüñ zıkr eylesem

Zātınuñ esrārını ‘ aşḳ geldi beyān eyledi

Maḥv-ı ğarḳ oldu Nāzikī zātınuñ ilhāmını

Hamdũ li'llāh emrine 'aşk geldi fermān eyledi (§. 217)

Şiirlerinden hareketle Halveti dervîşi olduğunu anladığımız Nâzikî'nin

Biz tarîķ-ı H̱alvetî'yüz 'arşda seyrān eylerüz

Ẕikr-i ẖūnuñ ma' nisiyle cānı hayrān eylerüz (59/1),

Ġayrı murāddan geçmişem dervîşligüm yeter baña

'Aşkuñ şarābın içmişem dervîşligüm yeter baña

Birliğini ẕikr iderin ulu lāfın fıḵr iderin

Ni' metine ş̱ükr iderin dervîşligüm yeter baña

Şeyẖūn elini almışam tevhid gülüne talmışam

Vechini cānda bulmuşam dervîşligüm yeter baña

Evliyādan ayrılmazın hiç anlardan seçilmezin

Gizli ṯurur açılmazın dervîşligüm yeter baña

'Āşıḵlaruñ kavli budur şarıḵlaruñ fi'li budur

H̱aķ'dan bize kısmet budur dervîşligüm yeter baña

Bu kelāmı şeş eyledim 'āşıḵ göñlün hoş eyledüm

Kaynayuban cūş eyledüm dervîşligüm yeter baña

Bu menzile irişenüñ mertebesi dindār imiş

Nâzik ider yüz aklıgı dervîşligüm yeter baña (§. 5)

divanında yer alan şiirler ekseriyetle bu bağlamdadır. Vahdet, kesret, uzlet, halvet, hakkü'l-yakin, ilmü'l-yakin, bu âlemden istiğna, nefsinin terbiye etmenin yolları gibi tasavvufî düşünceleri işlemiştir. Allah'ın birliğini ve yüceliğini, âlemdeki tek gerçek olanın Allah olduğunu, dünyanın gelip geçiciliğini ve acımasızlığını, şeytanın kandırıcılığını, Hz. Peygamber'e duyulan sevgi ve özlemi, gerçek mümin olmanın şartlarını ayet ve hadislerden iktibaslar yaparak işlemiştir. Şiirleri asıl olanın Allah olduğunu, Allah aşkının cennet için ibadet yapmak değil gönülden ibadet yapıp Allah dışındaki her şeyden geçmek olduğunu anlatmaktadır. Şiirlerinde iktibas yaptığı ayetler:

“Seb‘ü'l-meşânî” (Hicr Sûresi, 87. Ayet): Andolsun, biz sana tekrarlanan yedi âyeti ve büyük Kur'an'ı verdik.

“Lâ raybe” (Âl-i İmrân Sûresi, 9. Ayet): Rabbimiz! Şüphesiz sen, hakkında şüphe olmayan bir günde insanları toplayacaksın. Şüphesiz Allah va'dinden dönmez.

“Şakku'l-ķamer” (Kamer Sûresi 1. Ayet): Kıyamet saati yaklaştı, ay yarıldı.

“İnne Rabbüke lebi'l-mirsâd” (Fecr Sûresi 14. Ayet): Şüphesiz Rabbin, gözetlemededir.

“Ve'l-mürselât” (Mürselât Sûresi 1. Ayet): Ard arda gönderilenler.

“ķul hüvâ'llähü eķad” (İhlâs Sûresi 1. Ayet): De ki: “O, Allah'tır, bir tektir.

“Allähü'ş-şamed” (İhlâs Sûresi 2. Ayet): Her şey O'na muhtaçtır; O, hiçbir şeye muhtaç değildir.

“Lem yelid velem yüled” (İhlâs Sûresi 3. Ayet): O'ndan çocuk olmamıştır. (Kimsenin babası değildir.) Kendisi de doğmamıştır (kimsenin çocuğu değildir.)

“Velem yekün lehü küfüven eķad” (İhlâs Sûresi 4. Ayet): Hiçbir şey ona denk ve benzer değildir.

“ķābe ķavseyn” (Necm Sûresi 9. Ayet): “(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut dah az oldu.

“ķüntü tūrab” (Nebe Sûresi 40. Ayet): Şüphesiz biz sizi, kişinin önceden elleriyle yaptıklarına bakacağı ve inkârcının, “Keşke toprak olaydım!” diyeceği günde gerçekleşecek olan yakın bir azaba karşı uyardık.

“Ve lekad keremnā” (İsrâ Sûresi 70. Ayet): Andolsun, biz insanoğlunu şerefli kıldık. Onları karada ve denizde taşıdık. Kendilerini en güzel ve temiz şeylerden rızıklandırdık ve onları yarattıklarımızın birçoğundan üstün kıldık.

“Raḥmeten li’l-‘ālemin” (Enbiyâ Sûresi 107. Ayet): “(Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.

“Urvetü’l-vüşkâ” (Bakara Sûresi 256. Ayet): Dinde zorlama yoktur. Çünkü doğruluk sapıklıktan iyice ayrılmıştır. O hâlde, kim tâğûtu tanımayıp Allah’a inanırsa, kopmak bilmeyen sapasağlam bir kulpa yapışmıştır. Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir.

“İnnâ feteḥnâ” (Fetih Sûresi 1. Ayet): Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik.

“İkrâ’ bi-ismi Rabbik” (Alâk Sûresi 1. Ayet): Yaratan Rabbinin adıyla oku.

“Len terānî” (Arâf Sûresi 143. Ayet): Mûsâ, belirlediğimiz yere (Tûr’a) gelip Rabbi de ona konuşunca, “Rabbim! Bana (kendini) göster, sana bakayım”dedi. Allah da, “Beni (dünyada) katiyen göremezsin. Fakat (şu) dağa bak, eğer o yerinde durursa sen de beni görebilirsin.” dedi. Rabbi, dağa tecelli edince onu darmadağın ediverdi. Mûsâ da baygın düştü. Ayılınca, “Seni eksikliklerden uzak tutarım Allah’ım! Sana tövbe ettim. Ben inananların ilkiyim” dedi.

“Aḥseni taḫvīm” (Tîn Sûresi 4. Ayet): Andolsun ki biz insanı en güzel şekilde yarattık.

“ḳul indehu ümmü’l-kitāb” (Rad Sûresi 39. Ayet): Allah, dilediğini siler, dilediğini de sabit kılıp bırakır. Ana kitap O’nun yanndadır.

“Yuvesvisun” (Nâs Sûresi 5. Ayet): O ki insanların göğüslerine vesvese verir.

“Alleme’l-esmâ” (Bakara Sûresi 31. Ayet): “Allah, Âdem’e bütün varlıkların isimlerini öğretti. Sonra onları meleklere göstererek, “Eğer doğru söyleyenler iseniz, haydi bana bunların isimlerini bildirin” dedi.

“Hüv’el-ḥaḳḳ” (Hacc Sûresi 6. Ayet): “O, Hak’tır.”

Hadisler ise;

“Küntü kenz”: Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.

“Men ‘aref”: Kendini bilen, kuşkusuz Rabbinin de bilir.

“Mūtū kable en temūtū”: Ölmeden önce ölünüz.

“Leyse fi’ d-dāreyn”: İki evde (dünya ve ahirette) Allah’tan başkası yoktur.

“Lā-fetā illā aliyyūn lā-seyfe illā zū’lfikārı”: Ali’den başka genç (yiğit), Zū’lfikār’dan başka (keskin) kılıç yoktur. (Ali gibi kahraman kimse, onun kılıcı gibi (keskin) kılıç yoktur).

“Ve amennā ve şaddakna”: İnandık ve onayladık.

“Laḥmūke laḥmī”: Etin etimdir, cismin cismimdir, kanın kanımdır, ruhun ruhumdur.

Halvetiyye tarikatına dair önemli düşünceler de şiirlerinin muhtevasının önemli bir parçasıdır. Halvetiyye’de seyr ü sülûk yedi isimle (lâ ilâhe illallah, Allah, hû, hak, hayy, kayyûm, kakhâr) yapılır. Yedi isme karşılık nefsin emmare, levvame, mülhime, mutmainne, raziye, marziyye ve kamile olmak üzere yedi sıfatı vardır.¹⁹ 85 numaralı şiirde bu sıfatları işlediğini açıkça görmekteyiz:

Erenlere seyr şorana yedi dürlü nişân gerek

Ol kapu şeri‘ atdür güneş gibi ‘ayân gerek

Âyet ile ḥadīs ile virdüm cevâb añlayana

Andan öte içrûde levvâme âna seyrân gerek

Şeri‘ atden ṭarīkatden içerüsi seyr ilidür

‘Aḳıl aña vâḳıf olmaz mülhime aña vicdân gerek

İhtiyārum elde degül lâzım geldi söylemesi

Beşincisi kerāmetdür ‘ayân degül nihân gerek

Yol erinüñ tevḥīdini ‘ârif gerek anlamağa

¹⁹ Süleyman Uludağ, *Halvetiyye Maddesi*, TDV İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/halvetiyye> Erişim Tarihi: 04.07.2019.

Altıncısı marziyedür bunda bürhân Kur'ân gerek

Yedincisi şâfiyedür halka 'ayân itmek olmaz

Bunda geçüp ulaşmağa cân hâzrete kurbân gerek

Sekizinci maḳâm budur 'aynü'l-yakîn ḥaḳḳü'l-yakîn

Gerçek 'âşık bu meydâna ğayru'llâhdan 'üryân gerek

Bu Nâzikî'nün tevḥîdi ḥâṭırına güç gelmesün

Bu ma' nâyı fehm itmege şâfi nurdan insân gerek

Ḥitâb eyler içerüden gelüp söyler bu taşraya

Şakılmağa genc-ḥâne-i ma' mür degül vîrân gerek

Benüm ḥâlüm sorar iseñ ne yirdeyin ne gökdeyin

Ma'ni sırrın söyleşmege bunda gelmiş yârân gerek

'Âriflerün remz itdigi nedür saña diñlendi gör

Bu tevḥîde inanmayan ğardaşlara yalan gerek

Nâzikîyi diñler iseñ söz ma' nisi añlar iseñ

Zıkrünle fikir itdügün şâfi saña sübhân gerek (§. 85)

Nâzikî şiirlerinde evliyaların, enbiyaların, Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali'yle yoldaş olduğunu ve onların yolundan gittiğini anlatmaktadır:

Nâzik'ün zıkrî budur 'aynü'l-yakîn ḥaḳḳü'l-yakîn

Evliyâdur şübhesüz bu yolda yoldaşum benüm (130/9)

Enbiyânuñ sırrı nûrî ‘âriflere bürhân imiş

Bu tevhîde ıtalmayaydum ‘ummân nedür bilmez idüm (125/7)

‘Ömer Oşmân ism-i ‘Alî Ebûbekir gerçek velî

Bunlar ile yâr olmasam yârân nedür bilmez idüm (125/8)

Ebûbekir ‘Ömer ‘Oşman bunlardurur ehl-i îmân

Nûr-ı ‘Ali ser-i imâm maķâmları yüce imiş (69/3).

Üzerinde önemle durduğı bir diğerkonu ise mümin, müslüman, dervîş, münafık olmanın ve olmamanın gerekleridir:

Gerçek ere lâ dir iseñ mü ’min degül münâfıksın

Lâ dimegi terk itmezseñ mü ’min degül münâfıksın

Kendüñ kıtara kıkmazsañ varlıguñ oda kıkmazsañ

Tevhîde toğrı kıkmazsañ mü ’min degül münâfıksın

Söyledigüm diñlemezseñ ma’ nisini añlamazsañ

Küfrüñ bilüp ağlamazsañ mü ’min degül münâfıksın

Kur’âna toğrı gelmezseñ kur’ândan kıber almazsañ

Tevhîd göline kılmazsañ mü ’min degül münâfıksın

Beş vakt ezâna gelmezseñ vechüñi yere kılmazsañ

Ölmezden evvel ölmezseñ mü 'min degül münâfıksın

Hakk'ıñ emrinden kaçarsañ iblīs kadehin içersen

Allāh emrinden geçerseñ mü 'min degül münâfıksın

Nifākuñdan geçemezseñ hayr u şerri seçemezseñ

Sen tevḥīde düşemezseñ mü 'min degül münâfıksın

Komazsañ Nāzikī dilden koḳmazsañ koḳdıḡı gülden

Datmazsañ yidüḡi baldan mü 'min degül münafıksın (§. 146)

Bu dünyāyı sever iken yūri sen dervīş olmazsun

Bu dünyāyı kovar iken yūri sen dervīş olmazsun

Ma' ni yüzinde fakīrsün ölmüş başlı ḥākīrsün

Ṭoḡrı söylesem ḳaḳırsun yūri sen dervīş olmazsun

Şeri 'atde ḥoş fakīrsün ṭarīkatde ḥoş şakīsin

İblīsüñ ṭolmuş oḳısun yūri sen dervīş olmazsun

Gelüp birlige yatmazsun ṭoḡrıya yola gitmezsün

Şeyḥüñ etegün ṭutmazsun yūri sen dervīş olmazsuñ

Bu Nāzikī bir ḳişidür şāfi hemān nūr ḳişidür

Peygam-bere yār ḳişidür yūri sen dervīş olmazsuñ (§. 162)

Benligüñi geçer iseñ gel imdi dervîş olursuñ

Cānı göziñi açar iseñ gel imdi dervîş olursuñ

Çağlar şu gibi aķarsañ gönül çerāğın yaķarsañ

Mürşide toğrı baķar iseñ gel imdi dervîş olursuñ

Bu söylenen ma‘ rifetüñ ma‘ nisidür saña hıtab

Nefsüñ kabûl itdi ise gel imdi dervîş olursuñ

Hafr ile mûy hâlidür benüm saña zıkr itdigüm

Lâ dimezseñ bu fi‘ lime gel imdi dervîş olursuñ

Kıssadan hışse alduñsa ma‘ ni gülüne talduñsa

Bu söze gerçek kalduñsa gel imdi dervîş olursuñ

İkiligi terk iderseñ erenleri fark iderseñ

Bir Tañrıyı zıkr iderseñ gel imdi dervîş olursuñ

Nâzik ider hâk olursañ tevḥid ile pāk olursañ

Didāra müştāk olursañ gel imdi dervîş olursuñ (§. 163)

Şiirlerinde işlemiş olduğı konulardan da görüldüğü üzere Nâzikî’nin şiirlerini hikemî bir anlayışla oluşturduğunu ve düşüncelerini yaymak, insanlara ve özelinde müritlere yol göstermek için şiiri araç olarak kullandığını söyleyebiliriz.

2.3. Nâzikî'nin Şiirlerinin Dil ve Üslûp Özellikleri

Divanda 228 şiiri bulunan Nâzikî'nin şiirlerinin dili sade ve akıcı bir Türkçedir. Günlük konuşma dilinin ifadelerini, halkın dilinde yaşayan tabirleri şiirlerinde sıkça kullanmıştır:

Fâ'idesüz söz ma' nîsi **yağsuz tuzsuz aşā beñzer**

Söz anlamaz cāhillerüñ kalbi kara taşā beñzer (24/1)

Ben zan tutdum gördüm idi 'ablāh mümkün degül aña

Yüreginde **yumru yumrudur** dertleri başā beñzer (24/2)

Şiirlerinde atasözleri ve deyimlere de yer vermeyi ihmal etmeyen Nâzikî,

Soñ pişmān fāyda idemez bildigüm budur benüm

Hālķın zikir itmeyen nā-dān gelür nā-dān gider (21/2)

İçerdükde ne var ise tışaruña oldur çıkan

Göñül Allāhuñ evidür kimse göñlin yıķma göñül (97/3)

Kimse bilmez her nefis vechiñde **hayrān oldıgum**

Nutķumuñ sensin ma' nāsı yā Muḥammed Haķ bilür (25/2)

Dile gelmez vaşfuñı zikr itmege 'āciz dilüm

Gizli vü āşikārda ḥaber virüñ 'anķā nedür (29/10)

'Ālem-i ğayb u şehādet sırrını fehm itmedüñ

Taşlara ur başuñı başuñda devlet yok senüñ (81/2)

Uzun, zincirleme tamlamalara, kapalı manalara nadiren yer vermiştir:

Nüşa-i kübrā-yı âdem añlamazsun nidügin

Nāzik'üñ nuṭṭundaki deryādan almazsun ḥaber (52/16)

Ḳuṭbū'l-irşād-ı velīnūñ bendesidür Nāzikī

Her nefesde dā'imā nūrdan vilāyet beklerüz (62/13)

Esir-i pister-i derdüz firāḳuz ḥālimüz müşkil

Devā güç 'āşık-ı dil-ḥasteyüz aḥvālimüz müşkil (103/1).

Şiir dilinde çok sık rastlamadığımız “saman”, “uyuz”, “çoban” vs. gibi sözcükleri de şiirlerinde zaman zaman kullanmıştır:

Gerek için gerek tışın senüñ ḥālün bize ma' lūm

Gece gündüz ḥayvān gibi ḳardaş fikrūñ **şaman** olmuş (65/6)

Uyuz olmuş yağlamalı perrūñ iple bağlamalı

Ol nefsin tığlamalı hīç kendüden ḥaberi yok (72/1)

Bir ḥaber geldi dilüme añlayana besdür yeter

Bu dünyānuñ ardın önin 'azīz gören **çobān** ancaḳ (73/9)

Şiirlerinde günlük yaşama dair ipuçları verdiğini de görmekteyiz. Halk arasında kullanılan yemek isimlerini vermesi bunu örneklemektedir:

Mi' demüz almaz bizüm **tarḥāna bulğur** çöl yemek

Āteş-i 'aşķile pişmiş tāze **būryān** isterüz (56/12)

“‘Urvetü’l-vüşkâ” dan aldum dersimüñ ma‘ nāsını

Bu kelāmuñ ma‘ nisi ‘āşıqlara **helvā** imiş (71/6)

Bu hitābuñ ma‘ nisi nefsime der kıardaş benüm

Yüri var düşme şaķın ölinüñ **helvāsına** (187/3)

Nâzikî’nin şiirleri incelendiğinde dikkati çeken bir diğerk özellik ise bugün artık kullanılmayan arkaik ekleri kullanmasıdır:

‘Azrā’ıl **öncek** başup yürür gözin görmez misüñ

‘Ömrüñi bir bir şayar her günü hesāb içindedür (42/2)

Sözüñ var ise **söylegil** cevābuñı virem saña

Aramızda perde yokdur ‘arşu’llāhdan gelürüz biz (61/6)

Luţfi yok ol kıahrı çok dünyāyı sevdüñ cān ile

Yarın anda **göriser** sen āķretüñ yoldur senüñ (90/2)

Benüm sözüm degüldür bu inanursañ bu tevķide

Maķşūduñı **görünceñüz** sevincüñden ağlar mısın (161/3)

Hem dilinin ve üslubunun hem de düşüncelerinin ve hayata bakışının oluşmasında Yunus Emre’nin önemli ölçüde etkisi olduğunu anladığımız Nâzikî’nin kendisi de bir beytinde şöyle söylemektedir:

Nefsin bilmeyen ğāyet zelildir nefsin bilenler anda ħalıldür

Yūnus bu yolda bize delildir var bir mürşide şor niye geldük (93/5)

225 numaralı şiirini ise Yunus Emre'nin “gel gör beni aşk neyledi”²⁰ redifli ilahisine nazire olarak yazdığını söyleyebiliriz:

‘Aşkdan haber şoran kişi gel gör beni ‘aşk n’eyledi

‘Aşka t̄alib olan kişi gel gör beni ‘aşk n’eyledi

‘Āşıkına ‘ayān eyler gāfillere nihān eyler

Bu tevḥīdi beyān eyler gel gör beni ‘aşk n’eyledi

Muḥabbeti ḥayrān ider ḡayrısından ‘üryān eyler

Gönlüm evin külḥān ider gel gör beni ‘aşk n’eyledi

‘Aqlum getürmez başuma bilmem ne konar aşuma

Görünemez düş düşüme gel gör beni ‘aşk n’eyledi

Fāsīd fikri diñletmez tevḥīdden ḡayrı añlatmaz

Tevḥīdden ḡayrı söyletmez gel gör beni ‘aşk n’eyledi

Cānumı ḡurbān eyledi gönlümü vīrān eyledi

Dünyāyı zindān eyledi gel gör beni ‘aşk n’eyledi

Ṭoḡrı cevāb budur saña ‘aşkdan cevāb budur saña

Ol Nāzikī söyler saña gel gör beni ‘aşk n’eyledi

‘Āşık olan añlar bunı şādık olan diñler bunı

‘Ārif olan diñler bunı gel gör beni ‘aşk n’eyledi

²⁰ Mustafa Tatçı, Yunus Emre Divanı, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78411/yunus-emre-divani.html> ss. 328. Erişim Tarihi: 10.07.2019.

Göñlümde hîç hâr kalmadı Hâķ'dan ğayrı yâr kalmadı

Sen sormağa yer kalmadı gel gör beni 'aşķ n'eyledi

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DİVÂN-I NÂZİKÎ METNİ

3.1. Nüşa Tasvifi

Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Uşşakî Tekkesi bölümünde 108-001 numarada kayıtlı 18 st.; 242x177, 180x116 st. ebatında airtı meşin, ebru kâğıt kaplı mukavva cilt. Sarımtırak kâğıt, 98 sayfası numaralı ilk iki sayfası numarasız toplam 100 sayfa, 16 ile 21 arasında değişen satır sayısı ile okunaklı rik'a. Yazmanın tamamı siyah mürekkeple makta beyitleri ise kırmızı mürekkeple yazılmış, numarasız ikinci sayfa ve 98 numaralı son sayfa Mehmed Tefvik mührünü taşımaktadır. Mehmed Himmetî tarafından h. 1296/m. 1878-79 yılında istinsah edilmiştir. Müstensih divanın son kısmına mensur olarak aşağıdaki notu düşmüştür:

“Temmet ed-dîvânü'l-belâğati'l-‘unvân Hazret-i Nâzikî kıddise sırruhu'l-‘âlî ketebehu el-fâkîr el-hâkîr el-muhtâc ilâ-rabbihî'l-kadîr es-seyyid Mehmed Himmetî el-fahrü'd-dîn min-Medîneti'n-Nâzilli Be-Güzelhîşâr-ı Aydınî ve min-ţarîkatî'l-‘aliyyeti'l-‘Uşşakî harrerehu sitte ve tis‘în ve mi‘eteyn ba‘de'l-elf min-hicreti men lehü'l-‘iz ve’s-şeref vaķa‘a taḥrîruhu dârü'l-hilâfeti’s-saltanati’s-seniyyeti'l-İslâmbol fî-mevki‘i Tophâne-i ‘Âmire Şaneha’lallâhu ‘alâ-yevmi’l-kıyâme min külli’s-şürûr ve’l-beliyye

Âmîn.”

Eserin başında ve sonunda yer alan Halvetî-Uşşakî vakfının şeyhi Mehmed Tefvik’e ait olan

“Vakf-ı ḥâdimü’l-fuķarâ eş-şeyḥ

yedd-i emîn Mehmet Tefvik

post-nişîn-i in dergâh be-ţarîkatî Ḥalvetiyye-i ‘Uşşakîyye

der-ķurb-ı Yedikulle. 1326/1908”²¹ mührü yer almaktadır. Mühürde ise h. 1326 tarihi geçmektedir. Yazmanın son sayfasındaki bir paragraflık mensur kısım hariç tüm bölümleri manzumdur.

²¹ Günay Kut, Nimet Bayraktar, *Yazma Eserlerde Vakıf Mühürleri*, Kültür ve Turizm Bskanlığı Yayınları, Ankara 1984, ss. 178.

Divânın başı:

“Der güfte-i Nâzikî Efendi kuddise sırrehu

Bismi’llâhi’r-raḥmani’r-rahîm”

Sonu:

“Bu Nâzikî saña söyler ḥaḳîḳat üzre ma‘ nâyı

Bu cān mi‘ rāc ider ḥālā unutmaz ‘ ahd üpeymānı

Yā Hū”

3.2. Metnin Latin Harflerine Aktarılmasında İzlenen Yol

Tezimizin metin bölümünde eserin çeviriyazılı metni verilmiştir. Metin oluşturulurken şu kaidelere dikkat edilmiştir:

Metin aktarılırken, İsmail Ünver’in “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”²² adlı makalesi esas alınmıştır.

Divân-ı Nâzikî’nin çeviriyazılı metninin oluşturulması aşamasında metinde okunamayan hiçbir yer tespit edilmemiştir.

Hangi yüzyılda yaşadığı -şimdilik- net olarak tespit edilemeyen ancak istinsah tarihi h. 1296’yı gösteren metnin Eski Anadolu Türkçesi özellikleriyle yazıldığı tespit edilmiştir. Yazımda birlik olması amacıyla Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerine uyulmuştur.

Nâzikî Divânı metninde metin tamiri gerektiren yerler eklenirken [] işaretiyle gösterilmiştir.

Metin ve inceleme bölümlerindeki örnek ibarelerde Eski Türk Edebiyatındaki çeviriyazı sistemine bağlı kalınmıştır.

Metinde sayfa numaraları [s.1], şiir numaraları [1] ve beyit numaraları [1.] şeklinde gösterilmiştir.

Metin içindeki az sayıdaki Arapça ve Farsça tamlamaların da transkripsiyonu yapılmıştır.

²² İsmail Ünver, “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 3/6 Fall 2008. ss. 1-46.

Metindeki ayetler ve hadislerin başında ve sonunda [“ “] işareti kullanılmış ve tercümesi dipnotlarda gösterilmiştir. Dipnotta ise ayet ve hadislerin metinde geçen kısımları haricindeki bölümler () içerisinde gösterilmiştir. Ayetlerin anlamları dipnotta gösterilirken Türkiye Diyanet Vakfı'nın “Kur'an-ı Kerim ve Meali”²³ kullanılmıştır. Hadislerin ise anlamı dipnotta gösterilirken Mehmet Yılmaz'ın “Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Alfabetik Sözlük)”²⁴den yararlanılmıştır.

Metin içinde sadece özel isimlerin baş harfleri büyük harfle yazılmış, diğerleri küçük harfle yazılmıştır.

Metinde yazılmış ancak vezne uymayan ve yanlış yazıldığı görülen sözcüğün yerine vezne uyan şekli kullanılarak dipnotta o sözcüğün karşısına iki nokta koyulup metindeki özgün hali yazılmıştır.

Metinde okunamayan kelimelerin orijinal şekli alıntı yapılarak gösterilmiş, vezin aksaklığı ve zihâf dipnotlarda gösterilmiştir.

“ile” edatı birleşik yazıldığında arada “y” varsa “ile” kelimeye birleşik yoksa “-le” şeklinde yazılmıştır.

Sonunda elif-i maksûre bulunan kelimelerin (ma‘nâ gibi) vezin gereği kısa okunması gerekiyorsa i'li olarak (ma‘ni gibi) kısa okunmuştur.

Metinde müstensihinden mi ya da şairin kendisinden mi kaynaklandığını tespit edemediğimiz imlâ tutarsızlıklarına sıkça rastlanılmıştır. Örneğin, mürşid, derviş gibi Arapça ve Farsça kelimelerin yanında tatmak gibi Türkçe kelime ve “-sın, -sin, -sun, -sün” gibi ekleri de farklı şekillerde yazmıştır. Bu hususta ise kelime ve ekler nasıl yazıldıysa çeviriyazıya öyle aktarılmıştır.

²³ Doç. Dr. Halil Altuntaş ve Dr. Muzaffer Şahin (Haz.), *Kur'an-ı Kerim ve Meali*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2011.

²⁴ Mehmet Yılmaz, *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)*, Kesit Yayınları, İstanbul 2013.

3.3 Çeviriyazı Alfabeti

ا (ā)	a, ā	ص	ṣ
ا (ā)	a, e, ı, i, u, ü	ض	ẓ, ḍ
ب	b, p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	‘
ث	ṯ	غ	ġ
ج	c, ʕ	ف	f
چ	ç	ق	ḳ
ح	ḥ	ك	k, g, (ñ)
خ	ḫ	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	ẓ, ḍ	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ṣ	ی	y, ı, i, ī
		ء	’

Vâv-ı ma’dûle “” işaretiyle gösterilmiştir.

3.4 Metin

s.1

Der güfte-i Nāzikī Efendi kuddise sırruhu

Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-rahīm

1

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Hāḫḫ' uñ ol kūnh-i zātından olupdur enbiyā peydā

Nebiler nūrı varından olupdur evliyā peydā

2. Vilāyet 'ilmi sırrından ḥiṭāb eyler saña cānum

Evliyā nūrı varından idüpdür 'āşıkı peydā²⁵

3. Refīḫı bilmeyen kimse dekāyık nidügin bilmez

'Āşıḫuñ nūrı varından idüpdür zāhidi peydā²⁶

4. Muvaḥḫid olmayan kimse bilemez ehl-i ḥāl hālin

Zāhidüñ nūrı varından idüpdür 'ābidi peydā²⁷

5. Gözüñden perdeyi ya²⁸ kaldur irişesin bu menzile

'Ābidüñ nūrı varından idüpdür nāmı hep peydā²⁹

6. Cemālī ḥüsn bāğında 'akıllar māt [u] ser-gerdān

Baḫılmaz ḫamışur gözler 'acāyib maḥlūḫāt³⁰ peydā

²⁵ Vezin aksamaktadır.

²⁶ Vezin aksamaktadır.

²⁷ Vezin aksamaktadır.

²⁸ “ya” sözcüğü vezni aksatmaktadır.

²⁹ Vezin aksamaktadır.

7. Dilüm söyler benüm saña budur ilhām-ı Rabbānī
Sizüñçün cennet-i a‘lā yaratdı eyledi peydā
8. Ne hıkmetsdür ne ğayretdür dilüm söyler bu tevḥīdī
Ġazabınuñ kemālīñden idüpdür iblīsī³¹ peydā
9. Bu menzīl-i merātibden ḡaber yoḡdur saña zāhid
Bu ‘aşḡuñ taḡt-gāhunda olupdur rūhumuz peydā
10. Benüm ‘āşıḡlar içinde sözüm işbātdur
Bakındı ‘arşuñ altında budur yāy-ı muḡīt peydā
11. Didiler nüṣṡa-i kübrā ne ma‘nādur ḡaber virsün
Ne ki var kendiden ğayrı yaratdı eyledi peydā
12. Nihān ‘ilmi ‘ayān oldı bu tevḥīdüñ kemālinden
‘Ademden ‘āleme geldi olupdur cümleden peydā
13. Uşūlī gel ḡaber virsün Nāziki derdmend ‘āciz³²
Ne tūtilur ne görilür esen yelden olur peydā

³⁰ Zihaf yapılmıştır.

³¹ Zihaf yapılmıştır.

³² Vezin aksamaktadır.

2

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Münezzeḥ zātuñ emvācı ne ma' nādur iden peydā
Ne ḥālıḳdur ne maḥlūḳdur ḥaber virsün neden peydā
2. Bu tevḥīdün kemālinden ḥitāb eyler saña cānum
Ne gevherden mürekkebdür benüm rūḥum iden peydā
3. Bilen kim bildiren kimdür ḥaber virsün bu ma' nādan
Görinmekden münezzeḥdür benüm nuṭḳum iden peydā

s.2

4. Yedi deryā toḳuz eflāk içinde söyleyen kimdür
Bu insānuñ kemālātı disen baña neden peydā
5. Ne ma' nādur dile gelmez bu tevḥīdün müsemmāsı
Görünmezden görünür ol dise baña neden peydā
6. Nihān ' ilmine ' ārifsün ne ğam yirsün ey Nāzīkī³³
Aluban āh u zārından ḥaber virsün neden peydā

3

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Cānumuñ cānānı sensün yā Muḥammed Muştafā
Şıdḳımuñ imānı sensün yā Muḥammed Muştafā

³³ Vezin aksamaktadır.

2. Gün gibi āşkāre geldük ‘āleme ey āfītāb
‘Ārifūñ mihmānı sensūñ yā Muḥammed Muştafā
3. Bî-nişān u lā-mekān sırrında gördüm zātıñı
“Küntü kenz”ün³⁴ mazharısuñ yā Muḥammed Muştafā
4. Kālbimi ihyā iden “seb‘ü’l-meşānı”³⁵ sırrıdur
Sen kerīmūñ rahmetisūñ yā Muḥammed Muştafā
5. Nāzik’ün³⁶ zıkrı budur okur cemālūñ vaşfını
Cümleñ delili sensūñ yā Muḥammed Muştafā

4

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Yā Muḥammed her nefes dīvāneler ḥayrān saña
Ḥamdü li’llāh çok şükür bu cānumuz mihmān saña
2. Evvel āḥır-ı “hüve’l-ḥaḳ”³⁷ sendedür sen Ḥaḳ’dasın
Añlamaz nūr-ı Ḥudā’yı olmayan ḳurbān saña

³⁴ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsi hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük), Kesit Yayınları, İstanbul 2013, ss. 396.

³⁵ “Andolsun, biz sana tekrarlanan yedi âyeti ve büyük Kur’an’ı verdik.” Tefsir bilginleri, âyetten geçen “tekrarlanan yedi âyet”in, Fâtiha sûresi, yahut Kur’an’ın yedi uzun sûresi olduğunu söylemişlerdir. (Hicr,15/87)

³⁶ Nāzikūñ: Nāzikīñ (metinde)

³⁷ “O, Hak’tır”. (Hacc, 22/6).

3. ‘Aşk içinde aňladum sen “küntü kenz”ün³⁸ varısun
Bî-nişân u lâ-mekân sırrı hemân seyrân saña
4. ‘İlm-i hikmet ma‘nisin vechüñde biz ħatm eyledük
Cümle mü’min vaĥdeti ħaĥkü’l-yaĥîn pinhân saña
5. Ehl-i tevĥîd aňladı hâlâ bu sırruñ ma‘nîsin
Lâm elif “lâ raybe”³⁹den açıldı bu Ķur’ân saña
6. Emr-i ma‘rûf nehy-i münker senden oldu âşikâr
On sekiz biñ ‘âlem içre cümleden fermân saña
7. Nâzikî’nüñ eksügi çok⁴⁰ vaşfuña lâyıĥ degül
Cennet ü a‘lâda ‘âşık ĥürî vü ğılmân saña

5

müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün

1. Ķayrı murâddan geĥmişem dervîşligüm yeter baña
‘Aşkuñ şarâbın içmişem dervîşligüm yeter baña
2. Birliğini zıkr iderin ulu lafın fıkr iderin
Ni‘metine şükr iderin dervîşligüm yeter baña

³⁸ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsî hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, age, ss. 396.

³⁹ “Rabbimiz! Şüphesiz sen, hakkında şüphe olmayan bir ginde insanları toplayacaksın. Şüphesiz Allah va’dinden dönmez.”. (Al-i İmran, 3/9).

⁴⁰ çok: çokdur (metinde)

3. Şeyhüñ elüni almışam tevhid göline talmışam
Vechini cānda bulmışam dervişligüm yeter baña

s.3

4. Evliyādan ayrılmazın hīç anlardan seçilmezin⁴¹
Gizli тұrur açılmazın dervişligüm yeter baña
5. ‘Āşıkıların kavli budur şarıkıların fi‘li budur
Hak’dan bize kısmet budur dervişligüm yeter baña
6. Bu kelāmı şeş eyledüm ‘āşık gönlin hoş eyledüm⁴²
Kaynayuben cūş eyledüm dervişligüm yeter baña
7. Bu menzile irişenün mertebesi didār imiş
Nāzik ider yüz aqlığı dervişligüm yeter baña

6

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Hāmdü li’llāh çok şükür cānumda pinhān Muşafā
Gizli degül gün gibi rūhumda ‘ayān Muşafā
2. Ma‘nisinde bu sözüñ medhali yoқdur ‘aqlumuñ
Mü‘minün gönli evinde sāf miḥmān Muşafā

⁴¹ Vezin aksamaktadır.

⁴² Vezin aksamaktadır.

3. Rü'yetüm ta'bir iden haḳkü'l-yakīn sensün benüm
Şübhesüz Haḳ'dan gelen āyāt-ı bürhān Muṣṭafā
4. Cümle 'ālem zikrünün medhinde 'ācizdür senün
Sözi şerbet bî-şeker nuṭkı Qur'ān Muṣṭafā
5. “Küntü kenz”ün⁴³ vaḥdetinden 'āşıka budur nişān
Ma'nisi gelmez dile deryā-yı 'ummān Muṣṭafā
6. Hürmetüne Haḳ senün virdi kerāmet dilüme
Mu'cizāt tahtındaki ol sultān Muṣṭafā
7. 'Āsiyem çokdur günāhum kıl şefā'at Haḳḳ için
'Āşıḳ-ı bî-çārenün derdüne dermān Muṣṭafā
8. Sen şefā'at itmeydüñ idemezdüm medhüñi
Ḥüb cemālün her nefes 'āşıka seyrān Muṣṭafā
9. Ma'ni yüzinden şalavāt virdi Haḳḳ işitdi cān
Evliyā vü enbiyā şadrında imān Muṣṭafā
10. Rengüne boyandı rūḥum şāhidüm tevhīd-i zāt
'Ārifün nuṭkı içinde āb-ı ḥayvān Muṣṭafā

⁴³ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsî hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, age, ss. 396.

11. Bir nefes cān vechüñi görmezse ger olur helāk

‘Āşıka senden gelen la‘l u bedehşān Muştafā

12. Hāḡ katında her ne dirseñ bir sözüñ olmaz iki

Bunca mürsel arasında şāh-ı hūbān Muştafā

13. Ğayrıda itmez recāyı vāşıl olan nūrīna

‘Āşıkuñ ḡalbi içinde verd-i reyḡān Muştafā

14. Terde ḡalbin Nāzik’üñ ihyā idelden dir bunı

Hāḡḡ Te‘ālānuñ sırācı şem‘-i raḡşān Muştafā

15. Mu‘cizātuñ zerresidür itdigüñ “şakḡu’l-kamer”⁴⁴

“Küntü kenz”üñ⁴⁵ sırrı sensün māh-ı tābān Muştafā

s.4

16. Nicesi şerḡ eylesün miskīn Nāzikī⁴⁶ vechüñi

Ta‘birün⁴⁷ gelmez dile mihr u dıraḡşān Muştafā

17. Vechüñi bir kez görenler nice baḡsun cennete

Mīm cemālüñdür senüñ serv-i ḡırāmān Muştafā

⁴⁴ (İkterebe’s-sâ’atü ve’şakka’l-kameru) “(Kıyamet) saat(i) yaklaştı, ay yarıldı.” Çok sayıda râvîden gelen rivayetlere göre, müşrikler Hz. Peygamber’den mucize istemişler, o da parmağıyla aya işaret etmiş, ay ikiye ayrılmış, sonra tekrar birleşmiştir. (Buharî, Tefsîru sûre, 54). Mehmet Yılmaz, age. ss. 242.

⁴⁵ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsî hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, age. ss. 396.

⁴⁶ Zihaf yapılmıştır.

⁴⁷ Zihaf yapılmıştır.

18. Kıl şefâ‘ at Nâzike bir dahı ‘ aqla gelmesün
Sende zâhir gördi çün ol nûr-ı yezdân Muştafâ
19. İnşâ‘ allâh cānuma zātuñdan açduñ rāzuñı
Zâhir u bâtın-ı Hûdur nûrla⁴⁸ yeksân Muştafâ
20. Nâzik’üñ eksikligün ma‘ zûr buyur ‘ ayb olmasun
‘ Âlem-i vuşlatdaki sirruñda hayrân Muştafâ
21. Her kime kılsañ naẓar mü ’min muvaḥḥid ḥāş olur
Himmet eyle olmasun medḥüñde noḳşân Muştafâ
22. Ümmetüñ miskîn Nâzik’üñ sözi ağzuñ yāridür⁴⁹
Bî-nişân u lâ-mekân zātında insân Muştafâ
23. Her ne ḥalk itdi ilāhum saña ıẓhār eyledi
Cümle dilden söylemeklik saña āsân Muştafâ
24. Dü cihānuñ devletin ‘ arz itme almaz Nâzikî
Maḳşûdı⁵⁰ senden hemân vicdân-ı ‘ irfân Muştafâ

⁴⁸ nûrla: nûrile (metinde)

⁴⁹ Vezin aksamaktadır.

⁵⁰ Zihaf yapılmıştır.

7

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. ‘Āşıkun ervāhı sensün yā Muḥammed Muştafā
Haḳ Te‘ālā varı sensün yā Muḥammed Muştafā
2. Dertlüyem dermāna geldim yalvarayın tapuña
Luṭfuñile kıl şefā‘ at yā Muḥammed Muştafā
3. ‘Āşiyem çokdur günāhum bildigüm budur benüm
Nūruñile kıl şefā‘ at yā Muḥammed Muştafā
4. Çāresüzem tāḳatüm yok ağlayup yalvarmağa
Varlıguñla kıl şefā‘ at yā Muḥammed Muştafā
5. Nāzikī lāyık degüldür vaşfuña zıkr itmege
Sen nebiler serverisün yā Muḥammed Muştafā

8

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Añlasun ey cān bugün vechüñde pinhān Muştafā
Söyle nūrından eşer sırruñda pinhāñ Muştafā
2. Lām elif “lā raybe”⁵¹ den tefsir olan ümmü’l-kitāb
Āyet-i ḳur’āna baḳ levhüñde seyrān Muştafā

⁵¹ “Rabbimiz! Şüphesiz sen, hakkında şüphe olmayan bir günde insanları toplayacaksın. Şüphesiz Allah va’dinden dönmez.”. (Al-i İmran, 3/9).

3. Cānuña irdi hidāyet dilüñe esrār-ı ‘aşk
Añlasun haqqü’l-yaqîn zikründe pinhân Muştafâ
4. ‘Āşıka olmaz devâ kıal ehlinüñ efsānesi
Vir şalavât şıdqla derdüñe dermân Muştafâ
5. Nāzikî ‘aynû’l-yaqîn zātuñdan irmişdür nevâ
‘Āşıq-ı bî-çäreler rāhuñda kıurbân Muştafâ

s.5

9

16’lı Hece Ölçüsü

1. Tıfl-ı ma‘ nâ gelür her dem imân sözün söyler baña
Velî Haqq’uñ kıkrin okur bürhân sözün söyler baña
2. ‘Aşk içinde Haqq nûrına gâh maḥvolur gâh ğarķ olur
Kendi özin yavı kıılır ḫayrân sözün söyler baña
3. Biñ yıl ‘ömrüm olsa [yine] ögsem vaşfuñ gelmez dile
Cân murğunı irşād ider iḫsân sözün söyler baña
4. “Küntü kenz”üñ⁵² gizli sırrın eyler ‘ayân itmez nihân
‘Aqlum irmez fehmi eyleyem ‘ummân sözün söyler baña

⁵² “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsi hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük), Kesit Yayınları, İstanbul 2013, s. 396.

5. Zāhirümün bâtınıdır keşf itdigüm ma‘ nā size
Cism içinde hikme ile Loḳmān sözün söyler baña
6. ‘Āşık gerekdür dinleye şadık gerekdür añlaya
Toḳuz gögi seyr eylemiş seyrān sözün söyler baña
7. İllā didüm lā dimezem dost vechinün tevḥīdine
Bir ‘acāyib derde düşmüş dermān sözün söyler baña
8. İḥfā ile sırrum benüm gön lüm evin pür-nūr ider
Her dem gelür dost emrine fermān sözün söyler baña
9. ‘Alāyıkdan mücerreddür ḥaḳīkatde anuñ rūḥı
Cemālinden kemālın gör sübhān sözün söyler baña
10. Dili zākir özi şākir mükerrrem bir vecihdür bu
Dehānından dökilendür reyḥān sözün söyler baña
11. Dilindeki tevḥīd anuñ şāhid yeter dir Nazikī
Yedi iklimi ḥükm ider sulṭān sözün söyler baña

10

müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün

1. ‘Aḳl-ı ma‘ āş bilmez bunu insān dili dirler buña
Nefs-i ma‘ āş tuymaz bunu ḥayrān dili dirler buña

2. Mürşidile zıkr iderler tevḥīdile fikr iderler⁵³
Her nefesde şükr iderler iḥsān dili dirler buña
3. Ḳalbümüze tevḥīd-i zāt cānumuza ğayrısı yād
Nūş itdigüm āb-ı ḥayāt imān dili dirler buña
4. Şıdḳda olandur ḥaḳḳı ādemdeki nūr-ı bākī
İnkār idüp olma şaḳī lisān dili dirler buña
5. Söyledüm saña olmazsun ḳulaḳ tutup diñlemezsün
Göñül evin yoḳlamazsun pinhān dili dirler buña
6. Mürşide⁵⁴ uyan ḥalīl olur tevḥīd aña delīl olur⁵⁵
Dā'ım mu'īn celīl olur ḥandān dili dirler buña
7. Diñlendi gör ḳandan gelür bu ma'rifet cāndan gelür
Hep cümleye andan gelir 'ümrān dili dirler buña
8. Düşlerini tüş iderler anuñiçün cüş iderler
'Aşḳ şarābın nūş iderler sulṭān dili dirler buña
9. Bu tevḥīdüñ cemāline zevāl yoḳdur kemāline
İrmez 'aḳıl kemāline Loḳmān dili dirler buna

⁵³ Zihaf yapılmıştır.

⁵⁴ mürşid: mürşīd (metinde)

⁵⁵ Vezin aksamaktadır.

s.6

10. ‘ Ār eyleme bilene şor dersin Hāḡ’ dan alana şor
Güneş gibi ‘ ayāna sor seyrān dili dirler buña
11. Miskīn Nāzik⁵⁶ tūrābīdūr bu dūnyānuñ⁵⁷ ḡarābīdur
Añlar isen ḡiṭābīdur destān dili dirler buña
12. Biri yeter ‘ ārif iseñ haẓm ide gör zarīf iseñ
Keşīf degül laṭīf iseñ fermān dili dirler buña
13. Miskīn Nāzik’e gelürseñ sırruñ ma‘ nāsın alursañ⁵⁸
Ölmezden öñdin ölürseñ bürhān dili dirler buña

11

16’lı Hece Ölçüsü

1. Bunda gider gelür çokdur yalan dūnyā dirler buña
Luṭfī yoḡdur ḡahrı çokdur virān dūnyā dirler buña
2. Dört kitābuñ içindedür benüm saña söyledigüm
İnanursañ bu tevḡīde virān dūnyā dirler buña
3. ‘ Aḡluñ yoḡdur añlamazsuñ bu tevḡīdūñ işāretin
Şāf yeruñ ḡomaz şoḡmaduk iylān dūnyā dirler buña

⁵⁶ Zihaf yapılmıştır.

⁵⁷ Zihaf yapılmıştır.

⁵⁸ Vezin aksamaktadır.

4. Sinũñile bile gıtmez ‘azābıdur bile giden
Gel dirler alkar gıdersen alan dũnyā dirler buña
5. Dũ cihānuñ sevgüsinden fāriğ ol sen ey Nāzıkī
Bunda düzdigũñ düzeni⁵⁹ bozan dũnyā dirler buña

12

mefā‘ ilũn mefā‘ ilũn mefā‘ ilũn mefā‘ ilũn

1. Ne şekkũm var ne şübhem var yalansuñ sen yalan dũnyā
Göremez ğāfil u nā-dān iylansuñ sen iylan dũnyā
2. Eger zāhir eger bātıñ senũñ hālũñ bize ma‘ lũm
Görinmez bir yerũñ yodur ‘ayānsın sen ‘ayān dũnyā
3. Muvahidler buyurdılar şalāhuñdan fesāduñ çok
Kelāmu’llāhuñ içinde beyānsın sen beyān dũnyā
4. Cemāl-i zāta mazhardur nice basun saña ‘āşık
Bu malũı imānından⁶⁰ şoyansın sen şoyan dũnyā
5. Nāzıkī derdmend miskīn kemālũñ vechini söyler⁶¹
Senũñ ma‘ mũr yüzũñ yodur vīrānsın sen vīrān dũnyā⁶²

⁵⁹ Sözcük metinde şeklindedir.

⁶⁰ Zihaf yapılmıştır.

⁶¹ Zihaf yapılmıştır.

⁶² Zihaf yapılmıştır.

13

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. Bize zātuñ kemālinden ‘ināyet eyle [sen] yā Rab
Ḥabībūñ Muştafaḥ ḥaqqı hidāyet eyle [sen] yā Rab
2. Ki ben ‘āşī günehkārum saña lāyık işüm yokdur
Cemālūñ nūrı ḥaqqıçün hidāyet eyle [sen] yā Rab
3. Bizüm nāz u niyāzumuz kabūl eyle İlahī sen
Kemālūñ ḥürmeti ḥaqqı hidāyet eyle [sen] yā Rab
4. Bu cān ‘isyāna ğarķ oldu vefāsuz dünyā⁶³ zevķinden
Kelāmuñ ma‘nisi ḥaqqı hidāyet eyle [sen] yā Rab

s.7

5. Nāzik’ūñ maḥsūdı senden hū zıkrinūñ maḥāmıdur⁶⁴
Ḥayātuñ nūrı ḥaqqıçün hidāyet eyle [sen] yā Rab

14

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. Bizüm firdevs-i a‘lāmuz cemālūñdür senūñ yā Rab
Bu sırra düşmeyen bilmez didāruñdur⁶⁵ senūñ yā Rab
2. Hidāyet zıkrinūñ nūrı beni ‘aşķ ile çāk itdi
Dilümde söyleyen ḳudret kemālūñdür senūñ yā Rab

⁶³ Zihaf yapılmıştır.

⁶⁴ Zihaf yapılmıştır.

⁶⁵ Zihaf yapılmıştır.

3. Cevābum āyet-i bürhān münāfıklar inanmazlar
 “İnne Rabbūke lebi’l-mirşād”⁶⁶ kelāmuñdur senüñ yā Rab⁶⁷
4. Bu derd ile yanan zāhid uyanur ħ’āb-ı ğafletden
 On iki burcuñ envārı ħiṣāruñdur senüñ yā Rab
5. Senüñ vechüñde şevküñdür beni nālān iden her dem
 Yüzüñ “seb’ ü’l-meşānī”⁶⁸dür ħayātuñdur senüñ yā Rab
6. Baña keşf oldu fazluñdan bugün Ṭāhā ile Yāsin
 Oğındı ‘ilm-i eflākde şıfātuñdur senüñ yā Rab
7. Bu gün keşretdeki vaḥdet bu tevḥıdden ‘ayān oldu
 Ṭokuz şıfātuñ envārı ħicābuñdur senüñ yā Rab
8. İlāhī keşfini diñle budur ilhām-ı Rabbāni
 Od u şu toprak u yıl çün nikābuñdur senüñ yā Rab
9. Eger dünyā eger uḫrā birisinden murādum yok
 Benüm dilümdeki zārum firākuñdur senüñ yā Rab

⁶⁶ “Şüphesiz Rabbin, gözetlemededir.” (Fecr, 89/14).

⁶⁷ Vezin aksamaktadır.

⁶⁸ “Andolsun, biz sana tekrarlanan yedi âyeti ve büyük Kur’an’ı verdik.” Tefsir bilginleri, âyette geçen “tekarlanan yedi âyet”in, Fâtiha sûresi, yahut Kur’an’ın yedi uzun sûresi olduğunu söylemişlerdir. (Hicr,15/87).

10. Senüñ vasfuñ tamām olmaz diyen zākirde ne hikmet

Sekiz uçmağ duzağundur cemālündür senüñ yā Rab

11. İçüp āb-ı zülālünden iderem derdüme dermān

Habībün varlığı nūrı çerāğundur senüñ yā Rab

12. Nāzik'ün derdine dermān senüñ derdündürür yā Rab⁶⁹

Nic'itsün çāresi yokdur ' azābuñdur senüñ yā Rab

15

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Bu kemāl-i ' aşk içinde nuṭkumuz āb-ı hayāt

Lezzeti ' aşıklara haḳḳü'l-yakīn kand ü nebāt

2. Gönlüme ilhām ider söyle diyü nūr-ı İlāh

Ma' lüm oldu nidügi ' aşıklara şavm [u] şalāt

3. Yā Muḥammed nūr-ı Haḳḳ'ün cānla buldum seni

Vechüñi kim gördi ise didiler “ve'l-mürselāt”⁷⁰

4. Senüñ ağzuñ yarıdur ihyā⁷¹ iden bu tevḥīdi⁷²

Ḥamdü li'llāh çok şükür rūḥumda kalmadı memāt

⁶⁹ Zihaf yapılmıştır.

⁷⁰ “Ard arda gönderilenler” (Mürselāt, 77/1).

⁷¹ ihyā: ahyān (metinde)

⁷² Zihaf yapılmıştır.

5. Yedi tavr üzre didüñ bu tevḥīdūñ⁷³ aḥvālını
Ol sebebden şüphesüz bu ma‘ niden bulduḡ necāt

6. Kenz-i ḥikmet varıdur sırr ile hem-rāz oldıḡum
Maḡşūd⁷⁴ olan bu imiş lāzım degül ḡayrı mir’āt

s.8

7. Nūr-ı Ḥaḡḡ’uñ mazḡarıdur söyleyen ‘āşık bunı
Göñlüme ilhām olur Ḥaḡ’dan gelür bu varidāt

8. Yiryüzinden zıkr ile fıkır it Ḥaḡı ey muttaḡı
Sende zāḥir olur ol tevḥīd-i ef‘āl u şıfāt

9. Ten göziyle göremezsın bunlaruñ sen gördiḡün
İḡtiyār ile degüldür söyledün tevḥīd-i zāt

10. Bu kelāmuñ ma‘ nisinde cānuma Hūdūr şafā
‘Āḡıl olan lā diyüp bu tevḥīde⁷⁵ itmez ‘ināt⁷⁶

11. Şaḡīdūr sa‘īd degüldür iḡrārı yok ḡāl ehline⁷⁷
Lezzet almaz zerrece bu ma‘ niden ehl-i fesāt

12. Nefsini fehml itmeden evvel şanur ‘āriflenür
Cāhil u nā-dānı gör sözinde yok[dur] ḡiç şebāt

⁷³ Zihaf yapılmıştır.

⁷⁴ Zihaf yapılmıştır.

⁷⁵ Zihaf yapılmıştır.

⁷⁶ ‘inād: ‘ināt

⁷⁷ Vezin aksamaktadır.

13. ‘Aql-ı evvel nūrına mazhar olan söyler bunu
Perde olmaz ‘āşıkā dīzār için bu şeş cihāt

14. ‘Ārif ol ‘uzletden ayru düşmesün dir Nāzikī
Bu kelāmuñ sırrını fehm eyleyen ‘aql-i ma‘ād

16

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Zāhidüñ güftārınuñ te’siri yoğdur cāna hīç
Tevhīdi⁷⁸ fehm eylemez ikrārı yok imāna hīç
2. Añlamaz lādan alup illādan almazdur seni
Gözin açup bakmaz ol vechindeki seyrāna hīç
3. Nāşidür hem şaşıdur egri bakar hāl ehline
Söylemez tevhīdi evvel cāhil u nā-dāna hīç
4. Luṭfı yoğdur kahrı çoğdur bī-vefā dünyādur ol
‘Ārif-i bi’llāh olan bakmaz dönüp yalana hīç
5. “Men ‘aref”⁷⁹ sırrındaki ma‘ nāya ‘ārif düşmeyen
Lāyık olmaz vāḥid u ferd u eḥad sulṭāna hīç

⁷⁸ Zihaf yapılmıştır.

⁷⁹ “Kendini bilen, kuşkusuz Rabbini de bilir.” Hadis bilgini Aliyyü’l- Kârî, Suyutî’den naklen, “Bu söz hadis değildir” demiştir. Mehmet Yılmaz, age. ss. 492.

6. Zāhir ü bāṭın hüve'l-ḥaḳḳü'l-yakīn budur cevāb
Gayrısından el yuyanlar uyamaz şeyṭāna hīç
7. Var ise 'aḳluñ senüñ çün u çerādan geçe gör
Nās ile ceng ü cidāl lāyık mıdur insāna hīç
8. Nāḳış 'aḳıl olmasun kevn [ü] mekānda kimseler
Er olan rāzın açar mı şābī-i⁸⁰ oḡlāna hīç
9. Nāzikī nuṭṭuñdaki esrārı sen eyle nihān
Söylemek lāzım degül insān sözün ḥayvāna hīç
10. Cānile kılan 'ibādet gayrıdan eyler ḥazer
'Āşık olan bakmaz imiş ḥūrī vü ḡılmāna hīç
11. Şübheden āzād idüpdür rüḥını 'aşḳ Nāzik'üñ
'Āḳıl 'ālim olmaz imiş cāndaki pinhāna hīç

s.9

17

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Ben evvel 'aşḳ kitābıyam okursañ gel berü zāhid
Sözüm ilhām-ı Rabbāni yazarsañ gel berü zāhid

⁸⁰ Zihaf yapılmıştır.

2. Ezel ‘ahd eyledüñ anda dîdârın görmege yāruñ⁸¹
Nigāruñ zāt-ı esmāsın çekerseñ gel berü zāhid
3. Sözüñ ‘ayn-ı haqîkatdür cevābum añla ta‘n itme
Bu gaflet perdesin qalbden silerseñ gel berü zāhid
4. Bize mürşid olan cāndan bu tevḥîd-i ilahîdür
Şıraṭ köprüsini ḥavfsuz geçerseñ gel berü zāhid
5. Nice biñ yıl kitāb-ı qāl oqursañ ‘ālim olmazsuñ
Bu zîkr-i qalbi ma‘nāsın tıyarsan gel berü zāhid
6. Bu sır bir kenz-i maḥfîdür buña ‘aql-ı beşer irmez
Ammā hem ferd ü vāḥiddür uyarsañ gel berü zāhid
7. İşit firdevs-i a‘lānuñ şevābından geçer ‘āşık
Hidāyet baḥri deryādur gelürseñ gel berü zāhid
8. Anuñ vechindeki envār benüm çeşmümdeki ḥaydur
Bu remzüñ ḥikmetin bizden sorarsañ gel berü zāhid
9. Bize ol zü’l-celāl Allāh nasīb itdi bu tāliḥi
Bu tevḥîd āb-ı kevşerdür qanarsañ gel berü zāhid

⁸¹ Zihaf yapılmıştır.

10. Anuñ ‘arşındaki varlık benüm kalbümde zâhirdür
Ki cevher ma‘ deniyem ben alursañ gel berü zâhid

11. Fenâ fi’llâh maqâmında fenâ ender-fenâyuz biz
Beķâ bi’llâh maqâmında ķalursañ gel berü zâhid

12. Benüm şerh itdigüm ma‘ nâ hüviyyet ‘âlemindeñdür
Bu vaķdet nârına her dem yanarsañ gel berü zâhid

13. Nâzikî sözi ĥatm oldı eger keşfinden añlarsañ
Sa‘ âdet tâcını nûrdan giyerseñ gel berü zâhid

18

16’lı Hece Ölçüsü

1. Bu sırruñ vaķdeti Ĥaķdur bize ta‘ n eyleme zâhid
Okı⁸² aşkuñ kitâbını buña ‘âr eyleme zâhid
2. Câna vaķdet kelâmından budur ilhâm-ı Rabbâni
Sözüm “seb‘ ü’l-meşânî”⁸³ dür nâ-ĥaķ ĥükm eyleme zâhid
3. Görür nûrını yâruñ güneş gibi ‘ayân bunlar
Bu zıkrüñ ĥikmetin her dem güzâfın añlama zâhid

⁸² okı: oķu (metinde)

⁸³ “Andolsun, biz sana tekrarlanan yedi âyeti ve büyük Kur’an’ı verdik.” Tefsir bilginleri, âyette geçen “tekrarlanan yedi âyet”in, Fâtîha sûresi, yahut Kur’an’ın yedi uzun sûresi olduğunu söylemişlerdir. (Hicr,15/87)

4. Şifāt aḥkāmınuñ naqşı silindi levḥ-i maḥfūzdan
Bu gün ol kenz-i maḥfiden uzak şanma bizi zāhid
5. Bizi vaḥdet kelāmından budur kısmet olan ma‘ nā
Nāzik’uñ tevḥīdi ḥaḫdur nā-ḥaḫ bilme bunı zāhid

19

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. Melek iken ḥaṭā itdüm anuñçün olmışam merdūd
Bu la‘ net ıışını çekdüm anuñçün olmışam merdūd
- s.10
2. Ne olmuş ne olacağı bulurdum ‘ilmile bende
Ne fāyda kılmadum ‘amel anuñçün olmışam merdūd
3. Tekebberlük enāniyyet ikisi var idi bende
Sücūd itmege ‘ār itdüm anuñçün olmışam merdūd
4. Melā’ik hep sücūd itdi anuñçün oldılar maḫbūl
O ḥidmetden cüdā düşdüm anuñçün olmışam merdūd
5. ‘İnādumdan bulupdurın ebed dökmez gözümden yaş
Hayāsuzluk idüpdürin anuñçün olmışam merdūd
6. İşüm nāle vü āh itmek⁸⁴ cehennemde ebed ḫaldum
Ḥaḫuñ emrini terk itdüm anuñçün olmışam merdūd

⁸⁴ itmek: itmekdür (metinde)

7. Ezelki hürmetüm fażlum baña bildürmedi cehlüm
Bu inkāruñ belāsından anuñçün olmışam merdūd
8. Benüm benlikdeki fi‘lüm cemi‘ dillerde destāndur
Baña hergiz ‘ilāc yokdur anuñçün olmışam merdūd
9. Bu qahruñ luṭfi hīç⁸⁵ yokdur ğazabınuñ kemālidür
Dilüm varmaz idem tevḥīd anuñçün olmışam merdūd
10. Bu sözden hīç yok Haḳḳa ma‘lūmdur benüm fi‘lüm⁸⁶
Hidāyet yok baña hergiz anuñçün olmışam merdūd
11. Günāhumdan birisini işit saña diyem bir kez
‘İlmümde yok idi ḥilim anuñçün olmışam merdūd
12. Bu da‘vā sende faşl olmaz eger bilmez iseñ nefsüñ
Cibilli ḥāletim fehmi it anuñçün olmışam merdūd
13. Yeter söyletdüñ ey mü’min ferāğat eyle sen benden
Dökülmüşdür yüzüm şuyı anuñçün olmışam merdūd
14. Mükerrermsün beni bildüñ saña hīç gizli yer yokdur
Nāzikī adum ‘āşīyem anuñçün olmışam merdūd

⁸⁵ luṭfi hīç: hīç luṭfi (metinde)

⁸⁶ Vezin aksamaktadır.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Fazluña bel bağladum yā vāḥid ü ferd u eḥad
Dermendüm ya İlāhī derdüme senden meded
Ḳādir-i ḥayye'l-ḡanīsın fazluña yoḡdur 'aded
Cümlenüñ ma'būdı sensin dā'imā ḥayye'l-ebed

2. Oḡuram ismüñde bi'smillāhi'r-raḥmāni'r-rahīm
Zāhir u bāṭın budur işte şıratü'l-müstaḡīm
Zıkr ile fıkr itdigüm sensin benim nūr-ı ḡadīm
Ey şıfātuñdur şıfatuñ "ḡul hüvā'llāhü eḡad"⁸⁷

3. Kendi cānum zevḡinüñ aḡvālidür zıkr itdigüm
Zātıñuñ envārıdur ḡaḡḡü'l-yaḡın fıkr itdigüm
Zıkr-i ḡalbüm vechinüñ esrārıdur şükr itdigüm
ḡayrısı lāzım degül bākisin "Allāhü's-şamed"⁸⁸

4. "Lem yelid" sensin oḡurlar ey "velem yüled"⁸⁹ seni
Vir kerāmet dilüme zıkr eylesün dā'im seni

s.11 Yā İlāhī al elümi düşmişem ḡaldur beni

"Lem yekün" zāt u şıfātuñdur "lehü küfüven eḡad"⁹⁰

⁸⁷ "De ki: "O, Allah'tır, bir tektir." (İhlâs, 112/1).

⁸⁸ "Allah Samed'dir. (Her şey O'na muhtaçtır; O, hiçbir şeye muhtaç değildir.)" (İhlâs, 112/2).

⁸⁹ "O'ndan çocuk olmamıştır (Kimsenin babası değildir). Kendisi de doğmamıştır (kimsenin çocuğu değildir)" (İhlâs, 112/3).

⁹⁰ "Hiçbir şey ona denk ve benzer değildir." (İhlâs, 112/4).

5. Kāf ile nūndur yaratduñ on sekiz biñ ‘ālemi
Añladım yokdan getürdüñ bu vücūd-ı ādemi
Soralum haqqü’l-yaķından ‘izzet ile bu demi
Kudretüñle erba‘in günde tamām oldı cesed
6. Ol zamānda luṭf ile bir cevhere kılduñ naẓar
Hürmetine ‘ālemi var eyledüñ kılduñ naẓar
Kim aña baş egmediyse ‘ākıbet bulduķ azar
Zāhir ol cevherden oldı cümle eşyā bī-‘aded
7. Seyyidüñ göñlinde Hāķ’dur Hāķ’dan özge nesne yok
Aç gözün kaldır hicābı Nāzikī ma‘nāya baķ
Yār ile yār olmuşamdur aramızda perde yok
Bu faķirün hem dilinde her dem eydür yā eḫad

21

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Nefsini fehm itmeyen ḥayvān gelür ḥayvān gider
Nefsini fehm eyleyen insān gelür insān gider
2. Soñ peş imān fayd’idemez bildigüm budur benüm
Hālhķın zikir itmeyen nā-dān gelür nā-dān gider

3. Dört kitabı tefsîr itseñ lâ diyen illâ dimez
Şaķîdür sa‘îd degül lâdan gelür lâdan gider⁹¹
4. Hâmdü li’llâh çok şükür nuṭkumdaki esrâr-ı hâķ
Ezeli ‘âşık olan ḥayrân gelür ḥayrân gider
5. Cân göziyle gördiler Hâķķ’uñ münezzeh zâtını
Tevhîdin⁹² yetürmeyen ‘ummân gelür ‘ummân gider
6. ‘Ādetu’llâh böyledür şekk eylemez ehl-i sücûd
Zâtına mazḥar olan ‘üryân gelür ‘üryân gider
7. Mâ-sivâdan rūḥını şâfî mücerred eyleyen
Hâķ Te‘âlâ emrine fermân gelür fermân gider
8. ‘Āşķ ipine aşılup berdâr olan Mansûr’ı gör
‘Āşık olan böyl’olur merdân gelür merdân gider
9. Bu kelâmı evliyâ ḥaķķında söyler Nâzikî
Zâhidâ bunlar hemân sulṭân gelür sulṭân gider

⁹¹ Vezin aksamaktadır.

⁹² Zihaf yapılmıştır.

22

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Hakkla vuşlat[1] bulanlar cümle da' vādan geçer

Mā-sivāyı neylesün ol qurı gavgādan geçer

2. Bī-nişān u lā-mekān ' āşıqlaruñ mi' rācıdur

Buña ikrār eyleyen zühdile takvādan geçer

3. Zühdiñe aldanma zāhid ' āşıq ol İlāhī sen

Ṭālib-i dīdār olan firdevs-i ā' lādan geçer

s.12

4. İçürür ' āşkuñ şarābın dā'imā şevküñ baña

Maḥv olur varlık kıomaz ' arş-ı mu' allādan geçer

5. Vaḥdeti esrārını okur Nāzikī dā'imā⁹³

Gayrı bilmez ḥaḳ bilür ol ḥavf u recādan geçer⁹⁴

23

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ḥamdü li'llāh çok şükür kim ' azmümüz Allāhdur

Maḳsūdum⁹⁵ gayrı degül tevḥīd-i zāt'ullāhdur

2. Böyle şanma bunları mülḥid münāfıḳ dāll ola

İ' tiḳādı bunlaruñ her dem kelāmu'llāhdur

⁹³ Vezin aksamaktadır.

⁹⁴ Vezin aksamaktadır.

⁹⁵ Zihaf yapılmıştır.

3. Dü cihāna bir nefes qalmaz naẓar eyler Һazer
Eyliyānuñ dostluğı nūr-ı cemālu'llāhdur
4. ‘Aqluñ irmez şorma zāhid tevĥidüñ⁹⁶ ma‘ nāsını
‘Āşıķuñ qaşdın şorarsañ ‘ayn-ı zātu'llāhdur
5. ‘Āşıkā itmeñ naşīĥat delidür itmez qabūl
Nāzik'üñ baş egmesi zātında sırru'llāhdur

24

16'lı Hece Ölçüsü

1. Fā'idesüz söz ma' nisi yağsuz tuzsuz aşı beñzer
Söz anlamaz cāhillerüñ qalbi kara taşā beñzer
2. Ben zan tıtdum gördüm idi ' ilāc mümkin degül aña
Yüreginde yumru yumrudur dertleri başā beñzer
3. Yalan yañlış telbīs ile gelüp geçer 'ömri bugün
Ol buyurur nefis tutar şeytānile işe beñzer
4. Bu tevĥidüñ ma' nāsını ĥāl ehline şormaķ gerek
Ardın öñin fehmi eylemez düşvār olmış işe beñzer
5. Biñ dürlü ta' bīr eyleseñ terk eylemez mu' tādını
Çok özendüm yañamadum cehenneme düşe beñzer

⁹⁶ Zihaf yapılmıştır.

6. Münāfikuñ aḥvālını şorar iseñ Nāzike sen
Gayrı Haḫḫ'ıñ āteşinden biryān olup pişe beñzer

25

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Cümleñüñ maḫsūdı sensin yā Muḫammed Haḫ bilür
‘Āşıkuñ ma‘ şūḫı sensin yā Muḫammed Haḫ bilür
2. Kimse bilmez her nefes vechiñde ḫayrān oldıgum
Nuṭḫumuñ sensin ma‘ nāsı yā Muḫammed Haḫ bilür⁹⁷
3. Vāḫid ü ferd u eḫad envārisuñ günden ‘ayān
Tāc-ı ‘izzet dād-ı Ḥaḫsın yā Muḫammed Haḫ bilür
4. Tevhīd-i zāt-ı İlāhī sırrınıñ esrārısın
“Küntü kenz”üñ⁹⁸ gevherisin yā Muḫammed Haḫ bilür
5. On sekiz biñ ‘ālem içre ‘ārifüñ imānısın
Mü'minüñ sensin ḫayālî yā Muḫammed Haḫ bilür

s.13

6. Evliyā vü enbiyā medhüñde ‘ācizdür senüñ
‘İlm u ḫikmet ma‘ denisün yā Muḫammed Haḫ bilür

⁹⁷ Vezin aksamaktadır.

⁹⁸ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsi hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, age, ss. 396.

7. Zāhir u bāṭın Hūdūr⁹⁹ zıkrinde sensin Nāzik'ün
 Āb-ı kevşer 'ayn[ı] sensün yā Muḥammed Haḳ bilür

26

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ay cemālündür senün lā seyfe illā zü'l-fiḳār
 Dost kemālündür senün lā seyfe illā zü'l-fiḳār
2. Añladum ḥālā gine sırr-ı 'Aliyyü'l-murtaẓā
 Haḳ celālündür senün lā seyfe illā zü'l-fiḳār
3. 'Āşıḳuñ ma' şūḳı sensin yā Muḥammed Muştafā
 Bu mişālündür senün lā seyfe illā zü'l-fiḳār
4. Mīm-i 'ayn şānındadır "ḳul indehu ümmü'l-kitāb"¹⁰⁰
 'Aşḳ mişālündür senün lā seyfe illā zü'l-fiḳār
5. Nāzik'ün eşğālini maḥv eyledi tevḥīd-i zāt
 Bu ḳıtālündür senün lā seyfe illā zü'l-fiḳār

27

16'lı Hece Ölçüsü

1. Dervişligün mertebesi hīç bir şey'i yermemekdür
 Ğayrıdan müstağnī olup ḥalḳuñ 'aybın görmemekdür

⁹⁹ Zihaf yapılmıştır.

¹⁰⁰ "Allah, dilediğini siler, dilediğini de sabit kılıp bırakır. Ana kitap O'nun yanndadır." (Ra'd, 13/39).

2. “Men ata’llāh”¹⁰¹ ʔalb-i selīm” sırrı işte buradadır
 “Men ‘aref”¹⁰² añlar iseñ kimse ʔalbin yıkmamağdur
3. Mağfūr olmağ ma‘ nāsın añlar iseñ diyem saña
 ‘Aynü’l-yağın hağğü’l-yağın toğrı yoldan çıkmamağdur
4. Gözüñ ile gördüğünñ etünñile ört didiler
 Dört kitābuñ hağğı budur ğayrı yüze bağmamağdur
5. Bu Nāzikī ğayrı cevāb bilmez ğaber vire saña
 Gerçek ‘aşığ olan kişi Hağ’dan göñül ırmamağdur

28

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. ‘Āşığ olan her kim ise mağşadı dīzārdur
 Egri bağmañ siz oña göñli evi ğülzārdur
2. Hağ Te‘ ālā tevğīdi¹⁰³ şāhid yeter mü’minlere
 Evliyā vü enbiyā ma‘ nīde hep bir yārdur
3. Varlığın fān’itmeyenler añlamaz bu tevğīdi¹⁰⁴
 Nūr-ı Hağ’dan ğayrısı ceng ü cidāl inkārdur

¹⁰¹ “Allah’a arınmış bir kalp ile gelen başka” (Şuara, 89).

¹⁰² “Kendini bilen, kuşkusuz Rabbini de bilir.” Hadis bilgini Aliyyü’l- Kârî, Suyutî’den naklen, “Bu söz hadis değildir” demiştir. Mehmet Yılmaz, age. ss. 492.

¹⁰³ Zihaf yapılmıştır.

¹⁰⁴ Zihaf yapılmıştır.

4. ‘Aqlı¹⁰⁵ yok dīvānesin fehm eylemezsın tevḥīdi¹⁰⁶

Nāzik’uñ nuṭkındaki zātuñdaki esrārdur

29

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün

1. ‘Ālim iseñ vir ḥaber nefsindeki cehlā nedür

‘Āşıkuñ kaşd itdügi gönlindeki efnā nedür

s.14

2. Lā dir ol illā dimez nefsindedür görmez gözüñ

Ādemüñ içindeki ol şüret-i tersā nedür

3. İhtişār olsun bu söz lāzım degül gayrı kelām

Zātına mazḥar düşen a‘ lādaki aḡnā nedür

4. Nūr-ı ‘ālem şu‘lesinden zāhir oldı bu kelām

Ol felekler gerdişinden söylenen zehrā nedür

5. Zāt-ı tevḥīd[üñ]deki ma‘ nāya hiç yokdur zevāl

Anda ḥod yokdur şıfat bu yazdıguñ naḥlā nedür

6. ‘Arş-ı kürsī nüh felekden yuḡarudur menzilüm

Anladuñsa mü’minüñ ḡalbindeki şaḡrā nedür

¹⁰⁵ ‘Aqlı: ‘Aqluñ (metinde)

¹⁰⁶ Zihaf yapılmıştır.

7. Ko yeter çok söyleme bu kışşaya olmaz tamām
Şakıyup bülbül gibi ma‘nādaki tavrā nedür
8. Bu su ‘āle biñ cevāb virseñ haber olmaz yūri
Fātihā vechindeki haqqū’l-yaķin Loķmān nedür
9. Fātihā ümmü’l-kitābdur añlamaz añlama sen
Yār ile yār oldı kimse “‘alleme’l-esmā”¹⁰⁷ nedür¹⁰⁸
10. Dile gelmez vaşfuñı zıkr itmege ‘āciz dilüm
Gizli vü āşkārda haber virün ‘anķā nedür
11. Derdmend miskīn Nāzikī bildünse sen nefsüñi
Cān içinde ma‘ni[y] inkār iden a‘ mā nedür

30

16’lı Hece Ölçüsü

1. Haķ nazar itse ķulına kendüsünü ‘üryān görür
Ma‘ni yüzinde ol kişi kendüsini hayrān görür
2. Eger ‘ābid eger zāhid bu tevḥīdi añlamazlar
Dost zātına mazhar düşen kendüsini insān görür

¹⁰⁷ “Allah, Âdem’e bütün varlıkların isimlerini öğretti. Sonra onları meleklerle göstererek, “Eğer doğru söyleyenler iseniz, haydi bana bunların isimlerini bildirin” dedi. (Bakara, 31).

¹⁰⁸ Vezin aksamaktadır.

3. Şeş cihātuñ perdesinden geçen ‘ārif neyler bunı
Bu menzile irişenler kendüsini ‘ummān görür
4. Söyle diyü söyletmese kim söyledi bu tevḥīdi
Bī-niṣānuñ envārında kendüsini pinhān görür
5. Bu Nāzikī kendü ḥālin söyler saña diñler misin
Mürşid¹⁰⁹ ile yol varanlar rü’yetinde sübhān görür

31

16’lı Hece Öçüsü

1. Baḳ bir ‘aceb derde düşdüm derdüm baña dermān yeter
Nefsüm müselmān itmege tevḥīd baña bürhān yeter
2. Yiri göki yaratmadan illā sırdan cevāb budur
Dört kitābda buyurdığı ma‘ni-i ḳur‘ān yeter
3. İsmi dilümde göñlümde irdi cānum söyler bunı
Ben istemem ğayrısını vechin baña seyrān yeter
4. Hidāyetdür bildüm anı şübhem yoḳdur şordum ḥalkā
Toğrı yoldan çıkarmağa nefsum baña şeyṭān yeter

s.15

5. Kimse ḥālin söylemez vicdānumdan gelür cevāb
Ḥaḳḳı dilümdeñ ḳomağa dünyā baña düşmān yeter

¹⁰⁹ mürşid: mürşīd (metinde)

6. Lā dimezsūn bu tevḥīde ‘aynū’l-yakīn ḥaḳḳū’l-yakīn
Ḥaḳ’ dan nā-ḥaḳ bilmek ile gele baña ‘irfān yeter
7. Ben şeytāndan ğam yimezin gönüm Ḥaḳḳ’ uñ zātındadır
Dost zātınuñ muḥabbeti şāfī baña ‘irfān yeter
8. ‘Aşḳuñ ḥaberi sırrınuñ bir ḥarfıdır şerḥ itdigüm
Ḥaḳ’ dan ğayrı söyledigüm ḳardaş baña yalan yeter
9. Ey Nāzikī ‘aşḳ sırrınuñ kemāline irmez ‘aḳıl
Söyledigüm ma‘rifetüñ zevḳi baña ḥazān yeter

32

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. Felek ‘aksine dönmişdür anuñcün fitne zāhirdür
Nebilerden rivāyetdür cihānuñ ‘ömri āḥırdur
2. Bu ḥod ilhām-ı Rabbānīye dırsen sen buña zāhid
Bunı zıkr eyleyen ‘āşık tahāret üzre tāhirdür
3. Özüñden gözüñ ayırma göremez cāhil ü nā-dān
Şaḳın aña ḥitāb itme işitmez sem‘i sağırdur

4. Sevenler cennet a' lāyı ne bilsün nūr-ı mevlāyı
Eger zāhid eger 'ābid diline tevḥīd ağırdur¹¹⁰

5. Enbiyādan evliyādan sırrını söyler Nāzikī¹¹¹
Esrārını keşif itmege bu yolda ol mähirdür¹¹²

33

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Bu cānuñ düşdigi vaḥdet bu gün deryā-yı 'ummāndur
Cemāl-i zātı Allāhuñ anuñçün baña seyrāndur

2. Benüm vuşlatdaki zevḳüm 'ağıllar eylemez idrāk
Bu tevḥīdüñ kemālinden 'āşıklar¹¹³ mest u ḥayrāndur

3. Nişānum bī-nişāndandur anuñçün ādem insāndur
Uyan ḡafletden ey ḡāfil bu dil Mūsā-yı 'ümrāndur

4. Gözüñ aç cānile diñle ilāhīden bu ilhāmdur
Bu sırra kim ki lā dirse anuñ mürşīdi¹¹⁴ şeytāndur

5. Bu zikrūñ ma' nisin ḥālā bilendür birleyen ḥaqqı
Ki rūḥum varınuñ bāḡı açılmış verd-i ḥandāndur

¹¹⁰ ağırdur: ağardur (metinde)

¹¹¹ Vezin aksamaktadır.

¹¹² Vezin aksamaktadır.

¹¹³ Zihaf yapılmıştır.

¹¹⁴ mürşīdi: mürşīdi (metinde)

6. Özümden zāhir olmuşdur ne ğam dilümdeki esrār
Girersem cennetüñ zevķi dīdārsuz¹¹⁵ baña zindāndur
7. İrişdüm “ķābe ķavseyn”e¹¹⁶ anuñçün oldum “ev ednā”¹¹⁷
Ṭarīķ-i müstaķīm içre refiķüm sırr-ı ķur’āndur
8. Müsecceddür cemī‘ ā‘zām anuñçün ehl-i tevḥīdem
Muḥammed Muştafā ḥaķķı bu zıkrüñ nūrı bürhāndur
9. Dü ‘ālemde mücerred Nāzik’üñ rūḥı rūḥānī¹¹⁸
Hidāyet üzre vechinden bize luṭuf u iḥsāndur

s.16

34

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Ḥaķ söze incindüğüm bilsem benüm nemden gelür
‘İlletin bildüm anuñ cismümdeki tenden gelür
2. ‘Āciz [ü] hem ķāşirem lādan mürekkeb bir şeyem
Başuma bunca belā senden gelür benden gelür
3. On sekiz biñ ‘ālem içre tevḥīdüñ¹¹⁹ zevķin şoran
Haķ Te‘ālā zātınuñ ilḥāmıdur cāndan gelür

¹¹⁵ Zihaf yapılmıştır.

¹¹⁶ “(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut dah az oldu” (Necm, 53/9).

¹¹⁷ “(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut dah az oldu” (Necm, 53/9).

¹¹⁸ Vezin aksamaktadır.

¹¹⁹ Zihaf yapılmıştır.

4. Vāhid u ferd u eḥaddan ğayrısın cān istemez
Dü cihānuñ lezzeti ‘ aşıklara ğamdan gelür

5. Nāzike itme su’āl incinürsin zāhidā¹²⁰
‘ Ālem-i bezm-i elestden içdigüm cāmdan gelür

35

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. ‘ Alāyıkdan elüm çekdüm ne ceng ü ne cidālüm var
İrişdüm “ķābe ķavseyn”e¹²¹ benüm bir hoşça ḥālüm var
2. ‘ Aķıl irmez bu tevḥīde hemān ehline ma‘ lūmdur
Ne dünyādur ne aḥretdür elümde bir kemālüm var
3. Bu zıkrüm ‘ ayn-ı devletdür gel imdi ma‘ nisin fehm it
Vücūdum genc-i pür-nürdur ne māl içün helālüm var
4. Cemī‘ -i mā-siva’llāhdan mücerreddür benüm rūḥum
Ḥaķıķatde cemālüm ben ne ḥalk içün celālüm var
5. Ne ğam simden girü zāhid ḥayāta irdi cān Hūdan
Bi-ḥamdi’llāh şükür ḥaķķa zebānumda zülālüm var

¹²⁰ Vezin aksamaktadır.

¹²¹ “(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut dah az oldu” (Necm, 53/9).

6. Maḥv [u] ğarḳ oldu vücūdum bu tevḥīde benüm zāhid
Güle naḳş ola ḳalbüme ne bir bâtıl ḥayālüm var
7. Nāzik'ün rūḥ-ı mi' rācı şorarsañ Aḥmedün sırrı
Muḥammed Muştafā ḥaḳḳı bu sırra hem mişālüm var

36

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Derviş¹²² ol döndür yüzüñi umma ḥalkdan i' tibār
Ni' metinden ḳaça gör yıḳar seni ol zehr-i mār
2. Nefsüñi fehm eylemekden ḳaçagel imān getür
Zākir ol zıkr it ḥaḳı tevḥīd ile leyl ü nehār
3. Cān u dil meydānıdur bu keşf-i esrār itdigüm
Ḳāl u ḳıl yükin çeker zinhār şaḳın olma ḥimār
4. 'Ārifüñ rūḥındaki ma' nā saña ider ḥiṭāb
Yıḳmasun dirseñ seni elünde olmasun dīnār
5. Zıkr ile fikr eyler iseñ Nāzikī dost zātını
Gönlüne toğar gelür her dem senün nūr-ı ḳamer

¹²² Zihaf yapılmıştır.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Yā İlāhî görinen 'aşkuñ kemālũnden midür
Yā İlāhî zıkr olan vechũñ cemālũnden midür

s. 17

2. Kendü zıkrũñ ma' nisin ben bilmezem sen vir haber
Vāşıl olan 'āşıkũñ nuṭķı su'ālĩnden midür
3. Ben beni fehm eyledüm bir 'āciz [ü] bî-çāreyem
Keşf olan nūr-ı siyāh ā' lā celālũnden midür
4. Pādişāhum luṭfuñile gönľüm ābād eylesũñ
'Ālem-i ma' nā yüzi 'ayn-ı mişālũnden midür
5. Çağırur cānum saña yā Ḥay Kāyyũmü's-şamed
İçdigüm āb-ı hayāt zāt-ı zülālĩnden midür
6. Zıkr-i 'adle mazhar itdũñ 'ārifũñ ervāhını
Lā diyenler nūruña redd ü şimālĩnden midür
7. Nāzik'ũñ derdine dermān her nefes derdũñ senũñ
Bize ihsān itdügũñ sırr-ı vişālĩnden midür

fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilūn

1. Kim saña zākir olursa gözleri giryān olur
Kim saña şākir olursa cigeri büryān olur
2. Cennetü'l-firdevse bakmaz maḳşūdı sensin hemān¹²³
Vechüñi kim gördi ise zār u zār giryān olur
3. Vāḥid ü ferd ü eḫadsın cān içinde şübhe yok
Sırruña kim irdi ise 'āḳıbet 'üryān olur
4. Zātuñı zıkr eylemek in'ām u iḥsāndur bize
Kim senüñle yār olursa gönle gülistān olur
5. Ṭayyib ü ṭāhir olan añlar bu remzi ḫālle
Kim saña cānın virürse zātuña fermān olur
6. İ'tibārı mā-sivānuñ ḡayrı ḫaḳḳındur bize
Kim aña maḫḫar olursa cāhil u nā-dān olur
7. 'İlmle ḫulḳuñ kemāli tevḫīdūñ¹²⁴ esrārıdur
Faḫluñıla kim bir olsa ma' nide insān olur

¹²³ Zihaf yapılmıştır.

¹²⁴ Zihaf yapılmıştır.

8. Cümle mü 'min fazluñıla emrüñe fermān senüñ
Kim saña kul oldı ise 'āleme sultān olur

9. Sormağa 'ār itdiler ma' nā-yı muṭlaqdan ḥaber
Kim saña mü 'min olursa sīreti īmān olur

10. Kālını ḥāl itmeyen bilmez 'ibādet nidügin
Kim saña yakın olursa 'ilmi ol Qur'ān olur

11. Zühd ü taqvā-yı 'amel Nāzik'e zātuñdur senüñ
Kim saña hem-rāz olursa 'aşkıla ḥandān olur

39

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ğāfil olma gözüñ aç ıslāḥ-ı nefis tevḥīddedür
Lā dime zinhār şaḳın ıslāḥ-ı nefis tevḥīddedür

2. Ḥayrı yokdur diñleme efsāneyi aldar seni
Egri bakma toğrı bak 'ibret gözi tevḥīddedür

s.18

3. 'Ālem-i ğayb-ı şehādetden ḥaber budur saña
Dört kitābuñ ma' nī-i sırrı hemān tevḥīddedür

4. 'Ārif oldum söylerem mi' rācumuñ bir ḥarfını
Enbiyā vü evliyā hep cümlesi tevḥīddedür

5. Yir ü gök¹²⁵ fark itmezem derdmendüm derd elinden¹²⁶
 ‘Āciz kıaldum bilmedüm ben ‘arş içinde seyrān nedür

40

16’lı Hece Ölçüsü

1. Bunı şoran ben diñleyen gelüp söyler bu cān diñler
 Lāzım degül ğayrı kelām dost vechinde ğayrān nedür
2. Gizli ma‘ ārif ma‘ nāsı ‘ āriflerüñ nuṭkundadır
 Şordıgımı ‘ ayb eylemek şāfi nūrdan insān nedür
3. Bu tevḥide ulaşalum ma‘ nāsına bulışalum
 Evliyānuñ gönül içre kıatredeki ‘ ummān nedür
4. Ma‘ nā yüzi ḥiṭābıdır ğāfıl olma aç gözünü
 Evliyānuñ iḥākķü’l-yakīn şadrındaki imān nedür
5. Evveli yok āhırı yok pādişāhuñ ilhāmıdır
 ‘ Āşıqları dost zātına ulaşıduran bürhān nedür
6. Ey Nāzikī su‘ āl iden saña kimdür bilür misün
 Yedi bāṭın içerüden bu sırdaki ‘ irfān nedür

¹²⁵ yir ü gök: yiri göki (metinde)

¹²⁶ Vezin aksamaktadır.

41

16'lı Hece Ölçüsü

1. Ben bir ‘aceb sırra irdüm gözüm Allāh diyü söyler
Hikmetini bilemedüm özüm Allāh diyü söyler
2. Sırruñ içindeki sırruñ ma‘ nāsına baqdum idi
‘Aklum gitdi fikrüm gitdi sözüm Allāh diyü söyler
3. Ben dimege yer kalmadı añlar iseñ diñler iseñ
Dört kitābuñ haqqı içün göñlüm Allāh diyü söyler
4. Düşmeyenler fehmi idemez bu tevḥīdūñ aḥvālın
Anuñiçün didüm saña fi‘ lüm Allāh diyü söyler
5. Bu Nāzikinūñ bildigi dost zātınuñ nişānıdır
İçim taşım pür-nūr oldı kavlim Allāh diyü söyler

42

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Meskenümüz ‘ākıbet “küntü turāb”¹²⁷ içindedür
Haḳ Te‘ ālā emridür bu söz kitāb içindedür
2. ‘Azrā’¹²⁸ il öncek başup yürür gözin görmez misüñ

¹²⁷ “Şüphesiz biz sizi, kişinin önceden elleriyle yaptıklarına bakacağı ve inkârcının, “Keşke toprak olaydım!” diyeceği günde gerçekleşecek olan yakın bir azaba karşı uyardık” (Nebe, 78/40).

¹²⁸ Zihaf yapılmıştır.

‘Ömrüni bir bir şayar her gün hesāb içindedür

3. Lā dir illā dimez iblīs gör Allāh için¹²⁹

Söylemek lāzım degül kāfir ‘azāb içindedür

4. Añlayanlar ‘ālemü’l-ğaybuñ şıfātı ma‘nisin

Hāḡ için illā diyen ḡardāş sevāb içindedür

5. Zāhidā mu‘tād olanlar almadı Hūdan ḡaber

Şormaḡa ‘ār eyleyen bilmez ḡicāb içindedür

s.19

6. ‘Āşıḡa ne şevḡidür sırrını izḡār eyleyen

Ol sebebdan añladum şimdi ḡıḡāb içindedür

7. Ṭaḡlīd gele zāhid esen iremezseñ taḡfıḡa

Göremezsüñ vechini ol nūr niḡāb içindedür

8. Ehl-i ‘aşḡuñ ‘işreti münkir görinür gözüñe

Uymazlar ‘aşḡa bunlar dā’im ḡarab içindedür

9. Cān ile virdüm ḡaber ‘aynü’l-yaḡīn ḡaḡḡü’l-yaḡīn

Ṭoḡrı varmaz menzile yoluñ ḡarab içindedür

10. Lā dimezsüñ tevḡīde başında devlet tācı var

Zātını zıkr eyleyen bi’l-küllī āb içindedür

¹²⁹ Vezin aksamaktadır.

11. Derdmend-i miskîn Nâzikî nesne bilmez emîdûr

Mümkinātuñ sırrına baķ âfîtab içindedür

43

fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilün

1. Ğâfilüñ gönül evine her nefes şeytân girer

Mü' minüñ gönül evine Muştafa sultân girer

2. 'Ārif-i bi'llāh ider tevḥîd-i zât 'āşıkları

'Āşıkuñ gönül evine âyet-i kūr'ân girer

3. Dersümüz ḫatm eyledük biz lām elif "lā raybe"¹³⁰den

'Ālimüñ gönül evine âyet-i Kūr'ân girer

4. 'Āşıķ olmaz zühdine şunlar hemân zühd ehlidür

Zāhidüñ gönül evine ḫûri vü ğilmân girer

5. Nāzımum dir zāhir oldı söylerüm tevḥîdümi

Nāzik'üñ gönül evine derdile ḫandân girer

44

16'lı Hece Ölçüsü

¹³⁰ "Rabbimiz! Şüphesiz sen, hakkında şüphe olmayan bir günde insanları toplayacaksın. Şüphesiz Allah va'dinden dönmez." (Al-i İmran, 3/9).

1. Senüñ ‘aşkuñ buña irmez buña hazān-ı ‘aşk dirler
Senüñ fikrūñ buña irmez buña vicdān-ı ‘aşk dirler
2. Bu sırruñ ma‘nisi vāḥid disem hergiz gelmez dile
Gel imdi cān ile diñle buña destān-ı ‘aşk dirler
3. Bu deryā-yı muḥītdür gelmezdür anuñ mevcı¹³¹
Muḥammed Muştafa ḥaqqı buña pinhān-ı ‘aşk dirler
4. Cemāl-i ḥüsün bağından gelür söyler ḥitāb eyler
Bu mir‘āt-i mücellādan buña seyrān-ı ‘aşk dirler
5. Vücūdumda bezenmişdür görüp söyler saña cānum
Koḫarsuñ ‘āri terüñle¹³² buña reyḥān-ı ‘aşk dirler
6. Muḥayyerlik elüñde olsun diyü söyler saña tevḥīd¹³³
Kenārı yok düşen çıkmaz buña ‘ummān-ı ‘aşk dirler
7. Şühūduñ yok yalan da‘vā idersüñ kıl ile kâlden
Baş u cānı fedā kılr buña meydān-ı ‘aşk dirler
8. ‘Ayān söyler nihān söyler saña cānum bu esrārı
Gözüñden perdeyi kıldır buña Raḥmān-ı ‘aşk dirler

¹³¹ Vezin 7+7 şeklindedir.

¹³² terüñle: terrüñ (metinde)

¹³³ Vezin 9+8 şeklindedir.

s.20

9. Bu çevre ayanamazsuñ yri zhdñden ayrılma

Vcduñ varını yağar buña klğn-ı ‘aşğ dirler

10. Tecellnñ tesellisin işit imdi nedr cndan

Gren şalur mest-i vicdn buña ‘unvn-ı ‘aşğ dirler

11. Nzik ġam yime hergiz iriřdñ ‘‘ķbe ķavseyn’’e¹³⁴

Senñ derdñ in řf buña dermn-ı ‘aşğ dirler

45

f‘ iltn f‘ iltn f‘ iltn f‘ iln

1. ‘İtibrı ‘řķuñ cisme degldr cnadur

Sırrına ġķķ’l-yağn mazğar olan insnadur

2. D cihndan lezzet almaz vechinñ dvnesi

‘řķuñ ‘azmini gr ztndaki seyrnadur

3. Cnumuz imiřdrr bezm-i elest peymnesin

ġķķ’uñ esm v şftn şordığum insnadur

4. ‘‘Ve leğd keremn’’¹³⁵ diy zkr itdi ol pdiřh

¹³⁴ ‘‘(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığ kadar, yahut dah az oldu’’ (Necm, 53/9).

¹³⁵ ‘‘Andolsun, biz insanoğlunu şerefli kıldık. Onları karada ve denizde taşıdık. Kendilerini en gzel ve temiz şeylerden rızıklandırdık ve onları yarattıklarımızın biroğundan stn kıldık.’’ (İsr, 17/70).

Hakk'ın ol la' n itdügi fehm eyle gör şeytānadur

5. Cānumuñ zikr itdigi ' aşk-ı muhîṭüñ sırrıdur
' Ārife baş egmeyenler ' aklı yok dīvānedür
6. Hāl-ı zikr itmesem fehm eylemez düm nefsümi
Kalbimüñ āyinesinden bağıdığım sübhānadur
7. Cāhil ü nā-dān ne bilsün Nāzik'üñ ahvālını
' Aşk şarābın nūş idelden cānumuz mestānedür

46

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ma' şukuñ ' āşık ile gönlindeki bāzārı gör
' Āşıkun ma' şuk dilinden aldığı esrārı gör
2. Söylemezsem bir nefes ' aşk cānumı eyler helāk
Münkirüñ inkārıçün kuşandığı zünnārı gör
3. Maşşūduñ Allāh ise gel tevḥīde¹³⁶ eyle sücūd
' Ārife sırren tecellī eyleyen envārı gör
4. İkilikden halk-ı ' ālem irmedi bu menzile
Zāyi' itme ' ömrüñi sen Rabbüñe yalvarı gör

¹³⁶ Zihaf yapılmıştır.

5. Tevhîdüh¹³⁷ ma‘ mûriyam ‘ aynü’l-yaķın haķķü’l-yaķın
Dört kitābuñ ma‘ nisin fehm itmeyen ħammārı gör
6. ‘ Ārifāne bu kelāmı nefśüme söyler cānum
Tevhîdüh ma‘ nāsına şādıķdaki iķrārı gör
7. Bu hidāyet bāğınuñ verd-i zībāsı¹³⁸ haķķıçün
Zāhidā ‘ āşıķlaruñ oturdıķı gülzārı gör
8. “Küntü kenz”üñ¹³⁹ şüphesüz ilhāmıdur nuţķumdaki
Ġayrısı lazım degüldür Nāzikī dīzārı gör
9. Maķbûldur Haķķ katında cümle aşķāb göresin¹⁴⁰
Ten gözüyle kimse görmez Eyyüb-i Enşārı gör

s.21

10. Adı biñ bir kendi birdür aña ‘ āşıķ Muşţafā
Göñlümüz ma‘ mûr iden ol gözleri mi‘ mārı gör
11. Kerem kıl itme Nāzikī miskīnühñden geçmesün
Her nefesde siħr iden nefśühñdeki mekkārı gör

¹³⁷ Zihaf yapılmıştır.

¹³⁸ İlk hecede zihaf yapılmıştır.

¹³⁹ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsî hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, age, ss. 396.

¹⁴⁰ Vezin aksamaktadır.

1. Muştafānuñ vechine tūbā-yı raḥmān didiler
Nuṭṭınuñ esrārına āyet-i bürhān didiler
2. Bildiler dīvāneler tevḥīd ile aşluñ senüñ
Şüphesüz ḥaḳḳü'l-yakīn şadrında imān didiler
3. Fātiḥā vechüñ senüñ lâzım degül gayrı kelām
Ḥüb dehānuñdan çıkan vaḥyile ḳur'ān didiler
4. ‘Aḳla gelmez vaşf idem medhüñ senüñ ey nūr-ı Ḥaḳ
Sırrıñuñ ma‘nāsını deryā-yı ‘ummān didiler
5. Vechüñe mazḥar olan ‘aşıḳlaruñ budur sözi
Zātıñuñ envārını rūḥuñda pinhān didiler
6. Kendi nūrından yaratmışdır seni ol pāk zāt
Anuñıñ ol sebebden saña sulṭān didiler
7. “Raḥmeten li'l-‘ālemin”¹⁴¹dür dü cihāna yā resūl
Kim saña baş egmediyse aña şeyṭān didiler
8. Nāziki ḥaḳḳü'l-yakīnden şerḥ ider tevḥīdüñi
Rūḥuñuñ sırrındadır ol nūr-ı Yezdān didiler

¹⁴¹ “(Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik” (Enbiyâ, 21/107).

1. Şeyhi sen bilmek dilersen ‘uzletinden bellidür
Şeyhi sen görmek dilersen ħalvetinden bellidür
2. Söyle diyü emr itdiler bu tevĥidũn ma‘ nāsın
‘Ārif-i bi’llāh olanlar şoĥbetinden bellüdür
3. ‘Āşıkāne söz budur ‘aynũ’l-yaĥĩn ĥaĥķũ’l-yaĥĩn
Ma‘ niye ġāfil olanlar ġafletinden bellüdür
4. ‘Āşıkũn ma‘ şũĥdan āĥır bir daĥı yokdur varı
Cevheri şarrāfa virdũm kıymetinden bellüdür
5. Cānumũn zevķi budur söyler kemāl-i tevĥidũn¹⁴²
Tatmayan bilmez bunı gör lezzetinden bellüdür
6. Bir ‘aceb sırdur bu sır kim ehline ma‘ lũm hemān
‘Āşķ şarābın nũş idenler ĥayretũnden bellüdür
7. Bu kelāmuñ ma‘ nīsini dimesi lāzım degũl
Ĥaķ ħatında i‘tibārı ‘izzetinden bellüdür
8. Gizli degũl gũn gibi ma‘ nā-yı muṭlaķ söylerin
Şeyĥine iķrār idenler ĥidmetinden bellüdür

s.22

9. Bu kelāmı çok didũn ħũn az degũl besdũr hemān

¹⁴² Zihaf yapılmıştır.

Şeyh-i kâmil dervîşine¹⁴³ himmetinden bellüdür

10. Nâzik'ün zıkr itdigi tevḥîdi gör gelmez dile

‘Âlem-i ma‘nâ içinde vuşlatından bellüdür

49

fâ‘ ilātün fâ‘ ilātün fâ‘ ilātün fâ‘ ilün

1. Derde mazhar düşmeyen dermânı bilmez kâdâdur

‘Aşka mazhar düşmeyen cānânı bilmez kâdâdur

2. Sırr-ı ‘aşkuñ ma‘nîsin bigâneler fehm eylemez

Ebcedi öğrenmeyen ḳur‘ânı bilmez kâdâdur

3. Ḥaḳḳ'ün esmâ vü şîfâtın fehm iden söyler baña

Tevḥîde¹⁴⁴ baş egmeyen îmânı bilmez kâdâdur

4. Vechinün âyînesinden düşmeyen bu menzile

‘Ârifün seyr itdügi seyrânı bilmez kâdâdur

5. Söylerem mi‘râcumı ‘aynû’l-yakîn ḥaḳḳû’l-yakîn

Şeyhine baş egmeyen sulṭânı bilmez kâdâdur

6. On sekiz biñ ‘âlemün sırrı hemân bir nokṭadur

Ḳaṭrede pinhân olan ‘ummânı bilmez kâdâdur

¹⁴³ Zihaf yapılmıştır.

¹⁴⁴ Zihaf yapılmıştır.

7. Derdle miskîn Nâzikî gördigün söyler saña
Nefsini fehm itmeyen sübhânı bilmez kâdadur

50

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Yalan dünyāya aldanma nâ-ḥaḳdur¹⁴⁵ saña āl eyler
O bir cinbāz-ı reh-zendür yerün maḥşerde nār eyler
2. Hevā-yı 'aşḳuñ aḳvāmı 'anāşır nūrını sevmeñ
Buña aldanmasun kimse mezārını ḥarab eyler
3. Bu bir ḳallāb-ı ferzindür buña virmeñ gönül zinhār
Ṭonar āfāk ṭuzağındasın Ḥaḳ'dan ırağ eyler
4. Fenā güلزārınuñ mekrin bugün tevḥîd ile bildüñ
Bu naḳşa 'aşık aldanmaz anuñ işin firāk eyler
5. Kitāb içinde meşhûrdur bize ilḳā iden ḥannās
Aña Hû zikri ğālibdür yeter fi' lin türāb eyler
6. Velî efkārı naḥs söyler bu ma' nādan ḳaçar zāhid
Şafāsuz sūfî oldur kim Allāhına 'inād eyler
7. Muḥammed rūḥına şordum muḥabbet nūrını hālā
Salındı ḳalmadı zulmet cemālinden ḥiṭāb eyler

¹⁴⁵ Zihaf yapılmıştır.

8. Hidāyet ehlinüñ zikri yağar nāsuñ günāhını
Girmeyeñ rahmeti çokdur cehennemden ırağ eyler
9. Nāzikī ‘aql-ı evvelden bu ‘aşkuñ mazharısın sen
Şefā‘ at himmeti üzre senüñ kalbin türāb eyler

s.23

51

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Zāhid-i ḥod-bīni gör kim guşşa-i ferdā çeker
Āşināsı bilmemiş nā-ḥaḳ yere gavgā çeker
2. Özini zulmāta şalmış nefsinı bilmez gider
‘Acebledür tā‘ atı gör bātılı igvā çeker
3. Kibr ider ‘ābidlenür zākirlere virmez selām
Kendüye mağrūr olur ḥannās ile da‘ vā çeker
4. Mā-sivā cāmını içmiş ‘āşıkı görmez gözi
Bī-vefā dünyā içün gör cāhil[i] sevdā çeker
5. Nāzikī ḥayrān iden ol vāḥidüñ esrārıdur
Şākirüñ şükrin[i] gör dīdār içün şeydā çeker

52

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Neyleyem bîgānesin ‘irfāndan almazsun ḥaber
Zātına mazḥar düşen insāndan almazsun ḥaber
2. Mürde ḳalbsin añlamazsun tevḥīdūñ¹⁴⁶ ma‘ nāsını
‘Ārifūñ sırrındaki seyrāndan almazsun ḥaber
3. Bu vücūdum ḥānesi pür-nūr olupdur şevḳile
‘Aşḳ şarābın her nefes içenden almazsun ḥaber
4. Kendü taḳlīdūñle zāhid bilmezsen sen Rabbūñi
‘İlm-i ḥikmet ḳapusın açandan almazsun ḥaber
5. Nideyüm hîç bilmezem ki sen anı fehmi idesün
Ḥayruñile şerrūñi yazandan almazsun ḥaber¹⁴⁷
6. ‘Aḳluñ irmez söyleseydim zātınūñ esrārını
Gözlerümden dökilen giryāndan almazsun ḥaber
7. Cümlesin cem‘ eyledüm virdüm cevāb fehmi ide gör
Çeşmüñüñ yaşın gelüp seylinden almazsun ḥaber
8. ‘İlm ü hikmetile sen görince ta‘bīr itdi cān
Hikmetile göñlüme gelenden almazsun ḥaber

¹⁴⁶ Zihaf yapılmıştır.

¹⁴⁷ Vezin aksamaktadır.

9. Bî-nişāndan bu nişānı ‘āşıkā keşf itdi Hāḳ

Bu vücūdumda ḳonan ma‘denden almazsun ḫaber

10. Cānuma ḫālā gelür nūr-ı tecellī gösterür

‘Ārifāne defteri ṭuyandan almazsun ḫaber

11. Cümle mürsel tācīdur hem ümmetüñ mī‘rācīdur

Muṣṭafānuñ vechine uyandan almazsun ḫaber

12. Vākıf olmazsun anuñ nuṭṭundaki esrārīsın

On sekiz biñ ‘ālemi gezenden almazsun ḫaber

13. Bu kelāmı işidelden ihtiyārum ḳalmadı

Dü cihāndan her nefes bezendün almazsun ḫaber

14. Dād-ı Hāḳdur şübhe yokdur zıkrümüz ḫatm eyledük

Bu ḫaḳīḳat baḫrine ṭalandan almazsun ḫaber

15. “Mütü ḳable en temütü”¹⁴⁸ buyurur dir Muṣṭafā

Sen gelüp ölmezden öñ ölenden almazsun ḫaber

s.24

16. Nüşa-i kübrā-i ādem aṅlamazsun n’idügin

¹⁴⁸ “Ölmeden önce ölünüz.” Hadis bilgini Hafız İbn Hacer, bu sözün, uydurma hadis olduğunu söylüyor. Aliyyü’l-Kârî ise, sofî sözü olduğunu, ölmeden önce, nefis ve şehvetinizin esiri olmaktan kendinizi kurtarınız anlamında kullanıldığını iddia ediyor. Mehmet Yılmaz, age. ss. 550.

Nāzik'ün nuṭḡındaki deryādan almazsun ḡaber

53

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Mü'minün zikir itdigi nūr-ı cemālu'llāhdur

Mü'minün fikir itdigi nūr-ı kemālu'llāhdur

2. Ğayrıdan şāfi mücerred oldıgum ma' nā budur

Añlamak bilmek hemān tevḡid-i zātu'llāhdur

3. Nefsünü fehm itmedünse senün ebterdür soñun

Dilümün şerḡ itdigi nūr-ı kelāmu'llāhdur

4. 'Ārif olan böyl' olur bu tevḡidün¹⁴⁹ aḡvālin

Ḳalbimün içinde olan küntü kenzu'llāh dur

5. Dilüme Ḥaḡ'dan gelen esrār-ı 'aşḡdur şüphe yok

“‘Urvetü'l-vüşḡā”¹⁵⁰ ḡaḡı insānda sırru'llāhdur

6. Taşra baḡmaz 'ārif-i bi'llāh olan dost zātına

Añladuñsa lā dime 'aşḡdan selāmu'llāhdur

7. Ğam yimem şimden girü buldum mūrādı cānla

Bī-nişān [u] lā-mekān zātına seyru'llāhdur

¹⁴⁹ Zihaf yapılmıştır.

¹⁵⁰ “Dinde zorlama yoktur. Çünkü doğruluk sapıklıktan iyice ayrılmıştır. O hâlde, kim tâḡûtu tanımayıp Allah'a inanırsa, kopmak bilmeyen sapasaḡlam bir kulpa yapışmıştır. Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir.”(Bakara,2/256). Urvetü'l-vüşka, kopması imkânsız olan en sağlam kulp anlamına gelir. Bu sözü Müslümanlık veya Muhammed diye yorumlayanlar da vardır. Mehmet Yılmaz, age. ss.653.

8. Şerh olmaz ma‘nisi vicdāndur gelmez dile

‘Āşıkā ihsān esmā-i şifātu’llāhdur

9. Añladuñsa Nāzikī nūr-ı hidāyetden haber

Halk işitmez ma‘nisi zıkr-i hafıyu’llāhdur

54

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Dört kitābuñ ma‘nisi tevḥidde pinhān buldılar

Gayrısı lāzım degül tevḥidde imān buldılar

2. Bāreka’llāh ḥüb yaratmış Haḳ Te‘ālā ādemi

Açma[ğa] genc-ḥāne-i tevḥidde bürhān buldılar

3. Ma‘niye mazhar düşen söyler saña eyler ḥitāb

Ehl-i derdüñ derdine tevḥidde dermān buldılar

4. ‘Āḳil iseñ lāyı ko illādan al gel dersüñi

Nūr-ı ‘ālem vechini tevḥidde ‘ayān buldılar

5. Lām elif “lā raybe”¹⁵¹ nūñ tahtında cāndur söyleyen

Hālıḳı fehm itmege tevḥidde ‘irfān buldılar

¹⁵¹ “Rabbimiz! Şüphesiz sen, hakkında şüphe olmayan bir günde insanları toplayacaksın. Şüphesiz Allah va’dinden dönmez.”. (Al-i İmran, 3/9).

6. Kıl u kâlden geçdiler şâfî mücerred oldılar
‘Âşık-ı bî-çâreler tevḥîdde mercân buldılar
7. ‘Âlemü’l-ğaybüñ şifâtından saña budur cevâb
On sekiz biñ ‘âlemi tevḥîdde seyrân buldılar
8. Aç gözüñ kaldur hicâbı taşra bakma câna bak
Gayrı ḥaqqı çekmeye tevḥîdde cevğân buldılar
9. Derdmend miskîn Nâzikî dü cihândan fâriğ ol
Fehm olunmaz ma‘nisi tevḥîdde ‘ummân buldılar
10. Zâkir olup zıkr idenler irdiler bu menzile
Evliyâ vü enbiyâ tevḥîdde iḥsân buldılar

s.25

11. Nâzikî nefsinde buldı iblisüñ vesvâsın
Yakuban yandurmağa tevḥîdi külḥân buldılar

55

fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

1. ‘Âşık iseñ gel berü cânile cânân sendedür

Ġayrıya meyl itme ki āyāt-ı kūr‘ ān buldılar¹⁵²

2. Sen seni bilmek dilerseñ pīr yolında sādık ol
Her ne dirse lā dime deryā-yı ‘ummān sendeür

3. Bu kelāmuñ ma‘ nisi “kūl indehu ümmü’l-kitāb”¹⁵³
Gözüñ aç itme gümān sırrıyla sübhān sendeür

4. Zāhida zühdüñ senüñ ‘aşk ehlinüñ zindānıdur
Añlamazsañ remzümi bilgil ki noxsān sendeür

5. Ehl-i ‘aşkuñ menşibātı yārinüñ sevdāsıdur
‘Ākıl iseñ lā dime luṭṭla ihsān sendeür

6. Fā‘ il-i muṭlaḳdan añla keşf olan güftārumı
Zıkr-i ‘adlūñ ma‘ nisi tevḥīd-i ‘irfān sendeür

7. Zātınuñ mir’ātisın ‘aynü’l-yaḳīn ḥaḳḳü’l-yaḳīn
Nāzikī ğam çekme sen ḥükmāsı sulṭān sendeür

56

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Yā İlāhī kıl ‘ināyet senden ihsān isterüz

¹⁵² Bu beyitten itibaren yeni bir şiir başlamıştır. Metinde buldılar: sendeür.

¹⁵³ “Allah, dilediğini siler, dilediğini de sabit kılıp bırakır. Ana kitap O’nun yanndadır.” (Ra‘d, 13/39).

Zātuñı seyr itmege tevḥīd-i bürhān isterüz

2. Zıkr ile fikr itmegi cānuma iḥsān it benüm

‘Aqlumuz ancaḵ yeter vicdān-ı ‘irfān isterüz

3. ‘Āşıḵuñ senden ricāsın sen bilürsin yā İlāhī¹⁵⁴

Ḳoḵusı ‘aşḵdandurur verd-i¹⁵⁵ ḥandān isterüz

4. Maḵşūdum¹⁵⁶ senden budur ‘aynü’l-yaḵīn ḥaḵḵü’l-yaḵīn

Āteş-i ‘aşḵ içre biz yanmaḡa külhān isterüz

5. Muştafānuñ ḥürmetine bizi maḥrūm eyleme

Şüphemüz yokdur bizüm şıdḵla imān isterüz

6. Cennetü’l-firdevs-i a‘lā zāhidüñ maḵşūdıdur

Ḡayrısı lāzım degül biz āb-ı ḥayvān isterüz

7. ‘Aşḵ-ı şāfinüñ cemālinden saña budur cevāb

‘Āşıḵuz biz şādıḵuz biz şāfi sübhān isterüz

8. Ḳalbimüñ āyīnesinden bize ilhām eyledüñ

Çekmeye ḵudret ṭopunı ulu meydān isterüz

¹⁵⁴ Vezin aksamaktadır.

¹⁵⁵ verd-i ḥandān: verdile ḥandān.

¹⁵⁶ Zihaf yapılmıştır.

9. Kargâ kuzgun degülüz biz laķır laķır eyleyevüz
Bülbülüz biz ķonmaĝa seyr-i gülistân isterüz

10. Müşterî cāndur hemān bu tevḥīdūñ ma‘ nāsına
Gevherüñ şarrāfiyüz la‘ l-i bedehşān isterüz

11. Hālümüz ‘arz eyledüñ yā Rab senüñ dīdāruña
Söylemek lāzım degül deryā-yı ‘ummān isterüz

s.26

12. Mi‘ demüz almaz bizüm tarḥana bulĝur çöl yemek
Āteş-i ‘aşķile pişmiş tāze büryān isterüz

13. Ḥamdü li’llāh çok şükür dergāhuña geldük bugün
Zātuñuñ envārını bu cānda pinhān isterüz

14. Maķşūduñ her ne ise istendi ben virdüm saña
İblisi¹⁵⁷ ḥabs itmege mühr-i Süleymān isterüz

15. Vechüñe maḥzar düşelden cānumuz söyler bunı
Gizli degül gün gibi biz şāfi ‘ayān isterüz

16. Rūḥumuz ḥaķķü’l-yaķīn şāfi mücerred kılmaĝa
Ğayrınıñ efķārını çekmege çevgān isterüz

¹⁵⁷ Zihaf yapılmıştır.

17. Nāķış-ı ‘aķıl degüldür Nāzikî var zāhidā

Ėurî vü Ėılmān saña biz nūr-ı yezdān isterüz

18. ‘Aķlumıla nefsümi kül it vücüdum ķalmasun

Biz MuĖammed Muştafa nūryla yeksān isterüz

19. Dād-ı Ėaķ’sun şüphesüz miskîn Nāzik’üñ cānına

MaĖv-ı Ėarķ olmaķlıĖa emründe fermān isterüz

57

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Ėaķ Te‘ ālā zātınuñ tevĖīdidür imānumuz

Ėaķ Te‘ ālā zātınuñ ilhāmıdur ‘irfānumuz

2. Ma‘ nide Ėaķķü’l-yakīn budur cevāb ‘āşıķlara

Ėaķ Te‘ ālā zātınuñ en‘ āmıdur iĖsānumuz

3. Şüpheden āzād idüpdür cānumuz tevĖīd-i zāt

Ėaķ Te‘ ālā zātınuñ envārıdur pinhānumuz

4. Mürde ķalbüm her nefes iĖyā iden nūr-ı İlāh

Ėaķ Te‘ ālā zātınuñ bāzārıdur dīvānumuz

5. ‘İzzetine Nāzikî var eyledi ol pādişāh

Ėaķ Te‘ ālā zātınuñ mağbübıdur sultānumuz

58

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Tā ezelden 'aşk ile biz yana gelmişlerdenüz
Cân u başı terk idüp 'ummāna gelmişlerdenüz
2. Varlığum mahv eyledi “innā feteḥnā”¹⁵⁸ āyeti
Cümleye budur delîl kur'āna gelmişlerdenüz
3. Zāhidüñ zühdi hicāb olmışdur anuñ zātına
'Ālemi seyr eyleyüp seyrāna gelmişlerdenüz
4. Dost cemāli şem'ine pervānedür cānum benüm
Ay u gün ḥaḳḳı bugün devrāna gelmişlerdenüz
5. Biz hevā şehbāzıyuz 'aḳl u 'amel irmez bize
Bu Muḥammed devrine devrāna gelmişlerdenüz
6. On sekiz biñ 'ālemüñ nūrı hicāb olmaz bize
Diñle sırrum keşfini 'irfāna gelmişlerdenüz

s.27

7. Nāzik'üñ zikri budur 'ilmü'l-yakīn ḥaḳḳü'l-yakīn
Bu hidāyet üzre biz sübhāna gelmişlerdenüz

59

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Biz ṭarīḳ-i Ḥalveti'yüz 'arşda seyrān eylerüz

¹⁵⁸ (İnnā feteḥnā leke fethan mübînen). “Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik.” (Fetih, 48/1).

Zıkr-i hūnuñ ma‘ nisiyle cānı hayrān eylerüz

2. Bu kelāmı biz saña “qālū belā”¹⁵⁹dan söylerüz

Ṭālibūñ gönül evini verd-i ḥandān eylerüz

3. ‘Aşq elinden dā’imā nūş eylerüz peymāneyi

Bī-nişān u lā-mekān zātını pinhān eylerüz

4. Geçmişüz dünyā vü ‘uqbānuñ ğamından bī-ğamuz

Bu vücūduñ varını ḥākile yeksān eylerüz

5. Ṭālibisūñ ben saña virdüm ḥaber ḥaqqū’l-yaqīn

Cān içinde cānıla sulṭānı seyrān eylerüz

6. Diñleyen ‘āşıqlara budur du‘ āsı Nāzik’ūñ

Behremend olsun diyü nihānı ‘ayān eylerüz

60

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Ğayrı yār olmaz bize ehl-i şafā ‘āşıqlaruz

Ṭamu nār olmaz bize ehl-i şafā ‘āşıqlaruz

2. ‘Ālem-i bezm-i elestden söylerüm bu tevḥīdi

‘Aşq şarābın içmişüz ehl-i şafā ‘āşıqlaruz

¹⁵⁹ “Hani Rabbin (ezelde) Âdemoğullarının sulplerinden zürriyetlerini almış, onları kendilerine karşı şahit tutarak, “Ben sizin Rabbiniz değil miyim?” demişti. Onlar da “Evet, şahit olduk (ki Rabbimizsin)” demişlerdi. Böyle yapmamız kıyamet günü, “Biz bundan habersizdik” dememeniz içindir. (A’râf, 7/172).

3. “Küntü kenz”üñ¹⁶⁰ vaḥdetinden cānuma budur nidā
Şübhe yok şimden girü ehl-i şafā ‘āşıklaruz
4. Cān ilinden cānuma virdi şafā ol Muştafa
Yetme mi şāhid saña ehl-i şafā ‘āşıklaruz
5. Göñlüme ilhām olan ma‘ nā benüm birdür hemān
İkilik yok arada ehl-i şafā ‘āşıklaruz
6. Gel temāşā kıl bugün vechinde yārüñ yüzini
Kıl u kāl lāzım degül ehl-i şafā ‘āşıklaruz
7. Derde dermān şıdk-ı imān buldıgum ma‘ na budur
Nāzikī eyler ḥiṭāb ehl-i şafā ‘āşıklaruz

61

16’lı Hece Ölçüsü

1. Evvel sözüñ ma‘ nisi bi’smi’llāhdan gelürüz biz
Dört kitābuñ ma‘ nisiçün ‘ilmü’llāhdan gelürüz biz
2. Hem ‘āşıkam hem şādıkam temessüküm dilümdedür
Ḥamdü li’llāh şükür Ḥaḳḳa zātu’llāhdan gelürüz biz

¹⁶⁰ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsî hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, age, ss. 396.

3. İkilik yok birlikdeyüm bulupdurum maḳṣūdumı

Aç göziñi diñlendi gör illā'llāhdan gelürüz biz

4. Ḳavlüm fi' lüme uymuşdur çıḳupdur lā aradan¹⁶¹

Zinhār şāḳın lā dime sen emru'llāhdan gelürüz biz

s.28

5. 'Ārif olan her kimse söyler gelür bu tevḥīdi¹⁶²

Peyḡam-berüñ ḥaḳḳı içün 'aşḳu'llāhdan söylerüz biz

6. Sözüñ var ise söylegil cevābuñı virem saña

Aramızda perde yoḳdur 'arşu'llāhdan gelürüz biz

7. Añlar iseñ bu söz yeter lāzım degül ḡayr-ı kelām

Ṭoḳuz göki seyr eyleyüp كرسى العرش gelürüz biz

8. Kim bize hem-rāz olursa 'aḳīdesi nūrdan olur

Ġam yimezin şimden girü faḫlu'llāhdan gelürüz biz

9. Kerem-i mürüvvet eyle ḳardaş gelüp 'inād itme

'Aḳluñ irmez bu tevḥīde ḡayru'llāhdan gelürüz biz

10. Bildüğümi dirsem saña bildüğüñden utanursın

Ehli bilür ancaḳ bunı ḡarfu'llāhdan gelürüz biz

¹⁶¹ Vezin 8+7 şeklindedir.

¹⁶² Vezin 7+8 şeklindedir.

11. Sözüñ yüzün ardın bilen duḡul itmez ‘aşıklara
Enbiyādan toḡrı gelen feyz’ullāhdan gelürüz biz
12. Ten göziyle göremezsın cān göziyle gördigümüz
Hem ḥācıyuz hem ḡāziyüz beyt’ullāhdan gelürüz biz
13. Bu Nāzikī yoḡluḡuñ varlıḡından söyler saña¹⁶³
Tevḥīd saña şāhid yeter keşfu’llāhdan gelürüz biz

62

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Tālibüz dīdār içün ḡayrıdan ‘uzlet beklerüz
Bulmaḡa genc-ḡāneyi görince ḡalvet beklerüz
2. Şūfiyüz¹⁶⁴ hem şāfiyüz¹⁶⁵ lillāh-ı fi’llāh Ḥaḡ içün
‘Aḡl evinden çıḡmışuz ‘ālemde ḡayret beklerüz
3. Şāf-ı ‘aşḡı nūr-ı Ḥaḡ’dan ḡısmetüm budur benüm
Bī-nişān u lā-mekān zātında ‘ibret beklerüz
4. ‘Aḡıl oldan mürekkebdür bu ḡaber-i nüḡāmuz
Şerḡ olunmaz ma‘nisi vicdān-ı vaḡdet beklerüz

¹⁶³ Vezin 7+8 şeklindedir.

¹⁶⁴ Zihaf yapılmıştır.

¹⁶⁵ Zihaf yapılmıştır.

5. ‘ Ālem-i bezm-i elestden oldı sırrum āşikār
Gam yimen şimden girü ma‘ nide vuşlat beklerüz
6. Kıblesi ‘ āriflerüñ Hakk’uñ cemāli vechidür
Dört kitābuñ ma‘ nisi tahtında āyet beklerüz
7. Cennetü’l-firdevs-i a‘ lā sevgüsü cismānidür
Ma‘ rifet bābında biz rüḥānī ni‘ met beklerüz
8. ‘ Āşıkuz hem şādıkuz lāzım degül feryād bize
“Küntü kenz”üñ¹⁶⁶ vaḥdeti sırrında ‘ işret beklerüz
9. Ehline ma‘ lūmdurur remzüñ rumūzuñ añlamak
On sekiz biñ ‘ ālemüñ içinde ‘ ibret beklerüz
10. Zıkr-i hūdan ḳalbüme ilhām olan ma‘ nāyı gör
Ṭālib-i faḳr u fenā üstinde nevbet beklerüz
11. ‘ Ārif-i bi’llāh olupdur cānumuz bu tevḥīde
Faḫlına yoḳdur nihāyet istiḳāmet beklerüz

s.29

12. Şübheden āzād olaldan bulmuşam genc-ḥāneyi
Kūh-ı Ḳāf içinde biz şanma ki miḫnet beklerüz

¹⁶⁶ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsî hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, age, ss. 396.

13. Ḵuṭbu'l-irṣād-ı velinũñ bendesidũr Nāzikĩ

Her nefesde dā'imā nũrdan vilāyet beklerũz

63

fā' ilātũn fā' ilātũn fā' ilātũn fā' ilũn

1. Biz ki dervīṣũz cihānda andan ayru degũlũz

Ten göziyle kimse görmez cāndan ayru degũlũz

2. Tevhīdũñ¹⁶⁷ ma' nāsınĩ fehm eyleyen 'ārīfdũrũr

Ol Muḥammed Muṣṭafā sultāndan ayru degũlũz

3. "Men 'aref"¹⁶⁸ sırrından açdı rāzınĩ ol pādiṣāh

Vāhīdũñ emrindeki fermāndan ayru degũlũz

4. Ḥamdũ lil'lāh çok ṣũkũr kim toĝdı maṣrıḳdan gũneṣ

Tevhīdũñ¹⁶⁹ sırrındaki seyrāndan ayru degũlũz

5. Gördi cānum vechini gül yüzli yāruñ zāhidā

Ma' nisi gelmez dile 'ummāndan ayru degũlũz

6. Ğayrısı lāzım degũl maḳṣũd olandur sũylenen

İstemez ma' mũrı hiḳ vīrāndan ayru degũlũz

¹⁶⁷ Zihaf yapılmıṣtır.

¹⁶⁸ "Kendini bilen, kuṣkusuz Rabbini de bilir." Mehmet Yılmaz, Kũltũrũmũzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sũzlũk), Kesit Yayınları, İstanbul 2013, s. 492.

¹⁶⁹ Zihaf yapılmıṣtır.

7. “Urvetü’l-vüşkâ”¹⁷⁰ geçirür şübhesüz gerdānuma
Zātına mazhār olan insāndan ayru degülüz

8. Bu kelāmı cānuma keşf eyledi ol pāk-i zāt
Ol sebebeden şübhesüz bürhāndan ayru degülüz

9. Sözüümüz hatm eyledüñ lāzım degül gayrı kelām
Tevhīdüm şāhid yeter imāndan ayru degülüz

10. Aç gözün diñlendi gör ‘aşk-ı İlāhī gör nedür
Nokta[y]ı fehm itmege ‘irfāndan ayru degülüz

11. ‘Ārif olan lā dimez ma‘ nāyı muṭlaḳdur bu söz
Vāhīdūñ zātındaki ihsāndan ayru degülüz

12. ‘Aşk şarābın nūş eyledin mest olupdur cānumuz
Yanmağa dīdār içün külhāndan ayru degiüz

13. ‘Göñlümüzdür okuyan “innā fetahnā”¹⁷¹ āyetin
Şübhesüz haḳḳü’l-yakīn Qur’ān’dan ayru degülüz

14. Yā İlāhī faḫluñla kıl ‘ināyet cümleye
‘Ācizem hem kāsirem ‘işyāndan ayru degilüz

¹⁷⁰ “Dinde zorlama yoktur. Çünkü doğruluk sapıklıktan iyice ayrılmıştır. O hâlde, kim tâgûtu tanımayıp Allah’a inanırsa, kopmak bilmeyen sapasağlam bir kulpa yapışmıştır. Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir.” (Bakara, 2/256). Urvetü’l-vüşka, kopması imkânsız olan en sağlam kulp anlamına gelir. Bu sözü Müslümanlık veya Muhammed diye yorumlayanlar da vardır. Mehmet Yılmaz, age. ss.653.

¹⁷¹ (İnnâ fetahnâ leke fethan mübînen). “Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik.” (Fetih, 48/1).” (Fetih, 48/1).

15. Nāzik'ün içindeki ol tecellî aķup çıkar¹⁷²

Vech-i zātından yağan nisāndan ayru degülüz

64

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. 'Ārif-i bi'llāh olan dünyāya pinhān eylemez

'Ālem-i Rabbānīdür 'ahdine noķşān eylemez

2. Fikr-i fāsidden geçer eyler 'ibādet cānile

Şāfīdür ķalbi anuñ keşretde seyrān eylemez

3. Ehl-i dünyādan kaçuñ diyü söyledi esrār-ı 'aşķ¹⁷³

Leş yimiş ķartaldur ol göklerde perrān eylemez

s.30

4. Aç gözün döğindi gör sırr-ı İlāhiden ĥaber

Mazhar-ı zāt olmayan gün gibi devrān eylemez

5. Rü 'yetümde gördigüm ĥaķķü'l-yaķın dīdārın[ı]

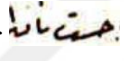
Ĥāfızumdur rāzıkum zikrūmi yalan eylemez

6. Gel Allāh'umuñ ĥaķķıçün diñlesin bu tevĥīdi

Nefsini fehm eyleyen kendini bühtān eylemez

¹⁷² Vezin aksamaktadır.

¹⁷³ Vezin aksamaktadır.

7. Kuṭbu'l-irṣād-i velīdūr bu kemālūñ ṣāḥibi
Gayr-ı Haḳ'dan cānını ol berü zindān eylemez
8. Dört kitābuñ ma' nisin bir noḳṭadan fehmi eyleyen
Tevhīdi¹⁷⁴ inkār idüp kendini şeyṭān eylemez
9. Dü cihāndan el yuyan Haḳḳ'[1] tefekkür ehlidür
Zāt-ı Haḳ'dan ğayrısın göñlinde mihmān eylemez
10. Şol kişiler Haḳ Te' ālā zātınıñ abdārıdur
Ni' meti Haḳ'dan gelüpdür eylemez
11. Haḳ-ı ' ālem fi' lümi bilmez şanurlar Nāzikī
Ehl-i ḥāldür kimsenüñ ' aybını ' ayān eylemez

65

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Yokluğın ma' nāsını fehmi eyledüm dīdār imiş
Rūḥuma lāyık olan zātındaki bāzār imiş
2. “Küntü kenz”ün¹⁷⁵ vaḥdeti sırrında bir dīvāneyem
Ol maḳāmuñ tevḥīdi¹⁷⁶ nuṭṭumdaki esrār imiş

¹⁷⁴ Zihaf yapılmıştır.

¹⁷⁵ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsî hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, age, ss. 396.

¹⁷⁶ Zihaf yapılmıştır.

3. Ben baña ben dimedim çekdüm elüm buldum Hâkı
Rü 'yetümde gördigüm vechümdeki envâr imiş
4. Cân içinde gizlü sırdur terkîbî¹⁷⁷ kıur' ândadur
Rü 'yeti inkâr iden yoldan çıkar âzâr imiş
5. Nâzikî ağıyarı kıovmış yârile yâr ol yüri
Mâ-sivânuñ hürmetinden ehl olan bîzâr imiş

66

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Kılûbuñ ' aksi dönmişdür meger âhır zamân olmuş
Dilünde tevhîdüñ¹⁷⁸ yokdur sözüñ küle yavan olmuş
2. Ne insânsun ne hayvânsun özüñ fehm eylemezsün sen
Görinmez gözüñe ' ibret bu sır saña gümân olmuş
3. Gel imdi cânla diñle ne dir gör ' ârif-i bi'llâh
Dökülmüşdür yüziñ şuyı hebâ yirde revân olmuş
4. Haber almazsun esmâdan dilüñ yokdur müsemmâdan
Emânet nûrı şadruñda bi-küllî hep hâzân olmuş
5. Ne añlarsun ne diñlersün hemân sen uşanmazsuñ

¹⁷⁷ Zihaf yapılmıştır.

¹⁷⁸ Zihaf yapılmıştır.

Vücūduñ bağına bakdum içüñ tolı tuman olmış

6. Gerek için gerek tışın¹⁷⁹ senüñ hālün bize ma‘lūm
Gece gündüz hayvān gibi kardaş fikrūñ şaman olmış¹⁸⁰

s.31

7. Tıyayduñ nefsüñ inkārun yapuşmazduñ bu dünyāya
Nāzikī derdmend miskīn bu deryāda ozan olmış¹⁸¹

67

müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün müstef‘ ilün

1. Manşūrī hayrān eyleyen tevḥīd imiş tevḥīd imiş
Manşūrī ‘üryān eyleyen tevḥīd imiş tevḥīd imiş
2. Cisini vīrān eyleyen nuṭṭunı ‘irfān eyleyen
Manşūrī sulṭān eyleyen tevḥīd imiş tevḥīd imiş
3. Göñlini külḥān eyleyen çeşmini giryān eyleyen
Manşūrī miḥmān eyleyen tevḥīd imiş tevḥīd imiş
4. Bu ‘aşkı bürhān eyleyen emrine fermān eyleyen
Manşūrī dermān eyleyen tevḥīd imiş tevḥīd imiş
5. Gün gibi seyrān eyleyen ‘arşında devrān eyleyen

¹⁷⁹ Metinde şeklindedir.

¹⁸⁰ Vezin aksamaktadır.

¹⁸¹ Vezin aksamaktadır.

Manşûrî ‘ummān eyleyen tevḥīd imiş tevḥīd imiş

6. Bu sırrı ol nihān iden ma‘nisini pinhān iden

Manşûrî ol¹⁸² nā-dān eyleyen tevḥīd imiş tevḥīd imiş

7. Nāzikiye mestān iden çeşmi yaşın mercān iden

Manşûrî ol ḥandān iden tevḥīd imiş tevḥīd imiş

68

fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilūn

1. Hakk’uñ esmā-i şifātı ehline ‘ayān imiş

Gizli degül gün gibi cānumda ol pinhān imiş

2. Vechüñe mazḥar olan ‘āşıkıların esrārı bu

Bu kelāmı söyleyen ‘āşık bugün mestān imiş

3. ‘Aşk bize gösterdi gördük kalmadı hiç şübhemüz

Kāfire cennet bu dünyā mü’mine zindān imiş

4. Bu ḥayālden zerrece virme naşīb yā Rab bize

Gayruya meyl itdüren fehmi eyledüm şeyṭān imiş

5. Aç gözün kaldır hicābı gönlüne sen kıl nazar

Ṭaşraya kim bakdı ise cāhil u nā-dān imiş

¹⁸² “ol” sözcüğü vezni aksatmaktadır.

6. Mü 'minün kalbi Hakuñ mir 'atidür ey müttakî
Özini fehm itmeyen insân degül hayvân imiş
7. Diñler iseñ diyelüm haqqü'l-yakîndan bir haber
Tevhîde¹⁸³ baş egmeyen ma' mür degül vîrân imiş
8. Lâ diyen illâ dimez 'aşk ehlinün esrârına
Ma' rifet ma' nâsını fehm eylemez nâ-dân imiş
9. Ma' rifet pîrine şordum tevhîdün¹⁸⁴ aḥkāmını
Tevhîd iderseñ senün reh-berün Qur 'ân imiş¹⁸⁵
10. Ehl-i şer'üm diyü gezer qavli uymaz fi'line
İtdügi da' vâ anuñ gerçek degül yalan imiş
11. 'Aqla gelmez çâre yokdur ma' niden vire haber
Dermend miskîn Nâzik'ün¹⁸⁶ düşdigi 'ummân imiş

s.32

69

16'lı Hece Ölçüsü

1. Oğudıgum hem yazdıgum qur 'ândaki hîce imiş
Bu hîcenün ḥod ma' nisin dersin viren ḥ'âce imiş

¹⁸³ Zihaf yapılmıştır.

¹⁸⁴ Zihaf yapılmıştır.

¹⁸⁵ Vezin aksamaktadır.

¹⁸⁶ Zihaf yapılmıştır.

2. Dört kimse gelüp söyledi nuṭḡile göñlüm añladı

Dört kişinüñ aḡvālını diñledi gör nice imiş

3. Ebübekir ‘Ömer ‘Oşmān bunlardurur ehl-i imān

Nūr-ı ‘Alī ser-i imām maḡāmları yüce imiş

4. Göñül evin bilen kişi ḡalkuñ bilür nidüğini

Cāhillerüñ göñli evi aydın girmez baca imiş

5. Bu Nāzikīden söyleyen kimdigini görsem diyen

Ol ma‘ niye maḡhar olan bir görüklü ḡoca imiş

70

16’lı Hece Ölüçüsü

1. Ma‘ ni yüzün seyr eylemez şu gibi aḡmayan ḡardaş

‘Aḡl bu ḡadar dīvānedür tevḡīde baḡmayan ḡardaş

2. Ḥaḡḡü’l-yaḡīn “lā raybe”¹⁸⁷nüñ enfesine ‘ārif degül

İmān nūrı ḡerāḡını göñüle yaḡmayan ḡardaş

3. Ḣün ü ḡerāyı ḡeḡmedi “men ‘aref”¹⁸⁸sırrın aḡmadı

Ol dostiḡün ‘aşḡ zincirin boynına ḡaḡmayan ḡardaş

¹⁸⁷ “Rabbimiz! Şüphesiz sen, hakkında şüphe olmayan bir günde insanları toplayacaksın. Şüphesiz Allah va’dinden dönmez.” (Al-i İmran, 3/9).

¹⁸⁸ “Kendini bilen, kuşkusuz Rabbini de bilir.” Hadis bilgini Aliyyü’l- Kârî, Suyutî’den naklen, “Bu söz hadis değildir” demiştir. Mehmet Yılmaz, age. ss. 492.

4. Yārın anda faķır olur ġanī olmaz ġāfil olur
Cān mülkine tevḥīd nūrın bunda ol egmeyen ķardaş
5. Nāzūk eydür ķorķuludur bu ķıyāmetde su ’āl olur¹⁸⁹
Evliyānuñ ma’ ārifin ṭālibe çıķmayan ķardaş
6. Āyet ile ḥadiş ile şebetdürür sözüm benüm
Īmān ṭonın giymez gider bu derdi çekmeyen ķardaş
7. Bu Nāzikī her cānibden söyler sana ḥaṭā bildi
İrişemez bu tevḥīde ķanlı yaş dōkmeyen ķardaş

71

fā’ ilātūn fā’ ilātūn fā’ ilātūn fā’ ilūn

1. Zāhidūñ zūḥdden murādı cennetü’l-me ’vā imiş
‘ Āşıķuñ şāfi murādı “alleme’l-esmā”¹⁹⁰ imiş
2. ‘ Ārif-i bi’llāh olupdur cānumuz bu tevḥīde¹⁹¹
Zāt-ı Ḥaķ’ dan ġayrısı ol bir ķurı sevdā imiş
3. Gōñlüme ilhām iden bu tevḥīddür ol pādişāh
Özini fehmi itmeyenler sırrını a’ mā imiş

¹⁸⁹ Vezin 8+9 şeklindedir.

¹⁹⁰ “Allah, Âdem’e bütün varlıkların isimlerini öğretti. Sonra onları meleklere göstererek, “Eğer doğru söyleyenler iseniz, haydi bana bunların isimlerini bildirin” dedi. (Bakara, 2/31).

¹⁹¹ Zihaf yapılmıştır.

4. ‘Ārifüñ envār-ı Hâk’ dan ğayre virme göñlüñi
Luṭfı yok ol kahrı çok dünyâyı gör ğavgâ imiş
5. Dört kitābuñ ma‘ nisinden cānuma budur eşer
Hâk Te’ālā sevgüsü göñlindeki sevdā imiş
6. “‘Urvetü’l-vüşkâ”¹⁹²dan aldum dersümüñ ma‘ nāsını
Bu kelāmuñ ma‘ nısı ‘ aşıklara helvā imiş
7. Derdmend miskīn Nāzikī kālīnūñ hālī budur
Hâk Te’ālā zātını zikr itmesi evlā imiş

s.33

72

16’lı Hece Ölçüsü

1. Uyuz olmuş yağlamalı perrüñ ipe bağlamalı
Ol nefsinı tağlamalı hîç kendüden haberi yok
2. ‘ Acebdür bilmez sözini aňlamaz hergiz özini
Çalar iblisin sâzını hîç kendüden haberi yok
3. Nektetlük başındadır tamām yetmiş yaşındadır¹⁹³
Dā’im iblīs işindedür hîç kendüden haberi yok

¹⁹²“Dinde zorlama yoktur. Çünkü doğruluk sapıklıktan iyice ayrılmıştır. O hâlde, kim tâğûtu tanımayıp Allah’a inanırsa, kopmak bilmeyen sapasağlam bir kulpa yapışmıştır. Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir.”(Bakara,2/256). Urvetü’l-vüşka, kopması imkânsız olan en sağlam kulp anlamına gelir. Bu sözü Müslümanlık veya Muhammed diye yorumlayanlar da vardır. Mehmet Yılmaz, age. ss.653.

¹⁹³ Vezin 7+8 şeklindedir.

4. Görmedigin gördüm şanur bilmedigin bildüm şanur
Toğrı yola girdüm şanur hîç kendüden haberi yok
5. Da‘ vāsı hep külli yalan cümle sözi ‘akreb yılan
İçi toptolıdur yalan hîç kendüden haberi yok
6. Kendü nefsin fehm eylemez bir Tañrıyı zıkr eylemez
Ni‘metine şükr eylemez hîç kendüden haberi yok
7. Kendüsini toğrı şanur kalan halkı egri şanur
Göñlindekin Tañrı şanur hîç kendüden haberi yok
8. Şeytāndan alur şabāhı mezhebin tutdum mubāhı
Haq diyüp eyler günāhı hîç kendüden haberi yok
9. Ey Nāzikī münkir faşlı ahvālīdūr söyledigüm
Şifātıdur şerh itdügi hîç kendüden haberi yok

73

16’lı Hece Ölçüsü

1. Gündüz gelür gice gider bir ‘acāyib devrān ancak
Gice gelür gündüz gider bir ‘acāyib seyrān ancak
2. Dünyā mekrinüñ gafleti hep bunları mest eylemiş

‘İbret göziyle bakana cihân halkı hayrân ancak¹⁹⁴

3. Bu tevḥidüñ sırrı cānda diyen bilür ma‘nisini
Düşen çıkmaz kenârı yok bir ‘acâyib ‘ummân ancak
4. Ne göz görür ne el tutar ma‘lûm degül hiç nidügi
‘Aḳıl bunu fehm eylemez bu ma‘rifet vicdân ancak¹⁹⁵
5. Yâ Ḥay yâ Ḳayyûm’dan gelür bu didigüm ma‘ni saña
Bu tevḥide şıfât olan şâfi nûrdan insân ancak
6. Añlar mısuñ diñler misüñ ma‘şûḳ sözün söyler ‘âşık
Ġam yimezem şimden girü nuṭṭumdaki ‘irfân ancak
7. ‘Āşıkларуñ temessüki söyledigi ma‘rifetdür
Cemâl-i Ḥaḳ’dan ğayrısın fehm eyledüm yalan ancak
8. Ayna nûrın lâ dimezin ‘âşıklıgum şâhid baña
Yâ pişmezin bu dünyāya şu ḳarını yalan ancak
9. Bir ḥaber geldi dilüme añlayana besdür yeter
Bu dünyānuñ ardın önün ‘azîz gören çobân ancak
10. Söyledigüm gizli sırruñ aḥvâlini diyem saña

¹⁹⁴ ancak: imiş (metinde)

¹⁹⁵ ancak: imiş (metinde)

Dost zātına mazhar düşen ma‘ mūr degül virān ancak

s.34

11. Söylerssem nice ideyin ‘ ālimlere fāş olurun

Didārını zıkr eylemez dilüm baña düşmān ancak

12. Bildiler bildüm anı ğam yimezin şimden girü

Bu dünyānuñ içi taşu ‘ aşıklara zindān ancak

13. Didiler didüm saña şekk eyleme kardaş ancak

Mürşidümün hūb nefesi derd ehline dermān ancak

14. Bu Nāzikī vuşlatınuñ esrārını eyler ‘ ayān

Zākir olup zıkr eyleyen dost ehline fermān ancak

74

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Bir ‘ acāyib derde düşdüm derdümün dermānı yok

İbtidāmun intihāmın yoqladum hāndānı yok

2. ‘ Āşıkuñ aḥvālını diñler misün diyem saña

Şübhesüz ḥaqqü’l-yaḳīn tevḥīdimün noḳşānı yok

3. Münkirün inkār yeñmek ma‘ nāsına budur cevāb

Özini fehmi eylemez şadrında anuñ imānı yok

4. İkilik yok arada Ḥaḳ şāhidüm nūr-ı İlāh

Mü'minem tevḥīdüm üzre zıkrümün yalanı yok

5. Cāhil ü nā-dān neylesün 'ārifün aḥvālını

Ma'nisin fehm itmege dilde anuñ 'irfānı yok

6. Zāhidün varmaz yolu dost zātınuñ dīdārına

Geçmege zūhdün şıfātın gör anuñ bürhānı yok

7. Muştafānuñ ḥürmetine sen ḳabūl it yā İlāhī

Nāzik'ün cānından özge hīç saña ḳurbānı yok

75

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Geçer nāmūs [u] 'ārından bu meydāna gelen 'āşık

İçer āb-ı zülālinden bu devrāna giren 'āşık

2. Şıfāt-ı ḡayrıdan cümle mücerred 'āşıkun rūḥı

Çıkamaz taşraya hergiz bu 'ummāna düşen 'āşık

3. Ne ḡam dilümdeki esrār Ḥaḳ'ün zātında ilhāmdur

Bu tevḥīd aña şāhiddür yalan olmaz diyen 'āşık

4. Cemālınuñ kemālinden dilüm söyler bu tevḥīdi

Göricek vechini yārūñ şāfi ḡayrān olur 'āşık

5. Getürdiler didi Nāzik inanursıñ bu tevḥīdi

Bu hikmet sırrına hālā irer Loqmān olan ‘āşık

76

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Nefsüñi fehm eylemezseñ müstecāb olmaz du’āñ

Nefsüñi fehm eyler iseñ müstecāb olur du’āñ

2. Var ise ‘aqluñ senüñ taqlidi қо taḥḳıķı gör

Nefsüñ işlāḥ olmayınca müstecāb olmaz du’āñ

s.35

3. Rūh-ı ḳudsiden ‘ibāretdür saña ḳardaş bu söz

‘Aşḳa maḫḫar düşmeyince müstecāb olmaz du’āñ

4. Sāliküm seyr eyledüm ben vücūdum mülküñi¹⁹⁶

Lā dir iseñ tevḥīde müstecāb olmaz du’āñ

5. Evliyānuñ tevḥīdi¹⁹⁷ ‘āşıkларуñ mi‘rācıdur

Ḳālūñi ḥāl itmeyince müstecāb olmaz du’āñ

6. ‘Ārife bu söz yeter lāzım degül ḡayrı kelām

Ḥaḳḳa rāhuñ varmayınca müstecāb olmaz du’āñ

7. Derdmend miskīn Nāziki¹⁹⁸ dünyāda¹⁹⁹ yerseñ ḥarām

¹⁹⁶ Vezin aksamaktadır.

¹⁹⁷ Zihaf yapılmıştır.

¹⁹⁸ Zihaf yapılmıştır.

¹⁹⁹ Zihaf yapılmıştır.

Ġāfil olma aç gözün müstecāb olmaz du 'ān

77

müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün

1. Dervîş sözün götürmezsen gönül evi tãrdur senün
Havşalaña şabr itmezseñ gönlün evi nãrdur senün
2. Tevhîd ile yâr olmayan remzün rumûzun añlamaz
Lâzım degül çok söylemek gönlün evi nãrdur senün
3. 'Āşıklaruñ elfāzınuñ ma' nāsını 'ārif bilür
İkdām iderseñ tevhîde gönlün evi nûrdur senün
4. Āyet hadîş şāhid yeter mü 'min muvaḥḥid 'āşıkam
Egri bakarsañ 'āşıkā gönlün evi ḥãrdur senün
5. El bildigi lâzım degül sen bildigün yeter saña
Ey Nāzikî 'āşık iseñ gönlündeki yãrdur senün

78

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Cemāl-i Ḥaḳḳa irmezseñ yarın maḥşerde fāsıksuñ
Kemāl-i zāta irmezseñ kuru ğavġāya fāsıksuñ
2. Bu ma' nā sırrını hālā gelüp şormaġa 'ār itdün
Özün zulmetdurur zāhid şüret naḳşında 'āşıksuñ

3. Şekāvet ‘ilmini her dem okur nefsuñ o aḥbesden²⁰⁰

Çeküp esmāsını nāsuñ yalan da‘ vāda şādıksuñ

4. Kemāl-i zātuñ envāri bu cisme cān olan nūrdur

Aşıl maḥşūduñı bilmez hemān hayvān nāṭıksuñ

5. Nāzikī evliyā ahdi saña keşf oldı Mevlādan

Bir gevher āb-ı kevşerdür bulursañ ğayrı nāṭıksuñ

79

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Ehl içinde ‘āşıkuñ ehliyyeti bir noḡtadur

Pādişāhum zātuñı sen anda pinhān eyledüñ

2. ‘Ārif-i ḥaḳḳü’l-yaḳīndür cemālüñ vuşlatı²⁰¹

Hürmetine vuşlatuñ göñlüñ gülistān eyledüñ

3. Cism içinde şevḳile virdüñ kerāmet cānuma

Saña hem-rāz olmağa nuṭṭumu ‘irfān eyledüñ

s.36

4. Zıkr-i ‘adle mazḥar itdüñ anlaruñ ervāḥını

Guşşa vü ğamdan āzād idüp Süleymān eyledüñ

²⁰⁰ “aḥbes” sözcüğünün aslı “aḥbeş” şeklindedir ancak metinde “sin”le yazılmıştır.

²⁰¹ Vezin aksamaktadır.

5. Nicesi zıkr itmesün ‘ aşık cemālūñ vaşfını
Zātuñuñ envārını gün gibi ‘ ayān eyledūñ
6. Ben kimüm vechūñ senūñ yār eyleyem ey pādīşāh
Hürmetine Nāzikī sırrında pinhān eyledūñ

80

fā‘ ilātūñ fā‘ ilātūñ fā‘ ilātūñ fā‘ ilūñ

1. Vāşıl eyle zātuña mihmānuñ olayın senūñ
Varlıgum olsun fedā kurbānuñ olayın senūñ
2. Al elüm qaldur beni ‘ isyānda qalmasun cānum²⁰²
Zātuñ olsun şāhidüm ‘ uryānuñ olayın senūñ
3. Aşķile dīdār içün pervānedür cānum benüm
Vechūñe mazhar düşür hayrānuñ olayın senūñ
4. Zıkr-i Hūnuñ ma‘ nisin göñlümde pinhān kıl benüm
Şāķıyup bülbul gibi handānuñ olayın senūñ
5. Söyledin Haķ bil seni itme gümān zinhār şaķın
Gayruya meyl eyleme dermānuñ olayın senūñ
6. Dilerem senden alma rūḫānī ni‘ met vir baña

²⁰² Zihaf yapılmıştır.

Kim gelüp boş gitmesün büstānuñ olayın senüñ

7. Göñlüme taldur benüm la' l-i cevāhir gencini

Ma' nisin vir dilüme dükkānuñ olayın senüñ

8. Sen ilet yā Rab bize āteş-i nār esrārına

Yanuban yakılmağa külhānuñ olayın senüñ

9. Kādir-i Hayy u Ğanīsin añladum dir Nāzikī

Cümle ' ālem halkına destānuñ olayın senüñ

81

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Hālķı zıkr itmedüñ başuñda devlet yok senüñ

Hālķı fikr itmedüñ başuñda devlet yok senüñ

2. ' Ğālem-i ğayb u şehādet sırrını fehm itmedüñ

Taşlara ur başuñı başuñda devlet yok senüñ

3. Kıl u kālūñ perdesinden geçmege ' ār eyledüñ

Hey başiretsiz ' aceb başuñda devlet yok senüñ

4. Lā ilinden geçmeyenler añlamaz güftārumı

Sem' üñe girmez sözüm başuñda devlet yok senüñ

5. Derdmend miskîn Nâzik'ün²⁰³ remzini gör noktadan
Añladuñsa tevḥîdüm başuñda devlet yok senüñ

82

16'lı Hece Ölçüsü

1. Kâlbüñi ṭâhir itmezseñ ṭahâretüñ yokdur senüñ
Ḥayr u şerrüñ bilmez iseñ ferâsetüñ yokdur senüñ
s.37

2. Biñ söyledüm işitmezseñ aḥum olmuş sem' üñ senüñ
Vaṭanuñı yoḳlamazsañ ticâretüñ yokdur senüñ
3. Yedi baṭın içrûden söyler isem añlamazsañ
Ahde vefâ eylemezseñ ziyâretüñ yokdur senüñ
4. Dört kitâbuñ içindeki ma' ârifdür söyledigüm
'Aşk şerbetin içemezseñ ḥarâretüñ yokdur senüñ
5. Bu Nâzikî bilür seni şâfi hemân zâhidligün
Cezb şatup eylemege cesâretüñ yokdur senüñ

83

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1. Zâhid-i ḥod-bîni gör efsânesin söyler sözün
'Âklı yok dîvânedür nefsânîsin söyler sözün
2. "Küntü kenz"ün²⁰⁴ vaḥdetinden açılan ma' nâ budur

²⁰³ Zihaf yapılmıştır.

Tevhîde²⁰⁵ mazhar düşen merdânesin söyler sözün

3. Nefsini fehm eyleyenler gam yimez dünyâ için

‘Ârif-i bi’llâh olan şehdânesin söyler sözün

4. Lâ nedür illâ nedür diñler misin tefsîrini

‘Âşık-ı bî-çâreler rûhânisin söyler sözün

5. Vâhidiyyet ‘âleminden Nâzikî eyler hitâb

Dersini ‘aşkıdan alan vicdânesin söyler sözün

84

16’lı Hece Ölçüsü

1. Ma‘ nâ adına lâ dirseñ mü ’min degül münâfıksuñ

Lâ dimegi terk itmezsen mü ’min degül münâfıksuñ

2. Kendüñ kaçara taşmazsañ varlıguñ oda yakmazsañ

Tevhîde toğrı bakmazsañ mü ’min degül münâfıksuñ

3. Söyledigüm diñlemezseñ ma‘ nisini añlamazsañ

Küfrün bilüp ağlamazsañ mü ’min degül münâfıksuñ

4. Qur’âna toğrı gelmezseñ qur’ândan haber almazsañ

Tevhîd göline talmazsañ mü ’min degül münâfıksuñ

²⁰⁴ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsî hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, age, ss. 396.

²⁰⁵ Zihaf yapılmıştır.

5. Beş vakt ezāna gelmezseñ vechüñ zemāne salmazsañ
Ölmezden evvel ölmezseñ mü 'min degül münāfıksuñ
6. Hakk' uñ emrinden kaçarsañ iblis kadehüñ içerseñ
Allāh emrinden geçerseñ mü 'min degül münāfıksuñ
7. Nifākuñdan geçemezseñ hayr u şerri seçemezseñ
Sen tevḥīdi döşemezseñ mü 'min degül münāfıksuñ
8. Komazsañ Nāzikī dilden koğmazsañ koğdığı gülden
Tatmazsañ yediği baldan mü 'min degül münāfıksuñ

85

16'lı Hece Ölçüsü

1. Erenlere seyr şorana yedi dürlü nişān gerek
Ol kapu şeri' atdür güneş gibi ' ayān gerek

s.38

2. Āyet ile ḥadīs ile virdüm cevāb aňlayana
Andan öte içerüde levvāme āna seyrān gerek
3. Şerī' atden tarīkatden içerüsi seyr ilidür
' Aқıl aña vāqıf olmaz mülhime aña vicdān gerek
4. İhtiyārum elde degül lāzım geldi söylemesi
Beşincisi kerāmetdür ' ayān degül nihān gerek

5. Yol erinüñ tevḥīdini ‘ārif gerek anlamağa
Altıncısı marziyedür bunda bürhān ḳur’ān gerek
6. Yedincisi şāfiyedür ḥalkā ‘ayān itmek olmaz
Bunda geḳüp ulaşmağa cān ḥazrete ḳurbān gerek
7. Sekizinci maḳām budur ‘aynü’l-yakīn ḥaḳḳü’l-yakīn
Gerçek ‘āşık bu meydāna ḡayru’llāhdan ‘üryān gerek
8. Bu Nāzikī’nüñ tevḥīdi ḥātırına güç gelmesün
Bu ma‘ nāyı fehmi itmege şāfi nurdan insān gerek
9. Ḥiṭāb eyler iḳerüden gelüp söyler bu taşraya
Şaḳılmağa genc-ḥāne-i ma‘ mür degül vīrān gerek
10. Benüm ḥālüm sorar iseñ ne yirdeyin ne gökdeyin
Ma‘ ni sırrın söyleşmege bunda gelmiş yārān gerek
11. ‘Āriflerüñ remz itdigi nedür saña diñlendi gör
Bu tevḥīde inanmayan ḳardaşlara yalan gerek
12. Nāzikīyi diñler iseñ söz ma‘ nisi añlar iseñ
Zikrünüle fikir itdüğüñ şāfi saña sübhān gerek

16'lı Hece Ölçüsü

1. Bu tevḥīde ṭalmaduḥsa emr-i sūcūd ḵılmaduḥsa
Ölmezden ön ölmedüḥse anda gelmezsün gelmezsün
2. Sen Rabbüñi zıkr itmezseñ 'aẓametin fıkr itmezseñ
Ni'etine şükr itmezseñ anda görmezsün görmezsün
3. Dört kitābıñ ma' nāsıdur ḵardaş saña söyledigüm
Ni'etine şükr iderseñ maḥrūm ḵalmazsuñ ḵalmazsuñ
3. Ḵulak şağır gözüñ görmez ma' nā yüzün herğiz senüñ
Var kendiñe 'ilāc eyle bunda ḵalmazsuñ ḵalmazsuñ
4. Sen Rabbüñi zıkr iderseñ 'aẓametin fıkr iderseñ
Bağruñ taşdan çekdür senüñ sözden almazsuñ almazsuñ
5. Yarın anda varacağuz düşvār olur işün senüñ
Aç gözüñi diñle bunı bunda gelmezsün gelmezsün
6. Ey Nāzikī birlikdeyseñ bir Tañrıya ḵulluḵdaysañ
Ḥaḵ zātında ululuḵdaysañ ḵorḵma dönmezsün dönmezsün²⁰⁶

s.39

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

²⁰⁶ Vezin 9+8 şeklindedir.

1. Āyineyi pāk itmege derdle devrānuñ gerek
Yār ile yār olmağa āyet-i kūr'ānuñ gerek
2. Añladuñsa çār-ı yāri gel berü zāhid bugün
Vāhīd u ferd [ü] aḥad kalbünde seyrānuñ gerek
3. Söyleyüp söyletdüren zāt-ı İlāhīdür bizi
“Küntü kenz”üñ²⁰⁷ ni‘ meti ḥaḳḳında şükrānuñ gerek
4. ‘Āḳil iseñ lāyık u ālāyı bağla özüñi
Ġāfil olma soñ nefes zikründe ğufrānuñ gerek
5. Nāzikī sen ‘ārif ol nā-dāna virme gevheri
Keşf-i esrār itmege bu sırra bārānuñ gerek

88

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Ḥaḳḳı sevmek isteyen dünyāyı terk itmek gerek
Nāmūs [u]²⁰⁸ ‘ārdan geçüp bu cānı terk itmek gerek
2. ‘Ārifüñ ḳalbini gör kim mā-sivādan ārīdür
Ṭālibüñ yolın uran aġyārı hecr itmek gerek

²⁰⁷“Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudśī hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, age, ss. 396.

²⁰⁸ nāmūs [u]: nāmūsı (metinde)

3. Hâk Te‘âlâ fazlına irmek dilerseñ gel berü
Uyup ol hubbu’llâha müdâm zikir itmek gerek
4. İsm-i â‘zam şâhına irdük bugün kur’ânla
Sünnetin ihyâ idüp ol mâhı medh itmek gerek
5. Aldı zulmet cân ilini virmedi âb-ı hayât
Hâk diyüp Hû zikri ile anı mât itmek gerek
6. Nâzikîsin vâhidüñ irmek dilerseñ zâtına
Başuñı alup ele meydâna top itmek gerek

89

fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

1. Sevdüñ her kim ise gönlin[i] gülistân eyledüñ
Lutfuñı kılduñ ‘inâyet zâtuñ ihsân eyledüñ
2. Kimse bilmez hikmetüñi sen bilürsin yâ İlâhî²⁰⁹
Sevdigüñ çün Manşûruñ boynında urgân [eyledüñ]
3. ‘Aşk şarâbı cāmını Manşûra sondañ ol zamân
Cānumı şol şevkile sen mest u hayrân eyledüñ
4. ‘Âlem-i ma‘nâdaki ahdine kılmışdur vefâ
Ol sebepten Mansûra dünyâyı zindân eyledüñ

²⁰⁹ Vezin aksamaktadır.

5. Evliyâdur şübhe yokdur ‘aqlum irmez sırrına
Gönlün alduñ Manşûruñ zâtuñda mihmân eyledüñ
6. Halk-ı ‘âlem bildiler ol mükerrem şüreti²¹⁰
Manşûruñ ef‘ âlin dillerde destân eyledüñ
7. Söyle şazı halk-ı ‘âlem söyleyen Manşûr ola
Sen “ene’l-hak”²¹¹ sırrını Manşûrda tibyan eyledüñ
8. Cân göziyle göreler nûr-ı cemâlûñ vechini
Âhır ol maḥbûbuñı la‘l-i Bedaḥşân eyledüñ
9. Gitdi ‘aqlum gitdi fikrüm niçesin fikr itdüm
Bilmesi lâzım degül zâtuñda pinhân eyledüñ
10. ‘Aşk yüzinden söyler isem kışşası olmaz tamām
Ma‘rifet ma‘nâsını gönlümde dīvân eyledüñ
11. Anlaruñ zikri ile irdi hidāyet cānuma
Ehl-i vaḥdet ‘āşıkā sen anı ‘ayân eyledüñ
12. Āferīn ol kulıkim başında devlet tâcı var
Tevḥidüñ ma‘nâsını şadruñda imân eyledüñ

²¹⁰ Vezin aksamaktadır.

²¹¹ “Ben Hakkım (Hak’tan başka kimse yoktur.)”.

13. Dile gelmez söyleyeydüm luṭfuñı ey pâdişāh

Ḳaṭre iken mü ’minüñ göñlüni ‘ummān eyledüñ

14. Kendi vaşfuñ varınuñ envārıdur ‘āşıqlaruñ

Cümlesini anlaruñ emrüñe fermān eyledüñ

15. Ezelī maḳbūl idi merdūd deñildi ol zamān

‘Aceb idüp küñd gören ḳuluñı şeyṭān eyledüñ

16. Niçesinüñ sırruñı ‘ālemlere fāş itmeyem

Mu‘ cizātuñ nūrını sen bize bürhān eyledüñ

17. Söyleyüp söyletdüren sensin bizi ey nūr-ı Ḥaḳ

Evliyānuñ nuṭḳunu sen āb-ı ḥayvān eyledüñ

18. Bu kelāmuñ ma‘nisi ehline ma‘lūmdur hemān

Kenz-i ḥikmet açmağa varumı vīrān eyledüñ

19. ‘Arş u germe sığmadum diyü buyurdı şübhe yok

Mü ’minüñ göñli evin şāfi seyrān eyledüñ

20. Evliyā vü enbiyā medḥinde ‘āciz ḳaldılar

Mu‘ cizāt içre anı sen ulu sulṭān eyledüñ

21. **الزّٰه** olmasa dimezdi Nāzikī bu tevḥīdī²¹²

Ḥamdü li'llāh çok şükür derdüñi dermān eyledüñ

90

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Dirligüñ dünyāda neyse āḥıruñ oldur senüñ

Dirligüñ dünyāda eyüyse āḥrūñ güldür senüñ

2. Luṭfı yok ol ḳahrı çok dünyāyı sevdüñ cān ile

Yarın anda göriser sen āḥretüñ yoldur senüñ

3. Nice bakmaz ṭamunuñ odı saña yirsen ḥarām

Giydürürler başuña ol bir ḳara çuldur senüñ

4. Baña incitme şakın ilhām-ı Ḥaḳ'dur bu sözüñ

Söyleyüp şerḥ itdigüm bu gitdügüñ yoldur senüñ

5. Nāzikī nefsinde buldı ṭaşrada şormaz seni

Ben saña aldanmazın işüñ küçük āldur senüñ

91

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Zevḳ içün hem şevk içün 'āşıḳlara devrān gerek

Zātını seyr itmege 'āşıḳlara bürhān gerek

s.41

2. Ğill u ğişşden ḳalbinüñ āyīnesin pāk itmege

²¹² Zihaf yapılmıştır.

Geçmege cümle hicābdan mürşidüñ merdān gerek

3. Şeş cihātuñ perdesinüñ ğafletinden fāriğ ol
Aç gözün kaldır hicābı düşdigün ‘ummān gerek
4. Rūḥumuñ zevki kemālinden saña budur cevāb
Sırr-ı ḥikmet mantıkından söylenen ‘irfān gerek
5. Zāhir itme bu kelāmuñ ma‘ nisin eyle nihān
Bağduğunca her nazarda gördigün raḥmān gerek
6. Añlayup fehm itmege bu tevḥīdün²¹³ aḥvālını
Bu vücūduñ ḥānesi kardaş senün vīrān gerek
7. Zāhid inkār itmesün gel virsün ḥaber Nāzikī
Bu kelāmuñ ma‘ nisin hem āyet-i ḳur’ān gerek
8. Añlamak bilmek budur lillāh fi’llāh ḥaḳḳıçün
Aldıguñ mürşīd yüzinden la‘ lile mercān gerek
9. Nūr-ı Ḥaḳ’dan cānuña budur hidāyet Nāzikī
Dört kitābuñ ma‘ nisi cānında ol pinhān gerek

²¹³ Zihaf yapılmıştır.

1. Mürşid²¹⁴ olan **طالیه** şevkin nişān virmek gerek
Ol hicābdan geçirüp zevkin nişān virmek gerek
2. Ehl-i Hāḡ'dan ġayrı kimse añlamaz esrārımı
Bu maḡam levvāme sırrın nişān virmek gerek
3. Z̤ulmet ilinden geçüp cānın[1] āzād eyleyen
Gözyaşın yiryüzine döküp nişān virmek gerek
4. Şer' ünüñ añla mişālın 'amel-i cismānidür
Ehl-i tevḡīd gör ne dir vechin nişān virmek [gerek]
5. Yedi tır üzre Nāzikī maḡharısuñ vāḡidüñ
Ehl-i 'aşḡ olana buradan nişān virmek gerek

93

20'li Hece Ölçüsü

1. Söyledüm saña lā dime baña var bir mürşide şor niye geldük
Gerçek degüldür dünyā yalandur var bir mürşide şor niye geldük
2. Nefsüñ dilegin ḡardaş tutma dilüñe şabr it sözüñ unutma
Muḡammed dinini murdāra şatma var bir mürşide şor niye geldük²¹⁵
3. Ölmezden evvel fehmi it özüñi tevḡide döndür sāfi sözüñi
Envāra baḡdur bunda gözüñi var bir mürşide şor niye geldük

²¹⁴ Zihaf yapılmıştır.

²¹⁵ Vezin 11+10 şeklindedir.

4. Ğāfil olmazı ħayvān ħoparsun söz añlamazsun nā-dān ħoparsuñ
Mürşide uyarsan insān ħoparsun var bir mürşide şor niye geldük²¹⁶

5. Nefsin bilmeyen ġāyet zelīldir nefsin bilenler anda ħalīldür
Yūnus bu yolda bize delīldir var bir mürşide şor niye geldük

6. Gelmedi ‘aqluñ cem’ it başuña ol zehr-i kätıl kätma āşuña
İblīs girmesün hergiz işiñe var bir kāmile şor niye geldük

s.42

7. İrtesin anda pişmān olursun her ne ki itdūñ şeksüz bulursun
Ṭamuyı kendüñe şatmana alursuñ var bir mürşide şor niye geldük²¹⁷

8. Bilmedigüñdür bildüm didigüñ görmedigüñdür gördüm didigüñ
Maḫsūd degüldür irdüm didigüñ var bir mürşide şor niye geldük

9. Derdmend miskīn Nāzikī añlaya görsün aḫsen şavābı²¹⁸
Ṭuyarsun ‘aşḫdan sera ḫatāyı var bir mürşide şor niye geldük

94

fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilün

1. Gel berü ey cān benüm zātum tecellisinde ol
Gel berü ey cān benüm sırrum tesellisinde ol

2. Kendü zātumdur saña en’ām iḫsān itdügüm

²¹⁶ Vezin 11+10 şeklindedir.

²¹⁷ Vezin 12+10 şeklindedir.

²¹⁸ Vezin 8+10 şeklindedir.

Gel berü ey cān benüm ‘arşum mu‘allāsında ol

3. Kendü şun‘umdur benüm “kūl indehu ümmü’l-kitāb”²¹⁹

Gel berü ey cān benüm ‘aynum mücellāsında ol

4. ‘Ārifüñ rūḥunda ben tevḥīd-i zāt-ı a‘zamam

Gel berü ey cān benüm ‘aşkum tevellāsında ol

5. Nāzikī’nüñ nuṭkunda ben vāḥid mutlak şakın

Gel berü ey cān benüm ismüm müsemmāsında ol

95

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. Merātib sırrın isterseñ gel esmādan ḥaberdār ol

İre gör “kābe kavseyni ev ednā”²²⁰ dan ḥaberdār ol

2. Bu mir’āt-ı mücellādan ‘ayān oldı cemālu’llāh

İçüp āb-ı zülālinden semādan [sen] ḥaber-dār ol

3. Gider bu ğafleti senden ayır bu cānāñı tenden

Saña yakın tırur senden bu vaḥdetden ḥaberdār ol

4. Maḳām-ı zūhd [ü] taḳvādan ḥaber şorma bize zāhid

Tecellī ‘aşıkuñ kārı teselliden ḥaberdār ol

²¹⁹ “Allah, dilediğini siler, dilediğini de sabit kılıp bırakır. Ana kitap O’nun yanndadır.” (Ra‘d, 13/39).

²²⁰ “(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut dah az oldu” (Necm, 53/9).

5. Nāzikī cāmını ‘āşkuñ içenlerdür dile hayrān

Bu sır bir kenz-i maḥfidür mu‘ammādan ḥaberdār ol

96

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. Gel ey ‘āşık mekre aldanma bu esmādan ḥaberdār ol²²¹

Murāduñ sırr-ı zāt olsun bu semādan ḥaberdār ol

2. Karar-gāhum benüm ḥālā fenāfi’llāh maḳāmıdur

Bu nuṭkuñ Ḥālıkı Ḥaḳdur bu esrārdan ḥaberdār ol

3. Benüm ikrārüm ihlāşüm ‘Aliyyü’l-murṭazā sırrı

Delilüm ism-i a‘zamdur bu kimyādan ḥaberdār ol

4. İlāhiden eşit ey cān ḥiṭābın nūr-ı a‘lānuñ

İre gör “ḳābe ḳavseyñ”e²²² bu ma‘nādan ḥaberdār ol

5. Cinān ‘ilmi ‘ayān oldı bu tevḥidüñ kemālinden

Nāzik’üñ gönli ‘ālemdür bu mā-sivādan ḥaberdār ol

s.43

97

fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / Fāilün

²²¹ Vezin aksamaktadır.

²²² “(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut dah az oldu” (Necm, 53/9).

1. İkilikden geçmeyince vaḥdete irmez gönül
Kāl u kıldan geçmeyince vaḥdete irmez gönül
2. ‘Ārifüñ tevḥīdini gel diñlesin zāhid bu gün
İsm-i a‘zam olmayınca āyete irmez gönül
3. Cān u dil zıkrını gör kim ‘āşıkı ḥayrān ider
Bil hidāyet irmeyince ḥayāta irmez gönül
4. Hem kerāmet hem ‘ibādetdür sözüm ‘ābid saña
Bilmeyince nefsinin ol vaḥdete irmez gönül
5. Her nefes budur sözüm dostlar benüm Allāh için
Ḥākile ḥāk olmayınca Ḥākime irmez gönül
6. İsm-i zātıla bu gün dürr ü cevher söylerüz
Vāşıl-ı Ḥaḳ olmayınca Ḥālīḳa irmez gönül
7. Nāzikī sen cānuñı dost yolına eyle fedā
Faḳr ile faḥr olmayınca ḥazrete irmez gönül

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Cāhilüñ dünyā için ḥarıldısı eksük degül
Birbiriyle it gibi ḥarıldısı eksük degül

2. Dört kitābı tefsīr itseñ sem‘ine kār eylemez
Taş yuvarlar çay gibi şarıldısı eksük degül
3. Ne içün geldigün ‘aqlı irmez fehim itmege²²³
Yatur ol hayvān gibi ħoruldısı eksük degül
4. Yā İlāhī cümlemüz bu zümreden itme bizüm
Cānumuz ur ger kaçır karıldısı eksük degül
5. Varsa ‘aqluñ senüñ uyanmadı nefsuñ eline
Çıkarur yoldan seni ħoruldısı eksük degül
6. Yerde gökde bir dağı aqrānı yok ağyardan
Diñleme efsānesin kārıldısı eksük degül
7. Hırkadan taşra çıkarma Nāzikī sen başuñı
Zemherī poyrāzdur[ur] gürüldisi eksük degül

99

16’lı Hece Ölçüsü

1. Kerem kıl mürüvvet eyle toğrı yoldan çıkma gönül
Bir kişinüñ ‘aybın görüp bir kişiye çağma gönül

²²³ Vezin aksamaktadır.

2. Hikmet ile söyleyeni kimdügini bildüñ ise

Naşihatüm budur saña ğayrı yüze bakma göñül

3. İçerüñde ne var ise tışaruña oldur çıkan

Göñül Allāhuñ evidür kimse göñlin yıķma göñül

4. Enbiyānuñ evliyānuñ tırdığı yerdür tırdığıñ

‘Aşk sırrınuñ ma‘ nisini eyle nihān açma göñül

5. Bu Nāzik’üñ naşihati sırdan alup söyler saña

Cān burada vuşlatdadur gel buradan geçme göñül

s.44

100

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. Eger zāhid bu sevdāya göñül virmek dilerseñ gel

Elüñ çek ğayrı sevdādan yola girmek dilerseñ gel

2. Hidāyet ‘askerin cem‘ it ğazā içün sefer eyle

Bu ħannāsuñ belāsından emin olmaķ dilerseñ gel

3. Hāķuñ beş vaķit emrine yüzüñ dönerdim kâ‘im ol²²⁴

Bu ma‘ nā sırrını cāndan ‘urüc itmek dilerseñ gel

4. Eger yok ise inkāruñ gel ikrār it bu tevḥīde

İre gör “ķābe ķavseyn”e²²⁵ imān bulmaķ dilerseñ gel

²²⁴ Vezin aksamaktadır.

5. Yedi başlı ejderhâdur senüñ nefsüñdeki evren²²⁶
Unutma Allâh adını anı bakmağ dilerseñ gel
6. Göñül levhinde nağş olmuş cemâlini ‘ayân gördüm
Bu dünyâ kaydını terk it anı seyrân iderseñ gel
7. Bu gün ol küñz-i muhaffiden haber şormak dilerseñ sen
Gerekdür mürşid-i kâmil imâm bilmek dilerseñ gel
8. Bu vahdet cür‘âsın nûş it anuñ nûr-ı siyâhından
Bu gaflet perdesin kaldur dindâr görmek dilerseñ gel
9. İki ‘âlim murâdından geçüp cismüñi hâk eyle
Bu gün meydân-ı ‘aşk içre hayât içmek dilerseñ [gel]
10. Vilâyet gevherin bulmağ dilerseñ kalbiñi pâk it
Anuñ birliğini zıkr it türab olmağ dilerseñ gel
11. Nâzikî söyler Hâk üzre sözün “seb‘ü’l-meşânî”dür²²⁷
Bu ‘aşkuñ ger belâsında mürşid olmağ dilerseñ gel

²²⁵ “(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut dah az oldu” (Necm, 53/9).

²²⁶ Vezin aksamaktadır.

²²⁷ “Andolsun, biz sana tekrarlanan yedi âyeti ve büyük Kur’an’ı verdik.” Tefsir bilginleri, âyette geçen “tekrarlanan yedi âyet”in, Fâtiha sûresi, yahut Kur’an’ın yedi uzun sûresi olduğunu söylemişlerdir. (Hicr,15/87).

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Münkir olan cāhile bir bir melāl eksük degül
Gayrı Hâk'dan cānına bir bir celāl eksük degül
2. Lāya maẓhar olanuñ illādan olmaz kısmeti
Ehl-i 'ucb başına bir bir zevāl eksük degül
3. Kendi fī'lin bilmeyenler kendini adam şanur
Her nefesde añlamaz bir bir vebāl eksük degül
4. Kin u kibr buğz [u] ḥased her kimde var şeytāndur
Nefs nefis dünyāsıdur bir bir 'azār eksük degül
5. 'Ākıl iseñ añla sen maḳşūd olan dost vechidür
'Āşka seyir itmege bir bir cemāl eksük degül
6. Ḳahr-ı luṭfuñ 'illetin fehmiyledüñ birlik ile
Ḥamdü li'llāh çok şükür bir bir kemāl eksük degül
7. Geldiler dīvāneler cem' oldılar Allāh için
Şübheler ḥall itmege bir bir su'āl eksük degül
8. 'Aşk ile pür-nūr olup feryād ider cān bülbüli

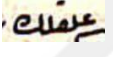
Tevhīdūn²²⁸ ma' nāsına bir bir mişāl eksük degül

9. Devr içinde Nāzikī sen fitneden eyle hāzer
Söyleşürsün nās ile bir bir cidāl eksük degül

s.45

102

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Halk içinde dervīşe²²⁹ ceng ü cidāl lāzım degül
Var iken nefsi anuñ ğayrı kıtāl lāzım degül
2. Ölmeden ölmek budur kim uymayasın nefsüne
Varsa senün halka cidāl lāzım degül
3. Saña işbāt yetme mi ölmezden evvel öldigüm
Añlayan ' aşıklara ğayrı mişāl lāzım degül
4. Nāzikī ilhām iden bu tevhīd Hākdur bu güne²³⁰
Hasb u hālüm var iken taşrada kāl lāzım degül

103

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Esir-i pister-i derdüz firākuz hālümüz müşkil
Devā güc ' aşık-ı dil-ḥasteyüz ahvālümüz müşkil

²²⁸ Zihaf yapılmıştır.

²²⁹ Zihaf yapılmıştır.

²³⁰ Vezin aksamaktadır.

2. Şebi bî-hâb-ı rāḥat gündüzi pür ıztırab-ı ğam
Güzer itmekde bu üslûb-ı mäh [u] sālimum müşkil
3. Ne vaşıl yāre ḳābildür ne belā fūrḳate şābir
Taḥammül ber-ṭarafdur bu dil-i meyyālümüz müşkil
4. Ḥuşûl-i maṭlabı reml eyleseñ veş cümle
Düşer hep sa' d-i ḥāric farḳ müşkil ḳalmaz müşkil
5. Ne bilsün baḥş-ı zülfi ile şevḳ-i la' l-i cānı²³¹
Cüdöldür Nāzikī zāhidle ḳıl ü ḳālümüz müşkil

104

16'lı Hece Ölçüsü

1. Düş ilinde gezer iken beni gördüm pîr olmuşam
Ḥamdü li'llāh şükür Ḥaḳḳ'a hemān şāfî nûr olmuşam
2. Yediler kırklar geldiler ḥālüm baña bildirdiler
Ġam yimezem şimden girü anlar ile pîr olmuşam
3. Maḳsûd olan tevḥîd imiş lâzım degül ğayr-ı kelām
Ben nefsimi fehmi eyledüm yokdan gelüp var olmuşam

²³¹ Vezin aksamaktadır.

4. Gösterdiler gördüm anuñ mevâcınuñ ma‘ nâsını
‘Aşqdan haber budur saña Manşûr ile yâr olmışam

5. Bu Nâzikî tevhîdinuñ erligini söyler gelür
‘Âşık olmayan göremez ‘aşqdan yanup nûr olmışam

105

16’lı Hece Ölçüsü

1. Bir ‘acâyib şehre vardum maḥlûḳını delî gördüm
Sevdikleri dünyâ imiş ḳulûbların oñu gördüm
2. Ma‘ nâ yüzinden ezeli fâtihâ aldum haber²³²
Bu tevḥîdi fehm eyledüm ḥaḳḳü’l-yaḳîn velî gördüm
3. Diñler misüñ diyem saña bir gizlüce sözüm vardur
Bu tevḥîde lâ diyeni iblîs gibi ḥulû gördüm
4. Sırru’llâhuñ maḳâmında evliyânuñ sırrı budur
Düş ilinde gezer iken Tañr’arslanı ‘Ali gördüm

s. 46

5. ‘Aḳl-ı külden çün mürekkeb senüñ ‘aḳluñ ey Nâzikî
Ḳudret ḳalemini çalan şâfi nûrdan eli gördüm

106

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

²³² Vezin 8+7 şeklidir.

1. Bu h lk da  almadı dirlik ‘aceb bozgundurur ‘ lem
Bir h lde  almadı erlik ‘aceb d şk nd r r ‘ lem
2. Yit rem ‘a lu nı cem‘ it bile g r nefs  n  bunda
H v -y  h r  ile c mle ‘aceb  a   ndurur ‘ lem
3. Tekebb rl k en niyyet budur  ilm  n  hem n  imdi
Be  amuz H    ’u  emrine ‘aceb ba   ndurur ‘ lem
4. G n h n bilmeyen ki i ni e z kr ider All h’a
Ge emez iblis emrinden ‘aceb co   ndurur ‘ lem
5. N zik  ‘akl-ı evvelden na  b  n  ismet  n berk t t
 a   r-i fitne zulminden ‘aceb  a   ndurur ‘ lem

107

f ‘ il t n f ‘ il t n f ‘ il t n f ‘ il n

1. Terk [u] tecr d ‘    am seyr n diler g  l m ben m
 stemez ma‘ m r  h   v r n diler g  l m benim
2. D  cih nda zerrece yokdur mur dum H   bil r
Nefs mi fehm itmege ‘irf n diler g  l m ben m
3. Yetme mi   hid ben m dil mdeki tev  d-i z t
D   ben g r  olma a ‘umm n diler g  l m ben m

4. Vechinũñ ma‘ mürıyuz işğālî n’itsün cānumuz
Ehline ma‘ lūm bu söz sulṭān diler göñlüm benüm
5. ‘İlm-i hikmetden neler söyler bu cān diñlendi gör
Yanmağa dīdār içün külhān diler göñlüm benüm
6. Hāzzum olmaz ‘aşk-ı deryā-yı muhīṭũñ mevcidür
Bülbülem gölde ötmem ḥandān diler göñlüm benüm
7. On sekiz biñ ‘ālemi gezdüm ḵanā‘ at gelmedi
Zātınũñ envārını pinhān diler göñlüm benüm
8. Dört kitābuñ ḥaḵḵıçün tevḥīd hidāyetdür bize
Ma‘ nisin fehm itmege Ḵur‘ān diler göñlüm benüm
9. Göñlümüz almaz zāhidā²³³ hīç gayrısın ni‘ metũñ
Zevḵ içün hem şevḵ içün devrān diler göñlüm benüm
10. Yā Īlāhī izzetũñçün bildigüm budur benüm
Cānumı dīdār içün ḵurbān diler göñlüm benüm
11. Şāf degül dīdār içün miskīn Nāziki²³⁴ ḥastedür
Derdine dermān içün Loḵmān diler göñlüm benüm

²³³ Zihaf yapılmıştır.

²³⁴ Zihaf yapılmıştır.

16'lı Hece Ölçüsü

1. “Elesti”nüñ ‘āleminden imān tonın giyüp geldüm
Allāh adı zıkrüm itdi yañılmayup diyüp geldüm

s. 47

2. Bir gizlüce sır getürdüm armağandır ‘āşıklara
Beķası yok fānī mülke ölmezden öñ ölüp geldüm
3. İki zikir bir arada biri acı biri tatlu
‘Ālem bir berzaḥ sırrıdur tatlusından içüp geldüm
4. Biri hırşum biri nefşüm gördigümdür söyledigüm
Baṭın ile seyyāḥıyam düşmen ilin geçüp geldüm
5. Kādir Çalab şayfile ḥāce ‘ömür etdi beni
Görmedigüm yer kalmadı tayy u mekān idüp geldüm
6. Lām elifüñ iç yüzini gören bilür bu tevḥīdi
Dört kitābuñ bāğçesinüñ güllerini dirüp geldüm
7. Lāfelifüñ tış yüzinden ‘aqlum yoķdur ḥaber virem
Ol ‘aқıldan mücerredem ‘aşķ şarābın içüp geldüm
8. Örticidür mü ’min degül kimdür anı diyem saña
‘Aқıl ma’āşuñ üstüne ‘aşķ sancağın diküp geldüm

9. Añlar mısın diñler misin bu Nāzikī ne dir saña
İsteyeni eytürem dostdan izin alup geldüm²³⁵

109

16'lı Hece Ölçüsü

1. Cem iline gelmeden [ben] nūr ıağında yaylar idüm²³⁶
Bu tevḥīdün ma' nāsını nūr ıağında ular idüm
2. Ölüm gelmezdi gönölüme ğayrı gelmezdi dilüme
Ma' rifetün ma' nisini nūr ıağında söyler idüm
3. 'Ömrüm uzun yaşı çoğıdi yemek içmek aş yoğ idi
Muḥammedün al nūrın[1] nūr ıağında gözler idüm²³⁷
4. Kār [u] kesbüm ne itdüğün şoranlara budur cevāb
Muḥammed'ün izi tozın nūr ıağında izler idüm
5. Ne o benden ne ben ondan hīç ayrılığum yoğ idi
Edeb ri' āyet iderdüm nūr ıağında gözler idüm
6. Orada ' işyān yoğ idi luṭfıla iḥsān çoğ idi
Vecih nūrıyla cānumı nūr ıağında toylar idüm
7. Bu Nāzikī ' aşk ilinden tevḥīdini itmez nihān

²³⁵ Vezin 7+8 şeklindedir.

²³⁶ Vezin 7+8 şeklindedir.

²³⁷ Vezin 7+8 şeklindedir.

Cānumı zülfi kalbine nūr ʔağında bağlar idüm

110

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. Yine ol nūr-ı maḥbūbuñ tecellisinde ḥayrānam
Gelür söyler ḥiṭāb eyler tesellisinde ḥayrānam
2. Yalan gelür inanmazsuñ benüm zikrüm saña zāhid
Bu sırra ırmeyen bilmez gönül taḥtında sulṭānam
3. Biri zāhir biri bāṭın inanursañ yeter şāhid
Vücūdum varı maḥv oldu ben ol ḥāk ile yeksānam
4. Bunı ilhām iden Ḥaḫdur inanmayan münāfıḫdur
Düşen çıkmaz kenār yokdur ben ol deryā-yı ‘ummānam

s.48

5. ‘Aḫıl ırmez bu menzile ḥaber ‘aşḫdan gelür cāña
Bi-ḥamdi’llāh şükür Ḥaḫḫ’a ben ol maḫbül insānam
6. Şıfātumdan münezzehdür ne ğam rūḫumdaki envār
Cemāl-i ḥüsn bāğında açılmış verd-i ḥandānam
7. Cemāl-i mā-siva’llāhdan elüñ çek bilesin nefsuñ
Düşesin derdüme ḥālā senüñ derdüñe dermānam
8. Eger ‘āḫıl iseñ añla ḫulağüñ var ise diñle

Saňa bildürmege geldüm bu tevḥīde ben bürhānam²³⁸

9. Görenler lā dimez hergiz Nāzikī nuṭḡı Hūdandur

Tağayyür yok anlarda baḡ lā l ile mercānam²³⁹

10. Nişānum bī-nişān oldı bu tevḥīde düşelden cān

Göremez cāhil ü nā-dān imān sırrında pinhānam

11. Bu Nāzikī zebānından diyen kimdür bu mezāyı

Bilür ‘ārif olanlar güneşden günden ‘ayānam

111

fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilün

1. Ey birāder miskinem yoklukda vīrāndur benüm

Her nefes yād itdigüm āyāt-ı kūr ’āndur benüm

2. Dü cihānda zerrece yokdur mūrādum meyl idem

Ḥaḡ Te ’ālā sevgüsü şadrumda imāndur benüm

3. ‘Āşıḡa ‘aynū’l-yaḡīn ḡaḡḡü’l-yaḡīn budur cevāb

Gör zebānumdan çıkan la l ile mercāndur benüm

4. “Küntü kenz”ün²⁴⁰ vaḡdetinden cānuma budur nidā

²³⁸ Vezin aksamaktadır.

²³⁹ Vezin aksamaktadır.

²⁴⁰ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsî hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, age, ss. 396.

Ol sebebdan düşdigüm deryā-yı ‘ummāndur benüm

5. Lām elif “lā rayb”²⁴¹üñ vechinden okur dersi cān

Dört kitābuñ ma‘ nisi rūḥumda pinhāndur benüm

6. ‘Ārif-i bi’llāhı gör gizli ma‘ ārif remz ider

Hālķı zıkr eylemek derdüme dermāndur benüm

7. Benligüm benden gidelden toğdı mağribden güneş

Nefsümi ıslāḥ iden ma‘ nāde Loḳmāndur benüm

8. Vāḥidiyyet vaḥdetinden açdı rāzın pādişāh

Gönlümi pür-nūr iden ol nūr-ı yezdāndur benüm

9. Añladuñsa Nāzikī cismüñde cāndur söyleyen

Şan‘ atum ḥaḳḳü’l-yaḳīn zātında seyrāndur benüm

112

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Şūfiyem²⁴² hem şāfiyem²⁴³ tevḥīd-i zātu’llāh yüküm

Ġayrısı lāzım degül ḳalbümde zıkrü’llāh yüküm

2. Ḳāl zevḳini geçelden bulmışam genc-ḥāneyi

²⁴¹ “Rabbimiz! Şüphesiz sen, hakkında şüphe olmayan bir günde insanları toplayacaksın. Şüphesiz Allah va’dinden dönmez.”. (Al-i İmran, 3/9).

²⁴² Zihaf yapılmıştır.

²⁴³ Zihaf yapılmıştır.

Ġam yimem űimden girü ‘aűđdan selāmu’llāh yüküm

3. Dersümüz viren “seb‘ü’l-meűānī”²⁴⁴ vechidür²⁴⁵
 “İkrā’ bi-ismi Rabbik”²⁴⁶ esma űıfātu’llāh yüküm

s.49

4. ‘Āűıķuñ pür keder yāyısın çekmezsın zāhidā
 On sekiz biñ ‘ālemüñ içinde seyru’llāh yüküm

5. Lā ilini geçmeyince bilmedüm illāyı ben
 Zāhir ü bāṭın Hūdūr²⁴⁷ ķalbümde zıķru’llāh yüküm

6. Nefsimi fehm eyledüm ‘aynü’l-yaķın ḥaķķü’l-yaķın
 ‘Āűıķam hem űadıķam nūr-ı cemālu’llāh yüküm

7. Ārif oldum söyledüm dir Nāzikī tevḥidümi
 Aç gözüñ ķaldır ḥicābı işte emru’llāh yüküm

113

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Vechüñi buldum senüñ āvım űıkārumsun benüm
 űübhemüz yoķdur bizüm gizli bāzārumsun²⁴⁸ benüm

²⁴⁴ “Andolsun, biz sana tekrarlanan yedi āyeti ve büyük Kur’an’ı verdik.” Tefsir bilginleri, āyette geçen “tekrarlanan yedi āyet”in, Fātiha sūresi, yahut Kur’an’ın yedi uzun sūresi olduķunu söylemişlerdir. (Hicr,15/87)

²⁴⁵ Vezin aksamaktadır.

²⁴⁶ “Yaratan Rabbinin adıyla oku.” (Alak, 96/1).

²⁴⁷ Zihaf yapılmıştır.

²⁴⁸ Metinde burada “var” sözcüķü bulunmaktadır.

2. Zerre deñlü ummazam firdevs-i â‘ lādan naşīb
Anuñçün söylerem şāfi nigārumsun²⁴⁹ benüm
3. ‘ Āşığa ma‘ şūķ sözi “seb‘ ü’l-meşānī”den²⁵⁰ gelür
Lā dimen va’llāhi ben nūrdan ħişārumsun²⁵¹ benüm
4. Añladum ħālā seni göñlümde muħkemdür soñ
Veçhüñi fehm itmege ‘ ayn-ı başarumsun benüm
5. Cān içinde cānla buldı Nāzikī zātuñı
Tevħidüm²⁵² şāhid yeter ‘ ayn-ı dīzārumsun²⁵³ benüm

114

16’lı Hece Ölçüsü

1. Evvel çalınan қalemüñ içinde ben pinhān idüm
Ayrılıķ fūrķat yoğ idi ol nūr ile yeksān idüm
2. Ol bir deryā mevc urmadın emvācın taşra şalmadın
Öküз balıķ ħalk olmadın ‘ ilmu’llāhda ‘ irfān idüm
3. Geldüm ħaber virdüm saña tevħid-i zātuñ varını
Ol ħaddi yoķ pāyānı yoķ ‘ ummānda ben mercān idüm

²⁴⁹ Metinde burada “var” sözcüğü bulunmaktadır.

²⁵⁰ “Andolsun, biz sana tekrarlanan yedi âyeti ve büyük Kur’an’ı verdik.” Tefsir bilginleri, âyette geçen “tekrarlanan yedi âyet”in, Fâtiha sûresi, yahut Kur’an’ın yedi uzun sûresi olduğunu söylemişlerdir. (Hicr,15/87).

²⁵¹ Metinde burada “var” sözcüğü bulunmaktadır.

²⁵² Zihaf yapılmıştır.

²⁵³ İlk hecede zihaf yapılmıştır.

4. “Leyse fi”d-dāreyn”²⁵⁴ eṣeri hīç yoğ idi ben var idüm

Ḥaḳ benüm ile ben ḥaḳla ğayru’llāhdan ‘ üryān idüm

5. Bu tevḥīdüm aḥvālını ‘ ārif gerek fehmi eyleye

Ol maḥbūbuñ dīdārına evvelde ‘ āşıḳ cān idüm

6. Muḥammed ümmetüm didi cümle ervāḥ “lebbeyk”²⁵⁵ didi

Ol ḥiṭābda bende bile şāfi nūrdan insān idüm

7. Bilmeyenler bilsün içün görmeyenler görsün içün

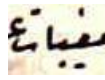
Ol nūr bende ben ol nūrda güneş gibi ‘ ayān idüm

8. Cümle kemālüm ḥaḳḳıyçün gökçek cemālüm ḥaḳḳıyçün

Esmā şıfātın bilmege aduma ben bürhān idüm

9. Nefsleriyle zūhūr idüm yerde anuñ emri ile

Nūḥ kavmini ğarḳ eyleyen oldum yağan bārān idüm

10. Küfrin bilen her kim ise ‘ ayān olur

Altı ay Nūḥ’uñ gemisin ol gezdiren tūfān idüm

s. 50

11. Enbiyādan velīligüm ‘ aynı degül ğayrı degül

²⁵⁴ “İki evde (dünya ve ahirette) Allah’tan başkası yoktur.” Kaynağı bulunamadı. Mehmet Yılmaz, Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük), Kesit Yayınları, İstanbul 2013, s. 459.

²⁵⁵ Bu söze “telbiye” denir, haccın sıhhatinin şartlarındandır. Bu şartlar: Müslüman olmak, belirli yer, belirli vakit ve hac niyetiyle ihram giymektir. İhram, hacca veya umreye ya da hac ile birlikte umreye niyet etmekle ve “telbiye” de bulunmakla tamamlanır. Mehmet Yılmaz, a.g.e., s. 448.

Anuñile koyun güden Mūsā ile çoban idüm

12. Öldüm dirildüm ölmezin gayrı murādı bilmezin

Ma‘ni yüzinde ezelī ‘İsā ile bir kân idüm

13. Miskin Nāzikī rūḥıdur ‘arşuñ içinde söyleyen

Muḥammed mi‘rācda iken ‘Alī ile arslan idüm

14. Her ne diyem ‘aceb saña ihtiyārum elde degül

Eger bunda eger anda evvelde ben ḥayrān idüm

15. Bu Nāzikī’nüñ aşlına şoranlara budur cevāb

Adı Raḥmān kendi Sübhān nefḥ itdigi bir cān idüm

115

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Yārumuñ vechini ben seyrümde seyrān eyledüm

Anuñiçün varumı bi’l-küllī vīrān eyledüm

2. Bulmuşam faqr u fenāyı n’eylerem ben şūreti

‘Aqlumı hem resmümi ḥāk ile yeksān eyledüm

3. Şoñra bildüm tevbe kıldum perd’olan ‘işyānuma

Yā İlāhī ben senüñ emründe noḳşān eyledüm

4. Lā dimem va’llāhi ben tevḥīd-i zātuñ sırrına

Manşūram²⁵⁶ geldüm dāra²⁵⁷ boynumda urğan eyledüm

5. Yedi tavr üzre içer ‘ aşıklara budur nidā

Tevhīdūn²⁵⁸ ma‘ nāsın ruḥumda pinhān eyledüm

6. Söyledin Rabb’ün seni ğam yime hīç şimden girü

‘ İlm ü ḥikmet ma‘ nisiyle seni ḥandān eyledüm

7. “Men ‘ aref²⁵⁹ ma‘ nāsınun keşfin saña dir Nāzikī

Nefsümi ḥasumı Ḥaḳ yolda ḳurbān eyledüm²⁶⁰

116

müstef’ ilün müstef’ ilün müstef’ ilün müstef’ ilün

1. Ey pādīşāh-ı zü’l-celāl gönlüm saña döndür benüm

Ey pādīşāh-ı pür-kemāl gönlüm saña döndür benüm

2. Esmā şıfātuñ ḥaḳḳıçün gökçek şıfātuñ ḥaḳḳıçün

Münzel kitābuñ ḥaḳḳıçün gönlüm saña döndür benim

3. ‘ Aşḳuñı bürhān bulmağa derdüñi dermān bulmağa

Zātuñı iḥsān bulmağa gönlüm saña döndür benüm

4. ‘ Aşḳuñ şarabın içeyin nūrdan ḥicābı geçeyin

²⁵⁶ Zihaf yapılmıştır.

²⁵⁷ Zihaf yapılmıştır.

²⁵⁸ Zihaf yapılmıştır.

²⁵⁹ “Kendini bilen, kuşkusuz Rabbini de bilir.” Hadis bilgini Aliyyü’l- Kârî, Suyutî’den naklen, “Bu söz hadis değildir” demiştir. Mehmet Yılmaz, Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük), Kesit Yayınları, İstanbul 2013, s. 492.

²⁶⁰ Vezin aksamaktadır.

“Men ‘aref”²⁶¹ sırrın açayın gönlüm saña döndür benüm

5. Gün gibi ‘ayān olayın ‘aşkuñla beyān olayın

Zātuñda kırbān olayın gönlüm saña döndür benim

6. Ağyār ile yār eyleme kıbrüm yirin tār eyleme

İşüm gücüm zār eyleme gönlüm saña döndür benüm

7. Gayruya bakmasun gözüm tevḥīd-i zāt olsun sözüm

Envār-ı sır olsun özüm gönlüm saña döndür benüm

s. 51

8. Nūruñ Muḥammed ḥaqqıçün Mūsā kelīmüñ ḥaqqıçün

Cümle nebīler ḥaqqıçün gönlüm saña döndür benüm

9. Ben bir ġarīb bī-çāreyem başdan ayağa yareyem

Al elümi āvāreyem gönlüm saña döndür benüm

10. Dā’im seni fıkır ideyüm ni‘ metüñe şükr ideyüm

Ḥüb zātuñı zıkr ideyim gönlüm saña döndür benüm

11. Nāzikī eydür kıul olayın tāze açılmış gül olayın

Dergāhuñda olayın gönlüm saña döndür benüm

²⁶¹“Kendini bilen, kuşkusuz Rabbini de bilir.” Hadis bilgini Aliyyü’l- Kârî, Suyutî’den naklen, “Bu söz hadis değildir” demiştir. Mehmet Yılmaz, a.g.e., ss. 492.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ey birāder gördigüm ḥalvetde düşümdür benüm
Dökilen çeşmümdeki ḥalvetde yaşumdur benüm
2. Eksük virdüm haber sırr-ı İlāhī'dür saña²⁶²
Gördigüm tevḥīd-i zāt ḥalvetde düşümdür benüm
3. Dilimün şerḥ itdigi rūḥānī ni' met ma' nisi
Gönlüme Ḥaḳ'dan gelen ḥalvetde işimdür benüm
4. Yüri var 'ārif deñilsün ehl-i Ḥaḳḳ' uñ sırrına
Zātını zikr eylemek ḥalvetde işimdür benüm
5. Dü cihāna bakmazın li'llāhi fi'llāh ḥaḳḳıçün
Şeyḫ ışiginde olan ḥalvetde başımdur benüm
6. Aç gözüñ kaldır ḥicābı gör neler söyler bu cān
Çār-yār-ı pür-şafā ḥalvetde işümdür benüm
7. 'Āşıḳāne 'aşḳ ile diñle Nāzikī gör ne dir
'Āşḳ şarabın cür' asın ḥalvetde nüşumdur benüm

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

²⁶² Vezin aksamaktadır.

1. Şübhesüz haqqü'l-yakîn seyrānda hayrāndur dilüm
Ma' nisin fehm itmege ' irfānda hayrāndur dilüm
2. Vāhid [ü] ferd ü aḥaddan oldı nuṭkum āşikār
Şekkümüz yok Haḳ bilür Qur'ān'da hayrāndur dilüm
3. ' Aql evinüñ sevgüsin yaḳdı maḥabbet āteşi
Dergeh-i ' ālideki dīvānda hayrāndur dilüm
4. ' Ārifāne söyledüm²⁶³ fehm itdigüm aḥvālī
Zātına mazḥar düşen insānda hayrāndur dilüm
5. Nuṭkumuz nūr-ı İlāhī şübhe yokdur zahidā
Zāt-ı Haḳ'dan alınmış bürhānda hayrāndur dilüm
6. ' Āşıkuñ ma' şūḳ yüzinde diñle gör mi' rācını
Cānuma virür şafā ḥandānda hayrāndur dilüm
7. Şāfi ' aşkuñ remzini fāş eyleyen tevḥid-i zāt
Ḥālīkuñ nuṭkundaki iḥsānda hayrāndur dilüm
8. Kimse girmez araya ol söyledür ' āşıkları
Dü cihānı geçmege perrānda hayrāndur dilüm

s. 52

9. Gördigüm disem saña ' aḳluñ senüñ itmez ḳabül
Ḳāl [ü] ḳıl lāzım degül sübhānda hayrāndur dilüm

²⁶³ Metinde "ben" sözcüğü vardır.

10. Cān içinde cān ile buldı Nāzikī maḳṣūdın²⁶⁴

Ehl-i derdüz şübhesüz dermānda ḥayrāndur dilüm

119

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Kendü nefsum iblisinden ğayrı şeytān bilmezem
Kendü cehlim zulmetinden ğayrı 'iṣyān bilmezem
2. Zākirem zıkr eylerin 'aynü'l-yakīn ḥaḳḳü'l-yakīn
Ma'rifet bābından āḥer ğayr-ı seyrān bilmezem
3. Çār-yār-ı pür-şafānuñ vechin izhār eylerem
Vāḥid [ü] ferd [ü] aḥaddan ğayrı sulṭān bilmezem
4. 'Āṣıḳ olmaḳdan murāduñ añladum efsānedür
Zātına mir'āt olundı ğayr-ı insān bilmezem
5. 'Āṣıḳāne söyledüm virdüm ḥaber zāhid saña
Bu dimāğumdan çıkandan ğayrı reyḥān bilmezem
6. Bu kelāmı söyleden kimdür saña dirseñ baña
Bu kelāmı söyledenden ğayrı sübhān bilmezem
7. Bildüğümden diyeyin gel münkir olmasın baña
Bī-nişān u lā-mekāndan ğayrı pinhān bilmezem

²⁶⁴ Zihaf yapılmıştır.

8. İstimâ‘ itmez kulağım zâhidüñ efsânesin
‘Aşk-ı şâfiden gelenden ğayrı ‘irfân bilmezem
9. Söylerem virdi kerâmet dilüme nûr-ı İlâh
Kaatrede pinhân olandan ğayrı ‘ummân bilmezem
10. Ehl-i derdem sen bilürsüñ derdümi ey pâdişâh
Derdüme vaşluñdan özge ğayrı dermân bilmezem
11. Yâ Nesîmî anda içersem ağrımaz başum benüm
Nâzikî halk eyleyenden ğayrı reyyân bilmezem

120

fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

1. Görelî vechin anuñ ğayrıdan ‘üryân olmışam
İçeli ‘aşk cāmını gör niçe mestân olmışam
2. Vâhidiyyet bâğınuñ bülbulidür cānum benüm
Açılup güller gibi gör nice handân olmışam
3. Cāhil ü nâ-dân ne bilsün güftemüñ esrārını
‘Aşk elinden her nefes ‘âlemde destân olmışam
4. ‘Âlem-i ma‘nâ yüzinden toğrı geldüm Hâk bilür
Benligümden geçmişem hâkile yeksân olmışam

5. ‘Aşk-ı şâfiden gelüpdür gönülüne bu vâridât
Şâhidem tevḥîd-i zâtdur nây-ı ‘ummân bulmuşam

6. Küntü kenzün²⁶⁵ vaḥdetinden içmişem peymâne ben
On sekiz biñ ‘âlemün içinde sulṭân olmuşam

s. 53

7. ‘Âlem-i ğayb-ı şehâdet sırrınun hem-râzıyam
Ol Muḥammed Muştafâ nûrında pinhân olmuşam

8. Manşûr²⁶⁶ olmayan kişi sırr-ı İlâhî söylemez
Gizli degül gün gibi gör nice ‘ayân olmuşam

9. Bulmuşam genc-ḥâneysi dir Nâzikî ‘âşıklara
Ḥamdü li’llâh çok şükür şâfi gülistân olmuşam

121

fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

1. Faḥr-i ‘âlem kisvetidür giydigüm zâhid benüm
Âb-ı Kevşer cür‘ asıdur içdigüm zâhid benüm

²⁶⁵ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsî hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, a.g.e., ss. 396.

²⁶⁶ Zihaf yapılmıştır.

2. Cānuma irdi hidāyet vaḥdetüm esrār-ı ‘ aşk

Ol celībūñ zıkr itdigüm zāhid benüm

3. Küntü kenzün²⁶⁷ kudretinden zāhir oldı bu kelām

Zāt-ı a‘ zam keşfidür zıkr itdigüm zāhid benüm

4. “Kābe kavseyn”²⁶⁸ āyetini ‘ ākil iseñ diñle gel

Muṣṭafā²⁶⁹ kudretidür yād itdigüm zāhid benüm

5. Ol celībūñ rü ‘yeti şānındayuz ḥaqqü’l-yakīn

Vāhid [ü] ferd ü aḥaddur gördigüm zāhid benüm

6. Dost cemāli şem‘ idür her dem bizi çāk eyleyen

Aḥmed’üñ sevdāsıdur bend oldıgüm zāhid benüm

7. Kalmadı zülmet cemāli toğdı maşrıkdan güneş

Manşūruñ²⁷⁰ deryāsıdur bu düşdigüm zāhid benüm

8. Çār-yāruñ hürmetidür yār ile yār oldıgüm

Enbiyānuñ vaḥdetidür içdigüm zāhid benüm

9. Nāziki pādşāhuñ fazlına bu resmle başdum ḳadem²⁷¹

²⁶⁷“Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsî hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, a.g.e., ss. 396.

²⁶⁸“(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar yahut daha az oldu” (Necm, 53/9).

²⁶⁹ Metinde “Mustafānuñ” şeklindedir.

²⁷⁰ Zihaf yapılmıştır.

²⁷¹ Vezin aksamaktadır.

Ol felekler gerdişidür geçdügüm zāhid benüm

122

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. 'Āşıkunñ kalbinde her dem zıkr olan sübhān benem
'Ālemünñ dilinde her dem okunan Kur'an benem
2. Kendü vechüm şüretinde sırrum izhār eyledüm
Mümkinātı halk idüp var eyleyen sultān benem
3. Cān ile eyle 'ibādet eyle ğayrıdan hāzer
Tevhīd-i²⁷² zāt-ı İlāhī āyet-i bürhān benem
4. Varlıgum envārını 'ahdinde şādıkdur gören
'Aql-ı evvel nūr-ı tevhīd mü'mine imān benem
5. Sen beni bilmek dilerseñ añla cehlünñ zulmetin
Evliyā rūhunda dā'im cüş iden 'irfān benem
6. Çeşmüne hayāt viren nūr-ı izāfīdur senünñ
Kalbiñe hālā tecellī eyleyen Raḥmān benem
7. Gel kelāmu'llāh liķāsın zāyi' itme 'ömrünñi
Aç gözünñ kaldur hicābı dertlere dermān benem

²⁷² Zihaf yapılmıştır.

s. 54

8. Zerre deñlü raḥmetüñle cümle ğarķ olur cihān
 Kādir ü Qahhār [u] Vāhid qatrede ʿummān benem
9. Kim baña lāyık olursa söylemez lādan kelām
 Nāzikī sen ʿārif ol nuṭkundaki ʿirfān benem

123

fāʿ ilātūn / Fāʿ lātūn / fāʿ ilātūn / Fāʿ ilūn

1. Hāk içinde hāk olaldan mest ü ḥayrān olmışam
 Tıyalı cān zevķını ğayrıdan ʿüryān olmışam
2. ʿAşk-ı şāfinūñ kelāmı sīnemi çāk eyledi
 Düşeli bu tevḥīde²⁷³ deryā-yı ʿummān olmışam
3. ʿĀlem-i ḥayret maķāmın geçdüm cānum ḥāl ile
 Bī-nişān u lā-mekān zātında pinhān olmışam
4. İhtiyārumla degüldür söyleyü şerḥ itdigüm
 Şübhesüz ḥaķķūʿl-yaķīn zātında ķurbān olmışam
5. Mürşidüm ʿAlī yüzinden gördigüm nūr-ı İlāh
 Ol sebebden her nefes ben zār u giryān olmışam
6. Aç gözün kaldır ḥicābı gör neler söyler bu cān

²⁷³ Zihaf yapılmıştır.

Tāze açmıṣ²⁷⁴ gül gibi vechinde ḥayrān olmuṣam

7. Bu Nāziki²⁷⁵ ma‘ şūḳından oldığın söyler saña

Āteş-i ‘ aşḳ içre ben la‘ l ile mercān olmuṣam

124

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Bu fenā mülkine ben dīdār-ı ‘ aşḳdan gelmiṣem

Gönlümi seyrān idüp envār-ı ‘ aşḳdan gelmiṣem

2. Şāhidüm nūr-ı İlāhī ḡam yimen şimden girü

Muştafā şehrinde ben bāzār-ı ‘ aşḳdan gelmiṣem

3. Küntü kenzün²⁷⁶ vaḥdetinden söyleyen cānum saña

Aç gözün diñlendi gör gülzār-ı ‘ aşḳdan gelmiṣem

4. Nefsümi fehmi eyledüm giydüm sa‘ ādet tācını

Şübhesüz vechindeki esrār-ı ‘ aşḳdan gelmiṣem

5. İçeriden söyler ise daḥl ider zāhid baña

‘ Āşıḳam hem şādıḳam bāzār-ı ‘ aşḳdan gelmiṣem

6. Ben saña şerḥ eyledüm ma‘ nāyı muṭlaḳdan ḥaber

²⁷⁴ açmıṣ: açılmış (metinde)

²⁷⁵ Zihaf yapılmıştır.

²⁷⁶ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsî hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, a.g.e., ss. 396.

Añladuñsa pür yeter güftār-ı ‘ aşqdan gelmişem

7. Derdmend miskīn Nāzikī²⁷⁷ söyleden ümmü’l-kitāb

Egri bakma toğrı bak mi‘ mār-ı ‘ aşqdan gelmişem

125

16’lı Hece Ölçüsü

1. Ben bu derde uğramışam dermān nedür bilmez idüm

Dost zātını zikr itmesem ‘ imān nedür bilmez idüm

2. Yedi iklim dört gūşeyi bekleyenin haqqı için

Özüm mürşide²⁷⁸ virmesem Qur’ān nedür bilmez idüm

s. 55

3. Hālıķımuñ ilhāmıdur dilümdeki söyledigüm

Cānum başum terk itmesem ‘ irfān nedür bilmez idüm

4. Yol erinüñ naşihatın diñlendi gör ne dir saña

Nefsüm görüp fehmi itmesem sultān nedür bilmez idüm

5. Bu tevḥide inanmayan mü’min degül münāfıķdur

Göñül evine girmesem seyrān nedür bilmez idüm

6. Mü’minlerüñ tevḥidinüñ ma‘ nisidür dilümdeki

²⁷⁷ Zihaf yapılmıştır.

²⁷⁸ Metinde “mürşide” şeklindedir.

Zātına mazhar olmasam insān nedür bilmez idüm

7. Enbiyānuñ sırrı nūrı ‘āriflere bürhān imiş

Bu tevḥīde ṭalmayaydum ‘ummān nedür bilmez idüm

8. ‘Ömer ‘Osmān ism-i ‘Alī Ebūbekir gerçək velī

Bunlar ile yār olmasam yārān nedür bilmez idüm

9. ‘İlmimūñ lezzetini taḳlīd ile bulamadum²⁷⁹

Mürşīd virdigin olmasam iḥsān nedür bilmez idüm

10. Vesvesemūñ “yuvesvisun”²⁸⁰ her dem benüm ḳulūbumda

Tevḥīd anı silmeyeydi şeyṭān nedür bilmez idüm

11. Dört kitābuñ ma‘nisidür lā dime gel bu tevḥīde

Bu tevḥīdi sormayaydum erkān nedür bilmez idüm

12. Şāğır mısın eşitmezsin nuṭḳumdaki esrārı sen

‘Aşḳ odına yanmasam ben külḥān nedür bilmez idüm

13. Bir ‘acāyib sırdur bu sır ‘aḳluñ bunda medḥālī yok

Cinān bāğına girmesem gülşen nedür bilmez idüm

14. On sekiz biñ ‘ālemi şoranlara budur cevāb

²⁷⁹ Vezin 7+8 şeklindedir.

²⁸⁰ “O ki insanların göğüslerine vesvese verir.” (Nâs, 114/5).

Başiretüm olmayaydı iz'ân nedür bilmez idüm

15. Düşüm ile tuş olduğum ma' nâ budur ey Nâzikî

Bu menzile irmeydüm Raḥmân nedür bilmez idüm

126

16'lı Hece Ölçüsü

1. Bahri idüm ḥaḳîkatüñ 'ummânına ṭalup geldüm

Nûr-ı bâḳî 'âleminüñ sırrın andan alup geldüm

2. 'Âşıḳdaki ma' şux sırrı diyem saña diñlendi gör

Muştafâ'yla bir ḳandilde yedi biñ yıl ṭurup [geldüm]

3. 'Aşḳ pişirüp perverd'itdi maḥabbeti envârla

Ol ḳandilüñ iç yüzinden ṭış yüzine şorup [geldüm]

4. Bu ḥâke sen müştâḳ iseñ tevḥîd yeter bürhân saña

Dost elinden 'aşḳ câmını şâfi nûrdan içüp [geldüm]

5. Dört kitâba şifât olan Muḥammed'üñ vechi imiş

Ma' ni yüzinden ezeli resmüm andan alup geldüm

6. 'Ârızı dildür ḳadîmdür bu tevḥîdüñ sırrı cân

Cümle şübhem peygâm-bere işte şimdi şorup geldüm

7. Gönlümdekin bildirdiler mümkünâta gönderdiler

Fātiḥayı gösterdiler ol sırra ben düşüp geldüm

s. 56

8. Sırruñ içindeki sırdan ḥaber virsem añlar mısın

Yedi baṭın içerüden olan yola düşüp geldüm

9. ‘Aqlum ile cismüm tenüm ‘aşkuñ odı yakdı benüm

Yir yüzinden gök yüzine gülümi savırup geldüm

10. ‘Azrā’ilüñ gelüp benden istedügi ne ma‘ nādur

Anda varup emāneti ben virüp geldüm

11. Ḥaḫḫ’uñ luṭf u ‘ināyeti dilümde bu söyledigüm

Enbiyāñuñ evliyāñuñ menziline irüp geldüm

12. Dört kitābuñ ḥaḫīḫati šāhid yeter hemān baña

Evvel āḫır olacağı anda bunda bilüp geldüm

13. Qur’ān ehli olan bilür bu tevḫīdūñ ma‘ nāsını

Ḥaḫ şaḫlasun unutmāḫdan ben ‘ahdimi görüp [geldüm]

14. Yaratmaḫ diledi yoḫdan benüm cismüm tenüm Allāh

Ṭopraḫum yā Ḥay didi ṭurup āḫırup geldüm²⁸¹

²⁸¹ Vezin 7+7 şeklindedir.

15. Düş ilinde gezer iken bulduğumdur söyledigüm
 Âdem oldum bâğdayıdum cennetden savrılup geldüm
16. Serāndebde āh iderdüm ol dağlarda vāh iderdüm
 Niçe yıllar gözyaşını yeryüzine döküp geldüm
17. Şāhib-kırān hemze oldum cümle sırrı bende buldum
 Kāf tağınınuñ içindeki ol devleri kırup [geldüm]
18. Hāḫḫ’uñ faẓl u ‘ināyeti irdi cāna gör n’eyler
 Karanlıktan aydınlığa ḥamdü li’llāh çıkup geldüm
19. ‘İlmüñ şıfāt-ı ma‘ nāsı vicdānumda zāhir oldı
 Anuñ ḳudreti elini sağ elüme alup geldüm
20. Âdem “kerremnā”²⁸² didi bu ma‘ nāda mevcūddur ol
 Lā dimezem ol tevḥīde emr-i sūcūd idüp geldüm
21. İbtidāsı intihāsı ‘āşıklıḡuñ işte budur
 Taḥte’s-şerāda iblisüñ bināsını yıķup geldüm
22. ‘Âlem-i ma‘ nā yüzünüñ ma‘ nāsını añlar mısın
 ‘Urvetü’l-vüşḳā²⁸³ ipini gerdānuma taķup geldüm

²⁸² “Andolsun, biz insanoğlunu şerefli kıldık. Onları karada ve denizde taşıdık. Kendilerini en güzel ve temiz şeylerden rızıklandırdık ve onları yarattıklarımızın birçoğundan üstün kıldık.” (İsrâ, 17/70).

²⁸³ “Dinde zorlama yoktur. Çünkü doğruluk sapıklıktan iyice ayrılmıştır. O hâlde, kim tâğûtu tanımayıp Allah’a inanırsa, kopmak bilmeyen sapasağlam bir kulpa yapışmıştır. Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla

23. Mü' minlere şāhid budur ' aynü'l-yakīn ḥaqqü'l-yakīn

Sa' ādet tācını nūrdan Muḥammedden giyüp geldüm

24. Zikrüm ile fikr itdigüm gizli idi oldı ' ayān

Ġam yimezin şimden girü imānumı bulup geldüm

25. Dünyā āḥret istemezem maḥabbetüñ taḥtındayam

Cānum başum bu meydāna ben ' aşḫ içün virüp geldüm

26. Lā dimezseñ bu tevḥīde mi' rācumı diyem saña

Muḥammed' üñ ḥaqqı içün sübhānuma baḫup geldüm

27. ' İlmü'llāha mazḥar düşen ' ārif bilür bu tevḥīdi

Ḳalb evinde ḥannāsımuñ vesvāsını bilüp geldüm

28. Küfrüm bildüm tevbe itdüm ḳabül itdi revā itdi

Sırr zikrinüñ nūrı ile ' āşıḳları şorup geldüm

s. 57

29. Bulut oldum göge ağdum yağmur olup yere yağdum

Vücūdumda ' āşı olanı şuda boğdırup geldüm

30. Ḥaḳ zikrinüñ kemālidür göñlümdeki ma' nā benüm

Ḥalāyıḳuñ aḫvālini yendüğünü bilüp geldüm

bilendir.”(Bakara,2/256). Urvetü'l-vüska, kopması imkânsız olan en sağlam kulp anlamına gelir. Bu sözü Müslümanlık veya Muhammed diye yorumlayanlar da vardır. Mehmet Yılmaz, a.g.e.. ss.653.

31. ‘Aqlum degül cismüm degül rûhum durur bunı diyen
Ma‘nide Süleymân oldum cümleye hükm idüp geldüm

32. Zâhir olan Zekerıyyâ bâtınümde oldı baña

Ol dost içün düşmānuma deldirip geldüm

33. Nazar itdüm halk gönlüne hayāt yok memāt gördüm

‘İsā’ñladı nefes virdi ölülerı dirgürüp geldüm

34. Evliyānuñ sakķāsiyam kandurının şusuzları

‘Aşk nehrinüñ pıñarından kabrümi tıldırıp geldüm

35. Bu dilimüñ söyledügi erenlerüñ menzılidür

‘Arş toķuz kat gök misāfirin gezüp geldüm

36. ‘İbādetüñ ma‘nāsıdur benüm saña söyledigüm

Āhretümüñ varlıgını cevhere deķişüp geldüm

37. Muḥammed mi‘rācda iken bu Nāzikī ğarķda idi

Anuñ izinüñ tozına ben yüzümi sürüp geldüm

1. Bu dil saña ķurbān iken Allāh’ı gel zıkr idelüm

- Tevhîd saña bürhân iken Allâh'ı gel zıkr idelüm
2. Sineñi tevḥîd çāk ider cismüñi hem pāk ider
Dîdârına müştāk ider Allâh'ı gel zıkr idelüm
3. Hürmetine var eyledi seni aña yâr eyledi
Yeriñi gülzâr eyledi Allâh'ı gel zıkr idelüm
4. Cümle kelâmuñ başıdur peygâm-berüñ yoldaşıdur
Nebîlerüñ ḥâldaşıdur Allâh'ı gel zıkr idelüm
5. Derd ehline dermân olur şıdḳ ehline îmân olur
‘Arş içinde seyrân olur Allâh'ı gel zıkr idelüm
6. Zıkr eyle zıkr itsün seni ara yerden çıkar beni
Muṭlaḳ bulasın sen seni Allâh'ı gel zıkr idelüm
7. Giderür saña ‘abâyı virür cânıla şafâyı
Çekdürmez anda cefâyı Allâh'ı gel zıkr idelüm
8. Bu dünyâda vardur velî ol gösterür toḡrı yolu
Uymayana dîrler deli Allâh'ı gel zıkr idelüm
9. ‘Aḳluñı cem‘ it başuña aḡular ḳatma aşuña
Şeyṭân girmesün işüñe Allâh'ı gel zıkr idelüm

10. Bu gördüğüm tevḥīd-i zāt ḥicāb olan ğayrı şifāt
Nāzik ider budur necāt Allāh'ı gel zıkr idelüm

s. 58

128

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ne disem hîç bilmezem ey cevri çok yārum benüm
Vechüñi gördi bu cān nic'artmasun zārum benüm
2. Miskinem yoklukda varlık bulmuşam genc-ḥāneyi
Oğuram innā fetahnā²⁸⁴ kalmadı 'ārum benüm
3. Cānuma kılduñ hidāyet şabra tāḫat kalmadı
Vāşıl oldum zātuña dilümde esrārum benüm
4. Geldi ḥāl oldu bize deryā-yı vaḥdet lā-mekān
Ġam yimem şimden girü sensin hemān varum benüm
5. 'Aşḫ-ı şāfiden alur miskīn Nāzikī
'Aşḫ-ı şāfī sırrıdur dilimde güftārum benüm

129

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. 'Āşıḫam hem şadıḫam keşretde ḫaydum yok benüm

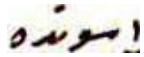
²⁸⁴ (İnnā fetahnâ leke fethan mübînen). “Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik.” (Fetih, 48/1).

Mağşūdum nūr-ı İlāh miḥnetde kaydum yok benüm

2. Bī-vefā dünyāyı gör kim iblīsüñ²⁸⁵ aḥkāmıdur

Kin kibir buğz u ḥased nisbetde kaydum yok benüm

3. Ne ki vardur ğayruya bi'l-küllü 'ālemdür bu cān

Yüzümi aq eylemez kaydum yok benüm

4. 'Ahdümüz Allāh ile dīdār imiş zāhid bizüm

Mazhar itmez zātına cennetde kaydum yok benüm

5. Ger dilerseñ küfr-i zulmetden haber budur saña

Bulmuşam mağşūdumı zulmetde kaydum yok benüm

6. Yemek içmek uyumaq insān degül ḥayvāndur

'İlm rūḥānidür ancak ni' metde kaydum yok benüm²⁸⁶

7. 'Ākil iseñ aç gözün diñlendi gör 'ārif sözün

'Azmümüz Allāh'adur 'uzletde kaydum yok benüm

8. Vāşıl-ı Ḥaqq olmayan bilmez bu sırruñ nidügün

Bu maḳālüm a' lā degül ḥayretde kaydum yok benüm²⁸⁷

²⁸⁵ Zihaf yapılmıştır.

²⁸⁶ Vezin aksamaktadır.

²⁸⁷ Vezin aksamaktadır.

9. Cān göziyle gördigümdür her nefes yā itdigüm
Ehl olan añlar bunu vaḥdetde ḳaydum yok benüm

10. Vāşıl olduñ maḳşūduñ²⁸⁸ istendi benden Nāzikī
Sen beni red eyleme ğurbetde ḳaydum yok benüm

130

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ey ṭabībüm ḥürmetüñden ağıdur aşum benüm
Niçe ṭoysun cevruñe bu oñmaduḳ başum benüm
2. Derdime olmaz devā vechüñi cān görmezse kim
Yerleri şular gezer çeşmümdeki yaşum benüm
3. Nice feryād itmeyen derdüñ durur āh itdüren
Söylemezseñ bir nefes tüş olmaya düşüm benüm
4. Ṭāḳatüm ṭāḳ oldu gezdüm bulmadum derde devā
Derd-i miḥnet añladum bu sırda yoldaşum benüm

s. 59

5. Ma' niden aldum sebaḳ ' aşıḳlara virdüm ḥaber
Böyle şanma zāhidā dizginle başum benüm

²⁸⁸ Zihaf yapılmıştır.

6. ‘Ārifāne söyledüm ben rûhumuñ mi‘ rācını
 “Kābe kavseyn”²⁸⁹ ma‘ nisi sırrumda hāldaşum benüm
7. Biz saña virdük haber haqqü’l-yakīn dir Nāzikī
 Bu fenāda gelmemiş hergiz ayakdaşum benüm
8. Bu kelāmuñ ma‘ nisin hāl ehlidür fehmi eyleyen
 Cān içinde gizlidür göñlüm ile işüm benüm
9. Nāzik’üñ zikri budur ‘ aynü’l-yakīn haqqü’l-yakīn
 Evliyādur şübhesüz bu yolda yoldaşum benüm

131

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. ‘ Abdine kıldı nazar ol nur-ı Yezdān’um benüm
 Zātınuñ envāridur rûhumda pinhānum benüm
2. On sekiz biñ ‘ ālemüñ seyyāhıyam hālā gine
 Muştafa’nuñ nūrıdur kalbümde reyhānum benüm
3. Hāl ile ‘ āriz eyledüm tevḥid-i zātuñ ma‘ nisin
 Lā dimez itdi kabül nefsümde şeytānum benüm
4. İnşa’ allāh gam yimem “vesvāsı” şeytāndan ebed

²⁸⁹“(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu” (Necm, 53/9).

Hamdū li'llāh çok şükür cismümde sulṭānum benüm

5. Bulmışam 'āşıkıların ḥaqqū'l-yakīn mi' rācını
Mansūr'am gelsün gören nūr oldı zindānum benüm
6. Düşmeyen bilmez bu sırruñ ma' nisin kıandan gelür
Ḥaḳ Te'ālā zātıdur ma' nide seyrānum benüm
7. Mürşidüñ²⁹⁰ irşadıdur ma' nāyı izhār eyleyen
Zātınuñ envārıdur şadrumda imānum benüm
8. Niçe feryād itmeyen sen sīnemi çāk eyledüñ
Zātuñı zıkr eylemek dilümde destānum benüm
9. Ḥaḳ budur va'llāhi ben kendümi bühtān itmezem
Rü'yetümde gördigüm ol nūr-ı Yezdānum benüm
10. Lā dimezsen tevḥīde gel müstemi' ol Nāzike
Muşṭafā'nuñ sırrıdur göñlümde mihmānum benüm

132

müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün

1. Evvel āḥır nās içinde kimse hālüm bilmez benüm²⁹¹

²⁹⁰ mürşidüñ: mürşīdūñ (metinde)

²⁹¹ Vezin aksamaktadır.

‘İlm-i ledün zıkr iderin kimse dilüm bilmez benüm

2. Ben ‘aşk ile dīvāneyem dost şem‘ine pervāneyem

‘Āşıqlıgum göz kaç degül kimse bilmez kālüm benüm

3. Er yüzinden nazār itdi Dost gönlümü ma‘ mūr itdi

Қudretinden bir bağçeyem kimse yolum bilmez benüm

4. Yalan degül ma‘ nā Hākdur bu tevḥīde şübhe yoқdur

Қudretiden izn olmayınca kimse gülüm қоқmaz benüm

s. 60

5. Evvel kısmet bāzārında naşībüm tevḥīdūñ zātı

Hāqḳ’uñ emriyle söylerem kimse dilüm bilmez benüm

6. Hāqḳ’a ṭālīb olanlara delīl olan mürşīd imiş

‘Aşḳ baḥrinūñ miftāḥıdur kimse elüm bilmez benüm

7. Ol gevherūñ bu Nāzikī şarrāfıdur añlayana

Bir ġarībem ‘ārif bilür kimse ilüm bilmez benüm

133

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Ey gönül dört yārıla Allāh’ı gel zıkr idelüm

Қāl ü қilden geçelüm ol şāhı gel zıkr idelüm

2. Mü 'minüñ tevḥīdi Ḥaḳ'dur añlamaz zāhid bunı
Cān u dilden derdile sulṭāna gel zıkr idelüm
3. Küntü kenzüñ²⁹² sırrına irmek dilerseñ cānile
Yaḳalar ḳāḳ eyleyüp raḥmāne gel zıkr idelüm
4. 'Aḳl-ı evvel nūrını görmek dilerseñ cān ile
Ḥasbeten li'llāh içün sübhāna gel zıkr idelüm
5. Ol rü 'yet yüzünüñ envāridur esrārumuz
Zāhir u bāṭın hüve'l-Ḳur 'āna gel zıkr idelüm
6. Añlasun bu resm ile ḥālā İlāh'uñ ḥikmetin
'Ārifüñ ḳalbindeki mihmāne gel zıkr idelüm
7. Nāzikī zātuñ kemāl-i ma' nisin şerḥ eyledi
'Aşḳ ile feryād irüp ğufrāne gel zıkr idelüm

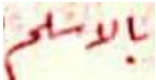
134

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. 'Aşḳ odına kim yanarsa ol bilür ḥālüm benüm
Cān u dilden kim Hū²⁹³ dirse ol bilür ḳālüm benüm

²⁹² "Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım." Kudsî hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, a.g.e., ss. 396.

²⁹³ Zihaf yapılmıştır.

2. Niçe merddür görüñ örtmez açar rûhum Hakk'ı
Hakk'ı örter açmaz ol nefsüm dinen zālüm benüm
3. Zāhirile kimse irmez rûhumuñ mi' rācına
Küntü kenzüñ²⁹⁴ tevḥīdiyle açılır kālüm benüm
4. Hem şerī' at hem tarīkat kavı [ü] fi' lüm cem' idür
Kisvetümde yazılandur okınan dālüm benüm
5. Gizli yer yok cümlesin 'aşk baña 'ayān eyledi
Añladum düşmān imiş oğlum kızum mālüm benüm
6. Cānumuñ zevkın tıyaldan 'ārif oldum ḥazrete
Şübhemî ḥāl eyledi yol gösteren 'ālüm benüm
7. İblisim kıldı 'ibādet ādemüñ toprağına
Arıyam şeytān yemez nuṭkumdaki balum benüm
8. Ğayrısından cümle hep cānum teferrüd eyledi
Zātınuñ ilhāmıdur gönlümde işğālüm benüm
9. Nāzikī buldı vilāyet devletin
Tuymasun zāhid şoyar eynümdeki şālüm benüm

²⁹⁴ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsî hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, a.g.e., ss. 396.

s. 61

135

11'li Hece Ölçüsü

1. Düşelden bu hâle ol cānı buldum
Anuñ zıkr itdigi Qur'ân'ı buldum
2. Okudum 'aşkile sırren ene'l-hak
O yüzde denilen imānı buldum
3. Cemālinden cemī' ālim münevver
Kemālinden anuñ sübhānı buldum
4. Disem vaşfin anuñ gelmez dile hiç
O vechden rahm iden rahmānı buldum
5. Adı Aḥmed yazılmış 'arşda gördüm
O nūrdan derdime dermānı buldum
6. Gözime görinen nūr-ı siyāhı
Aña mi' rāc iden insānı buldum
7. Gezerken 'acz önde ben tüş oldum
İçinde rūḥumuñ 'ummānı buldum
8. Ḥaḳīkat-i şems bir nūr-ı Muḥammed
Şefā' at şāhibi şultānı buldum

9. Bu imiş ‘āşıkā sırıuñ cānānı

Haqq’uñ luṭfundaki iḥsānı buldum

10. Haqqı zıkr itmenüñ budur kemāli

Şükür zātındaki seyrānı buldum

11. Nāzikī tevḥīdūñ diñle ‘ademden

Odumda ‘ahd olan peymānı buldum

136

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. Bu ma‘ nā sırrını ḥālā İlāh’umdan su’āl itdüm

Bu mir’āt-ı mücellādan dīdārını²⁹⁵ ‘ayān gördüm

2. Bize esmā’-i ḥüsnādan görindi nūr-ı mevlādan

Cemāli vaşfınuñ ḥarfın bu ‘aşkda ben ‘ayān gördüm

3. Muḥammed ümmetiyem ben özüm seb‘ ü’l-meşānīdür²⁹⁶

Sekiz uçmağ toğuz eflāk imān ṭonun giyer gördüm

²⁹⁵ Zihaf yapılmıştır.

²⁹⁶ “Andolsun, biz sana tekrarlanan yedi âyeti ve büyük Kur’an’ı verdik.” Tefsir bilginleri, âyette geçen “tekrarlanan yedi âyet”in, Fâtiha sûresi, yahut Kur’an’ın yedi uzun sûresi olduğunu söylemişlerdir. (Hicr,15/87).

4. Baña keşf itdi lutfundan ledünni ‘ ilminüñ baħrin
Tāhā vü şüre-i yāsın bu ma‘nī-i imān gördüm
5. İkilik naķş-ı maħv oldı hidāyet güneşi toğdı
Hāķ’uñ zāten bu cānumda bu gün doostlar nihān [gördüm]
6. Hidāyet ehl-i cem‘ olmuş beķā bi’llāh maķāmında
İçüp āb-ı zülālını bu āşıķlar ķanar gördüm
7. Ne şüret ādemüñ adı gelüp şormağa ‘ār kıldı
Bu tevħidüñ kemālinden münāfıķlar ķaçar gördüm
8. Beķāsı yok yalandur bu buña virmeñ göñül zinhār
Bu ‘ömrüñ varını her an ecel gelmiş açar gördüm
9. Dilümde söyleyen ķudret nebīler varlığındandur
Nāziki zıkr-i ķūlbeyi ķerāĖ olmuş yanar gördüm

s. 62

137

16’lı Hece Ölçüsü

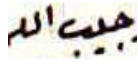
1. Hāķ’dan nazar irdi baña sırru’llāha uķar oldum
Dād-ı Hāķ’dan şübhe yokdur vechu’llāha uķar oldum

2. Benümle bile olanuñ elfāzıdur söyledigüm
Gizli cevāb budur saña hayr u şerri seçer oldum
3. ‘Aşk cānuña bürhān durur gizlü yerler hīç kalmadı
Dost zātını zıkr idelden āb-ı hayāt ier oldum
4. Zātıyla tecellī itdi iħtiyārum hīç kalmadı
Dü cihānuñ varlığından cānum kaçır oldum
5. İħtiyārum elde degül anuñ iün didüm saña
Dost sevgisi yār olalı ‘aķıl ondan göer oldum
6. Mümkinātuñ yendüğini bildürdi dostuñ sevgisi
Kevn ü mekân ‘āleminde dost zātına uar oldum
7. Fazluñ ile bu cānumı luṭfuñ senüñ bend eyledi
Seni benden beni senden fark itmeyüp nā-ār oldum
8. ‘Aşkuñ cemāli mazharı senüñ vechüñ ne ğam yirsin
Dost sevgüsi aldı elüm işde bundan göer oldum
9. Boş deñilen toṭṭoluyun bu tevḥīdün sırrı ile
Dost zātınıñ envārını dört yanuma saçır oldum

10. Evvel āhır kendi hālüm ahvālīdūr zıkr itdigüm
Nāzikī ider ma‘ ni iken şimden girü biçer oldum
11. Mürde idüm hay kıldılar añlar mısın bu kimyâyı
Evliyānuñ himmetiyle kanatlandum uçar oldum

138

15’li Hece Ölçüsü

1. Kılısuñ kullukdasun gel berü Allāh için
Gayrısından çek elüñi hasbeten li’llāh için
2. Hālıkı zıkr eyle dā’im derdiñe dermān için
Kara toplı Ka‘be’yi yapan halīlu’llāh için
3. Kendüñe ‘özü eyleme insān iseñ ir tevḥīde
O Muḥammed Muştafā nūr-ı için
4. Bu günüm yarına kıalsun diyü olma ḥabes sen
Cāñunı eyle fedā sen “küñtü kenz” Allāh için
5. Giçe gün çün ü çerādan nefsuñ ıslāḥ eyle sen
Gökyüzinden yerlere inen kelāmu’llāh için
6. Dü cihānuñ varına virme gönül eyle ḥazer
Kimse gör zünnārıñı tevḥīd-i zātu’llāh için

7. Nāzikī ḥatm it sözüñ lāzım degül ğayrı kelām
Yokluk olsun miskinüñ nūr-ı kemālu'llāh için

139

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ğāfil olma gözüñ aç āhır zamān içindesün
Nefsiñi şanma emīn kevn ü mekān içindesün
- s. 63
2. Darb ile zıkr it ḥaḳı gel lā dime ey müttakī
Bu fenā mülkindesün ğayr-ı yalan içindesün
3. Sözüñüz Ḥaḳ zātınuñ ilhāmıdır zāhid bizüm
Ğam yime zıkr it Ḥaḳ'ı nūr-ı 'ayān içindesün
4. Zühd ü taḳvā-yı 'amel zāhidlerüñ zātındadır
Şāhidem tevḥīd-i zāt bağı içindesün
5. Furşatı fevt eyleme zıkr it Ḥaḳ'ı ey muṭtakī
Añlamazsuñ Nāzikī zann u gümān içindesün

140

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Göñlüme Ḥaḳ'dan benüm en'ām u iḥsāndur gelen
Muştafā nuṭṭundaki āyāt-ı kūr'āndur gelen

2. Şordılar Allāh için virdüm haber Allāh için
Şübhesüz haqqü'l-yaķın ol nūr-ı yezdāndur gelen
3. Lā diyüp ey muttakī iblīs gibi olma şaķī
Aķluñ idrāk eylemez deryā-yı 'ummāndur gelen
4. Çağırup cān bülbüli feryād idüp eyler nidā
Müşterī yok mı alam la' l-i bedehşāndur gelen
5. Zāhir u batın hüve'l-ḥaķdur bu cānuñ vaḥdeti
Nāzik'üñ vicdānına ḥükemāsı sulṭāndur gelen
6. Dimedüm şandum didüm tevḥīd-i zātuñ ma' nisin
Ḥaķ Te' ālā zātınuñ nūrıyla yeksāndur gelen
7. Nāzik'üñ cismi degül rūhı durur sır söyleyen
Ehl-i derd 'āşıkıların derdine dermāndur gelen

fā' ilātün / fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

1. Cümle ervāhuñ cemāl-i zātısın ey pāk-i dīn

Şübhemüz yokdur bizüm ey āyet-i burhānı²⁹⁷ ey pāk-i dīn

2. Mazhar-ı zātısın bu gün bu resmle bildük seni

Mü'mine sensin refik hakkü'l-yakīn ey pāk-i dīn

3. “Küntü kenz”üñ²⁹⁸ mazharısın on sekiz biñ ismle

Lema hilkat ālā felāk şānuñdadur ey pāk-i dīn

4. Vaḥdet-i nūr-ı İlāhiden sözüm ‘ayne’l-yakīn

Tevhīdüñ ma‘nāsına sensin delil ey pāk-i dīn

5. Cümle mürsel tācısın hem ümmetüñ mi‘rācısın

Vaḥid [u] ferd u aḥad envārısın ey pāk-i dīn

6. Çekdüñ imān ‘askerin āfākda münkir üstüne

Kāfirüñ maḥv oldu küfri kalmadı ey pāk-i dīn

7. İsm-i ā‘zam zikrinüñ kuṭbısın günden ‘ayān

Ḥaḳ Te‘ālā fazlısın sen Nāzike ey pāk-i dīn

s.64

142

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

²⁹⁷ Metinde “burhānısın” şeklindedir.

²⁹⁸ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsî hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, a.g.e., ss. 396.

1. Bugün meydān-ı ‘aşk içre imām oldum uyan gelsün
Geçüp nāmūs u ‘ārından cān u başın kıyan gelsün
2. Muḥammed zikrinüñ keşfin bize vācib ‘ayān itmek
Dilüm söyler cānum diñler bu tevḥīdi diyen gelsün
3. Cemālî şem‘inüñ şevki beni nāy gibi inletdi
Bize Ḥaḳ’dan budur kısmet imān²⁹⁹ tonun giyen gelsün
4. Ene’l-ḥaḳ sırrını diñle budur ilhām-ı Rabbānî
Yedi esmā beyānıdur bu ma‘nādan tıyan gelsün
5. Nāzikīden vāḥidüñ esrārı bu salıña dāstān olsun³⁰⁰
Bu sırı ka‘bedür ḳalbüm ziyāret eyleyen gelsün

143

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. Ben ol keşf-i İlāhîyem yalan sensin diyen gelsün
Ḥaḳ ‘arşında Süleymānum nā-ḥāḳ³⁰¹ sensin diyen gelsün
2. Sekiz uçmağın envārı güneş gibi ‘ayān oldı
İçüp ‘aşkuñ ḥayātından bu esmāyı tıyan gelsün

²⁹⁹ Zihaf yapılmıştır.

³⁰⁰ Vezin aksamaktadır.

³⁰¹ Zihaf yapılmıştır.

3. Bu sevdāya gönül virmeñ işit saña diyem bir kez
Selāmet ırķasın giyüp bu Hāk nūrın gören gelsün
4. Bize ol zü'l-celāl Allāh nasīb itdi bu mā'ivāni
Geçüp lānuñ fesādından bu illāya uyan gelsün
5. Nāzik'ün vuşlat-ı keşfi bu zikrile beyān olsun
Budur naşihatim Allāh bu tevḥide uyan gelsün

144

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Bu 'aşķuñ cür'asın cāndan içen 'āşık bugün gelsün
Münāfıklar atar sengi hicrānların tıyan gelsün
2. Ne zāhirden ne bātından birisinden ḥaber virsün
İmāmuñ ferd [u] vāḥiddur bu ma'nāya uyan gelsün
3. Gönül maķşūdına irdi görindi āyet-i bürhān
Anuñ zātı kemālinden bu ta'bīri tıyan gelsün
4. İlāhiden bu ilhāmdur 'inād itme bize zāhid
Yedi deryā sebil olmış gönül çirkin yuyan gelsün
5. Nāzik'ün³⁰² sözi gevherdür eger Hū zikrin añlarsan
Muḥammed tācı Aḥmedden gelmişdür giyen gelsün³⁰³

³⁰² Zihaf yapılmıştır.

145

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Dersümüz aldık bugün nūr-ı celību’llāhdan
Cānumuz irdi hitāb ‘ ayn-ı kelāmu’llāhdan
2. “Küntü kenz”ün³⁰⁴ vaḥdetinden cānuma budur hitāb
Kısmetüm budur benüm nūr-ı cemālu’llāhdan
3. Añlamazsuñ neyleyem nuṭkumdaki āb-ı ḥayāt
Ḥaberün yok zerrece esmā-i sıfātu’llāhdan

s.65

4. ‘ Ārif olmayan kişi remzün rumūzun añlamaz
Bu ḥaber ḳardaş saña tevḥīd-i zātu’llāhdan
5. Tayb u ṭāhir deñilsün sen nidürsün Nāzike
Ma‘ nide yokdur zıkr-i ḥafiyu’llāhdan

146

16’lı Hece Ölçüsü

³⁰³ Vezin aksamaktadır.

³⁰⁴“Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsî hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, a.g.e., ss. 396.

1. Gerçek ere lâ dir iseñ mü 'min degül münâfıksın
Lâ dimegi terk itmezseñ mü 'min degül münâfıksın
2. Kendüñ kıtara tıkmazsañ varlıguñ oda yakmazsañ
Tevhîde toğrı bakmazsañ mü 'min degül münâfıksın
3. Söyledigüm diñlemezseñ ma' nisini añlamazsañ
Küfrüñ bilüp ağlamazsañ mü 'min degül münâfıksın
4. Kıur'âna toğrı gelmezseñ kıur'ândan ħaber almazsañ
Tevhîd göline tılmazsañ mü 'min degül münâfıksın
5. Beş vakt ezâna gelmezseñ vechüñi yere şalmazsañ
Ölmezden evvel ölmezseñ mü 'min degül münâfıksın
6. Ĥaķķ'uñ emrinden kıaçarsañ iblis kıadehin içersen
Allâh emrinden geçerseñ mü 'min degül münâfıksın
7. Nifâkıñdan geçemezseñ ħayr u şerri seçemezseñ
Sen tevĥîde düşemezseñ mü 'min degül münâfıksın
8. Kıomazsañ Nâzikî dilden kıokmazsañ kıokdığı gülden
Datmazsañ yidügi baldan mü 'min degül münâfıksın

1. Hakkı koyup bu halk içre idemezin
Gerek encin gerek katı senün ile gidemezin
2. Digelüm nâkış-ı ‘âkıl efsâneñi diñlemezin
Göñül qalsun yol qalmasun taşfiyemi bozamazın
3. Dört kitābuñ haqıqati bu tevḥidūñ ma‘ nāsıdur
‘Aşk şarābın şöyle koyup ğayr-ı şerbet içemezin
4. Oğmak yazmak nidüğün fehm eyledi cānum benüm
Maḫsūd olan dīdār imiş toğrı yoldan çıkamazın
5. Lā dimege yer qalmadı maḫşūdumı buldum ‘ayān
Toğrı cevāb işte budur ben ‘ahdümnden dönemezin
6. Murād olan ne idüğün dāne ‘âkıl olan bilür
‘Āşıklığı terk eyleyüp ben ferdāya koyamazın
7. Meded iden ğayrı yerde hergiz ıslāḥ yoğdur saña
‘Aqluñ qabūl itmez zīrā kenzi saña açamazın
8. Ma‘ rifetūñ ma‘ nisinden aldum haber buldum seni
Bizüm ile yār olmazsañ ḫayālüm yoğ sezemezin
9. Bu Nāzikī kendü ḫālī aḫvālını söyler saña
Tevḥid baña bürhān iken ben gidemezin

s.66

148

16'lı Hece Ölçüsü

1. Gönlüm evi 'āleminüñ seyyāhıyam gezerin ben
Gönlüm Hakk'ıñ nazargāhı toğrasından ben
2. Bu tevḥidüñ iḥyāsından ḥaber viren kimdür baña
Mürşidüm 'aşq-ı İlāhī ondan okur yazaram ben
3. Özi insān sözi 'irfān ehl-i hālün ḳālī budur
Vicdānumla bāzārūm var ḡayrısını niderem ben
4. Aç göziñi imān-ı Allāh didügüdür
Ma' rifetüñ ma' nisini şāf-ı cāndan saçarın ben
5. Bundan öte bir söz daḡı lāzım degüldür Nāzikī
Bir Allāh'ı zıkr itmezsem çıkar yoldan azaram ben

149

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Z[ā]hidā dīdār içün devrāna sen gelmez misin
Zātını zıkr itmege seyrāna sen gelmez misin
2. Nice bir 'ilmü'l-yakīnden kılasun 'ilm u 'amel
Bilmege genc-ḥāneyi 'irfāna sen gelmez misin

3. ‘Aķıl ondan taşra çıksın görünür ma‘ şük saña
Ma‘ nisi budur bunuñ ‘ummāna sen gelmez misin
4. ‘Āşıkam hem şādıkam haķķü’l-yaķındür bu sözüm
Yanuban yaķılmağa külhāna sen gelmez misin
5. Fātiha’nuñ sırrını ginden ‘ayān itdüm saña
‘Aşk dilinden okunan ezāna sen gelmez misin
6. Dü cihānuñ varlığın bir pula almaz ehl olan
Nūr-ı Haķķ’ı görmege bürhāna sen gelmez misin
7. ‘Aşk-ı şāfi sırrınuñ aḥvālidür şerḥ itdigüm
Ey birāder cān içün sulṭāna sen gelmez misin
8. Dört kitābuñ ma‘ nisinden rūhuña budur cevāb
Cān göziyle görinen beyāna sen gelmez misin
9. Nāzikī söylediği ma‘ nide boş yer kalmadı
Ma‘ rifet bağındaki ḥandāna sen gelmez misin
10. Vāşıl-ı ḥaķ olmayan fehmi eylemezdür nefsinin
Dost cemāli vechine iḥsāna sen gelmez misin
11. Ey Nāzikī ‘aybını ma‘ zūr buyur ğayb olmasun
Ma‘ rifet bağındaki handāna sen gelmez misin

150

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Derviş iseñ halka ceng u cidāl itmek neden³⁰⁵
Var iken nefsün senün ğayr-ı kıtāl itmek neden
2. “Men ‘aref”³⁰⁶ ma' nāsın fehm itmedün bildüm ‘ayān
Uyup ol kelb nefsüne böyle celāl itmek neden

3. Bu hevā ile hevesden bilmezem sen ne añladuñ³⁰⁷
Kalbiñi hār eyleyüp göñlüñ melāl itmek neden

s.67

4. Zerre deñlü añladım yokdur başiret sende hiç
Cāhil u nā-dāna sen ‘aşqdan su’āl itmek neden
5. Zākiruñ zıkrinden añla tevḥīdün ma' nāsın
Haqqı kıyup halk için ğayrı kemāl itmek neden
6. Bu kelāmı söyleden kimdür saña söylede sor
Nāzikī utanmayup yañlış hayāl itmek neden

151

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Lāyı bilmez nidügün illāyla yār olmayan

³⁰⁵ Vezin aksamaktadır.

³⁰⁶ “Kendini bilen, kuşkusuz Rabbini de bilir.” Hadis bilgini Aliyyü'l- Kârî, Suyutî'den naklen, “Bu söz hadis değildir” demiştir. Mehmet Yılmaz, a.g.e.. ss. 492.

³⁰⁷ Vezin aksamaktadır.

Vāşıl olmaz ھاẓrete Mañşūr gibi var olmayan

2. Bir elifden şor baña gel zātınũñ mi‘ rācını
Mürşid olmaz kimse bu yolda mi‘ mār olmayan
3. ‘Adetu’llāh böyledür şekk eyleme bu tevḥīde
Maẓhar olmaz zātına maḳşūdı dīdār olmayan
4. Gör ne gevherden ıoğar bu tevḥīdũñ ma‘ nāsını
Cānı ḥayrān eylemez güftārı esrār olmayan
5. Nāzik’ũñ tevḥīdinũñ ma‘ nāsını fehm eylemez
Ḥaḳ Ṭe‘ālā zātınũñ zikriyle temyār olmayan

152

16’lı Hece Ölçüsü

1. Aç gözũñi diñle beni ğayrısından bezerem ben
Ğayrısından bezemezsem çıkar yoldan azaram ben
2. ‘Āşıklığuñ nişānesi kendü ḥālin söylemekdür
Yayan yazı lāzım degül göñlüm evin gezerem ben
3. Sır aberin añlar iseñ diyem saña diñler iseñ
Bu tevḥīdũñ ma‘ nāsını ‘aşḳdan oḳur yazaram ben

4. Zebānımuñ söyledügi ilhāmıdur Allāh'ımuñ
Şüret yüzüne kalmazın gönüm evin düzerin ben
5. Ol Nāzikī bu tevḥidüñ iḥyāsını söyler saña
‘Aqlum hem-rāh olmaz benüm ‘ummānlarda gezerin ben

153

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. Ene'l-ḥaḳ zıkrını diñle bugün nūr-ı tecellādan
Oğundı ḥikmet-i esrār bugün zāt-ı tesellādan
2. Muḥammed bağınuñ sırrı güneş gibi ‘ayān oldu
Ne ki var ise keşf oldu bu mir’āt-ı mücellādan
3. Ḥidāyet ka‘besin zāhid ṭavāf-ı ḥac iderseñ gel
İçüp ‘aşkuñ zülālinden cevābı añla a‘lādan
4. Bugün dergāh-ı ‘izzetde bizi maḳbūl iden tevḥid
Muḳallid şüphe ḥāl itmez okudur seni Mevlādan
5. Nāzik’üñ naḳlini diñleyene mürşid-i kāmilden
Alur ṭalib olan ‘āşık görür fetvā(y)ı mu‘allādan

s. 68

154

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Cān içinde ‘āşıkūñ derdinde dermānam bugün
Lām elif sırrında ben āyāt-ı kūr’ānam bugün
2. Lā kelāmında bilūñ siz ğayr-ı Hāḫḫ’uñ ‘illetin
‘Ārifūñ zikrindeki tevḥīd-i ‘irfānam bugün
3. Muştafā fazlından oldı cümle ‘ālem āşikār
Bī-nişān [u] lā-mekān ḥukemāsı sultānam bugün
4. Derdlere dermān içün ben raḥmeti bezl eyledüm
Evliyā baḫ rūḥunda mihmānam bugün
5. Kādir-i ḥayye’l-ġanīyem Nāzikī āşkāreyem
İsm-i a‘zam ḥaḫḫıçün nūrumda sübhānam bugün

155

fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilūn

1. Hāḫ Te‘ālā vaḥdetinden kimseler dūr olmasun
Yārın anda varıcaḫ ḫabri anuñ nār olmasun
2. Āḫıruñ ḫayr olmağa ḫaḫḫü’l-yaḫīn budur du‘ām
Dilerem Hāḫ’dan kim anuñ āḫır tār olmasun
3. Bize her kim lā dir ise ğayr ile yād eylerüz
Yanmasun yaḫılmasun yiri anuñ nār olmasun

4. Zikrile fehmi it Hâk'ı sen bilesin bu tevhîdi
Bu vücûduñ hânesi kardaş senüñ hâr olmasun
5. Bu kelâmuñ ma' nîsi "kul indehu ümmü'l-kitâb"³⁰⁸
Var ise şübheñ senüñ gel şor nedür 'âr olmasun
6. Giç bu ğaflet perdesinden bağa gör dost vechini
Bî-vefâ içün senüñ işüñ küçük zâr olmasun
7. 'Âşık iseñ gel berü sen sevme Hâk'dan ğayrısın
Dermend-i miskîn Nâzikî ğayr ile yâr olmasun

156

16'lı Hece Ölçüsü

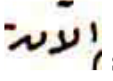
1. Kandalıgum şorar iseñ ma' mûr degül vîrāndayum
On sekiz biñ 'âlemüñ içindeki seyrāndayın³⁰⁹
2. Yedi batın içerüden bir sırdur [bu] ehli bilür
Muştafâya olan hâkkü'l-yakîn bürhāndayın³¹⁰
3. Allâh ezeni yuğmuşsa söylemezdüm bu tevhîdi
Cebrâ'ilüñ peygambere getürdigi kûr'āndayın

³⁰⁸ Allah, dilediğini siler, dilediğini de sabit kılıp bırakır. Ana kitap O'nun yanndadır." (Ra'd, 13/39).

³⁰⁹ Vezin 7+8 şeklindedir.

³¹⁰ Vezin 6+8 şeklindedir.

4. Şeş cihetten geçen cānuñ ma‘ rifetin diñlendi gör

Lāzım degül ğayr-ı kelām şimdi ‘ irfāndayın

5. Hāk varlığı varlığımı maḥv eyledi şöyle kaldum

‘ Aqlum irmez haber virem çıkamazam ‘ ummandayın

6. Kağı birin söyleyeyin gizli derdüm çokdur benüm

Şimdiki hālüm şorarsañ ‘ aşk içinde külhāndayın

7. Toğuz eflāk on iki burc seyr eyledüm gördüm anı

Birisinde qarārum yok güneş gibi devrāndayın

s.69

8. Zıkr it zıkr ideyüm didi kelām yiter şāhid baña

Vicdānumda buldum anı şekküm yokdur imāndayın

9. Ben vardığım yire varur ümmetüm didi çün resül

İrişdüm “kābe kavseyn”³¹¹ anuñla ben sübhāndayın

10. ‘ Aqluñ irmez bu menzile söyleyicek incinürsün

Bu menzilden geçdi cānum haqqü’l-yakīn Raḥmāndayın

11. Halkı kırtar bu şüpheden di Nāzikī sen kıandasın

Gitdi varlık geldi yokluk ben hāk ile yeksāndayın

³¹¹ “(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut dah az oldu” (Necm, 53/9).

157

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün/ Fā' ilün

1. Ey gönül dünyā içün olma şaķın cerrārdan
 Kaça gör Haķ'dan yaña nefsüñdeki mekkārdan
2. Dimedi mi Muştafā vefāsı yoķdur anuñ
 Yoķ mıdur 'akluñ senüñ uşanmaduñ murdārdan
3. Taklīdüñle iremezsün 'ālim taḥkīkasun
 Bulsa iblis bulur idi 'āşiyi inkārdan
4. Toğrıla göñlüñ senüñ Haķķ'uñ cemāl-i zātına
 Kaľbüñi eyle seyl-i fāsīd fikr u efkārdan
5. 'Ārifāne remz idüp biz söyledük tevḥīdümüñ
 Haķķa lāyık idemezsün kend'öziñi 'ārdan
6. 'Aşķ-ı sāfi cāmını şundu aña ol pādişāh
 Mañşūr olan her kim ise ğam yimez ol dārdan
7. "Aḥsen-i taķvīm"³¹² olan insān nedür añladı gör
 Gelüp almazsan ḥaber nuṭķumdaki esrārdan
8. 'Ārif-i bil'lāh olupdur cānumuz ḥaķķü'l-yakīn
 Kime geldük ḥil'atin zātındaki bāzārdan

³¹² "Biz, gerçekten insanı en güzel bir biçimde yarattık." (Tîn, 95/4).

9. Biñ naşihat eyleseñ sem‘ ine girmez Nāzik’üñ

Cānını bend eylemiş ol geçemez dīdārdan

158

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Ey yüzi gül saçı sünbül verd [ü] reyḥān ḳandasun

Ḳoḳusu dostdan gelür verd ile reyḥān ḳandasun

2. Şāğ degüldür ḥasretüñden ḥastedür cānum benüm

‘Āşık-ı bī-çārenüñ derdine dermān ḳandasun

3. Niçe şerḥ itsün dilüm vechüñ senüñ ey nūr-ı Ḥaḳḳ

Bī-nişān [u] lā-mekān sırrında pinhān ḳandasun

4. Bārekallāh ḳıl tesellī cānumuz bulsun şafā

Ḳudretde pinhān olan deryā-yı ‘ummān ḳandasun³¹³

5. ‘Ālemü’l-ğaybuñ şifātı ‘ilminüñ ma‘denisün

“Küntü kenz”üñ³¹⁴ vaḥdeti sırrında insān ḳandasun

6. Niçe biñ yıl medḥ olınsa medhüñ olmazdur tamām

Vāhid u ferd u aḥad nūrıyla yeksān ḳandasun

³¹³ Vezin aksamaktadır.

³¹⁴ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsî hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, a.g.e., ss. 396.

s.70

7. Derdmend miskîn Nāzikî³¹⁵ sâ' ilũndür şüphesüz
Bendesine raḥm iden ḥükemāsı sulṭān ḫandasun³¹⁶

159

fā' ilātũn fā' ilātũn fā' ilātũn fā' ilũn

1. Gelemez şeyṭān baña gönlũmde tevḥĩd var iken
Zerre deñlü ğam yimem gönlũmde tevḥĩd var iken
2. Kendi ṭaḫlĩdũñ ḥicāb olmış saña ey muttaḫĩ
Bilemezsen tevḥĩdi gönlũmde 'aruñ var iken
3. “Kũntũ kenz”ũñ³¹⁷ vaḥdetinden açayım rāzum saña
Deñilmez efsāneyi gönlũm evi envār iken
4. Ṭālib iseñ gel berũ faḫr u fenā ma' nāsına
Vireyin sırdan ḥaber gönlũm evi envār iken
5. Vāşıl-ı bil'lāh olupdur cānumuz bu tevḥĩde
Baḫmazın yazuya ben gönlũm evi gülzār iken
6. Ṭaḫlĩdũñle küçũk özüme bilmezsũn sen seni³¹⁸
Oturan gönlũñdeki ḫardaş senũñ 'ayyār iken

³¹⁵ Zihaf yapılmıştır.

³¹⁶ Vezin aksamaktadır.

³¹⁷ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsî hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, a.g.e., ss. 396.

³¹⁸ Vezin aksamaktadır.

7. Şeş cihetden geçmeyince bilmezsin kendiñi
Göremezsün Nāzikī gönölün tolu efkār iken

160

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. ‘ Ālim iseñ vir haber aşmuñ nedür inkārdan
Añladum hālā senin yok kısmetün dīzārdan
2. Taşlara ur başuñı sen bunda nefsuñ bilmedün
Haberün yokdur senün nuṭkumdaki esrārdan
3. Kendü taḳlīdün hicāb olmış saña görmez gözün
Cevher almazsun gelüp gönölümdeki bāzārdan
4. “Küntü kenz”ün³¹⁹ vaḥdetinden açdı cānum rāzını
Söylerem Allāh için uyanmaduñ gülzārdan
5. ‘ Aşk şāfi sırrınuñ elfāzıdur şerḥ itdigüm
Cānuma virdi şafā zatındaki envārdan
6. Gönölüm aldı neyleyem gitdi elümden ihtiyār
Ders-i ‘ aşḳdan almağa uşanmaduḳ mi‘ mārđan

³¹⁹ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsî hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, a.g.e., ss. 396.

7. ‘Ārif iseñ Nāzikī meyl itme fikr u fānīye

Kaçā gör evvel Hāḳḳa nefsüñdeki mekârdan

161

16’lı Hece Ölçüsü

1. Bir ‘acāyib sözdür bu söz ma‘nisin añlar mısın

Añlar iseñ söyleyeyin kulaḳ tutar diñler misin

2. İnsān mısın³²⁰ ḥayvān mısın fehm eylemezsün nefsüñi

Hāḳ’dan emir böyle geldi ḥidmete bel bağlar mısın

3. Benüm sözüm degüldür bu inanursañ bu tevḥīde

Maḳṣūduñı görüñceñüz sevincüñden ağlar mısın

s.71

4. Sözüñ sırrın söyleşelüm ihtiyāruñ elde iken

Ol dost için ‘aşḳ odına cigercigüñ taḡlar mısın

5. Ey Nāzikī bu ḥaṭāyı Hāḳ’dan kendü nefsüñe bil

Gayrısını bilmezem ben cigerüñi taḡlar mısın

162

16’lı Hece Ölçüsü

1. Bu dünyāyı sever iken yüri sen dervīş olmazsun

³²⁰ mısın: mısufñ.

Bu dünyâyı kovar iken yüri sen dervîş olmazsun

2. Ma' ni yüzinde fakîrsün ölmîş başlı hâkîrsün

Ƨoğrı söylesem kaçîrsun yüri sen dervîş olmazsun

3. Şeri 'atde hoş fakîrsün tarîkatde hoş şakîsin

İblîsün tolmîş okîsun yüri sen dervîş olmazsun

4. Gelüp birliğe yatmazsun toğrıya yola gitmezsün

Şeyhün etegün tutmazsun yüri sen dervîş olmazsuñ

5. Bu Nâzikî bir kişidür şâfi hemân nûr kişidür

Peygam-bere yâr kişidür yüri sen dervîş olmazsuñ

163

16'lı Hece Ölçüsü

1. Benligünü geçer iseñ gel imdi dervîş olursun

Cân göziñi açar iseñ gel imdi dervîş olursun

2. Çağlar şu gibi aķarsan gönül çerāğın yaķarsan

Mürşide toğrı baķarsañ gel imdi dervîş olursun

3. Bu söylenen ma' rifetün ma' nisidür saña hîṭāb

Nefsün kabûl itdi ise gel imdi dervîş olursun

4. Hafr ile mūy hālīdūr benüm saña zıkr itdigüm
Lā dimezseñ bu fī lūme gel imdi dervīş olursun
5. Kışşadan hışşe alduñsa ma' nā gölüne talduñsa
Bu söze gerçek kalduñsa gel imdi dervīş olursun
6. İkiligi terk iderseñ erenleri farķ iderseñ
Bir Tañrıyı zıkr iderseñ gel imdi dervīş olursun
7. Nāzik eydür hāk olursañ tevḥīd ile pāk olursan
Dīdāra müştāk olursañ gel imdi dervīş olursun

164

fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / Fā' ilün

1. Tā ezelden Ḥaḳla and itdigüm 'ahddur zāhid bugün³²¹
'Ahdüme Hūdur vefā dönsem gerek zāhid bugün
2. Vāhid [u] ferd u aḥad iḥbārınuñ ğavvāsıyam
Bu hüviyyet nārına yansam gerek zāhid bugün
3. Kalbümi pür-nūr iden zāt-ı İlāhī nūrıdur
Ab-ı ḥayāt içmişem kınsam gerek zāhid bugün
4. Kudreti cāmındadur gör 'āşıkuñ aḥvālını
'Ālem-i 'ummanda ben kılsam gerek zāhid bugün

s.72

³²¹ Vezin aksamaktadır.

5. Nāzik'ün esrārını sanmañuz efsānedür³²²

Vuşlat-ı vaḥdetde Ḥayy olsam gerek zāhid bugün

165

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Şor ne Ḥaḫ'dan zāhir oldı ' aşıḫa ' ilm-i ledün

Ḳalmasun şübheñ senün inkār ile zāhid bugün

2. Tevhīd-i nūr-ı İlāhī keşfidür esrārumuz

Ol celībün rü'yetiyle ' ālimüz zāhid bugün

3. Birliğinde zāhir itdi ' aşıḫuñ o vāhını

' Ālem-i Rabbānīyüz bu vuşlata zāhid bugün

4. Ğafletiyle baḫmazuz biz zātınuñ ḫayrānıyuz

Cennetü'l-firdevs içün baş egmezüz zāhid bugün

5. Kāf ile nūndan yaratdı ' ārifüñ ḫandilini

"Küntü kenz"ün³²³ ' arşıdur seyrānumuz zāhid bugün

6. Biz devām zikriyle "kālū belā"³²⁴dan gelmişüz

Āb-ı kevşer içmişüz mestāneyüz zāhid bugün

³²² Vezin aksamaktadır.

³²³ "Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım." Kudsi hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, a.g.e., ss. 396.

³²⁴ Hani Rabbin (ezelde) Âdemoğullarının sulplerinden zürriyetlerini almış, onları kendilerine karşı şahit tutarak, "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" demişti. Onlar da "Evet, şahit olduk (ki Rabbimizsin)" demişlerdi. Böyle yapmamız kıyamet günü, "Biz bundan habersizdik" dememeniz içindir. (A'râf, 7/172).

7. Kālbimüñ āyīnesin pür-nūr iden ey pādīšāh
Fazl-ı Hāḫdur söylenen güftārumuz zāhid bugün

8. On sekiz biñ ‘ālemüñ biz zübde-i ma‘ nāsıyuz
Bu yalan gülzārına aldanmazuz zāhid bugün

9. Ol maḥabbet şem‘ inüñ pervānesiyüz Nāziki
Bu hidāyet bahrinüñ miftāḫıyuz zāhid bugün

166

16’lı Hece Ölçüsü

1. ‘Uzletüñden ayru düşme perrüñ yapış Sübhānesin
Şoḫbetüñden ayru düşme perrüñ yapış Raḥmānesin

2. Tālī‘ üñ fālın okursam añlamaz ‘aql-ı beşer
‘İşretüñden ayru düşme perrüñ yapış Kur‘ānesin

3. Kādir-i ḫayye’l-ğanidür añla gör güftārumı
Rü’yetüñden ayru düşme perrüñ yapış Gufrānesin

4. “Men‘ aref”³²⁵ ma‘ nāsına ‘ārifdür[ür] rūḫuñ senüñ
Ḥayretüñden ayru düşme perrüñ yapış sulṭānesin

³²⁵ “Kendini bilen, kuşkusuz Rabbini de bilir.” Mehmet Yılmaz, a.g.e., ss. 492.

5. Dört kitābuñ ma‘nisi bir noktada Hū der hemān
Vuşlatuñdan ayru düşme perrüñ yapış sultānesin
6. “Kābe kavseyn”üñ³²⁶ maḳāmı vechinüñ mi‘rācıdur
Siretüñden ayru düşme perrüñ yapış seyrānesin
7. Zıkr-i ‘adlün mazharı taḳlīd-i taḥḳīk-i Ḥaḳ bilür
Vaḥdetüñden ayru düşme perrüñ yapış sultānesin
8. Yedi tur üzre kerāmet sırrınuñ naḥtındasun
Ḥürmetüñden ayru düşme perrüñ yapış sultānesin
9. ‘Aşḳ dilinden Nāzikī söyler cemālün vaşfını
Ni‘metüñden ayru düşme perrüñ yapış Raḥmānesin

s. 73

167

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Ḥamdü li’llāh çok şükür ḳur’āna düşmüşdür bu cān
‘Ālem-i Rabbānīdür ‘irfāna düşmüşdür bu cān
2. Bir ‘aceb sırdur disem ma‘nāsı gelmez dile hiç
Ḥaddi yoḳ pāyānı yoḳ ‘ummāna düşmüşdür bu cān

³²⁶ “(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut dah az oldu” (Necm, 53/9).

3. “Kābe kavseyn”üñ³²⁷ maḳāmından soruñ bu tevḥīde
Der ki a‘lādaki erkāna düşmüşdür bu cān³²⁸
4. Bī-nişān u lā-mekāndan ‘āşıka budur nişān
Muştafā zātındaki seyrāne düşmüşdür bu cān
5. Ehl olan ḳālūmden añlar rūḥumuñ mi‘rācını
Ḳoḳusu Ḥaḳ’dan gelen reyḥāna düşmüşdür bu cān
6. Mürşīdüm ‘Alī yüzinden bildigüm budur benüm
‘Ālem-i ma‘nādaki Raḥmāna düşmüşdür bu cān
7. Nāzikī çekdi elin ol sīm u zer-i ḡayrıdan
İnşā’allāh şüpheşüz imāna düşmüşdür bu cān

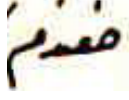
168

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. Bu ḥaşmüñ ‘illeti yendi neden merdūd olupdur sen
Bu luḡat perdesin ḳaldur niçün merdūd olupdur sen
2. Melekler sırrı sendeydi ḳılurduñ ṭā‘ati gökde
Bilürdüñ ‘ilmile Ḥaḳḳı niçün merdūd olupdur sen

³²⁷“(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut dah az oldu” (Necm, 53/9).

³²⁸Vezin aksamaktadır.

3. kelāmullāh senüñ mekrüñ fesādından
Bu tevḥīde ḥaber vır sen niçün merdūd olupdur sen
4. Oğurduñ levḥa ḫur’ānı iderdüñ ‘işretde seyrānı
Tutardın elde bürhānı niçün merdūd olupdur sen
5. Di bi’llāhi ḥaber vır sen Nāzikī ḥāk-i miskīne
Keşif degül laṭif idüñ niçün merdūd olupdur sen

169

15’li Hece Ölçüsü

1. Mā-sivādan ‘uzlet itsün bākī yārān isteyen
Ḳalbüni pāk eylesün āyīn u devrān isteyen
Zātını zıkr eylesün en‘ām u iḥsān isteyen
Toludur dil çerāğdānı gelsin esrār isteyen
2. Ehl-i Ḥaḳḳ’uñ sözi Ḥaḳdur añlamaz nā-dān olan
‘Aşka gönül virmemiş dünyā ile yārān olan
Mā-sivāyı neylesün dīdārına ḥayrān olan
Toludur dil çerāğdānı gelsin esrār isteyen
3. ‘Ārif olan kişilerüñ her sözi Raḥmānīdür
Kim bu söze lā dir ise ma‘nide şeyṭānīdür

‘Arş u germi nüh felek t̄aliblerüñ seyrānıdur
Toludur dil çerāğdānı gelsün esrār isteyen

4. Z̄ikrimi fehmi eyleyenler Yūsuf-ı Ken‘ ānīdūr
Her nefesde şüphesüz tevḥīd anuñ bürhānıdur

s.74 ‘Ārifüñ nuṭkındaki Dost z̄ātınuñ ‘irfānıdūr
Toludur dil çerāğdānı gelsün esrār isteyen

5. Bu kelāmı añlayan evliyādur bī-gümān
Aç gözün̄ kaldur ḥicābı āḥır olmışdur zamān
Cümle ‘ilmüñ ma‘ninin fehmi itdüren Hūdūr hemān
Toludur dil çerāğdānı gelsün esrār isteyen

6. Ol aḥir-i hüve’l-aşq ehline budur nişān
“Küntü kenz”üñ³²⁹ luṭfı çokdur sâ’ile itmez nihān
Zākire lāzım degüldür bir daḥı gayrı beyān
Toludur dil çerāğdānı gelsün esrār isteyen

7. Nāzike mürşīd olan tevḥīd imiş günden ‘ayān
Gel ḳabūl it şekk getürme mü’mine budur imān
Bī-vefā dünyādur ol kim cümlesidür hep yalan
Toludur dil çerāğdānı gelsün esrār isteyen

³²⁹ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsî hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, a.g.e., ss. 396.

1. Fā‘il-i mutlak bugün bil sendedür haqqü’l-yakîn
Vāhid [ü] ferd ü aḥad bil sendedür haqqü’l-yakîn
2. Seyyid-i nūr-ı sa‘ âdet zikrinüñ evlâdısın
Tevhîd-i zât-ı İlâhî sendedür haqqü’l-yakîn
3. Lā-yezâl [ü] zü’l-celâldür söyledür ‘âşıqları
“Küntü kenz”ün³³⁰ sırr-ı haqqı sendedür haqqü’l-yakîn
4. Kendü cehlüñ zulmetinden bilmedüñ Allāh’ı sen
Vaḥdeti nūr-ı tecellî sendedür haqqü’l-yakîn
5. Kendü şun‘ından yaratmışdur seni ol pādşāh
Tā ezelden ‘aḳıl evvel sendedür haqqü’l-yakîn
6. Āb-ı Kevşer ma‘nisinden zāhir oldı bu kelām
Ḳudreti nūr-ı Ḥüdānuñ sendedür haqqü’l-yakîn
7. “Küntü kenz”ün³³¹ ḳudretin gördük bugün ginden ‘ayān
‘Arşın germi āb-ı Kevşer sendedür haqqü’l-yakîn
8. Düşmeyen bilmez bu güne nūr İlāhuñ ḥikmetin
Cennetü’l-firdevs-i a‘lāsındadur haqqü’l-yakîn

³³⁰ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsi hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, a.g.e., ss. 396.

³³¹ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsi hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, a.g.e., ss. 396.

9. Nāzikī şānuñdadur “kul ‘ indehu ümmü’l-kitāb”³³²

Oķunan āyāt-ı Ŗur’ān sendedür haķķü’l-yaķın

171

mefā’ ilün mefā’ ilün mefā’ ilün mefā’ ilün

1. Fenā bir özge ‘ ālemdür buña dūş olanlar ĥayrān

Görür yārin cemālini dīdārını ider seyrān

لکرس

2. Oķudum āyetü’l bi-ĥamdi’llāh bugün dostlar

Sözüm “seb’ ü’l-meşānī”³³³ den budur ol āyet-i Ŗur’ān

3. İşit ol nūr-ı a’ lādan budur ilhām-ı Rabbānī

Bu tevĥīdūñ ĥişārından hidāyet eyledi ġufrān

s.75

4. “Len terānī”³³⁴ didi Allāh ĥiṭāb itdi bir kez³³⁵

Bu resm ile ‘ ayān oldu bugün ol mü’min-i ‘ ümrān

5. Nāzikī dil saña ĥurbān ide gör der derdiñe dermān

İntiķāmın alur senden felek taķtındaki evrān

³³² “Allah, dilediğini siler, dilediğini de sabit kılıp bırakır. Ana kitap O’nun yanndadır.” (Ra’d, 13/39).

³³³ “Andolsun, biz sana tekrarlanan yedi âyeti ve büyük Kur’an’ı verdik.” Tefsir bilginleri, âyette geçen “tekrarlanan yedi âyet”in, Fâtiha sûresi, yahut Kur’an’ın yedi uzun sûresi olduğunu söylemişlerdir. (Hicr,15/87).

³³⁴ “Mûsâ, belirlediğimiz yere (Tûr’a) gelip Rabbi de ona konuşunca, “Rabbim! Bana (kendini) göster, sana bakayım”dedi. Allah da, “Beni (dünyada) katiyen göremezsin. Fakat (şu) dağa bak, eğer o yerinde durursa sen de beni görebilirsin.” dedi. Rabbi, dağa tecelli edince onu darmadağın ediverdi. Mûsâ da baygın düştü. Ayılınca, “Seni eksikliklerden uzak tutarım Allah’ım! Sana tövbe ettim. Ben inananların ilkiyim” dedi” (A’râf, 7/143).

³³⁵ Vezin aksamaktadır.

172

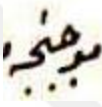
fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Gel bu 'aşkuñ kışşasın bir varak [ile] eyle beyān

'Añlamaz nā-dān bunı hem ehline olur 'ayān

2. Cānumuñ zevkın saña şerh eyledüm Allāh için

'Ārifüñ nuṭkündaki ilhām ḥaḳ olmaz yalan

3. Ol ḥadişüñ mü'mine yoḳdur elem

Añladum ḥālā bunı insān degül ḥayvān olan

4. Göñlüme ilhām olan dilümdeki şerh itdigüm

Özini feḥm eyleyendür ma' ni-i ḥālā bulan

5. Ol Mansūr-ı nūr içinde Nāzikī vaḥdetdür

Ma' nide bilür misin kimdür gelüp bunı diyen

173

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. 'Aḳl-ı evvel nūrınuñ evlā diyen ey cān bugün

Vāḥid [u] ferd u aḥad envārisın ey cān bugün

2. 'İlm illā semā imiş “seb' ü'l-meşānī”³³⁶ sır olan

³³⁶ “Andolsun, biz sana tekrarlanan yedi âyeti ve büyük Kur'an'ı verdik.” Tefsir bilginleri, âyette geçen “tekrarlanan yedi âyet”in, Fâtiha sûresi, yahut Kur'an'ın yedi uzun sûresi olduğunu söylemişlerdir. (Hicr,15/87).

Hak Te‘ālā zātınuñ mir’atısın ey cān bugün

3. ‘Ālem-i ma‘nide gördüm nefsimüñ naqqāşını
‘Aşk şarabı şevkinüñ hayrānısın ey cān bugün
4. Āyet-i Kur’ān’ı bildüñ kalmadı şübheñ senüñ
Āb-ı Kevşer bāğınuñ handānısın ey cān bugün
5. ‘İlm-i ğaybuñ şıfātın añladuñ günden ‘ayān
Sen kemālüñ zübdesi esrārısın ey cān bugün
6. Nāzikī keşf eyledi zıkrin saña luṭf-i İlāh
‘Ārif-i bi’llāhsın raḥmānısın ey cān bugün

174

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Zıkr-i hū maḥv eyledi cānuñ ḥicābını bugün
Diñler iseñ gel berü Hūnuñ ḥiṭābını bugün
2. Bī-nişān u lā-mekān sırrına baḳ cāndan gelür
Oḳur iseñ gel berü Hū’nuñ şarabını bugün
3. Ḥak-i yeksān eyledi bu cismi ol ism-i zāt
Düşer iseñ gel berü Hū’nuñ maḳāmına bugün
4. Nāzikī maḥv eyledi ‘aşkuñ hüviyyet ma‘nisin

Ṭālib iseñ gel berü hūnuñ dīdārına³³⁷ bugün

s.76

175

16'lı Hece Ölçüsü

1. Kimi keser kimi biçer bir ‘acāyib devrāndur bu
Kimi zehr-i kātīl ier bir ‘acāyib devrāndur bu
2. ‘Ārif olan bundan gier āb-ı ayāt bulur ier
“Men ‘aref”³³⁸ sırrın ier bir ‘acāyib devrāndur bu
3. Nefsin bilen ‘ārif olur ‘ālim olan cānum olur
Nefse uyan zālīm olur bir ‘acāyib devrāndur bu
4. Nāzar eyledüm gönölüme zikri Hū geldi dilüme
Peyğamber geldi yoluma bir ‘acāyib devrāndur bu
5. Tecelliden teselliden anā‘ at it yeter saña
Bundan öte menzil yokdur ey Nāzikī Raḥmāndur bu

176

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Derdine dermān oran ‘āşıqlaruñ dermānı Hū
Şıdkına imān oran şādıklarunñ imānı Hū

³³⁷ Zihaf yapılmıştır.

³³⁸ “Kendini bilen, kuşkusuz Rabbini de bilir.” Hadis bilgini Aliyyü’l- Kârî, Suyutî’den naklen, “Bu söz hadis değildir” demiştir. Mehmet Yılmaz, a.g.e., ss. 492.

2. Cān ilinde cānuma kıldı hidāyet pādīshāh
On sekiz biñ ‘ālem içre ‘ārīfūñ seyrānı Hū
3. Zıkr-i Hūnuñ ma‘nisinden tercümān söyler bu cān
Añladuñsa pes yeter tālīblerūñ devrānı Hū
4. Gördigüm ma‘ni budur ‘aynū’l-yaqīn haqqū’l-yaqīn
Vechine mazhar düşen ‘āşıkларуñ reyhānı Hū
5. Lām elif “lā rayb”³³⁹den söyler Nāzikī bu tevḥīdin³⁴⁰
Koşusı ‘aşqdan gelür ‘āşıkларуñ reyhānı Hū

177

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Derdmend-i ehl-i derdüm derde dermān gel berü
‘Āşık-ı bī-çārenūñ şadrında imān gel berü
2. Okudum sırr-ı āyīne “innā feteḥnā”³⁴¹ süresin
Cānumuz bulsun şifā āyāt-ı kūr’ān gel berü
3. Yüri zāhid ‘aşqa uyma tağılur ‘aqluñ senüñ
Dile gelmez ma‘nisi deryā-yı ‘ummān gel berü

³³⁹ “Rabbimiz! Şüphesiz sen, hakkında şüphe olmayan bir ginde insanları toplayacaksın. Şüphesiz Allah va’dinden dönmez.”. (Al-i İmran, 3/9).

³⁴⁰ Zihaf yapılmıştır.

³⁴¹ (İnnā feteḥnā leke fethan mübīnen). “Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik.” (Fetih, 48/1).” (Fetih, 48/1).

4. “‘Urvetü’l-vüşkâ”³⁴² geçüpdür ‘ aşıkun gerdânına
Ey vilâyet hâtemi mühr-i vilâyet gel berü
5. Bunda kalma geçer gör hayret makâmın yürü var
Bî-nişân [u] lâ-mekân sırrında pinhân gel berü
6. Mîm-i Aḥmed sırrınıñ bir ḥarfîdür yâd itdigüm
Ma‘ rifet bağındaki gül gibi ḥandân gel berü
7. Da‘ vetine Nâzik’ün eyler icâbet ehl-i ḥâl
Dü cihânun sevgüsinden sâf [u] ‘ üryan gel berü

178

fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

1. “Lâ-fetâ”³⁴³ sırrında dâ‘im ‘ aşıkun ‘ irfânı Hû
Zâkirün zikrinde dâ‘im ‘ aşıkun bürhânı Hû
- s.77
2. Cānuma ḥālâ tecellî eyleyen ol pâdişâh
Toṭṭolu nûr-ı İlâhî ‘ ârifün vicdânı Hû
 3. Dest-i ḳudret Aḥmedün naḳşını izhâr eyledi
Ol muşavvir nûr içinde ‘ ârifün seyrânı Hû

³⁴² “Dinde zorlama yoktur. Çünkü doğruluk sapıklıktan iyice ayrılmıştır. O hâlde, kim tâgûtu tanımayıp Allah’a inanırsa, kopmak bilmeyen sapasağlam bir kulpa yapışmıştır. Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir.” (Bakara,2/256). Urvetü’l-vüşkâ, kopması imkânsız olan en sağlam kulp anlamına gelir. Bu sözü Müslümanlık veya Muhammed diye yorumlayanlar da vardır. Mehmet Yılmaz, a.g.e.. ss.653.

³⁴³ (Lâ-fetâ illâ aliyyün lâ-seyfe illâ zü’lfikârı) “Ali’den başka genç (yiğit), Zü’lfikâr’dan başka (keskin) kılıç yoktur. (Ali gibi kahraman kimse, onun kılıcı gibi (keskin) kılıç yoktur).” Mehmet Yılmaz, a.g.e.. ss. 404.

4. Dört kitābuñ ma‘nisi zātında buldum vechini
On sekiz biñ ‘ālem içre ‘ārifüñ devrānı Hū
5. Nāzikī maḥv eyledi deryā-yı ‘āşkuñ vaḥdeti
Cennetü’l-firdevsi bakmaz ‘ārifüñ raḥmānı Hū

179

16’lı Hece Ölçüsü

1. Var ise ‘akluñ senüñ daḥl itme sen meşāyiḥe³⁴⁴
Var ise eger fikrüñ senüñ daḥl itme sen meşāyiḥe
2. Söyleyüp söyletdüren bu tevḥīdi Ḥaḫdur bize
Dört kitābuñ ḥaḫkıçün daḥl itme sen meşāyiḥe
3. Çeḫār-yār-ı pür-şafā peygām-berüñ sırdāşıdur
Biz anlaruñ hem-rāhıyuz daḥl itme sen meşāyiḥe
4. On sekiz biñ ‘ālemüñ seyyāḫıdur bunlar hemān
‘Aḫluñ irmez senüñ buña daḥl itme sen meşāyiḥe
5. Muştafānuñ şānındadır “ḫul indehu ümmü’l-kitāb”³⁴⁵
‘Ārif olan bilür nedür daḥl itme sen meşāyiḥe
6. Yediler kırklar geldiler bu tevḥīdi Ḥaḫ didiler

³⁴⁴ Her beyitte ilk mısra 15’li şeklidir.

³⁴⁵ Allah, dilediğini siler, dilediğini de sabit kılup bırakır. Ana kitap O’nun yanndadır.” (Ra‘d, 13/39).

Ƙardaş ھاƙƙı ھاƙ dirseñ daħl itme sen meşāyihe

7. Anlaruñ sözi Ƙaħdur ğayrı kelām bunda yoħdur

Buñlar Ƙaħƙ’uñ mazħarıdur daħl itme sen meşāyihe

8. Peyğam-beruñ ervāħınuñ ma’ nāsıdur sözüm saña

Deli degül uşlu iseñ daħl itme sen meşāyihe

9. Derdmend miskīn Nāzikī nutƙıdur āb-ı ħayāt

Ğayrı saña lāzım degül daħl itme sen meşāyihe

180

fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilün

1. Ƙāl u ƙıldan geçelüm gel maħşüduñ Allāh ise

‘Aşƙ şarābın içelüm gel maħşüduñ Allāh ise

2. Ehl-i imān lā dimez bu tevħıdüñ ma’ nāsına

Zıkr ile fıkr itdigüñ ‘ayn-ı kelāmu’llāh ise

3. Ğam yimezsün zerrece vesvāsi şeytān ebed

Mürşıdüñ ھاƙƙü’l-yaħīn nūr-ı celıbu’llāh ise

4. “Küntü kenz”üñ³⁴⁶ vaħdetinden giydüñ imān ħıl’ atin

Aldığuñ hem şatduğuñ ‘aşƙdan selāmu’llāh ise

³⁴⁶ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsi hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, a.g.e., ss. 396.

5. On sekiz biñ ‘ālemi günden ‘ayān eyler saña
Düşdigün deryā senün tevḥīd-i zātu’llāh ise

6. Şāfī ‘aşkuñ remzidür dilümde güftārum benüm
Tağyir itmez baqdıguñ gönlünde gayru’llāh ise

s.78

7. Nāzikī sırr-ı İlāhīden ḡaber vir ‘āşıka
Yazılan vechindeki esmā şıfātu’llāh ise

181

16’lı Hece Ölçüsü

1. Ben didigüm añlar mısın çatal kazık girmez yire
Kulağ urup diñler misin çatal kazık girmez yire

2. İ‘tibār yok kırı dile i‘tibār ḡod gizli ḡāle
Ben didigüm budur hele çatal kazık girmez yire

3. Bu dilimün söyledigin ‘aceplemeñ zinhār şağın
Erenlerün sözi ḡaḡdur çatal kazık girmez yire

4. ‘Ālem-i ma‘nā yüzinden ḡoğrı cevāp budur saña
İnanursañ tevḥīdime çatal kazık girmez yire

5. İkilikden uyanılmaz ḡoğrı söze inanılmaz
Böyle geldi ‘aşḡdan ḡiḡāb çatal kazık girmez yire

6. Enbiyānuñ evliyānuñ naşîhati bu degül mi
 ‘Aklıñ tağıtma başuñdan çatal kazık girmez yire
7. ‘Ârif iseñ ey Nâzikî nefsiñe vir bu ögüdi
 İkiliği terk eyle gel çatal kazık girmez yire

182

fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

1. Tevhîde yalvaralum Hâk’dan haber virsün bize
 Gönlümüz bağlayalum Hâk’dan haber virsün bize
2. Yâr için ağıyarı terk itdüm de geldüm tevhîde
 Karası lâzım degül aqdan haber virsün bize
3. Evliyâ vü enbiyâ vechinde konmuşdur bu sır
 Rûhunu cezb eyleyen Hâk’dan haber virsün bize
4. Ma‘ rifet izhârınuñ zühûrına budur delîl³⁴⁷
 Er olan cismindeki hâqdan haber virsün bize
5. Ğayrısı tursun Nâzikî yol eri gelsün berü
 Ma‘ rifet gencindeki naqdan haber virsün bize

183

16’lı Hece Ölçüsü

³⁴⁷ Vezin aksamaktadır.

1. Hakuñ emrine baş egmez müselmān olmayan kimse
Hakq'ıñ yoluna cān virmez müselmān olmayan kimse
2. Biri zāhir biri batın bu ma' nāyı bilen cāndur
Semādan haber almaz müselmān olmayan kimse³⁴⁸
3. Me' āni içre ma' niden haber viren saña cāndur
Ledünniden haber bilmez müselmān olmayan kimse
4. Bu vicdān-ı ma' ārifdür bunı ' aql-ı beşer bilmez
Bu kenzüñ sırrına irmez müselmān olmayan kimse
5. Cemālinüñ kemālinden saña söyler bunı ' āşık
Bilemez nefsinı hergiz müselmān olmayan kimse

s.79

6. Disem ' aqluñ qabūl itmez saña tevḥidüñ aḥvālin
İremez zātına hergiz müselmān olmayan kimse
7. Nāzikī derdmend miskīn ḥiṭāb idüp saña söyler
Bu sırı vāşıl olmaz dir müselmān olmayan kimse

184

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Cevābı añlamazsun sen dervīşlik qanda sen qanda
Sevābı añlamazsun sen dervīşlik qanda sen qanda

³⁴⁸ Vezin 7+8 şeklindedir.

2. İşüñ zerķle riyādur enāniyet hemān kesbüñ
Hitābı añlamazsun sen dervīşlik ķanda sen ķanda
3. Aduñ ādem işüñ lādur neden böyle olupdursuñ
‘Azābı añlamazsun sen dervīşlik ķanda sen ķanda
4. Özüñ zulmet sözüñ hiddet ‘acep ğavgāda ķalmışsuñ
Kitābı añlamazsun sen dervīşlik ķanda sen ķanda
5. Nedür ğayrı kemālūñden toĝan vicdānuña bilseñ
Serāyı añlamazsun sen dervīşlik ķanda sen ķanda
6. Hevāyı hırşla nefsüñ behāyimden sečilmezdür
Celāli añlamazsun sen dervīşlik ķanda sen ķanda
7. Tarīķatden bī-ķabersün saña yār olmamış ‘aķluñ
Nāzikī añlamazsun sen dervīşlik ķanda sen ķanda

185

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Zıkr-i ‘adle mazħar olup mir’āt olduñ zātına
Ol sebepten lāyık olduñ sen benüm dīdāruma
2. Sen seni fehm eyledüñ ‘aynü’l-yakīn ħaķķü’l-yakīn
Şübhe yok bil ‘ārif olduñ sen benüm dīdāruma

3. Zâkir olan kâ'im olur rahmet ile her nefes
 'Âşık olur hû diyenler irişür dizâruma
4. Fâ'il-i mutlak benüm hîç kimse yokdur arada
 Cümle mü' min ğarkı oldu vechümdeki envâruma
5. Cân içinde zîkr iden ma' nâyı diñle nidügin
 Lâ diyenler gelmesün sırrumdaki envâruma
6. Fâ zikrünü az dimişim kûr'ânda ben
 Dâhil olan maqbûl olur tevhidüñ hisâruma
7. Nâzikî irilmeyenden bakma hergiz ğayruya
 Ni' metüm kıldum sebîl cennetdeki ebrâruma

186

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1. Düşdi cânım bilmezem Dost zülfinüñ sevdâsına
 'Âcizem irmez elüm Dost zâtınuñ me'vâsına
2. Zât-ı Hâk'dan zâhir iken dilüme güftâr-ı 'âşk
 Aldanur mı 'âkl olan yârınuñ ferdâsına

s.80

3. 'Âkl evinden çıkma zinhâr ma'v idersün varıñı

Çıkan her kim düşer ‘aşk baħrinüñ deryāsına³⁴⁹

4. ‘Aklı yok dīvānesün feħm idemezsün sen³⁵⁰

Manşūr³⁵¹ olmayan kiři düşer mi ‘aşk ğavġāsına

5. Ma‘ rifet ma‘ nāsına bürhān olan tevħīd imiş

Telķin itdüm tevħīdi ħannāsımuñ vesvāsına

6. Ġāfil olma aç gözüñ aldanma meger fāniye

Bir nazar kıl cānla bu gönñül[üñ ihyāsına

7. Dilimüñ zıkr itdiġi ma‘ nāya baķ tevħīd-i zāt

Cin melek ‘ārif degüldür gönñümün şahrāsına

8. Dānā ‘āķil cān iseñ sen baķma Ĥaķ’dan ġayruya

Var iken dīdār-ı Ĥaķ ol ġayrınıñ ma‘ nāsına

9. Şübheden āzād ider ‘aynü’l-yaķīn ħaķķü’l-yaķīn

İrgürür dīdārına gel meşġül ol esmāsına³⁵²

10. Zıkr-i ķalbinüñ kemālin saña izhār eyledüm

Bu kelāmı kim didiyse āferīn o

³⁴⁹ Vezin aksamaktadır.

³⁵⁰ Vezin aksamaktadır.

³⁵¹ Zihaf yapılmıştır.

³⁵² Zihaf yapılmıştır.

11. ‘Ārif iseñ hālīkiyyet sırrınuñ aḥvāline
Gel ḥaber vir göreyin ol yārimüñ imlāsına
12. Tevhīdūñ³⁵³ ma‘ nāsını maḥlūka şorma Nāzikī
Şübheñi ‘arz eyle gel dost zātınuñ ḥamrāsına
13. Yār ile yār olmayanlar añlamaz tevhīdümü
Varlıgun terk itmeyenler iremez bekasına

187

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Göñlüñi virme şaḥın bu dünyānuñ³⁵⁴ ğavġāsına
‘Ārif ol meyil itme sen dünyānuñ sevdāsına³⁵⁵
2. Zāhidūñ zühdi ḥicāb olmuş ṭurur görmez gözi
‘Ārif olan ‘āşık olmaz yārınuñ ferdāsına
3. Bu ḥiṭābuñ ma‘ nisi nefsime dir ḳardaş benüm
Yüri var düşme şaḥın ölinüñ ḥalvāsına³⁵⁶
4. Özümüñ zikri budur ‘aynü’l-yakīn ḥaḳḳü’l-yakīn
Kim düşer maḳbül olur bu tevhīdūñ deryāsına

³⁵³ Zihaf yapılmıştır.

³⁵⁴ Zihaf yapılmıştır.

³⁵⁵ Vezin aksamaktadır.

³⁵⁶ Vezin aksamaktadır.

5. Derdmend-i miskîn Nâzikî ġāfil olma aç gözün
Maẓhar olmaz her kişi bu tevḥīdün ihyāsına

188

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Var ise 'aqluñ senüñ gösterme başuñ münkire
Var ise fikrüñ senüñ gösterme başuñ münkire
2. Nefsüñi bilmekden özge yok kemāl dünyāda hiç
'Ārif ol bu tevḥīde³⁵⁷ gösterme başuñ münkire
3. Lezzeti 'aşqdan gelür hiç tatmayan bilmez bunu
Ġayrısı lâzım degül taşdurma aşuñ münkire

s.81

4. 'Āşık olan ma'şūkuñ³⁵⁸ sırrından alur dersini
Ġāfil olma aç gözün gösterme dişüñ münkire
5. Derdmend miskîn Nâzikî sırruñ izhār eyleme³⁵⁹
'Ārifāne vir ḥaber bildirme işüñ münkire

189

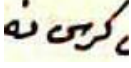
fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. 'Āşıkuz hem şādıkuz aldanmazuz efsāneye

³⁵⁷ Zihaf yapılmıştır.

³⁵⁸ Zihaf yapılmıştır.

³⁵⁹ Vezin aksamaktadır.

- ‘Aşk şarabın içmişüz yokdur kalem dīvāneye
2. Rūhuma sırren gelür eyler hiṭāb ol pādīshāh
Cānumuz olsun fedā ol gözleri mestāneye
3. ‘Arş feleḳ hükmindedür sen lā dime
‘Aḳıl irmez Ḥaḳ bilür şırrındaki pervāneye
4. Nūr elinden zāhir oldı dilüme güftār-ı ‘aşḳ
Ne disem hīç bilmezem ol dişleri dūr-dāneye
5. Zāt-ı Ḥaḳḳ’uñ nūrıdur meyleyler gelür eyler sücūd
Cānumuz teslīm bizüm ‘ālemde ol merdāneye
6. Söyleyüp şerḥ itdigüm ümmü’l-kiṭābuñ şerḥidür
‘Aḳluñ irmez yüri var fa‘lūñdeki beyāneye
7. Gizli gencsün Nāzikī fehmi eylemez ḡāfil seni
Tevḥīdūñ³⁶⁰ ma‘nāsına şerḥ eyleme biḡāneyüz

190

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Evliyānuñ ḥürmetinden bizi maḥrūm eyleme
Evliyānuñ maḥbetinden bizi maḥrūm eyleme

³⁶⁰ Zihaf yapılmıştır.

2. Fażluñ ile kıł hidāyet istesün cānum seni
Evliyānuñ ni‘ metinden bizi maḥrūm eyleme
3. Dü cihāndan maḫsūdum³⁶¹ sensin benüm ey pādīšāh
Evliyānuñ ‘ izzetinden bizi maḥrūm eyleme
4. Zātuñı zıkr eyleyenler maḥrūm³⁶² olmaz şübhesüz
Evliyānuñ Ḥalvetinden bizi maḥrūm eyleme
5. Maḥrūm³⁶³ itme vāşıl it bu tevḥīdūñ³⁶⁴ ma‘ nāsına
Evliyānuñ ḥayretinden bizi maḥrūm eyleme
6. Luṭfuñ ile her nefesde bend kıł dīdāruña
Evliyānuñ vaḥdetinden bizi maḥrūm eyleme³⁶⁵
7. Sen bilürsün kimse bilmez ‘ aşıkuñ gönlindekin
Evliyānuñ sermetinden bizi maḥrūm eyleme
8. On sekiz biñ ‘ ālem içre kıł ‘ ināyet cānuma
Evliyānuñ gayretinden bizi maḥrūm eyleme
9. Cānla miskīn Nāzik’üñ maḫsūdı senden budur

³⁶¹ Zihaf yapılmıştır.

³⁶² Zihaf yapılmıştır.

³⁶³ Zihaf yapılmıştır.

³⁶⁴ Zihaf yapılmıştır.

³⁶⁵ Metinde makta beyitleri kırmızı ile gösterilmektedir. Bu beyit makta beyti olmamasına rağmen kırmızıyla gösterilmiştir.

Evliyānuñ vuşlatından bizi maħrūm eyleme

s.82

191

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. 'Āşıkā bir düş gerekdür ma' nisi kur'ān ola
'Aql ile fehmi gide hem düşdeki 'ummān ola
2. İrişe Hāk'dan hidāyet bula ol maħcūbunı
Ġuşşa vü ġamdan geçe ma'nide ol sultān ola
3. Dūnyā³⁶⁶ vü uhrā anuñ ħalbüne hīç naķş olmaya
Şübhesüz ħaķķü'l-yaķīn budur aña dermān ola
4. Oķuya 'aşķuñ kitābın kendüzini bilmeye
Her nefesde dāimā zıkr itdüġi sübhān ola
5. Aç gözüñ diñle Nāzik'üñ nuţķunda ma' nāsını³⁶⁷
Tālibe yol varmaġa mürşīd aña bürhān ola

192

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. 'Aşķ-ı şāfiden bu nūr geldi yetişdi cānuma
Şāhidüm tevĥīd-i zāt gelmez ħaţr-ı imānuma

³⁶⁶ Zihaf yapılmıştır.

³⁶⁷ Vezin aksamaktadır.

2. Nesne bilmez ümmîyem³⁶⁸ fehm itdigüm budur hemân
Armağan yokluk yeter haqqü'l-yakîn Hâk Sübhân'uma
3. Añladuñsa söz budur lâzım degül ğayr-ı kelâm
Hâk hidâyet itmeyince varmadum raḥmānuma
4. Ğayrıdan gelmez İlâhımdan gelür bu varidât
‘Aql irişmez şöyle bil nuṭkumdaki ‘irfānuma
5. Aldıgüm ‘aşqdan sebaķuñ ma‘nisin şerḥ itdigüm
Dört kitābuñ ma‘nisin Hâk yazdı bu dīvānuma
6. ‘Ārifānesüz budur mü'min muvaḥḥid ‘āşıkuz
Gelemez şeytān kaçır tevḥiddeki cevġānuma
7. Zikrūme fikr itdigüm Allāh ma‘lūmdur benüm
Lā dimezsen gel berü vechindeki seyrānuma
8. Rāh-ı Hâkdur şübhe yokdur gitdigüm zahid benüm
Lā demekden saklasun ‘āşıkları bürhānuma
9. Nāzik'üñ fehm itdügi ma‘nāya irmez cin melek
“‘Urvetü'l-vüşķā”³⁶⁹ geçüpdür ma‘nide gerdānuma

³⁶⁸ Zihaf yapılmıştır.

³⁶⁹ “Dinde zorlama yoktur. Çünkü doğruluk sapıklıktan iyice ayrılmıştır. O hâlde, kim tâġûtu tanımayıp Allah’a inanırsa, kopmak bilmeyen sapasağlam bir kulpa yapışmıştır. Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir.”(Bakara,2/256). Urvetü'l-vüşka, kopması imkânsız olan en sağlam kulp anlamına gelir. Bu sözü Müslümanlık veya Muhammed diye yorumlayanlar da vardır. Mehmet Yılmaz, a.g.e.. ss.653.

193

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. İlähî devlet isterseñ di lâ ilāhe illallāh
İlähî ‘ izzet isterseñ di lâ ilāhe illallāh
2. Benüm zıkr itdigüm ma‘ nā naşihatdur saña her dem
İlähî soĥbet isterseñ di lâ ilāhe illallāh
3. Cevābum cümle ĥatm oldı ĥaķuñ zātında añlarsañ
İlähî ĥalvet isterseñ di lâ ilāhe illallah
4. Ma‘ şük sözini ‘ aşıkdan dilerseñ diñle ey zāhid³⁷⁰
İlähî ni‘ met isterseñ di lâ ilāhe illallāh
5. Gelüp ‘ aķluñ ile nefsüñ murādın şormasun bizden
İlähî cennet isterseñ di lâ ilāhe illallāh

s.83

6. Fenā fi’llāh diler ‘ aşık İlähından heman zāhid
İlähî ĥayret isterseñ di lâ ilāhe illallāh
7. Şafā-yı nūr-ı muṭlaķdur göñülde cūş iden ma‘ nā
İlähî vaĥdet isterseñ di lâ ilāhe illallāh
8. Benüm rūĥum mükerrermdür anuñçün nuṭķum ‘ irfāndur

³⁷⁰ Vezin aksamaktadır.

İlāhī ʿişret isterseñ di lā ilāhe illāllah

9. ʿAşkuñ bize didügün miskîn Nāzikî didi size³⁷¹

İlāhī vuşlat isterseñ di lā ilāhe illāllah

194

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

1. Yār ile vuşlāt dilerseñ zākir ol Hū zikrine
 Āyet-i bürhān dilerseñ şākir ol Hū zikrine
2. Dost cemālin göresin tevḥīd ile zāhid bugün
 Münkir olup şaķī³⁷² olma zākir ol Hū zikrine
3. Cānuña irsün hidāyet dilüñe esrār-ı ʿaşk
 Gör bu kırklar vaḥdetin gel zākir ol Hū zikrine
4. Ḥaḫ söze bāṭıl diyüp vāʿ iz yerüñ nār eyleme
 ʿĀķil iseñ şıdķla dön zākir ol Hū zikrine
5. Tā ezelden Ḥaḫla ʿahd eyledüñ vaḥdetde biz
 ʿAhdine budur vefā yan zākir ol Hū zikrine
6. On sekiz biñ ʿālemüñ seyyāḫıyam ḫālā bugün
 Āb-ı kevşerdür sözüm ḫan zākir ol Hū zikrine

³⁷¹ Vezin aksamaktadır.

³⁷² Zihaf yapılmıştır.

7. Nāzikī söyler kerāmet keşfini ihlāşla

Añlamaz cāhil bunu sen vāşıl ol Hū zıkrine

195

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Pādişāhdur kimse girmez işinüñ arasına

Ol kerīmdür varagör baqmaz yüzüñ qarasına

2. Yağagör tevḥīd ile nefsüñdeki emmāreyi

Girmez iblīs gelüp bu tevḥīdüñ arasına³⁷³

3. Aç gözün qaldur ḥicābı añla cehlün zulmetin

Merhem olmaz iblīsüñ³⁷⁴ başındaki yarasına

4. Nefsüñi fehm eyle ḥālā perrüñ yapış tevḥīde sen³⁷⁵

‘Ārif ol düşme şaḳın sen ğayrınıñ sevdāsına

5. Dü cihānda maḳsūduñ gözin ‘ayān olur saña

Bağla cānuñ Nāzikī dost zātınıñ esmāsına

196

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Senüñ vechüñden ey maḥbūb şefā' at ummağa geldüm

³⁷³ Vezin aksamaktadır.

³⁷⁴ Zihaf yapılmıştır.

³⁷⁵ Vezin aksamaktadır.

Elüm boşdur yüzüm kara şefâ' at ummağa geldüm

2. Mücrim müflis ' aşiyem günāhuma nihāyet yok

Senüñ luṭfuñdan ey maḥbüb şefâ' at ummağa geldüm

s.84

3. Aluben yabāna atma ḳabül eyle bizi luṭf it

Senüñ luṭfuñdan ey maḥbüb şefâ' at ummağa geldüm

4. Benüm nefşümdeki fi' lüm dile gelmez disem hergiz

Senüñ zātuñdan ey maḥbüb şefâ' at ummağa geldüm

5. Murāduñ maḳşūduñ³⁷⁶ perden delindi Nāzikī yine

Senüñ rūḥuñdan ey maḥbüb şefâ' at ummağa geldüm

197

15'li Hece Ölçüsü

1. Yire göge şıgmayan bende imiş buldum aḥı

' Aşḳ bāğınuñ bülbülin gördüm güli geldüm aḥı

2. Bu dervişlik ma' rifet bu menzile irmek imiş

Ḥamdüli'llāh şükr Ḥaḳḳa kendi nefşüm buldum aḥı

3. Bu gön'lüme nisān gibi yağdı benüm ' ilm-i ledün³⁷⁷

Bu tevḥīdüñ ma' nisine baḥrileyn ṭaldum aḥı

³⁷⁶ Zihaf yapılmıştır.

³⁷⁷ Vezin 8+8 şeklindedir.

4. Evliyānuñ enbiyānuñ adı şanı yok bu ilden
‘Aql kalkdı gitdi benden mest ü hayrān kaldum aḥı
5. Gözüm görmez ‘aqlum irmez ma‘ ni diyeyin anı
Yir altına yir yüzine güneşin taldum aḥı
6. ‘Aceb hikmet ‘aceb sırdur bu dilimüñ söylediği³⁷⁸
Bundan öte geçmedüm bu menzilde kaldum aḥı
7. Bu Nāzikī’nüñ vuşlatı kemāl ehline ‘ayāndur
Düşdi zātuñ baḥrine cān hū hū diyü aldum aḥı

198

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. ‘Āşıkuñ sensin ma‘ nisi yā Muḥammed [yā] ‘Alī
Şıdkımuñ sensin delili yā Muḥammed yā ‘Alī
2. Kalbimüñ ihyāsına sensin şıratü’l-müstaḥim
Maḥzar-ı nūr-ı Hudā’sın yā Muḥammed yā ‘Alī
3. Añladum ümmü’l-kitāb sırrını günden ‘ayān
‘Ārifüñ ‘irfānı sensin yā Muḥammed yā ‘Alī
4. Nāzik’e ma‘ ni bugün tevḥidle oldı ‘ayān

³⁷⁸ Vezin 8+8 şeklindedir.

Ḥaḳ Te‘ālā sırrı sensin yā Muḥammed yā ‘Alī

199

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Ehl-i tevḥīd olmayan Ḥaḳḳ’uñ şıfâtın bilmedi
Ehl-i vaḥdet olmayan rūḥuñ ḥayâtın bilmedi
2. Ölmeden evvel ölüñ diyü buyurdı Muştafâ
Mürşide³⁷⁹ dil vermeyen nefsüñ fesâdın bilmedi
3. ‘Aşkla dīdār içün bi’l-küllî fāni olmayan
Diri şandı kendini göñlüñ memâtın bilmedi
4. ‘Āḳil iseñ ma‘ni[y]i bir noktadan fehm eylesün
Dost cemâlin görmeyen ‘adlün zekâtın bilmedi
5. Nāzikî zıkrüñ senüñ dost zâtınuñ esrārıdur
Dersi Ḥaḳ’dan görmeyen sözüñ şebâtın bilmedi

s.85

200

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. ‘Āşık ol gel zâtına ğavġāya virme göñlüñi
Luṭfı yok ol ḳahrı çok sevdāya virme göñlüñi
2. Dile Ḥaḳḳ’uñ zâtını hiç ḳalmasun ġayrı hicāb

³⁷⁹ mürşide: mürşīde (metinde)

Cennetüñ içindeki mā-sivāya virme göñlüñi

3. ‘Ārifüñ sırrındaki “kul indehu ümmü’l-kitāb”³⁸⁰

Cānuña budur şafā hevāya³⁸¹ virme göñlüñi

4. Göñlüñi cem‘ eyle gel Allāh’a döndür vechüñi

Var ise ‘aqluñ senüñ hebāya³⁸² virme göñlüñi

5. Haq Te‘ālā zātınuñ ilhāmı söyler Nāzik’e

Sırr-ı zātından Hüdānuñ taşra virme göñlüñi

201

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Ol vilāyet tahtınuñ sırr-ı kemālidür ‘Alī

Ol vilāyet bahtınuñ sırr-ı cemālidür ‘Alī

2. “Laḥmüke laḥmî”³⁸³ diyü itdi şehādet ol resül

Zülfiḳāruñ ma‘nisi sırr-ı celālidür ‘Alī

3. Vechinüñ āyīnesinden gördi cānum zātını

Tāze toğmış ay gibi sırr-ı hilālidür ‘Alī

4. Añlayan bu tevḥīdi ümmü’l-kitāb vechidür

³⁸⁰ “Allah, dilediğini siler, dilediğini de sabit kılıp bırakır. Ana kitap O’nun yanndadır.” (Ra‘d, 13/39).

³⁸¹ Arapça kelime de imale uygulanarak aruz kusuru yapılmıştır.

³⁸² Arapça kelime de imale uygulanarak aruz kusuru yapılmıştır.

³⁸³ (Laḥmüke laḥmî cismüke cismî demüke demî rûhüke rûhî.) ”Etin etimdir, cismin cismimdir, kanın kanımdır, ruhun ruhumdur.” Mehmet Yılmaz, a.g.e. ss. 407.

Anuñiçün söylerin sırr-ı me'ālīdür ' Alī

5. Şorması lāzım degül virdüm haber dir Nāzikī

Bildigüm budur benüm sırr-ı zülālīdür ' Alī

202

16'lı Hece Ölçüsü

1. Aldum getürdüm şatarın bāzār iden gelsün berü

Bu tevḥīdūñ Manşūr'ıyam ber-dār iden gelsün berü

2. Bu tevḥīdūñ aḥvālīni aşla ' aqıl fehm eylemez

Sırr-ı “ene'l-ḥaḳ”³⁸⁴ oḳuram inkār iden gelsün berü

3. Toḡrı Allāh diyen ḳulı öldürmege ḳaşd iderler

Sen didigüñ olmaz yūri yoḳ var iden gelsün berü

4. Kimdür bunda nā-ḥaḳ diyen gelsün haber virsün bugün

Ol bir ile yār olmuşam aḡyār iden gelsün berü

5. Bu Nāzikī ḫālindedür evliyānuñ yolındadır

' İlm ü ḫikmet dilindedür iḳrār iden gelsün berü

s.86

203

16'lı Hece Ölçüsü

1. Göñülden zıkr ider Ḥaḳḳ'ı Ḥalvetī'nüñ dervişleri

³⁸⁴ “Ben Hakk'ım (Hak'tan başka kimse yoktur.)”

Göñülden fıkır ider Hakk'ı Halveti'nün dervişleri

2. Envâr-ı İlâhî sözi Hakk'a ma' lûmdur özi³⁸⁵

Allâh'a bakar cân gözi Halveti'nün dervişleri

3. Halkuñ içinde delidir ehlüñ içinde uludur

Şübhesüz gerçek velîdür Halveti'nün dervişleri

4. Kırklar ile sohbet ider şaffet ile halvet ider

Tevhîd ile 'ışret ider Halveti'nün dervişleri

5. 'Âriflerüñ nuṭkündaki ma' nâyı gör âb-ı hayât

Dost zâtınuñ mazharıdur Halveti'nün dervişleri

6. Göñlüni Hakk'a virürler Hakk'ı göñülde bulurlar

Canların teslim kılurlar Halveti'nün dervişleri

7. Disem saña inanmazsun bu tevḥîdüñ aḥvâlini

'Aşqdan alır gelür söyler Halveti'nün dervişleri

8. Sırr haberin diñler olur ma' nisini añlar olur

Ma' rifetle söyler ulur Halveti'nün dervişleri

9. Bu Nâzikî tevḥîd alır bunda gelmez anda kalur

Vâsıl olur didâr bilür Halveti'nün dervişleri

³⁸⁵ Vezin 8+7 şeklindedir.

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. Yapmazsun bāri gel yıķma göñül Hakk’uñ nazargāhı³⁸⁶

Hüdā hakkıña yakmadı göñül Hakk’uñ nazargāhı

2. Mü ’min kalbi Hakk’a mir ’āt buyurmuşdur resūlu’llāh³⁸⁷

Anuñçün dirdüm ben saña göñül Hakk’uñ nazargāhı

3. Kelāmu’llāh ider taşdıķ bu sırruñ ma‘ nisin va’llāhi

Geleni cān ile diñle göñül Hakk’uñ nazargāhı

4. Mükerrerem ādem-i şāfi şifātıdır bir Allahuñ

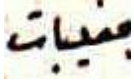
Be v’allāhi vü b’illāhi göñül Hakk’uñ nazargāhı

5. Muvaḥḥid mü ’min ‘ aşıkam kelāmu’llāh yeter şāhid

“Ve amennā ve saddaķnā”³⁸⁸ göñül Hakk’uñ nazargāhı

6. İlāhumdan gelen baña bu tevḥīdūñ kemālīdür

Muḥammed Muştafa ḥaķķı göñül Hakk’uñ nazargāhı

7. Ne ma‘ nādur dile gelmez ‘ ayān bunda

³⁸⁶ Vezin aksamaktadır.

³⁸⁷ Vezin aksamaktadır.

³⁸⁸ “İnandık ve onayladık.” Doğrunun onanması niteliğinde bir sözdür. Ashap, Kur’an emirlerini ve Peygamber sözlerini tasdik için bu sözü söylemişlerdir. O ginden beri inananlar aynı nitelikte kullanmaktadırlar. Mehmet Yılmaz, a.g.e.. ss. 49.

Gören bilür hemân ancak gönül Hakk'ıñ nazargâhı

8. Nâzikî derdmend-i miskîn alur dirsın semâdan³⁸⁹

Bulundı Mescid-i Akşâ gönül Hakk'ıñ nazargâhı

205

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Uyan ğafletden ey ğâfil namâzuñ vaķtı geĉ kaldı

Ėulak tıt cân ile diñle niyâzuñ vaķtı ğiĉ kaldı

2. Didüm saña inanmazsun unutursuñ 'ahd u peymânı³⁹⁰

Emîr hac gitdi sen kalduñ hicâzuñ vaķtı ğiĉ kaldı

3. Hevâ içindesün 'ömrüñ geĉürdüñ bilmedüñ ĳadriñ

Mürebbuñ yok ğiĉemezsün şırâtuñ vaķtı ğiĉ kaldı

s.87

4. Saña 'arz itdigüm ma' nâ kelâmu'llâh içindedür

Şeyâţine uyup yatma şalâtuñ vaķtı ğiĉ kaldı

5. Nâzikî derdmend-i miskîn haţâyı nefsine eyler³⁹¹

Yüzüñ döndürmesün farzdan nişâbuñ vaķtı geĉ kaldı

206

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

³⁸⁹ Vezin aksamaktadır.

³⁹⁰ Vezin aksamaktadır.

³⁹¹ Vezin aksamaktadır.

1. Dün gice seyrānumuz ol yārile gülzār idi
Şāhidüm nūr-ı İlāhī vuşlatum dīdār idi
2. ‘Aşķ dilüme söyledi ben ķulına ol pādīşāh
Ol maħalde zıkr olan nuţķumdaki esrār idi
3. Ben anuñ vechinde bir ĥayrān mest divāneyem
Göñlümi ma‘mūr iden ol gözleri mi‘mār idi
4. Bu vücūdum ĥānesinden vechin izhār eyledi
Vāĥid-i ferd u eĥad ismi anuñ Ķahhār idi
5. Ĥaķ bilür va’llāhi ben kendüme bühtān itmezem
Ol hümānuñ gözlerinden gördigüm dil-dār idi
6. İnşāa’llāh ġam yimem buldum resūlüñ sünnetin
Cān içinde cānuma hem-rāz olan Ġaffār idi
7. ‘Āşıķa ‘izzet kelāmı zātınuñ ilhāmıdur
Zevķumı bildirmeyen münkirlere inkār idi
8. Ummazın va’llāhi ben firdevs-i a‘lādan naşīb
Tā ezelden³⁹² ‘ahdüm üzre ķısmetüm dīdār idi
9. Her kim añlar āferin bu tevĥīdüñ ma‘nāsını

³⁹² ezelden: ezlüñi (metinde)

Ruḥumı irşād iden mürşid benüm dīndār idi

10. Şaķīler Allāh içün illādan almazlar ḥaber

Ol sebebden münkirün kuşandığı zünnār idi

11. Ğıll [u] ğışdan Nāzik'ün āyīnesin pāk eyleyen

Cümleye iḥsān olan vechindeki envār idi

207

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Tek тұrurken bilmezem 'aşk beni ḥayrān eyledi

Noldıgımı bilmedüm 'aşk beni ḥayrān eyledi

2. 'Aqlum irmez fehmi idem Ḥaḳḳ'uñ kemāl-i ḳudretin

Bu vücūdum ḥānesin 'aşk yıkdı vīrān eyledi

3. Nice ḥazm eyler gönül bu tevḥīdün ma' nāsını

On sekiz biñ 'ālemi 'aşk geldi beyān eyledi

4. Maḥv-ı ğarḳ oldu Nāzikī zātına ilhāmına

Ḥamdü li'llāh emrine 'aşk geldi fermān eyledi

208

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Tālib-i 'ilmüm bugün bürhāndan aldum dersümi

Ḥācemüz vicdāndur Ḳur'ān'dan aldum dersümi

s.88

2. Fā' il-i muṭlaḳdan özge bir daḥı maḳşūd yok
Ma' nī içre ma' nīde 'ummāndan aldum dersümi
3. Añlar iseñ diyem saña 'āriflerüñ hem-rāzını³⁹³
Çār-yār-ı pür-şafā 'Osmān'dan aldum dersümi
4. Haḳ Te'ālā dilime virdi kerāmet 'aşḳla
Söyleyüp söyletdüren sultāndan aldum dersümi
5. Görmemek bu tevḥīdi haḳḳü'l-yaḳīnden söylerem³⁹⁴
Zātınıñ mir'ātıyam sübhāndan aldum dersümi
6. Hālıḳum haḳ eyledi bu tevḥīdi kıldum beyān³⁹⁵
Gizlü degül gün gibi 'ayāndan aldum dersümi
7. Ğayrısın hīç bilmezem ben kendü ḥālüm söylerem
Derdime dermān iden Loḳmān'dan aldum dersümi
8. Bu vücūdum dārınıñ aḥvālin[i] şerḥ eylerem
Ḥāk içinde ḥāk ile yeksāndan aldum dersümi
9. Dimesi lāzım degül ehline ma' lūmdur bu söz
Bu dimāğumdan çıkan reyḥāndan aldum dersümi

³⁹³ Vezin aksamaktadır.

³⁹⁴ Zihaf yapılmıştır.

³⁹⁵ Zihaf yapılmıştır.

10. Dü cihāna ‘aqlum irmez ben saña virdüm cevāb
Lā dimezseñ gel berü Raḥmān’dan aldum dersümi

11. Vāḥidiyyet ‘āleminden saña rāzum söylerem
Evliyā nuṭkındaki ‘irfāndan aldum dersümi

12. ‘Ālem-i ğayb u şehādetden ḥaber añlar mısın
Gice³⁹⁶ gündüz devr iden devrāndan aldum dersümi

13. Şeş cihātuñ perdesinden giçeli mestāneyem
Evliyā rūḥundaki pinhāndan aldum dersümi

14. İhtişār itdūñ kelāmı bir daḥı söz ḳalmadı
Ġayrısı lāzım degül Raḥmān’dan aldum dersümi

15. Nāziki söyler saña eyler ḥiṭāb añlar mısın
Bülbülem ol güldeki ḥandāndan aldum dersümi

209

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Göreyim dirseñ eger tevḥidde bürhān kendüsi
Dimesi lāzım degül tevḥidde pinhān kendüsi

2. Dil ile şerḥ olması imkān degüldür Ḥaḳ bilür

³⁹⁶ gice: kimi (metinde)

Besmele bābındaki nuṭkunda pinhān kendüsi

3. ‘Ārif-i bi’llāhı gör sırr-ı İlāhī’dür özi

Dört kitābuñ ma‘nisi āyāt-ı Qur’ān kendüsi

4. On sekiz biñ ‘ālemüñ sırrına ‘ārifdür bu cān

Gizli degül gün gibi ‘āşikār ‘ayān kendüsi

5. Dört kitābuñ ma‘nisi tahtında bir dīvāneyüm

Çok şükür Allāha kim söyletdi sübhān kendüsi

6. ‘Ārif iseñ vir haber kıanda mekānı iblisüñ³⁹⁷

Göremezsen oturan nefsünde şeytān kendüsi

s. 89

7. Fitnenüñ sahrından āzād olmağa budur delil

Hālķı zıkr eylemek ol derde dermān kendüsi

8. Ol Nāzikī cān ile virdi haber[i] añlar mısın³⁹⁸

Cān göziyle gördigüm şadrimda imān kendüsi

210

fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilün

1. Bu benüm zātum degüldür döndüren ‘aşkdur bizi

Cān u dilden her nefesde coşduran ‘aşkdur bizi

³⁹⁷ Zihaf yapılmıştır.

³⁹⁸ Vezin aksamaktadır.

2. ‘Añladuñsa diñledüñse Hālīkuñ ilhāmını
‘Ālem-i ma‘ nā yüzinden gezdiren ‘aşkdur bizi
3. Kalbimüñ āyīnesinden gördi cānum vechini
Yārümüñ zülfi teline aşduran ‘aşkdur bizi
4. Rūhuma ol pādīšāh zātından açdı rāzımı
Nūr-ı şāfi defterine yazdıran ‘aşkdur bizi
5. Kim ne dirse ço disün biz añladuğ aḥvālını
Men‘ e mālīk degülüz [biz] taşduran ‘aşkdur bizi
6. ‘Ārif olan lā dimez tevḥīd-i zātuñ sırrına
Āteş-i ‘aşkla dā‘im yazdıran ‘aşkdur bizi
7. Özümüz cem‘ eyledük li’llāh fi’llāh Ḥaḳ içün
Zīkr-i hūnuñ ma‘ nīsiyle tıldıran ‘aşkdur bizi
8. Biz “elest”üñ cāmını “ḳālū belā”,³⁹⁹dan içmişüz
Nūr-ı şāfi defterine yazdıran ‘aşkdur bizi
9. Nefsini fehmi itmeyen bilmez nedür tevḥīd-i zāt
Añladuğ ölmezden evvel öldiren ‘aşkdur bizi

³⁹⁹ “Hani Rabbini (ezelde) Âdemoğullarının sulplerinden zürriyetlerini almış, onları kendilerine karşı şahit tutarak, “Ben sizin Rabbiniz değil miyim?” demişti. Onlar da “Evet, şahit olduk (ki Rabbimizsin)” demişlerdi. Böyle yapmamız kıyamet günü, “Biz bundan habersizdik” dememeniz içindir. (A’râf, 7/172).

10. Cāhil ü nā-dān ne bilsün ‘ārifūñ ikrārını

Hamdū li’llāh ağlar iken güldüren ‘aşkdur bizi

11. Bu kelāmuñ ma‘nīsine şāhidüm tevḥīd-i zāt

Muṣṭafā’nuñ ḥalvetine gezdüren ‘aşkdur bizi

12. Sözüümüz ḥatm eyledük lāzım degül ğayr-ı kelām

Ḥaḳ Te‘ālā zātına bel bağladan ‘aşkdur bizi

13. Ḥasteligüm bilmez idüm sağ şanurdum kendümi

Bu ‘anāşır döşeginden kaldıran ‘aşkdur bizi

14. Ten göziyle görmediyse Nāzik’üñ hem-rāzını

Ol vilāyet taḥtı üzre konduran ‘aşkdur bizi

211

16’lı Hece Ölçüsü

1. ‘Aşkuñ haberi cānuma ḥayrān ider gider beni

Varlığımı fāni sayar ğayrı ‘üryān ider beni

2. Gönlüm evinden sırrı ile ilhām ider söyler gelür

Bu tevḥīdūñ maḥabbeti ḥalka ‘ayān ider beni

3. Bu tevḥīdūñ ma‘nisidür ‘aşıklara zıkr itdigüm

Genc-ḥāneyi şaklamağa ‘aceb vīrān ider beni

s.90

4. Amānı yok zamānı yok hergiz bunuñ kemāli yok
İns ü cin ‘ālemlere bu ‘aşk destān ider beni⁴⁰⁰
5. Bu tevḥīdūñ ma‘ nisini ṭālīb iseñ didüm saña
Bu dünyāya yapışursam bütün yalan ider beni
6. Vücūd virmez ‘aqla gelem saña toğrı cevāb virem
Hū isminüñ ḥarāreti yıkar külḥān ider beni
7. Nāzikī’nüñ Dost zātından oldıgıdur söyledigüm
Eger bunda eger anda tevḥīd sulṭān ider beni

212

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Vechinüñ āyīnesin gözlerüm görmeye mi
Zār u giryān oldı cānum hīç elüm irmeye mi
2. İhtiyārumla diñledür sözümi ‘ayb eylemek
Çeşmümüñ yaşın gelüp dostum benüm silmeye mi
3. Zıkr ile fikr itdigüm ma‘ nāyı diñle gör nedür
Nūr-ı Hakk’uñ ḥürmetinden Hakk baña virmeye mi

⁴⁰⁰ Vezin 7+8 şeklindedir.

4. Ma' şūka ' aşık olanlar gördi yaruñ vechini
Yārını pinhān bulanlar bu çöle girmeye mi
5. Kendi derdiçüñ görüñ derd yazdı cāna pādīshāh
Zahmetüñ yaraşına ol merhemi⁴⁰¹ şarmaya mı
6. Ümmetiçün nāzil oldu ol sırāte'l-müştaķīm
Zātını zıkr eyleyen⁴⁰² toğrı yola varmaya mı
7. Ey Nesīmī Nāzikī sırren saña eyler hitāb
Cān hümānuñ bağçesinüñ güllerin dirmeye mi
8. Çađırup cānum benüm Yā Hay Kayyūmü's-Şamed
Cān içinde cānuma yārüm haber vermeye mi
9. Cism içinde sırdurur rūhum benüm dir Nāzikī
Rūhumuñ hālā gelüp dost hātırın şormaya mı

213

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. ' Āşık-ı bī-çārenüñ derdine dermāndur ' Alī
Şādık-ı bī-çārenüñ nuţkunda ' irfāndur ' Alī
2. Evliyānuñ kuţbıdur akrānı yokdur bir dağı

⁴⁰¹ merhemi: merhemden (metinde)

⁴⁰² eyleyen: eyleyenler (metinde)

Lā dimen va'llāhi ben deryā-yı 'ummāndur 'Alī

3. Hāmdüli'llāh çok şükür Allāhu ekber fazlına

Ehline ma' lūmdurur luṭfıla ihsāndur 'Alī

4. Benden 'ummañ ben degülem vaşfinı zıkr eyleyen

Tevhīdün ma'nāsınun sırrına bürhāndur 'Alī⁴⁰³

5. “Küntü kenz”ün⁴⁰⁴ sırrına mazhar olan söyler bunı

Bī-nişān u lā-mekānda sırrında pinhāndur 'Alī⁴⁰⁵

6. “Laḥmuke laḥmī”⁴⁰⁶ diyü itdi şehādet ḥaḳ resūl

Ol Muḥammed Muştafā nūriyla yeksāndur 'Alī

s.91

7. Dü cihānda fāriğ itdi Nāzike tevḥīd-i zāt

Hem vilāyet taḥtınun vechinde sultāndur 'Alī

8. Sevgüsü ḥaḳḳü'l-yaḳīn cismümde muḥkemdür benüm

Gizli degül gün gibi rūḥümde 'ayāndur 'Alī

9. Sırr-ı ekber kenzinün miftāḥıdur Nāzikdeki

Söylenür 'āriflerün dilinde destāndur 'Alī

⁴⁰³ Zihaf yapılmıştır.

⁴⁰⁴ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsî hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, a.g.e., ss. 396.

⁴⁰⁵ Vezin aksamaktadır.

⁴⁰⁶ (Laḥmuke laḥmī cismuke cismī demuke demî rūḥuke rūḥî.) ”Etin etimdir, cismin cismimdir, kanın kanımdır, ruhun ruhumdur.” Mehmet Yılmaz, a.g.e., ss. 407.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ey gönül dervîş iseñ hâķle yeksân ol yüri
Ėayrısı lâzım degül ma' nâde sulţân ol yüri
2. 'Āşıkā budur nişân hâķķü'l-yakîn ' aynü'l-yakîn
Ad u şanı terk idüp dillerde destân ol yüri
3. Himmet eyle kendüñe hîç gelmesün ' aķl-ı beşer
Bu şarabı şevķile sen söyle mestân ol yüri
4. ' Aķluñ ile cismüñi eyle fenâ fi'llâh için
Bu kemâli ' aşķ için deryâ-yı ' ummân ol yüri
5. Tevhîd-i nûr-ı İlâhî diñle gör ne dir saña⁴⁰⁷
Şeş cihātuñ perdesinden şâfi ' üryân ol yüri⁴⁰⁸
6. Zât-ı Hâķ'dan cânuña ilhâm olan ma' nâ budur
Ol Muḥammed Muşţafâ nuriyla mihmân ol yüri
7. Ḥavf ile ricâ maķâmı ' āşıkā menzil degül
Muşţafâ zâtında sen gül gibi ḥayrân ol yüri
8. Eḥadiyyet vahdetinden diñle cânuñ rāzını

⁴⁰⁷ Zihaf yapılmıştır.

⁴⁰⁸ Zihaf yapılmıştır.

Ayık olma bir nefes ‘ālemde ḥayrān ol yūri

9. Nāzikī bī-çāreye virdi ḥaber tevḥīd-i zāt

“Küntü kenz”üñ⁴⁰⁹ vaḥdeti sırrında pinhān ol yūri

215

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Şeyḥ-i kāmīl işiginde yaşadığım bir taş idi

Ḥaḳ bilürdi kimse bilmez ‘aşḳ baña yoldāş idi

2. Aldı elüm girdi yola ḥasbeten li’lāh için

Mürşidüm⁴¹⁰ ‘Ali benüm ḥālūme ḥāldāş idi

3. Niçe ta‘ bīr eylesem virsem ḥaber gelmez dile

Ehl içinde evliyā ḡāyetde ulu bāş idi

4. ‘Āşīḳ idüm ḥalvetinde vechini görmeklige

Giceler tā subḥ olunca gözlerim ḳan yaş idi

5. On sekiz biñ ‘ālemüñ sırrı Nāzik’üñ keşfidür⁴¹¹

Ekl-i şurbum her nefes ol şāfi nūrdan āş idi⁴¹²

216

⁴⁰⁹ “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” Kudsi hadis diye aktarılan bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Mehmet Yılmaz, a.g.e., ss. 396.

⁴¹⁰ mürşidüm: mürşidüm.

⁴¹¹ Vezin aksamaktadır.

⁴¹² Zihaf yapılmıştır.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. 'Āşıkam hem şādıkam Sübhān'a virdüm göñlümi
Cân içinde cânla sulţāna virdüm göñlümi

s.92

2. Hū maķāmından gelen esrār-ı 'aşkdur cānuma
Ĥamdü li'llāh çok şükür Ĥur'āna virdüm göñlümi
3. Zātını fehm eyledüm lāzım degül ġayr-ı kelām
Ruĥumuñ nuţkundaki 'irfāna virdüm göñlümi
4. Her nefesde Ĥaķ bilür zikrümdeki nūr-ı İlāh
Vāĥidüñ emrindeki fermāna virdüm göñlümi
5. Tā ezelden⁴¹³ 'ahdüm üzre bulmuşam naķķāşumı
'Ālem-i vaĥdetdeki Raĥmān'a virdüm göñlümi
6. Bu emānet nūrını dellāla virdüm şatmaġa
Müşterī tevĥīd imiş alana virdüm göñlümi
7. Enbiyā nūrından açdı cāna rāzın pādişāh
Bülbülem ol güldeki ĥandāna virdüm göñlümi
8. Ehl içinde evliyā mürşīdüm 'Alī'dür benüm
Rāh-ı ĥaķķa 'azm iden giryāna virdüm göñlümi

⁴¹³ ezelden: ezlüñi (metinde)

9. Nāzike ḥaqqü'l-yaḳīn mürşid olan Hū'dur hemān
Rūḥuma raḥm eyleyen Raḥmān'a virdüm gönülümü

217

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Zāhidā taḳlīd ile imānı bilmezsın yūri
Küçük üzme yok yire Qur'an'ı bilmezsın yūri
2. Söyleyüp söyletdüren va'llāhi Ḥaḳ'dur şöyle bil
Muṣṭafā vechindeki bürhānı bulmazsın yūri
3. Bu vücūdum ḥānesin tutdı vilāyet devleti
‘Āleme ḥükm eyleyen şulṭānı bilmezsın yūri
4. Zāhidā aḡyārı terk itmedüñ li'llāh için⁴¹⁴
‘Aklı yok dīvānesen yalanı bilmezsın yūri
5. Ḥaḳ nedür nā-ḥaḳ nedür fehm eylemezsüñ neyleyem
Bu fenā mülkindeki kalanı bilmezsın yūri
6. ‘Ömrüñ[i] virdüñ hebāya ‘aşḳa hem-rāz olmaduñ
Gönlüñi cezb eyleyüp alanı bilmezsın yūri
7. Kār [u] kesbüñ ey ‘azīz ḥırş [u] ṭama‘ olmuş senüñ
Ol sebebdan dışdigüñ ‘ummānı bilmezsın yūri

⁴¹⁴ Vezin aksamaktadır.

8. Dersüñi lâdan okur illâdan almazsuñ haber
Ehl-i ‘aşka itdügün pinhânı bilmezsın yüri
9. Bu kelâmuñ ma‘ nisin mürşide şormazsun bugün
Seni Hâk’ dan ayıran şeytânı bilmezsın yüri
10. İsm-i a‘ zâam n’ idügün fehm itmedüñ bir noқтаdan
Gayr-ı Hâkķı çekmege cevğânı bilmezsın yüri
11. ‘Ömrüm oldukça disem bu kışşayı olmaz tamâm
Ma‘ şūkuñ zâtındaki hayrânı bilmezsın yüri⁴¹⁵
12. Sırrınuñ esrârını itmez nihân eyler ‘ ayân
Bu kemâl üstindeki insânı bilmezsın yüri

s.93

13. ‘İlm-i hikmet ma‘ nisin fetḥ eyledi Fettāḥ bize
‘Āşıkuñ sırrındaki seyrânı bilmezsın yüri
14. Zākırüm zikrümdeki “kul indehu ümmü’l-kitāb”⁴¹⁶
‘Ārifüñ nuṭkündaki ‘irfânı bilmezsın yüri
15. ‘Aşk dilinden okumaduñ fâtihâ sūresin[i]
Vāḥid ü ferd ü eḥad Sübhân’ı bilmezsın yüri

⁴¹⁵ Zihaf yapılmıştır.

⁴¹⁶ “Allah, dilediğini siler, dilediğini de sabit kılıp bırakır. Ana kitap O’nun yanndadır.” (Ra‘d, 13/39).

16. Adı biñ bir kendi birdür işinüñ noqşanı yok

Fātiḥā nūrındaki ḥandānı bilmezsın yürü

17. Āl-i evlād-ı resüldür bu kemālün şāḥibi

Ehl içinde söylenen erkānı bilmezsın yürü

18. On iki burc didigüm on iki esmādur benüm

Cān göziyle zātını görmege bilmezsın yürü

19. Ṭālib-i dīdār olanlar ḳāl ü ḳilden söylemez

Ḳālını ḥāl itmeyen nā-dānı bilmezsın yürü

20. Ḥālḳum ḥalk eyledi bu şî'ri anda söyledüm

Bu hidāyet bāğına gireni bilmezsın yürü

21. On sekiz biñ 'ālem içre bu tevḥīdi söyledüm⁴¹⁷

Nāzikī rūḥundaki miḥmānı bilmezsın yürü

218

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Tek tırurken bilmedüm 'aşḳ beni ḥayrān eyledi

Noldıgımı bilmedüm 'aşḳ beni 'üryān eyledi

2. 'Aḳlum irmez feḥm idem Ḥaḳḳ'ıñ kemāl-i ḳudretin

⁴¹⁷ Vezin aksamaktadır.

- Bu vücūdum ḥānesin ‘aşk baqdı vīrān eyledi
3. Niçe ḥāzm eyler gönül bu tevḥīdün ma‘ nāsını⁴¹⁸
- On sekiz biñ ‘ālemi ‘aşk geldi ‘ayān eyledi
4. Yā İlāhī ben kime sırruñ senün zikr eylesem
- Zātınun esrārını ‘aşk geldi beyān eyledi
5. Maḥv-ı gark oldı Nāzikī zātınun ilhāmına⁴¹⁹
- Ḥamdü li’līlāh emrine ‘aşk geldi fermān eyledi

219

16’lı Hece Ölçüsü

1. Dostun kemāli vechine nazar iden gelsün berü
- Tevḥīd ile gönli evin gülzār iden gelsün beri
2. ‘Aşkdan esrimiş⁴²⁰ ‘āşıqam bu Ḥaḳda gercek şādıqam
- Sırdan ene’l-ḥaḳ okuram inkār iden gelsün beri
3. Münkir münāfıḳ cem‘ olup olduralum dirler imiş
- Anlarını olduramaz yok var iden gelsün beri
4. Ben yār ile yār olmuşam tevḥīd ile var olmuşam
- Şimden gerü zikir budur a‘ yār iden gelsün beri

⁴¹⁸ Zihaf yapılmıştır.

⁴¹⁹ Zihaf yapılmıştır.

⁴²⁰ esrimiş: esirmiş (metinde)

5. Bu dilümün söylediği ene'l-Haqq'ın ilhâmıdur
 Manşûr ile bir sırdayuz ber-dâr iden gelsün beri
 s.94

6. Didüm saña dîdârının maḥabbeti cānumdaki
 Tevhîd-i zâtuñ varıyam ikrâr iden gelsün beri

7. ‘Aşkuñ kumaşın şatarın müşteriye dir Nâziki
 Bu tevhîdüñ ma‘nâsını bâzâr iden gelsün beri

220

11’li Hece Ölçüsü

1. Cemâlün mazhar-ı insân degül mi
 Senün zikrün bize kur‘ân degül mi

2. Gözime görinen zâtuñ kemâli
 Özini bilmeyen hayvân degül mi

3. Cemâlünden bize budur naşîhat
 Bu tevhîd ma‘nisi îmân degül mi

4. Gözime görinen ‘aşkuñ şafâsı
 Senün zikrün bize ‘irfân degül mi

5. Niçe şâd olmasun cānum bu şevke
 Saña mihmân olan hayrân degül mi

6. Dilüm söyler cânım diñler bu sırrı

Bunı inkār iden şeytān degül mi

7. Bilmeden giç Nāzikī fāriğ ol sen

Ĥaber viren saña loqmān degül mi

8. Gönülden gönüle yol var didiler

Bu cevher ma‘nisi vicdān degül mi

9. Nāzikī Ĥālīkı birler ne ğam yir

Ĥaķīķat ğayrusı yalan degül mi

221

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Yār ile yār olmışam uzaķda’lan bilmez bizi

Şimdi bir ‘ālemdeyüz duzaķda’lan bilmez bizi

2. Bī-vefā dünyā içün sen ķulluķ itme kimseye

Şimdi bir ‘ālemdeyüz esfelde’lan bilmez bizi

3. Ādem iseñ gel berü sen içme iblīs sücisin

Şimdi bir ‘ālemdeyüz münkirde olan bilmez bizi

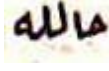
4. Ğayr-ı Ĥaķķ’uñ ‘ulıyyetdür cümleye cehl olan

Şimdi bir ‘ālemdeyüz zābtında’lan bilmez bizi

5. Adı iblīs oğlu ḥannās ādeme kılmaz sūcūd

Şimdi bir ‘ālemdeyüz cisminde’lan bilmez bizi

6. İns ile cinden anuñ aşlını bildük

Şimdi bir ‘ālemdeyüz hükminde olan bilmez bizi

7. Görinür nisā yüzinden nūrı vardur

Şimdi bir ‘ālemdeyüz sihründe’lan bilmez bizi

8. Ādemüñ oğlun şorarsañ yetmiş iki fırqadur

Şimdi bir ‘ālemdeyüz nā-Ḥaḳda’lan bilmez bizi

s.95

9. Ḥālıķı zıkr eyler iseñ derdüñe olur devā

Şimdi bir ‘ālemdeyüz āfāḳda olan bilmez bizi

10. Ğam degül incinmezüz ta‘n eylese zāhid bizi

Şimdi bir ‘ālemdeyüz zāhirde’lan bilmez bizi

11. ‘Āḳıl iseñ Nāzık’üñ zıkrinde añla fi‘lini

Şimdi bir ‘ālemdeyüz ‘işyānda’lan bilmez bizi

222

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Ehl-i inkār maḥabbetde oḳumañ esrārumı

Cāhil u nā-dān içün ḥarc eylemeñ güftārumı

2. Münkiri fehmi eyleyüp ‘ilm-i kıyāfet ehli oluñ
Bî-hayādan şaklañuz zātumdaki bāzārımı
3. Lām elif “lā raybe”⁴²¹ haqqı bu hidāyet cānıdur
Müttakīler tuymasun fāş eylemeñ dīdārımı
4. Cān içinde siz anı eyleñ nihān itmeñ ‘ayān
Ol Muḥammed Muṣṭafā vechindeki envārımı
5. Ğaflet itmek ‘ārifāñla Nāzike itmeñ gümañ
Cān içinde fehmi idün⁴²² ma‘ mūr iden mi‘ mārımı

223

11’li Hece Ölçüsü

1. Gel ey yār isteyen yārān bulındı
Anuñ vechindeki seyrān bulındı
2. Risālet şāḥibi nūr Muḥammed
Aña mürşīd olan bürhān bulındı
3. Yüzi güldür şaçı sünbül inan sen
O yüzden zıkr olan sübhān bulındı

⁴²¹ “Rabbimiz! Şüphesiz sen, hakkında şüphe olmayan bir ginde insanları toplayacaksın. Şüphesiz Allah va’dinden dönmez.”. (Al-i İmran, 3/9).

⁴²² idün: iden (metinde)

4. Biz aña ümmetiz haqqü'l-yaķinden
Bu cāna raħm iden Raħmān bulındı

5. Düşümdür tüş olan Allāhu a' lem
Bu mülke hüküm iden sulţān bulındı

6. Oķuram 'aşķla sırren bu hāli
Göñül levhindeki 'irfān bulındı

7. Murād olan budur 'ilm u 'amelden
Ma' ārif söyleyen insān bulındı

8. Bilindi zāhir u bāţın meşālih
Haķikat sende imān bulındı⁴²³

9. Düşen bilür hemān ancaķ bu remzi
İçinde ķatrenüñ 'ummān bulındı

10. Öürsem ğam degül Hūdūr hayātum
Bu cāna cān olan cānān bulındı

11. 'Āşıķuñ ma'sūķa irmek kemali
Şükür bu menzile⁴²⁴ pāyān bulındı

⁴²³ Vezin aksamaktadır.

⁴²⁴ menzile; menzil (metinde)

s.96

12. Eger ‘āşık iseñ nūr-ı siyāha
Gel imdi derdiñe dermān bulındı
13. Cemālinden getürdi dost niķābın
Nāzik’üñ maķşūdı ‘ayān bulındı

224

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Bī-vefā dünyādan el çek ey göñül ħak ol yüri
Sen selāmet mażharısın gün gibi pāk ol yüri
2. ‘Aķıl evvel nūrınuñ envārisın günden ‘ayān
Fażlına irdüñ Ħaķuñ sen ‘aşķla çāk ol yüri
3. Vechini zātında buldum vāhidüñ zāhid bu gün
İç bu vaĥdet cür‘asın derd ile aĥrāk ol yüri
4. Bī-nişān u lā-mekān sırrına irdüm cān ile
“Aĥseni taķvīmde”⁴²⁵ ma‘ nide müştāk ol yüri
5. Nāzikī sen ‘ārifüñ ol aldanma çarĥuñ ālına
Āl ider ķallābdur ol var bundan fāriğ ol yüri

⁴²⁵ “Andolsun ki biz insanı en güzel şekilde yarattık.” (Tîn, 95/4)

225

16'lı Hece Ölçüsü

1. 'Aşkdan haber şoran kişi gel gör beni 'aşk n'eyledi
'Aşka tâlib olan kişi gel gör beni 'aşk n'eyledi
2. 'Āşıkına 'ayān eyler ġāfillere nihān ider⁴²⁶
Bu tevḥīdi beyān eyler gel gör beni 'aşk n'eyledi
3. Maḥabbeti ḡayrān ider ġayrısından 'üryān eyler
Gönlüm evin külhān ider gel gör beni 'aşk n'eyledi
4. 'Aqlum getürmez başuma bilmem ne konar aşuma
Görünemez düş düşüme gel gör beni 'aşk n'eyledi
5. Fāsīd fikri diñletmez tevḥīdden ġayrı añlatmaz
Tevḥīdden ġayrı söyletmez gel gör beni 'aşk n'eyledi
6. Cānumı ḡurbān eyledi gönlümü vīrān eyledi
Dünyāyı zindān eyledi gel gör beni 'aşk n'eyledi
7. Toġrı cevāb budur saña 'aşkdan cevāb budur saña
Ol Nāzikī söyler saña gel gör beni 'aşk n'eyledi
8. 'Āşık olan añlar bunı şādık olan diñler bunı

⁴²⁶ ider: eyler (metinde)

‘ Ārif olan diñler bunı gel gör beni ‘ aşk n’eyledi

9. Göñlümde hiç hār kalmadı Hāk’dan ğayrı yār kalmadı

Sen sormağa yir kalmadı gel gör beni ‘ aşk n’eyledi

226

11’li Hece Ölçüsü

1. Evliyādan kuşanmışam kuşāğı

Tevekkülde yakup duruñ çerāğı

2. Gelindi zıkr ile fıkır it İlāhī

Bu dünyāda olur aḥret⁴²⁷ yarağı

s.97

3. Göñülden kılanuñ beş vaqt nāmāzı

Yarın nūrdan olur eli ayāğı

4. Gel imdi sünnetin iḥyā idelüm

Muḥammeddür yarın ümmet ṭayāğı

5. Bu Nāzikī size virdi cevābı

Şāfī ‘ aşkdur ‘ aşıklarūñ ṭurağı

227

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1. Cān göziyle cāna baq sen göresin cānānuñı

Yatma kalk ḥayvān gibi ir gence gel sübhānuñı

⁴²⁷ aḥret: aḥrāt (metinde)

2. Aç gözün kaldır hicābı bakma yāruñ vechine
Giderür qardaş senün gönlindeki gümānuñı
3. ‘Āşık ol gel ma‘şūkuñ vechinde okudur señi
‘Aşk-ı şāfī gösterür şadrındaki imānuñı
4. ‘Aqlile ‘ilmü’l-yakīnden söylemesi āsāndur
Şorsalar bilür misin haqqü’l-yakīn rahmānuñı
5. Bīn naşihāt eyleseñ bir şey’i te‘şir eylemez
Sen müselmān itmedün nefsündeki şeytānuñı
6. ‘Āra düşdün ‘ār iderseñ ‘ārife baş egmege
Göstere hālā saña fi‘lündeki noqşānuñı
7. Gizlü gencsin kimse bilmez ehl olan bilür seni
Cāhile fāş eyleme sen Nāzikī ‘irfānuñı

228

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. Cemālün zıkr iden ‘āşık n’ider hūrī vü ğılmānı
Kemālün fikr iden şādık n’ider ol ğayrı hāndānı
2. Gelür söyler bu cān diñler bu tevḥīdün semāsını
Muḥammed Muştafā haqqı görürler nūr-ı yezdānı

3. İnanursañ didüm saña bu tevḥidden uyandı cān
Kelāmu'llāh yeter şāhid iderler 'arşda seyrānı
4. Gel imdi 'aqluñı cem' it ḥaber 'aşqdan gelür cāna
Eger zāhir eger bāṭın bulurlar derde dermānı
5. Bu Nāzikī saña söyler ḥaḳīḳat üzre ma'nāyı
Bu cān mi'rāc ider ḥālā unutmaz 'ahd u peymānı

Yā Hū

s. 98

Temmet ed-dīvānū'l-belāḡati'l-'unvān Ḥazret-i Nāzikī ḳuddise sırruhū'l-'ālī ketebehu el-fāḳīr el-ḥaḳīr el-muḥtāc ilā-rabbihī'l-ḳadīr es-seyyid Meḥmed Himmetī el-faḥrū'd-dīn min-Medīneti'n-Nāzillı bi-Güzelḥiṣār-ı Aydınī ve min-ṭarīḳati'l-'aliyyeti'l-'Uṣṣāḳī ḥarrerehu sitte ve tis'in ve mi'eteyn ba'de'l-elif min-hicreti men lehū'l-'iz ve's-şeref vaḳa'a taḥrīruhu dārū'l-ḥılāfeti's-salṭanati's-seniyyeti'l-İslāmbol fī-mevki'i Tophāne-i 'Āmire Şaneha'llāhu 'alā-yevmi'l-ḳıyāme min-küllı's-şürūr ve'l-beliyye

Āmīn.

Mühür: Vaḳf-ı ḥādimū'l-fuḳarā eş-şeyḥ

yedd-i emīn Meḥmet Tevfīḳ

post-niṣīn-i in dergāh be-ṭarīḳati Ḥalvetiyye-i 'Uṣṣāḳiyye

der-ḳurb-ı Yediḳulle. 1326

SONUÇ

Eski Türk Edebiyatında çeşitli nazım türlerindeki şiirlerin bir düzen içinde bir araya getirilmesiyle düzenlenen divanlar, en önemli çalışma alanlarından biridir. Eski Türk Edebiyatı ile ilgili çalışmalar divanlar üzerinde ağırlık kazanmış ve günümüze kadar döneminin önemli şairlerinin çoğunun divanlarının metinleri hazırlanmış, basılmış ve üzerlerinde tahliller yapılmıştır. Fakat önemli şairlerin yanında onlar kadar meşhur olamamış ve unutulmuş şairlerin divanlarının da incelenmesi edebiyat tarihimiz için gereklidir. Nâzikî de bu şairlerden bir tanesidir.

Divanına ilk kez rastladığımız Nâzikî üzerine hazırlanan çalışmada, Türk Edebiyatındaki Nâzikî mahlaslı şairler tespit edilerek ve var olan şiir örnekleri karşılaştırılarak Nâzikî'nin bunlardan birisi mi ya da tamamen farklı bir Nâzikî olduğu mu sorusuna cevap aranmıştır. Böylece 1855 ölüm tarihli Nâzikî (Ahmet Nâzikî Efendi, Kütahyalı) hakkında verilen bilgilerin ve divandan hareketle ulaşılan bilgilerin birbirini destekler nitelikte olduğu görülmüştür. Nâzikî (Ahmet Nâzikî Efendi, Kütahyalı) hakkında kaynaklardan edinilen bilgilerle divandan elde edinilen bilgiler birbirini tamamen destekler niteliktedir. Nâzikî şiirlerinde Halvetî tarikatına bağlı olduğunu bildirmekte ve şiirlerinde öğüt vermek, kendince doğru ve yanlış bildiğini anlatmak, Allah'ın varlığını ve birliğini göstermek ve ona olan aşkı gibi tasavvufî temaları işlemiştir. Halvetî tarikatına bağlı tasavvufî bir şair olmasının da etkisiyle şiirlerinde Halvetî tarikatına dair nerdeyse tüm özellikleri (zikir, fikir, seyr-i sülûk, halvet vb.) de anlatmıştır. Bu da divanının bir Divân-ı İlahiyyât olduğunu göstermektedir. Kütahyalı Nâzikî hakkında ise bir Divân-ı İlahiyyât'ı olduğu ve de Kuşadalı İbrahim Efendi'nin halifelerinden olduğu bilgileri yer almaktadır. Kuşadalı İbrahim Efendi de Halvetî tarikatına bağlı bir şeyhtir. Ayrıca Kütahyalı Ahmet Nâzikî'nin 1855 yılında vefat ettiği bilgisi geçmektedir. Divanın sonunda yer alan mensur kısımda divanın h. 1296 yılında istinsah edildiği bilgisi yer almaktadır. Bu tarih de miladî olarak 1800'lerin sonuna tekabül etmektedir. Tarihlerin de örtüşmesi divanın sahibinin Kütahyalı Ahmet Nâzikî olduğunu göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Aça, Mehmet; Gökalp, Haluk; Kocakaplan İsa (2011). *Başlangıçtan Günümüze Tür ve Şekil Bilgisi*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Akyalçın, Necmi (2012). *Türkçemizin İncileri Atasözlerimiz Tanıklı Sözlük*. Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.
- Akyalçın, Necmi (2012). *Türkçemizin Anlamsal Zenginlikleri Deyimlerimiz*. Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.
- Altuntaş, Halil; Şahin, Muzaffer (2013). *Kur'an-ı Kerim ve Meâli*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Arslan, Mehmet (2014). Nâzikî, Ahmed Nâzikî Efendi, Kütahyalı. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Madde No:11246.
- Bilgin, A. Azmi (2016), *Türk Tasavvuf Edebiyatı Makaleleri*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Bursalı Mehmed Tahir Bey (2016). Osmanlı Müellifleri II. Cilt. (Haz. M. A. Yekta Saraç), Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.
- Devellioğlu, Ferit (2003). *Osmanlıca-Türkçe Lûgat*.Ankara: Aydın Kitabevi.
- Dilçin, Cem (2013). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Gülhan, Abdülkerim (1989). Nâziki Divânı Karşılaştırmalı Metin. Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
- Kaplan, Yunus (2014). Nâzikî, Şöhretî-zâde Nâzikî Çelebi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Madde No:11251.
- Keleş, Reyhan (2016). *Divan Şiirinde Ayet ve Hadis İktibasları*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Kesik, Beyhan (2014). Nâzikî, İstanbulî Mehmed Nâziki Efendi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Madde No:11247.
- Kesik, Beyhan (2014). Nâzikî/Nâzüki, Mustafa Nâzikî Efendi b. Mehmed Nâzikî Efendi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Madde No:11252.

Kut, Günay; Bayraktar, Nimet (1984). *Yazma Eserlerde Vakıf Mühürleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Osmanzâde Hüseyin Vassaf (2006). Sefine-i Evliyâ. (Haz. Prof. Dr. Metin Akkuş, Prof. Dr. Ali Yılmaz), İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Sami, Şemsettin (2006). *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: Çağrı Yayınları.

Tuman, Mehmet Nail (2001). Tuhfe-i Naili - Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri 1-2, (Haz. Cemal Kurnaz, Mustafa Tatçı), Ankara: Bizim Büro Yayınları.

Uludağ, Süleyman (1999). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Marifet Yayınları.

Ünver, İsmail (2008). Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzeine Öneriler. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 3/6 Fall*.

Yılmaz, Mehmet (2013). *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)*. İstanbul: Kesit Yayınları.

İnternet Kaynakları

Açıkgöz, Namık. Riyazi Muhammed Efendi Tezkiretü's-Şu'arâ. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları,

<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/54137,540229-riyazu39s-suarapdfpdf.pdf?0>

(Erişim Tarihi: 10.07.2019)

Azamat, Nihat. Mehmed Tevfik Bosnevî Maddesi, TDV İslâm Ansiklopedisi,

<https://islamansiklopedisi.org.tr/mehmed-tevfik-bosnevi>(Erişim Tarihi:05.07.2019).

Azamat, Nihat. Kuşadalı İbrahim Efendi Maddesi, TDV İslâm Ansiklopedisi,

<https://islamansiklopedisi.org.tr/kusadali-ibrahim-efendi>(Erişim Tarihi:03.07.2019).

Uludağ, Süleyman. Halvetiyye Maddesi, TDV İslâm Ansiklopedisi,

<https://islamansiklopedisi.org.tr/halvetiyye>(Erişim Tarihi:04.07.2019).

Solmaz, Süleyman. Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları,

<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56733,ahdi-gulsen-i-suarapdf.pdf?0>

(Erişim Tarihi: 10.07.2019).

Tatçı, Mustafa. Yunus Emre Divânı, K lt r ve Turizm Bakanlığı Yayınları,

<https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78411/yunus-emre-divani.html>

(EriřimTarihi:10.07.2019)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : Leylek Yıldırım, Çiçek
Uyruğu : T.C.
Doğum Tarihi ve Yeri : 27.09.1993 Malkara
Telefon : 0 (544) 823 54 93
Faks : -
E-mail : cicekleylekyildirim@gmail.com

Eğitim

<i>Derece</i>	<i>Eğitim Birimi</i>	<i>Mezuniyet Tarihi</i>
Yüksek lisans	ÇOMÜ-SBE-TDE-Eski Türk Edebiyatı	
Lisans	ÇOMÜ-Türk Dili ve Edebiyatı	2015
Lise	Şarköy Lisesi	2011

İş Deneyimi

<i>Yıl</i>	<i>Yer</i>	<i>Görev</i>
2018-2019	Çağrı Dersanesi	Türkçe Öğretmeni
2019-2020	Fen-Mat Koleji	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

Yabancı Dil

İngilizce (orta)